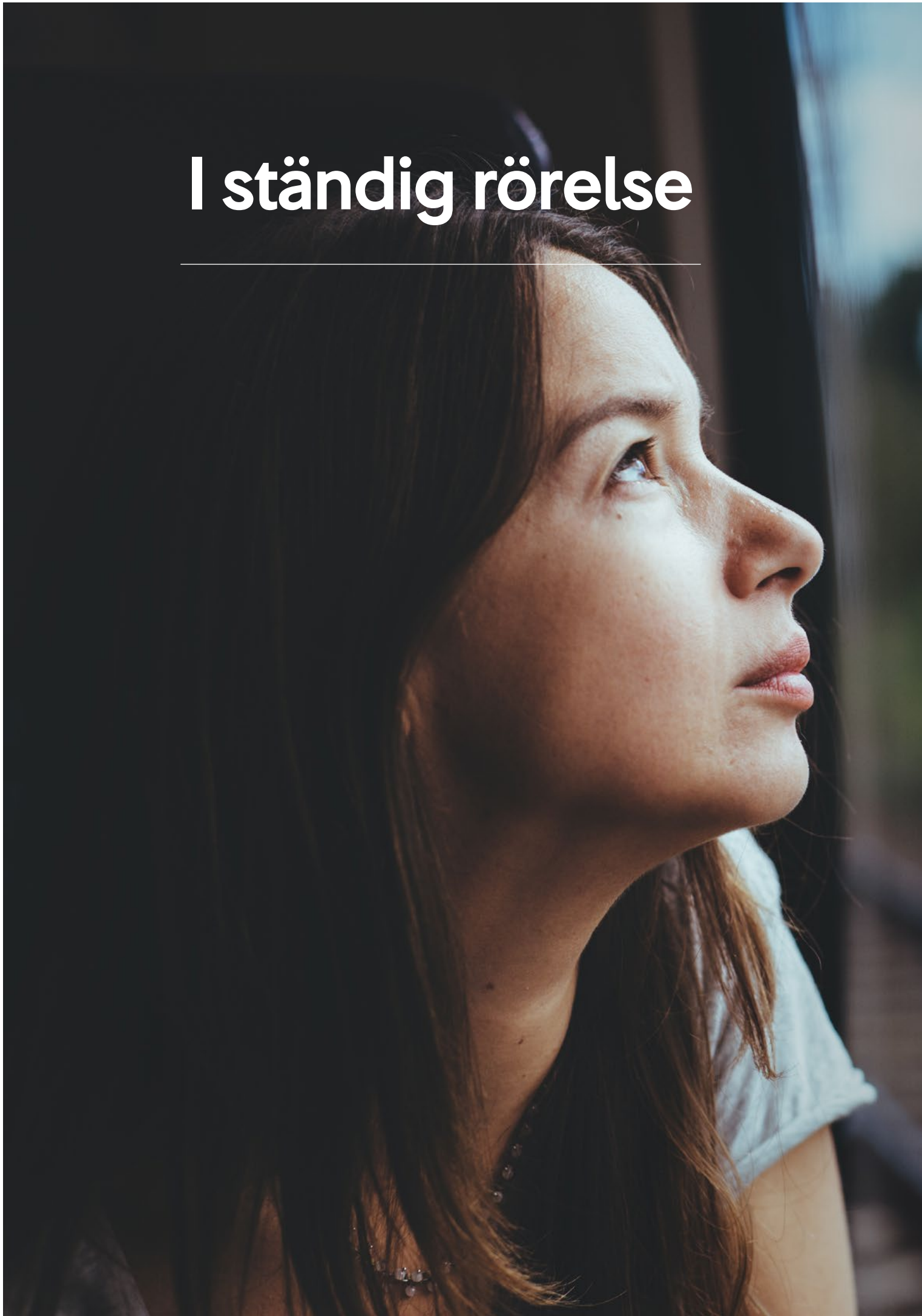

2018

Års- och hållbarhetsredovisning

I ständig rörelse

Det nordiska landskapet utanför fönstret. Åkrar, skogar, förorter, stationshus och emellanåt tunnlarnas överraskande mörker. Rålsens ljud blir ett med hjärtats slag, lugnt och taktfast. På väg bort, eller hem. Musik i hörlurar, en bok, ett jobb att lägga sista handen vid, en god lunch eller kanske en stunds ren vila gör resan till en del av målet för de miljontals människor som reser med oss varje år. Vårt mål är deras resa.

SJ ägs av svenska staten och vårt mål är att leverera lönsam persontrafik på järnväg, både i egen regi och i samarbete med andra. Som landets marknadsledande tågoperatör knyter vi ihop Sverige och Skandinavien huvudstäder. Vår verksamhet gör det möjligt för människor att resa enkelt och hållbart med det överlägset mest klimatsmarta transportalternativet.

Vår omvärld förändras. Vi reser på andra sätt, till nya platser. Sträckor där efterfrågan tidigare var låg har blivit populära tack vare faktorer som nyinflyttning, friare arbetsituationer, en förflyttning från andra resesätt till tågtrafiken och en ökad miljömedvetenhet. De senaste 20 åren har tågresandet ökat kraftigt, och ökningen ser ut att fortsätta. Vi i SJ vill hålla en hög ambitionsnivå för att nå upp till de förväntningar som ställs på oss och fortsätta vårt samarbete med viktiga intressenter inom näringsliv, kommuner, landsting, regioner och myndigheter. Och inte minst med våra medarbetare, kunder och resenärer.

Våra kunder har visat att de vill åka mer tåg. Det är vår uppgift att se till att de kan göra det på ett säkert, punktligt och enkelt sätt. Vår vision är att vara ett SJ att lita på och längta till. Det är så vi ska röra oss framåt de närmaste åren.

Välkommen ombord!

Varje dag väljer 140 000 personer att resa med någon av SJs 1 200 avgångar från 284 stationer.

SJ finns från Narvik i norr till Köpenhamn i söder, från Stockholm i öst till Oslo i väst. Det är en av förklaringarna till att så många väljer att resa med oss.

SJ-koncernen har 4 600 medarbetare och omsättningen 2018 var cirka 7,9 miljarder kronor.

Innehållsförteckning

Om SJ	1
Året i korthet	2
Vd har ordet	4
Omvärld	
Trender	6
Intressenter och väsentliga områden	8
Så fungerar järnvägssystemet	10
Affärsmodell och marknader	11
Strategi och verksamhet	
Strategisk inriktning	12
Kunderbjudande och löfte	14
Vår utvecklingsresa	16
Hållbart resande för fler	18
Ordförande har ordet	20

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse	21
Hållbarhetsrapport: Ansvarsfull styrning	22
Medarbetare	24
Partnerskap & Resurser	28
Samhälle	30
Kund	34
Process	38
Finans	40
Risker och riskhantering	42
Vinstdisposition	44
Bolagsstyrningsrapport	45
Styrelse	52
Koncernledning	53
Styrelsens rapport om intern kontroll	54
Finansiella rapporter	55
Redovisningsprinciper	63
Innehållsförteckning noter	65
Styrelsens försäkran	88
Revisionsberättelse	89

Redovisningsprinciper – hållbarhet	91
Granskningsrapport	93
GRI-index	94
Index över hållbarhetsrapport	97
Flerårsöversikt	98
Definitioner och ordlista	99

Om års- och hållbarhetsredovisningen

Styrelsen och vd för SJ AB, organisationsnummer 556196-1599, avger härmed års- och hållbarhetsredovisning för räkenskapsåret 2018. Den legala årsredovisningen, inklusive förvaltningsberättelsen, som varit föremål för revision, omfattar sidorna 21-44 samt 55-87, se revisionsberättelse på sidorna 89-90.

Hållbarhetsredovisningen omfattar avsnittet Ansvarsfull styrning i förvaltningsberättelsen på sidorna 22-41 samt redovisning enligt Global Reporting Initiatives (GRI) Standards: "Core" enligt GRI-index på sidorna 94-97. Hållbarhetsredovisningen har genomgått en kombination av revision och översiktlig granskning av en extern revisionsbyrå, se granskningsrapport på sidan 93.

Året i korthet

Viktiga händelser

Fler reste hållbart med SJ

Fler valde att resa med oss och antalet resor ökade med 1,5 miljoner till 31,8 miljoner.

Trafikverket inledde efterlängttade underhållsarbeten

Omfattande och nödvändiga underhållsarbeten på både Södra och Västra stambanorna inleddes av Trafikverket.

Trafikstörningar påverkade våra resenärer och SJ

Underhållsarbeten på infrastrukturen och trafikstörningar medförde förseningar för våra resenärer och hög arbetsbelastning för våra medarbetare. Det påverkade vårt resultat negativt.

Framgångsrecept för lägre sjukfrånvaro

Trots hög arbetsbelastning på grund av återkommande trafikstörningar minskade sjukfrånvaron till 5,2 procent (5,4). Det stärker oss i att vi har rätt långsiktiga aktiviteter för ökad hälsa på plats.

SJ har Sveriges bästa sajt

Sj.se och SJs app utsågs till Sveriges bästa webbsajt av IDG/Internetworld och SJ till Sveriges mest digitala reseföretag av BearingPoint.

Stort fokus på upphandlingar

Vi lägger stor kraft och mycket resurser på att delta i de upphandlingar, svenska och utländska, som vi anser kan bidra till att vi når uppsatta mål. År 2018 var särskilt intensivt.

5,2% (5,4)

Sjukfrånvaro

76 (75)

Ledarskapsindex

79 (79)

Prestationsindex

96,7 (96,5)

Trafiksäkerhetsindex

77% (82)

Punktlighet
långdistanståg

88% (92)

Punktlighet
medeldistanståg

69 (72)

Nöjd kundindex, SJ AB

95 (94)

Nöjd resenärsindex,
SJ Götalandståg,
pendeltåg

94 (94)

Nöjd resenärsindex,
SJ Götalandståg,
regionaltåg

77 (78)

Miljöindex

1/2 kryddmått bensin

En resa för en person med X 2000 mellan Stockholm och Göteborg genererar koldioxidutsläpp motsvarande ett halvt kryddmått bensin

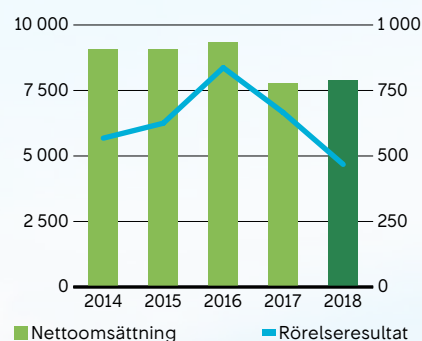
Finansiell översikt

SJ-koncernen	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning, MSEK	7 874	7 780	9 336	9 052	9 065
Rörelseresultat ¹ , MSEK	468	666	837	625	568
Rörelsemarginal ¹ , %	5,9	8,5	8,9	6,9	6,2
Årets resultat, MSEK	389	523	650	471	460
Avkastning på operativt kapital ¹ , %	11,4	16,4	20,0	13,2	11,5
Nettoskuldsättningsgrad ¹ , ggr	-0,14	-0,10	0,0	0,20	-0,10
Investeringar, MSEK	566	596	390	525	828

¹ Sj:s alternativa nyckeltal, för definition se sidan 99. För definition av övriga nyckeltal, se sidorna 99-100, och för utfall under 2018, se sidorna 22-41.

Läs mer om finansiella händelser under året i förvaltningsberättelsen på sidan 21.

Nettoomsättning och rörelseresultat, MSEK

566 MSEK

investerade vi under 2018

4 589

medarbetare i SJ-koncernen
den 31 december 2018

269 MSEK

delade vi totalt ut till ägaren

Allt fler väljer att resa klimatsmart med SJ

Under 2018 gjordes 31,8 miljoner resor med SJ, ett nytt rekord trots stora utmaningar med extremväder och omfattande underhållsarbeten på järnvägen. Vi har under många år arbetat hårt för att förbättra vårt erbjudande och det glädjer mig att fler vill resa klimatsmart med oss.

Under flera år har efterfrågan på tågresor ökat kraftigt. Redan idag har vi ibland inte plats för alla som vill resa med oss i rusningstid, trots att vi kör så mycket vi kan och får på de överfulla spåren. För att möta efterfrågan behöver vi både fler tåg och fler spår att köra dem på.

Stora investeringar för ökad kapacitet

Vi har en ambitiös plan och satsar nio miljarder kronor på nya tåg och renovering av befintliga tåg för att möta tillväxten. Utöver det fortsätter vi att investera i bland annat digitalisering och mer behovsstyrt underhåll. Efter den starka efterfrågeökningen på nattågsresor under hösten känns det bra att vi har inlett en omfattande renovering av alla våra nattåg.

Arbetet med att modernisera samtliga X 2000-tåg pågår för fullt. Tågen får ny teknik och ny interiör, allt för att våra resenärer ska få en ännu behagligare resa. Tågen blir även mer driftsäkra. Målet är att det första tåget tas i trafik hösten 2019.

Vi befinner oss i slutskedet för att köpa nya snabbtåg för hastigheter på upp till 250 km/h. Med de nya tågen säkras vi en tillförlitlig tågflotta och möjligheten att korta restider. Samtidigt är vi redo för ytterligare spårutbyggnad med högre tillåtna hastigheter.

Utmanande år för våra resenärer

Järnvägen är ett komplext system där många faktorer påverkar trafiken. Vi arbetar mycket med förberedelser inför olika väderförhållanden och underhållsarbeten. Nu ser vi att klimatet förändras och vi tar med oss många lärdomar från det gångna året. Vi har bland annat sett över hur vi underhåller våra luftkonditioneringsanläggningar och vi har ökat lagerhållningen av hjul.

Vår planering inför Trafikverkets åtta veckor långa avstängning av Getingmidjan (sträckan Stockholm Central-Stockholms södra) pågick i nästan två år och involverade stora delar av SJs organisation. Tack vare goda förberedelser, satsningar på tiotals miljoner kronor och våra fantastiska medarbetares insatser, avlöpte avstängningen under sommaren förhållandevis bra. Getingmidjan visar tydligt på vikten av att Trafikverket har god framförhållning när de planerar underhållsarbeten. När vi får sena besked från Trafikverket blir det våra resenärer som drabbas. Antingen genom sena biljettsläpp så att de får svårare att planera sina resor eller genom att vi med kort varsel måste ändra eller till och med ställa in avgångar.

Extrem väderlek under året fick stor påverkan på tågtrafiken. Samtidigt genomförde Trafikverket omfattande, planerade underhållsarbeten på järnvägen, åtgärder som är välbehövliga och som på sikt kommer att förbättra förutsättningarna för en mer punktlig tågtrafik. Avstängningar och

enkelspårsdrift i samband med underhållsarbeten gjorde att de redan från början små marginalerna i järnvägsnätet försvann. Även mindre störningar skapade därför stora förseningar och sent inställda tåg under främst juli och augusti, något som påverkade våra resenärer genom lägre punktlighet och inställda avgångar.

Störningar under stora delar av året medförde att våra intäkter blev lägre än förväntat. Vi hade även större ersättningar till resenärer för förseningar och högre produktionskostnader än föregående år. Det påverkade SJs rörelseresultat som uppgick till 468 MSEK (666). Så snart trafiken återhämtade sig under hösten såg vi att resandet återigen tog fart och för helåret blev resandeökningen 2 procent. Koncernens omsättning under 2018 ökade till 7 874 MSEK (7 780), mycket tack vare ett starkt sista kvartal med ökat resande och ökade intäkter från upphandlad trafik.

” Under året har vi sett fantastiska prov på engagemang från alla delar av SJs verksamhet för att hitta snabba och smarta lösningar.

Fokus på ökad punktlighet

Inom regionaltrafiken kom nästan nio av tio tåg fram i tid under 2018 och vi är på god väg att nå branschens gemensamma mål om 95 procents punktlighet till 2020. Punktligheten för långdistanstågen är mer utmanande då de kör längre sträckor och passerar områden där tåg med olika hastigheter ska samsas på samma spår.

Utmaningarna under året medförde att den sammanlagda punktligheten blev lägre för första gången på flera år. Det är något vi inte kan acceptera. Punktlighet är tillsammans med säkerhet och god service våra viktigaste kundlöften. Av de störningar som uppstod i järnvägsnätet under 2018 orsakades knappt 10 procent av SJ. Vi är inte nöjda med det, även om vi har kommit en bra bit på väg. Nu arbetar vi intensivt vidare med våra utmaningar för att komma ända fram till mål. Samtidigt lägger vi mycket resurser i form av tid och kompetens i Järnvägsbranschens samverkansforum (JBS)

och initiativet Tillsammans för Tåg i Tid (TTT). Vårt främsta fokus är att minska de stora och långa förseningarna.

Växande befolkning kräver bärkraftig infrastruktur

Den svenska järnvägen har nått kapacitetstaket på några av de kritiska sträckorna under vissa tider på dygnet. Det betyder att det finns liten och ibland ingen marginal till återställning om det inträffar en störning. För att kunna möta den allt större efterfrågan på tågresor och förbättra punktligheten behöver vi både högre standard på de spår som finns och nya spår. Nya spår behöver klara höga hastigheter eftersom ju kortare restider vi kan erbjuda resenärerna, desto större blir överflyttningen till tåg från fossila transportslag som flyg och bil.

Pålitlig tågtrafik är viktigt för att storstadsregionerna ska kunna expandera och bidrar på så sätt till utvecklingen av hela landet. Här spelar SJ en viktig roll genom att vi både erbjuder korta, regionala resor och knyter ihop landet med långa, nationella resor.

Tåg är det mest energieffektiva resesättet på längre sträckor och SJ är en viktig del av lösningen för att Sverige ska nå sitt ambitiösa klimatmål. Tåget är också det mest tids- och yteffektiva transportslaget. Ett dubbelspår motsvarar en femtonfilig motorväg i resenärskapacitet, vilket gör tåget oundgängligt för att kunna hantera resandet när städer och regioner växer.

Stor potential för internationell expansion

SJ vill vara Sveriges ledande järnvägsoperatör och en av Europas bästa och mest efterfrågade operatörer. När EUs fjärde järnvägspaket är implementerat år 2020 kommer den europeiska järnvägsmarknaden att vara helt öppen för konkurrens. Det skapar möjligheter för SJ att expandera internationellt, inom både kommersiell och upphandlad tågtrafik. Vi deltar i flera internationella branschsamarbeten för att kunna påverka inriktningen på de beslut som fattas. Bland annat har SJ ett stort engagemang i The Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER) där jag är ordförande.

Som den största nordiska tågoperatören för persontrafik är det ett naturligt första steg för SJ att expandera i övriga Norden. Vi har under året deltagit i flera upphandlingar i både Sverige och Skandinavien i konkurrens med europeiska och globala operatörer. Vi har fått höga poäng på våra inlämnade kvalitetsbilagor och jag är stolt över det erkännande vi fått av den kvalitet vi levererar. Många upphandlingar inleddes de närmaste åren och vi kommer att delta där det finns potential för oss att bidra och utveckla en hållbar verksamhet.

SJs digitala resa

Något av det mest spännande som sker hos SJ idag är vårt breda och omfattande digitaliseringsarbete. Med investeringar i nyskapande teknik utvecklar vi både avancerade lösningar för framtiden och enkla, smarta lösningar som ger effekt här och nu. Vi försöker ständigt hitta områden där vi kan utnyttja teknik för att förbättra upplevelsen för våra kunder, öka tillgängligheten, underlätta för SJs medarbetare och sänka våra kostnader. Organisationen arbetar agilt i proces-

ser där våra medarbetare är en viktig del. En digital process för klargörning av tågen i depå var en av nyheterna 2018.

Under året inledde vi ett samarbete med Deutsche Bahn, en av världens största tågoperatörer, för att utbyta kunskap och erfarenheter kring digitalisering. Vi har bland annat bidragit med kunskap till Deutsche Bahn kring hur vi kopplar upp våra tåg och har i gengäld fått ta del av deras kunskap och erfarenhet kring 3D-printing av reservdelar. Tillsammans har vi utvecklat en prototyp-app som guidar medarbetare i att genomföra olika justeringar ombord med hjälp av augmented reality (AR).

Våra fantastiska medarbetare

Under året har vi sett fantastiska prov på engagemang från alla delar av SJs verksamhet för att hitta snabba och smarta lösningar. Uppskattande kommenterar från resenärer har tydligt visat att våra medarbetare gör enastående insatser trots de ibland nästan omöjliga förutsättningarna. Ändå har sjukfrånvaron minskat och våra medarbetare visar lika stort engagemang som tidigare. Det tål att upprepas: SJs medarbetare är vår allra starkaste konkurrensfördel.

SJs verksamhet kommer de närmaste åren att fortsätta präglas av hög konkurrens, branschgemensamma samarbeten för punktlighetsförbättrande åtgärder samt ett fortsatt fokus på det som skapar värde för våra kunder och resenärer. 2019 blir ett händelserikt år där vi går i mål med flera stora utvecklings- och förbättringsarbeten som ska bidra till att vi blir än mer kundfokuserade. Tillsammans med våra kunder och resenärer har vi mycket att se fram emot.

Varmt välkomna ombord!

Stockholm i mars 2019

Crister Fritzson
Verkställande direktör

Tåget får ökad betydelse i samhället

Tågresandet i Sverige har ökat med 30 procent de senaste tio åren, och under 2018 gjordes 31,8 miljoner resor med SJ. Genom att förstå drivkrafterna bakom ökningen kan vi snabbare och med större precision möta kunders och resenärers behov. Digitala kanaler och verktyg gör resan enklare för våra resenärer och oss effektivare.

Befolkningstillväxt och urbanisering

Växande befolkning och inflyttning till städerna driver ökat resande

Sverige befinner sig mitt i den största befolkningstillväxten sedan 1700-talet. På bara drygt 20 år kommer vi att bli 20 procent fler invånare, och storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö kommer enligt SCB att växa ungefär dubbelt så snabbt som landet i genomsnitt. Samtidigt blir befolkningen äldre och allt fler har en friskare ålderdom. När fler arbetar, och arbetar längre, kommer det arbetsrelaterade resandet att öka. Framtidens äldre förväntas också ha bättre ekonomiska förutsättningar för att resa.

Den största ökningen av resor med tåg sker inom regioner. Kortare restider möjliggör för människor att bo allt längre från den ort där de arbetar eller studerar. Det bidrar i sin tur till en mer flexibel arbetsmarknad och starkare tillväxt.

För att klara den ökande efterfrågan på resor och transporter behöver Sverige en stabil infrastruktur som möjliggör tillväxt. Den svenska järnvägen är underinvesterad och överbelastad. På några kritiska sträckor, inte minst runt storstäderna, har kapacitetsutnyttjandet slagit i taket vissa tider på dygnet. Det går helt enkelt inte att köra fler tåg där under rusningstid. Samtidigt har tågtrafiken en viktig roll för att Sveriges mycket ambitiösa klimatmål ska kunna uppnås.

→ Exempel på hur SJ möter trenden

- När det behövs och är möjligt kör vi längre tåg så att fler kan åka med.
- Tillsammans med våra kunder inom upphandlad trafik anpassar vi trafik och service så att fler väljer tåget.
- För att fler ska kunna resa med SJ investerar vi i nya tåg och upprustar vår befintliga flotta.
- SJ driver viktiga branschgemensamma frågor och utvecklar och deltar i alla branschens projekt. Vi samarbetar även nära med Trafikverket.
- Vi argumenterar för att nya järnvägar ska byggas så att restiderna blir ännu kortare och så att en betydligt större andel av resande och transporter kan göras med tåg.

Läs mer om SJs nya erbjudanden till kunder och resenärer på sidan 14 och om våra investeringar i tåg på sidan 18.

Avreglering och internationalisering

Avreglerade marknader påverkar både utbud och pris

Den svenska järnvägen är sedan länge avreglerad och därmed helt öppen för konkurrens. Det bidrar till ett ökat utbud och ställer krav på alla operatörer att vara konkurrenskraftiga, vilket i sin tur stärker tåget gentemot andra transportmedel. Det är bra för miljön, samhället, järnvägsbranschen och för kunderna som får fler avgångar att välja på till lägre biljettpris.

Den europeiska järnvägen är däremot inte en enhetlig, öppen marknad utan språkkrav, arbetstidsregler, olika standarder och tekniska system försvårar gränsöverskridande tågtrafik. Ett stort internationellt arbete för att minska de tekniska hindren sker nu inom ramen för EUs fjärde järnvägs paket, ett initiativ för att skapa en gemensam, avreglerad järnvägsmarknad. Sverige har delvis fungerat som modell för hur avreglering kan gå till. År 2020 ska det vara möjligt att fritt ansöka om tåglägen och kapacitet för kommersiell persontrafik inom hela EU.

→ Exempel på hur SJ möter trenden

- Upprustningen och moderniseringen av vår tågflotta fortsätter för att ytterligare öka vår attraktions- och konkurrenskraft på vår hemmamarknad Sverige.
- Genom dynamisk prissättning där vi matchar utbud och efterfrågan med pris ger vi fler möjlighet att resa billigt och optimerar samtidigt våra intäkter.
- SJ deltar aktivt i arbetet inom EU, inte minst genom att Sjs vd Crister Fritzson är ordförande för Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER).
- Vi utforskar möjligheter att etablera oss i första hand i Norge, Danmark och Finland där upphandling av tågtrafik har påbörjats.

Läs mer om SJs satsningar på att öka tågresandet i Norden på sidorna 18–19.

Ökad miljömedvetenhet

Ett växande miljöengagemang bidrar till ökat tågresa i Sverige

Ökad medvetenhet om klimatförändringar, jordens begränsade resurser och transportsektorns utsläpp gör att miljöengagemang växer överallt, inte minst inom resebranschen. Enligt Sjs Sifo-undersökning planerade 60 procent av svenskarna att resa inom Sverige sommaren 2018. 17 procent upp gav att de ökat sitt resande inom landet jämfört med för tre år sedan.

Vi ser idag en stark drivkraft för hållbara, kollektiva transportlösningar i samhället. Tåget är både det mest energieffektiva och minst miljöbelastande trafikslaget. Tåg är också unikt genom att det kan transportera många människor direkt mellan olika stadskärnor, vilket minskar behovet av kompletterande bil- och bussresor. Dessutom är tåget mycket yteffektivt vilket är viktigt när städer och regioner växer. Ett dubbelspår för tåg motsvarar en 15-filig motorväg.

Andra transportslag minskar successivt sin miljöbelastning genom utveckling av nya drivmedel eller ett skifte till elektricitet, men omställningen tar tid och äts ofta upp av volymökningar. Om Sverige ska nå sitt klimatmål måste vi flytta över många fler resor och godstransporter till tåget.

→ Exempel på hur SJ möter trenden

- Vårt viktigaste bidrag till ett hållbart samhälle är att verka för ökat tågresa.
- Investeringar i nya och upprustade tåg gör att fler kommer att kunna resa hållbart med oss.
- Vår egen energieffektivitet förbättrar vi med miljöanpassad körning och vi ändrar våra styrsystem för minskad energiåtgång för värme och vid parkering.
- Med våra Bra Miljöval-märkta resor gör vi det enkelt för alla att bidra och för företag att nå sina miljö- och klimatmål.
- Vår bistro är KRÄV-certifierad på nivå ett och serverar till stor del ekologiska varor.

Läs mer om Sjs miljöarbete på sidorna 30-31.

Digitalisering

Digitalisering är en del av vardagen

Digitaliseringen genomsyrar idag vår vardag och erbjuder stora möjligheter att kommunicera, effektivisera och utveckla verksamheter. Utvecklingen drivs inte minst av att kunder förväntar sig att det digitala mötet med ett företag ska vara minst lika bra som det fysiska. Digitaliseringen medför ökad transparens och öppnar upp för nya aktörer och affärsmodeller.

Sjs ambition är att bli ett av Sveriges mest digitala företag. Vi vänder därför på alla stenar för att se var digitala verktyg kan förenkla och göra oss mer effektiva. Våra kunder och resenärer förväntar sig att SJ ska vara tillgängligt när och där de vill söka information eller boka biljetter. Därför har vi digitaliserat våra kundkanaler och lanserar regelbundet nya och förbättrade tjänster för att underlätta resandet med SJ.

Ett nästa steg har vi under 2018 börjat se över våra interna processer för att med hjälp av digitala lösningar frigöra tid för våra medarbetare så att de kan ägna sig mer åt det som skapar värde för våra kunder och resenärer. Ökad intern effektivitet leder till lägre kostnader, vilket ger lägre biljettpriser för Sjs kunder. På sikt ser vi även en stor potential i att skapa nya affärer.

→ Exempel på hur SJ möter trenden

- Våra digitala kanaler utvecklas hela tiden med nya och förbättrade funktioner för våra kunder och resenärer.
- Smarta fordon och fjärrstyrd övervakning underlättar vår planering av underhåll och ger ökad tillförlitlighet och punktlighet.
- 3D-printing hjälper oss att få tag i reservdelar som inte längre finns tillgängliga, till lägre styckekostnad och snabbare än om en leverantör skulle sätta upp tillverkningsprocessen bara för oss.
- Robot Process Automation (RPA) hjälper oss att gå igenom stora mängder data och utför monotona, regelstyrda arbetsmoment.
- Digitala arbetsplatser skapar bättre möjligheter för våra medarbetare att samarbeta i både verksamheten, projekt och utveckling.

Läs mer om Sjs nya digitala lösningar på sidorna 16-17 samt 36.

Tillsammans skapar vi SJ

Dialogen med Sjs intressenter ger värdefull kunskap som bidrar till att vi ständigt utvecklar vårt erbjudande och vår verksamhet. Individuella, organisationer och företag ställer med rätta höga krav på SJ och förväntar sig mer än en smidig resa.

SJ förväntas ta ansvar för vår sammantagna påverkan på människor och miljö samt skapa värde för samhället. Många påverkas av vår verksamhet och vi har därför valt att hålla vår intressentdialog så omfattande som möjligt för att få ta del av många perspektiv. Våra allra viktigaste intressenter är våra kunder, resenärer och medarbetare.

För att vi ska kunna leva upp till de krav och förväntningar som ställs behöver vi förstå vilka frågor som är väsentliga för våra intressenter. Vår täta dialog med dem tillför värdefulla insikter som blir underlag för att vidareutveckla vårt erbjudande. Samverkan med intressenterna bygger på ömsesidigt förtroende, respekt och öppenhet och är en integrerad del av Sjs arbetssätt.

Vi samverkar på strategisk, taktisk och operativ nivå med Sjs huvudintressenter. Samverkan på taktisk och operativ nivå handlar om ett nära samarbete i vardagen för att få synpunkter som hjälper oss att bli bättre.

Väsentliga områden

Under 2018 genomförde vi en väsentlighetsanalys för att identifiera var SJ har störst påverkan på sin omvärld och vilka områden som är viktigast för att vi långsiktigt ska kunna skapa värde. Arbetet tog avstamp i den tidigare väsentlighetsanalysen liksom synpunkter från Sjs intressenter och våra egna prioriterade frågor. Styrelsens etik- och hållbarhetsutskott diskuterade och fastställde därefter väsentlighetsanalysen.

Sedan GDPR infördes under 2018 har fokus ökat ytterligare på Sjs arbete med kundintegritet. Det förtydligade uppdrag SJ fick i samband med årsstämman 2018, att inom ramen för affärsmässighet bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet, har medfört att det tidigare området Samhällspåverkan delats i två: Samhällspåverkan och Samhällsbyggare. Säkerhet, punktlighet och trafikinformation förblev de viktigaste områdena.

Intressent	Dialogtillfällen	Uppföljning	Frågor i fokus 2018
Kunder/resenärer: Våra kunder och resenärer är våra viktigaste intressenter och relationen med dem är avgörande för Sjs fortsatta framgång och tillväxt.	Dialog med kunder och resenärer sker kontinuerligt genom Sjs försäljningsorganisation, kundtjänst, medarbetare ombord och i sociala medier. Ytterligare tillfällen är olika kundundersökningar. Kunderna är också med och utvecklar nya produkter och tjänster, till exempel genom appen SJ Labs.	Nöjd kundindex (NKI), inklusive Serviceindex, Nöjd Besöksindex (sj.se) och andra nyckeltal (kvartalsvis) samt Varumärkesindex (VMI, månadsvis).	Fortsatt förbättrad trafik Kommunikation, utveckling och förbättring av våra digitala kanaler samt ökad personalisering av erbjudanden och i kommunikation och möten med resenärer. Minskad och förenklad administrativ hantering för våra avtalskunder.
Medarbetare: SJ är sina medarbetare. Medarbetarnas engagemang och prestation är avgörande för en solid leverans och nöjda kunder. SJ ska erbjuda en trygg och stimulerande arbetsplats.	Tvärfunktionella dialogmöten, medarbetarundersökning, medarbetarsamtal, medåkning, arbetsplatsträffar och andra interna kanaler. Dialog med medarbetarnas fackliga företrädare.	Målkontrakt, sjukfrånvaro (månadsvis), Serviceindex (kvartalsvis), årlig medarbetarundersökning med ledarskapsindex och prestationsindex samt frågor kring mobbning och trakasserier, mätetal för hälsa samt frågor kring kränkande särbehandling.	Medarbetarnas bidrag för ökad punktlighet, Sjs långsiktiga strategi och mål och de närmaste årens utmaningar, Sjs företagskultur, åtgärder mot mobbning och trakasserier.
Trafikverket: Trafikverket är Sjs viktigaste leverantör och samverkanspartner i Sverige för att leverera väl fungerande tågresor till resenärerna. Samverkan inkluderar såväl strategiskt arbete med tidtabeller och underhållsåtgärder på järnvägen som operativt arbete kring trafikläget.	Strategiska, taktiska och operativa möten. SJ har omfattande kontakt med Trafikverket på alla nivåer.	Punktlighetsstatistik (veckovis).	Förbättrad punktlighet och regularitet i järnvägssystemet, mer korrekta prognoser vid störningar, åtgärder mot otillåtet spårinträngande, effektivare planering och genomförande av underhållsarbeten.
Ägare: SJ ägs till 100 procent av svenska staten. Det övergripande målet för ägaren är att Sjs verksamhet ska bedrivas effektivt och långsiktigt så att värdeutvecklingen blir hållbar.	Löpande dialog med ägarenheten på Näringsdepartementet, ägardialogmöten och årsstämmor.	Delårsrapportering, års- och hållbarhetsredovisning, bolagsstyrningsrapport, presentationer och övrig rapportering (löpande).	Uppföljning av hållbart företagande och finansiella mål.

Intressent	Dialogtillfällen	Uppföljning	Frågor i fokus 2018
<p>Kollektivtrafikmyndigheter: SJ kör kommersiell trafik och trafik på uppdrag av kollektivtrafikmyndigheter, främst regionala. SJs trafik bidrar därigenom till regionala trafikförsörjningsprogram med såväl kommersiell som samhällsfinansierad tågtrafik.</p>	<p>SJ genomför så kallade stråkmöten med infrastruktur- och trafikplanerare samt har personliga kontakter med nyckeltjänstemän hos respektive kollektivtrafikmyndighet och i branschforum.</p>	<p>Avtalsuppföljning, möten, dialog (löpande).</p>	<p>Kvalitet, robusthet och punktlighet, resenärernas nöjdhet, för resenärerna optimerade trafikutbud som också är kostnads-effektiva.</p>
<p>Leverantörer/partners: För att SJ ska kunna leverera och utveckla reseupplevelser som våra kunder och resenärer uppskattar, samarbetar SJ aktivt och långsiktigt med sina leverantörer och partners.</p>	<p>Löpande dialog, riktade enkäter, omförhandlingar och upphandlingar samt uppföljning och utveckling av befintliga och nya tjänster.</p>	<p>Fördjupade leverantörs- och partnerskapsbedömningar avseende hållbarhet (kvartalsvis) samt löpande avtalsuppföljning.</p>	<p>Punktlighet, hållbarhet, effektivitet, mätning av vår upplevda samarbetsförmåga och etablering samt utveckling av fördjupade partnerskapssamarbeten.</p>
<p>Lagstiftare: Beslut om nya författningar, infrastruktur, skatter och avgifter som påverkar järnvägen och SJs konkurrenskraft. SJ deltar regelmässigt som remissinstans i utredningar och när ny lagstiftning bereds.</p>	<p>Regelbundna möten med nationella, regionala och lokala företrädare samt andra beslutsfattare.</p>	<p>Omvärldsanalys (löpande).</p>	<p>Social-, ekonomisk- samt klimat- och miljömässig hållbarhet, Nationell infrastrukturplan för åren 2018–2029, en ny generation stambanor, regionala utvecklingsplaner, EUs nya dataskyddsförordning (GDPR), digitalisering och gemensamma biljettlösningar.</p>
<p>Media: SJ vill vara och uppfattas som en transparent, öppen och proaktiv kraft i samhällsdebatten. Här spelar relationen till media en betydande roll. SJ är även aktivt i sociala kanaler.</p>	<p>Presstelefon dygnet runt, intervjuer, pressträffar och sociala medier.</p>	<p>Löpande mediabevakning och analys.</p>	<p>Förbättrad nattågstrafik till Jämtland, stark resandeökning till Norrland, avstängningen av Getingmidjan, ökat ekologiskt utbud i bistron, Sveriges vackraste järnvägssträcka korad.</p>
<p>Föreningar/organisationer: SJ samarbetar med föreningar och organisationer för att utveckla tågresan och tillsammans skapa framtidens hållbara resande.</p>	<p>Informationsutbyte, utbildning och samarbete exempelvis för landsbygd, pendlare och personer med funktionsnedsättning.</p>	<p>Nöjd kundindex (kvartalsvis).</p>	<p>Trafikutbud – antal avgångar och avgångstider, tillgänglighet.</p>

Så fungerar järnvägssystemet

På den svenska järnvägen finns många aktörer, alla med sin unika roll och sitt ansvar. Järnvägssystemet är komplext, vilket förutsätter att alla är bra på sin uppgift och på att samarbeta.

Ett 30-tal kollektivtrafikmyndigheter och tågoperatörer erbjuder tågresor i Sverige och därtill finns ett stort antal andra aktörer. För att systemet ska fungera måste alla förstå och ta ansvar för helheten. Samarbetet är därför tätt både i den dagliga verksamheten och på mer strategisk nivå.

Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet för svensk järnväg med starkt fokus på säkerhet. De ansvarar för godkännande och regelbunden uppföljning av infrastrukturförvaltare, tågoperatörer, tågfordon och lokförare. Den 16 juni 2020 tar European Union Agency for Railways (ERA) över ansvaret för bland annat godkännande av tågfordon inom EU.

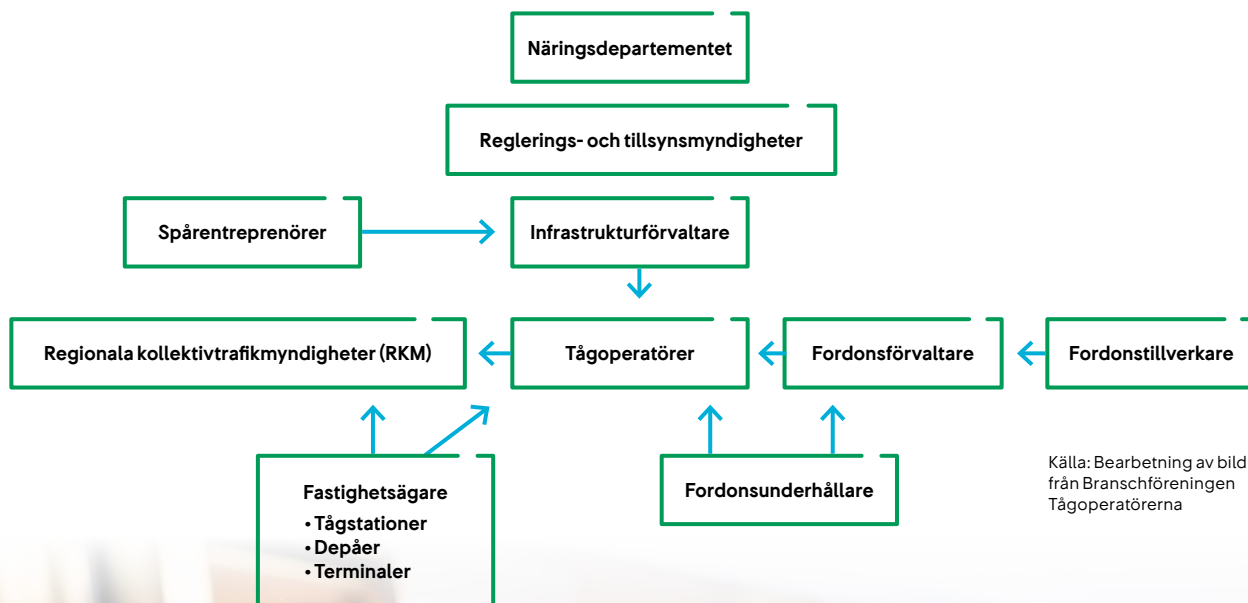
Den statliga myndigheten Trafikverket är infrastrukturförvaltare för merparten av den svenska järnvägen. Trafikverket

tar även fram den svenska tågtidtabellen (tågplanen). Infrastrukturförvaltare ansvarar för att järnvägsinfrastrukturen, exempelvis spår, kontaktledningar och växlar, är i gott skick.

Samverkansforum

Sedan 2016 driver Järnvägsbranschens Samverkansforum (JBS) ett gemensamt förbättringsarbete för att öka den svenska järnvägens robusthet, konkurrenskraft och lönsamhet. En del av arbetet bedrivs inom Tillsammans för Tåg i Tid (TTT) där fokus är att långsiktigt förbättra punktligheten och att minimera följderna när störningar uppstår, inklusive förbättrad information till resenärer.

Aktörer i det svenska järnvägssystemet

Vår affärsmodell och våra marknader

Spelplanen för svensk tågtrafik har förändrats i takt med att konkurrensen ökat och att kollektivtrafikmyndigheter i allt större utsträckning upphandlar tågtrafik. Nya aktörer, ofta utländska med statligt ägda moderbolag bakom sig, har etablerat sig i Sverige. Samtidigt inleds avregleringen av tågmarknaden i andra EU-länder.

SJ kör dels kommersiell trafik i egen regi, dels upphandlad trafik på uppdrag av trafikmyndigheter. Produktionen är i grunden densamma, vilket ger SJ konkurrens- och stordriftsfördelar.

Upphandlad trafik

Lagen om kollektivtrafik garanterar att regional och lokal trafik körs även där kundunderlag saknas för att bedriva kommersiell trafik. Istället kan trafiken upphandlas på uppdrag av Trafikverket eller regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM) och till viss del finansieras med skattemedel. Upphandlad trafik är idag den del av marknaden som växer mest. Ett exempel på upphandlad trafik är regional- och pendeltågstrafiken i Västsverige som drivs av SJ via det helägda dotterbolaget SJ Götalandståg på uppdrag av Västtrafik, Hallandstrafiken och Jönköpings länstrafik.

Trafikverket upphandlar transportpolitiskt motiverad nationell trafik där kommersiella förutsättningar saknas för att driva kollektivtrafik. Exempel är nattågstrafiken till och från övre Norrland samt till Jämtland som SJ kör under eget varumärke på uppdrag av Trafikverket.

I vissa upphandlade uppdrag äger SJ tågen, i andra affärer kör och underhåller vi tåg som beställaren äger. SJ har den största marknadsandelen inom upphandlad tågtrafik i Sverige.

Kommersiell trafik under SJs varumärke

Vår kommersiella trafik körs alltid under SJs eget varumärke där vi har fullt ansvar för utveckling, försäljning, produktion och leverans. SJ bedriver idag kommersiell trafik i stora delar av Sverige samt till Köpenhamn, Oslo och Narvik.

Vi arbetar ständigt för att öka vår konkurrenskraft. Täta avgångar, korta restider, kundanpassade ankomsttider direkt till stadskärnor liksom vår bistro och andra erbjudanden inför, under och efter resan gör oss attraktiva både i förhållande till andra tågoperatörer och gentemot andra trafikslag. Intern

effektivitet leder till lägre kostnader och i slutändan lägre biljettpriser för SJs kunder. Varje linje anpassas för att så långt som möjligt tillgodose resenärernas önskemål och för att skapa lönsamhet och bidra till SJs övriga mål.

Synergieffekter för ett stärkt SJ

Vår närvaro på både den kommersiella och den upphandlade marknaden ger oss möjlighet att erbjuda bättre helhetslösningar till kunder och resenärer. För resenärerna kan vi knyta ihop den upphandlade trafiken med smidigare anslutningar till vår kommersiella trafik. För kunden, den upphandlande myndigheten, kan vi, utöver nöjdare resenärer, dela med oss av vår långa erfarenhet inom områden som trafiksäkerhet, fordonshantering och digitala kanaler.

Mer omfattande trafik skapar synergier för oss som bolag. Fler avgångar som bär våra fasta kostnader ger lägre enhetskostnader, vilket gör oss mer konkurrenskraftiga och möjliggör lägre biljettpriser för SJs resenärer. Genom att köra upphandlad trafik når vi också fler resenärer som har SJ som alternativ inför en längre resa.

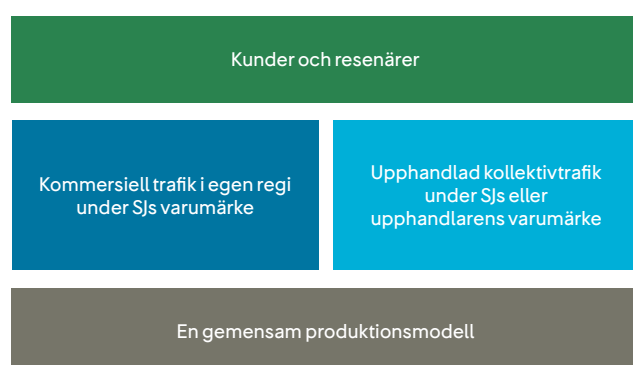
Konkurrens på sunda villkor

Vi har sett att ett ökat utbud leder till att fler reser med tåg. Att den svenska järnvägen är avreglerad har inneburit ett kraftigt ökat resande, och tåg har tagit marknadsandelar från andra trafikslag för inrikes resor.

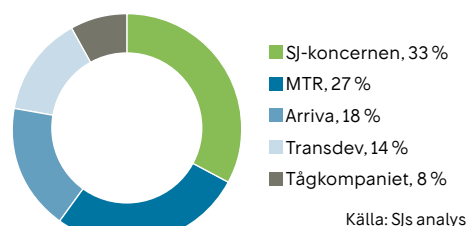
Den pågående implementeringen av EUs fjärde järnvägs paket innebär bland annat att även den europeiska marknaden för nationell persontrafik öppnas allt mer för konkurrens. För kunder och resenärer innebär detta i första hand ett mer utvecklat utbud och lägre priser i vissa fall.

För SJ innebär en avreglerad europeisk tågtrafik att vi ytterligare kan öka vår potentiella marknad genom att etablera oss i andra länder. Läs mer om SJs expansion i övriga Norden på sidan 19.

SJs strategiska affärsfokus

Uppskattade marknadsandelar inom upphandlad tågtrafik i Sverige 2019

Strategi för ökat tågresa

SJs uppdrag är i korthet att bedriva persontrafik och inom ramen för affärs-
mässighet bidra till en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet.
Det lägger grunden för vår affär och är samtidigt vårt sätt att bidra till ett mer
hållbart samhälle. Många pusselbitar är avgörande för vår långsiktiga strategiska
inriktning.

SJ vill vara Sveriges ledande järnvägsoperatör och en av Europas erkänt bästa och mest efterfrågade operatörer. Det ska vi uppnå i nära samverkan med våra partners och leverantörer. Vår strategiska inriktning syftar till att utveckla våra befintliga erbjudanden samtidigt som vi skapar nya affärer genom att ta tillvara de möjligheter som finns.

En mer robust järnvägsinfrastruktur i Sverige, stor efterfrågan på tågresa och fortsatt avreglering i Europa gör att SJ ser ljus på framtiden.

På följande sidor beskriver vi tre viktiga områden som vi fokuserat på under 2018. Det handlar om hur vi säkerställer vår leverans både här och nu – och för lång tid framåt.

Vårt kund-
erbjudande
och löfte

Läs mer på sidorna
14–15

Vår
utvecklings-
resa

Läs mer på sidorna
16–17

Hållbart
resande
för fler

Läs mer på sidorna
18–19

Vision

Ett SJ att lita på och längta till

Värdeord

Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt

Syfte

Vi för människor närmare varandra, varje dag

Sjs styrkort

Socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart företagande mäts och följs upp i Sjs styrkort

Affärsidé

SJ ska erbjuda marknadens mest kundnära och hållbara resande i egen regi och i samarbete med andra. Det innebär att vi ska vara bäst på att tillgodose kundernas behov och att socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvar ska gå hand i hand genom hela vår verksamhet.

Produktion

Sjs affär har två delar: Kommersiell tågtrafik under Sjs eget varumärke och upphandlad tågtrafik. Produktionsmodellen är gemensam för all trafik vi kör.

Agenda 2030

Av FNs 17 globala hållbarhetsmål har tre mål störst relevans för SJ.

Läs mer om SJ och Agenda 2030 på sidan 22.

Sveriges klimatmål

Sveriges mål är att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045. Till 2020 ska Sverige ha minskat de klimatpåverkande utsläppen med 40 procent jämfört med 1990. Sverige har därmed ett av de mest ambitiösa klimatmålen i världen.

Tåget är det mest energieffektiva och minst miljöbelastande trafikslaget, och SJ har därför en viktig roll för att nå Sveriges klimatmål.

Vårt kunderbjudande och löfte

Sverige är ett land med stora avstånd och det skapar behov av smidiga resor. Att resa med SJ ska vara ett relevant, hållbart och prisvärt alternativ. Vem du än är och vart du än ska. Därför förbättrar vi kontinuerligt vårt erbjudande utifrån våra kunders och resenärers behov.

Tågresan med SJ ska vara resenärernas förstahandsval, oavsett om resan går till ett möte i Umeå, semestern i Skåne eller arbetsplatsen i Enköping. Tillsammans med kollektivtrafikmyndigheter utvecklar vi kollektivtrafiken inom och mellan regioner och knyter ihop den upphandlade trafiken med vår kommersiella trafik.

Vårt erbjudande

Våra resenärer uppskattar korta restider, täta avgångar och ankomsttider anpassade till arbetstider och anslutande kollektivtrafik. Vi har därför stort fokus på detta när vi ansöker

om plats på spåren. SJ erbjuder förutsättningar för att tiden ombord ska bli så enkel och härlig som möjligt: Möjlighet att arbeta eller umgås, tysta avdelningar för koncentration eller vila och bistro med god mat och fika.

Vad vi lovar våra resenärer

Varje dag väljer 140 000 personer att resa med SJ till arbete, studier, familj eller nöjen. Det är ett stort ansvar och vi gör allt vi kan för att hålla vad vi lovar: en säker och punktlig resa med god service.

Nya och utvecklade erbjudanden under 2018

För våra affärsresenärer:

- Vi lanserade en förbättrad högfleksbiljett som förenklar byte av avgång ända fram till avgångstid.
- En digital lösning togs fram för att enkelt koppla sig till ett företagsavtal.
- Anslutningsguiden lanserades i SJs app för att göra det enklare att resa kollektivt till och från sin SJ-resa.
- Vi utvecklade våra samarbeten med kontorslounger och entreprenörshus för att öka värdet för dem som är anslutna till vårt företagsprogram.

För våra privatresenärer:

- Satsningen på nattågen fortsatte med introduktion av egen sovvagnskupé även för dem som reser i 2 klass.
- Avgångar varje natt med våra nattåg från Göteborg, Örebro och Stockholm till Östersund/Duved och Luleå/Narvik.
- Giltigheten för Mälardalstrafiks pendlarbiljett Movingo utökades till bland annat delar av Tåg i Bergslagens trafikområde och till SJs InterCity-tåg i Mälardalen.

För upphandlande myndigheter:

- Vårt nya samarbete med X-trafik medförde fler avgångar för resenärerna och att X-trafik kunde reducera den ursprungligen planerade investeringen i nya tåg.
- Vi provkörde de nya Mälartågen inför att de ska tas i trafik av Mälardalstrafik till hösten 2019.
- Vårt dotterbolag SJ Götalandståg utökade trafiken tillsammans med Västtrafik, bland annat med nya avgångar Varberg–Göteborg. Vi är också delaktiga i utformningen av Västtrafiks nya fordon och bemannar Västtrafiks nya informationscenter på Göteborgs centralstation.

” Vårt kundlöfte:
en säker och punktlig
resa med god service.

En resa med SJ är trygg och säker

Vi sätter alltid säkerheten främst. Det gäller i första hand trafiksäkerhet, men vårt arbete omfattar även områden som säkerhet och trygghet ombord, informationssäkerhet samt god beredskap för att hantera svåra och oförutsägbara händelser. Läs mer om vårt säkerhetsarbete på sidan 30.

Punktlighet kräver samarbete

Sjs viktigaste hållbarhetsfråga är punktlighet eftersom pålitliga tågresor får fler att välja tåget. Punktlighet är ett komplext pussel där många aktörers bitar måste läggas på rätt plats och där förutsättningarna hela tiden ändras. Av de störningar som uppstod i järnvägsnätet under 2018 orsakades knappt 10 procent av SJ, på grund av bland annat fordonsfel eller att tåget inte avgick från station enligt tidplan. Merparten av de händelser som påverkar vår punktlighet råder vi alltså inte över utan även andra aktörer måste aktivt bidra. Vi samarbetar nära med Trafikverket och andra järnvägsaktörer i Sverige inom branschinitiativet Tillsammans för Tåg i Tid (TTT) för att förbättra förutsättningarna för punktlighet genom långsiktig och systematiskt arbete. SJ bidrar med kompetens i TTT och har effektområdesansvar för tre av åtta områden samt stråkansvar för Södra stambanan.

Vårt eget punktlighetsarbete innebär att vi förbättrar våra processer. Hela kedjan måste fungera, från planering till genomförande. Under de kommande åren genomför vi omfattande investeringar i nya och befintliga tåg för att förbättra vår fordonsflotta. Vi arbetar för att bli bättre på förebyggande underhåll genom bland annat förbättrad planering. Vi använder digitala verktyg för information och kommunikation mellan trafikledning, lokförare och tågvårdar. Funktionen ”Var ska jag stå på plattformen?” i Sjs app innebär mindre stress och spring för resenärerna på perrongen, och bidrar till att vi kan avgå på utsatt tid. Läs mer om vårt punktlighetsarbete på sidorna 38–39.

Sommarkortet

Sommarkortet togs fram på uppdrag av Tåg i Bergslagen (TiB) och medgav obegränsat resande under tre dagar sommaren 2018. Framför allt barnfamiljer och seniorer uppskattade kortet och resandet med TiB ökade med 20 procent jämfört med sommaren innan.

Punktligheten under 2018

Förutsättningarna för punktlighet varierar beroende på linje, sträcka och tidpunkt. Långdistanståg är mer känsliga för störningar då de går längre och passerar olika regionala trafiknät. Tågtrafiken har ökat kraftigt de senaste åren och det påverkar järnvägssystemets förmåga till återhämtning efter en störning. Över tid har punktligheten förbättrats tack vare vidtagna åtgärder.

Trafikverket inledde 2018 omfattande och nödvändiga underhållsarbeten på Södra och Västra stambanorna för att öka robustheten och punktligheten i det svenska järnvägsnätet. Avstängningar och enkelspårdrift i samband med planerade arbeten gjorde att de redan från början små marginalerna i järnvägsnätet tidvis försvann. Små störningar spreds snabbt. Kylan i början av året och tidvis bristfällig snöröjning av spåren orsakade skador på våra tåg. Under sommaren påverkades tågtrafiken av över 400 bränder i närheten av järnvägen till följd av torka.

Underhållsarbeten på infrastrukturen kombinerat med extrema väderförhållanden skapade störningar under stora delar av året. Punktligheten förbättrades under andra hälften av fjärde kvartalet när förseningarna blev färre.

Punktligheten för SJs långdistanståg uppgick under 2018 till 77 procent (82). SJs medeldistanståg hade en punktlighet på 88 procent (92) och kortdistanstågen 92 procent (93). Såväl medel- som kortdistanstågen är på väg att nå branschens gemensamma mål om 95 procents punktlighet år 2020.

När det ändå inte går som det ska

När resan med SJ ändå inte lever upp till förväntningarna, till exempel vid trafikstörningar, vill vi att kunderna ska känna att vi gör allt för att hantera den uppkomna situationen med deras bästa för ögonen. Vi samarbetar med hela branschen

för att mildra konsekvenserna när störningar väl uppstått, framför allt genom tydlig information.

Våra kunder efterfrågar snabb och korrekt information som de kan agera på vid störningar i trafiken. Vi informerar om trafikläget i egna kanaler på sj.se och i SJs app, genom våra medarbetare ombord, via flera miljoner sms årligen till våra resenärer och med högtalarutrop på tågen. I första hand leder vi om trafiken, i andra hand sätter vi in ersättningstrafik. Är det inte möjligt hjälper vi resenärerna att planera möjliga resealternativ, till exempel att boka om biljetten till ett annat tåg.

God service

Den tredje delen i vårt kundlöfte handlar om god service. Alla ska känna sig välkomna till SJ, oavsett om det gäller biljettköp inför resan, ombord på våra tåg eller allmänna frågor om SJ. Våra kund- och tågvärdar ska vara synliga och hälsa välkommen på plattformen och ombord på tåget. Vårdarnas uppgift är att göra resan så enkel som möjligt för resenärerna liksom att ge adekvat information på ett trevligt sätt.

Den fysiska miljön på tågen är också viktig för resenärernas uppfattning om resan och SJ. Vi satsar på att förbättra vår fordonsflotta genom investeringar i nya och befintliga tåg. Vi investerar löpande i kraftfullare wifi på tågen för att leva upp till resenärernas efterfrågan på allt snabbare uppkoppling och på så sätt erbjuda en härlig och användbar resa med SJ.

Smarta reselösningar tar resenären från dörr till dörr

Att köpa och göra en sammanhängande resa med mer än ett transportslag, oavsett vem eller vilka som är operatörer för respektive del av resan, gör livet lite enklare för resenärerna. SJ säljer Resplus där SJ-resan kombineras med andra färdmedel eller operatörer på samma biljett så att resenären kommer hela vägen fram med kollektivtrafik. Kom-fram-garanti ingår också för slutdestination enligt biljett.

Vår utvecklingsresa

SJ utvecklas hela tiden som reseleverantör och arbetsgivare i processer där både resenärer och medarbetare deltar aktivt. Vår ambition är att bli ett av Sveriges mest digitala företag, något vi tror kommer att leda till att vi får de bästa medarbetarna, de nöjdaste kunderna och de lägsta kostnaderna.

SJ är ett företag i förändring. Vi utvecklar vårt erbjudande med det övergripande målet att få fler och nöjdare kunder och resenärer. Vår ägare svenska staten ställer krav på oss att leverera långsiktig lönsamhet. Det når vi genom att se till att varje linje och varje affär bidrar till att SJs mål uppnås genom kundanpassade och kostnadseffektiva lösningar.

En modern arbetsgivare

Hos SJ finns en stark övertygelse om att dialog och involvering är grunden för att vi ska utvecklas som bolag och för att våra medarbetare ska växa i sina roller. Vi verkar aktivt för att skapa ett inkluderande arbetsklimate präglade av respekt, trygghet och tillgänglighet. Vi vill ge våra medarbetare bra förutsättningar för att vara självgående och skapa goda prestationer. Vi ger därför våra medarbetare stor frihet inom respektive yrkesutövning. Ingenjörer, IT-specialister, ekonomer, lokförare, tågvärdar och depåpersonal är några kompetensområden där SJ står inför framtida rekryteringsbehov.

Med rätt stöd i form av verktyg och digital infrastruktur effektiviserar vi verksamheten så att våra medarbetare kan ägna sin tid åt att möta våra kunder, analysera utfall eller andra värdeskapande uppgifter. Medarbetare driver i hög utsträckning digitaliseringen av interna processer genom att identifiera förbättringsområden och utveckla effektivare sätt att arbeta eller möta våra kunder. Se nästa sida för några exempel från det gångna året.

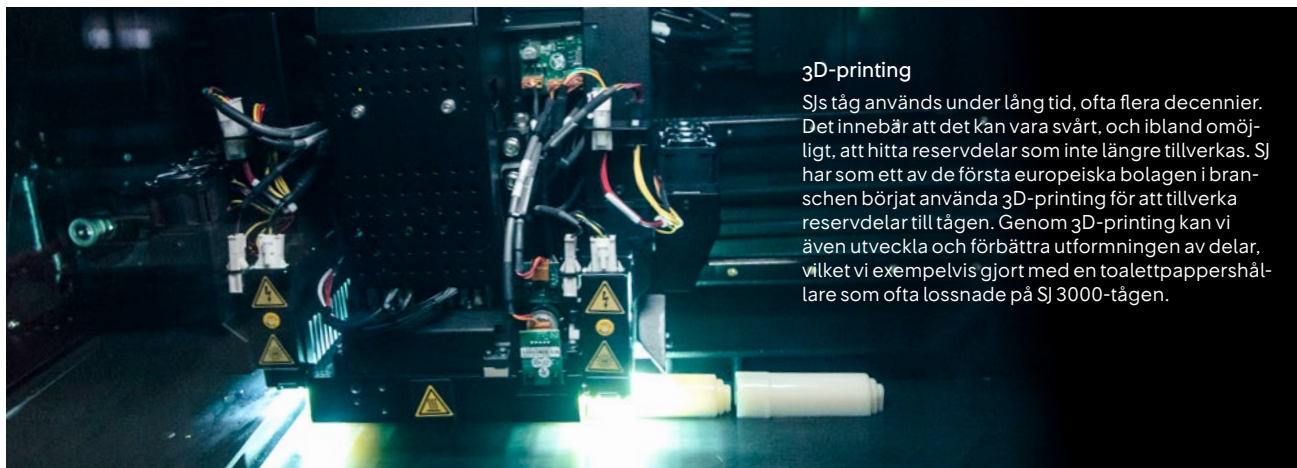
För att kunna leva upp till våra kunders förväntningar behöver vi medarbetare med rätt kompetens och god förmåga att samarbeta och se lösningar. I arbetet speglar våra medarbetare SJs värdeord Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt.

Utveckling tillsammans med kunderna

Vi utvecklar ständigt vårt kunderbjudande utifrån insikter om vad kunderna och resenärerna vill ha. Dagliga möten med resenärer ombord, via kundservice och i sociala medier ger oss uppslag till förbättringar. Vi träffar regelbundet olika intresseorganisationer och företrädare för kommuner och regioner för att diskutera Sjs befintliga och framtida erbjudanden utifrån deras behov och önskemål. SJ bjuder också in kunder för att bland annat tycka till om nya koncept, utformningen på vår information och stolarna i nya X2000.

I utvecklingsappen SJ Labs utforskar vi nya digitala lösningar tillsammans med våra kunder. Den som laddat ned appen får testa funktioner under utveckling och bidra till att utvärdera och utveckla dessa. Färdigt utvecklade funktioner flyttas sedan till Sjs app. SJ Labs utvecklade till exempel kund-idén att låta resenärer ha tågbiljetten i ett chippimplantat, något som SJ var först i världen med. Funktionen Anslutningsguiden där resenärer kan köpa anslutande kollektivtrafikresor till eller från tågstationen utvecklades också i SJ Labs. Student Advisory Board ger oss värdefull kunskap om studenter syn på SJ, som resenärer och som potentiella framtida medarbetare. Vi bjuder även in utvalda resenärer på SJ Labs-resor för att testa digitala koncept som Sjs affärsutveckling arbetat fram och för att bidra med värdefulla insikter och synpunkter.

” sj.se utnämndes till Sveriges bästa webbplats under 2018 av IDG/Internetworld.

3D-printing

Sjs tåg används under lång tid, ofta flera decennier. Det innebär att det kan vara svårt, och ibland omöjligt, att hitta reservdelar som inte längre tillverkas. SJ har som ett av de första europeiska bolagen i branschen börjat använda 3D-printing för att tillverka reservdelar till tågen. Genom 3D-printing kan vi även utveckla och förbättra utformningen av delar, vilket vi exempelvis gjort med en toalettpappershållare som ofta lossnade på SJ 3000-tågen.

Nya och utvecklade digitala lösningar under 2018

För våra kunder och resenärer:

- Med hjälp av tekniken Augmented Reality (AR) guidas SJs resenärer genom stationerna Stockholm Central, Stockholms södra och Flemingsberg med VägvisARren i SJ Labs-appen.
- Med Anslutningsguiden i SJs app kan våra resenärer enkelt se och köpa biljett med lokal kollektivtrafik till tågets avgångsstation eller från tågets slutstation. Den digitala biljetten finns i SJs app tillsammans med SJ-biljetten.
- Med hjälp av en rösttjänst för Google Assistant till både Android och iOS-enheter, går det att ställa frågor och snabbt få information om SJs resor.

För våra medarbetare:

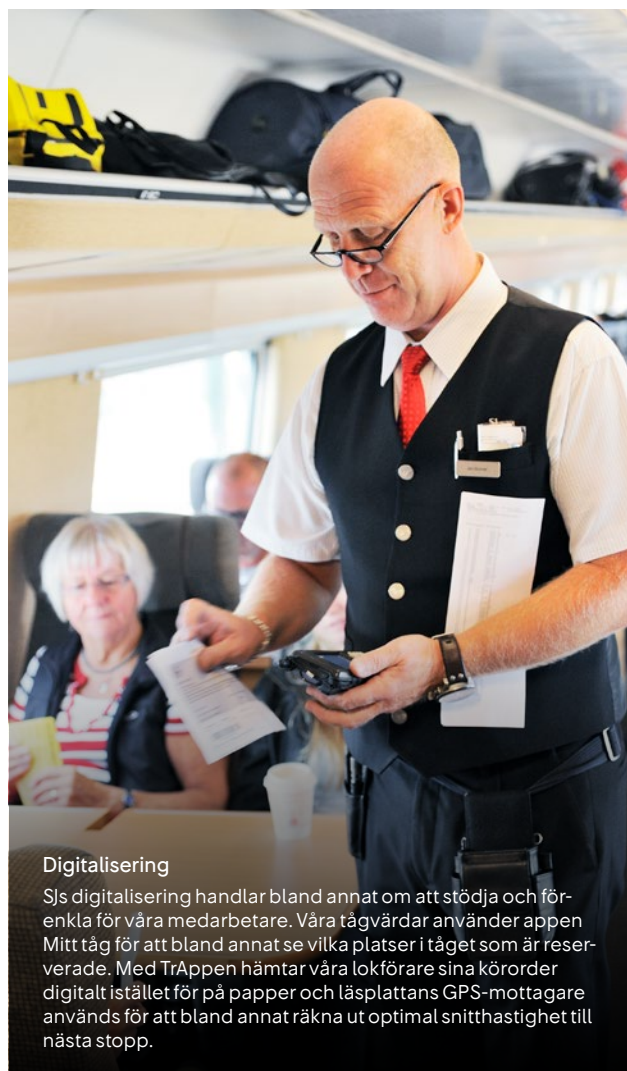
- Med en ny funktion i tågvärdarnas app Mitt tåg har det blivit enklare att se vilka resenärer i 1 klass som förbeställt och serverats mat.
- Stab Ekonomi och SJ Företagsförsäljning tar hjälp av Robot Process Automation (RPA) för att gå igenom stora mängder data och utföra omfattande, monotona arbetsmoment som till exempel informationsflyttning mellan olika IT-system.

” SJ har utsetts till Sveriges och Europas mest digitala reseföretag av internationella konsultföretaget BearingPoint.

Smarta tåg

SJ fortsätter att utveckla möjligheterna till att i realtid övervaka våra fordons status. Sensorer skickar stora mängder signaler som vi kan använda för att fatta beslut om åtgärder och för att i god tid planera underhåll innan fel inträffar som orsakar störningar för våra kunder. Nya X 2000 kommer att skicka en miljard signaler varje timme, vilket gör det till Sveriges smartaste tåg.

Insamling och bearbetning av så kallad Big Data ger SJ stora möjligheter till att fatta bättre affärsbeslut, möta kunderna på ett ännu bättre sätt och utgör underlag för helt nya affärsidéer.

Digitalisering

SJs digitalisering handlar bland annat om att stödja och förenkla för våra medarbetare. Våra tågvärdar använder appen Mitt tåg för att bland annat se vilka platser i tåget som är reserverade. Med TrAppen hämtar våra lokförare sina körordrar digitalt istället för på papper och läsplattans GPS-mottagare används för att bland annat räkna ut optimal snitthastighet till nästa stopp.

Hållbart resande för fler

SJ knyter samman stora delar av Sverige och de skandinaviska huvudstäderna. Vi är också en viktig del av lösningen för att klimatmålen ska nås genom att vi möjliggör för många människor att välja tåg, det mest hållbara resesättet på medellånga och långa sträckor.

Dagens järnvägsinfrastruktur är både överbelastad och underinvesterad. Samtidigt ökar efterfrågan på tågresor, något som ställer krav på betydligt högre kapacitet på den svenska järnvägen. I väntan på en utökad och mer robust infrastruktur gör SJ vad vi kan för att erbjuda fler att resa hållbart.

Moderniseringen av fordonsflottan – en hållbar investering

En viktig milstolpe på vägen till framtidens tågupplevelse är den pågående moderniseringen av SJs fordonsflotta. Sammantaget planerar SJ att investera cirka nio miljarder kronor i en ny och upprustad fordonsflotta under de närmaste åren.

SJ är mitt i en upphandling av ett 30-tal nya snabbtåg för fjärtrafik. Det ger oss möjlighet att erbjuda resenärerna fler

moderna tåg med högre kapacitet och samtidigt fasa ut äldre lokdragna tåg. Tågen ska kunna trafikera hela Skandinavien och vi tar hänsyn till hållbarhetsaspekter vid val av leverantör.

Den påbörjade moderniseringen av samtliga X 2000-tåg fortsätter med ambitionen att ta det första tåget i trafik under andra halvåret 2019. Tågen får ny teknik och ny interiör medan stommen behålls istället för att köpa nytt, vilket sparar stora mängder stål. Nya X 2000 blir även mer tillgängligt med bland annat nya rullstolsplatser, rymligare handikapptoiletter och platsnumrering i taktil och blindskrift. Med nya X 2000 kan vi erbjuda 15 procent fler säten och högre driftsäkerhet kommer att bidra till förbättrad punktlighet.

Resandet med våra natttåg ökar. Vi vill att ännu fler ska upptäcka fördelarna med att resa och sova samtidigt och därför låter vi bygga om och höja komforten i våra natttågsvagnar.

Behov av mer och mer robust järnvägsinfrastruktur

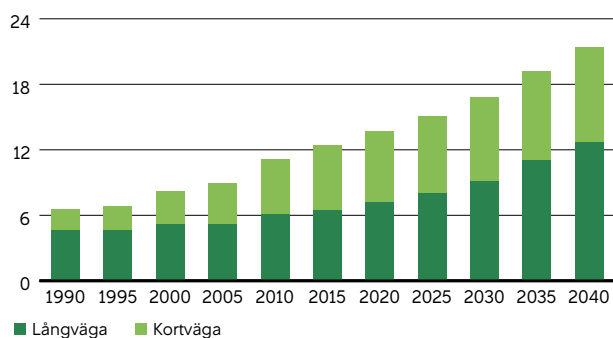
Den ständigt ökande efterfrågan på tågresor gör att det finns underlag för att öka trafiken på flera linjer. Men i några fall är det inte möjligt på grund av att kapacitetstaket nåtts. Alltför högt kapacitetsutnyttjande på strategiska sträckor påverkar även punktligheten genom att det inte går att köra in förseningar. Stora investeringar behövs för att svensk järnvägsinfrastruktur ska bli mer robust, samtidigt som satsningar på ökad kapacitet är nödvändiga för att möta den ökande befolkningens transportbehov.

Sverige behöver mer järnväg och en satsning på höghastighetsjärnväg skulle innebära en omfattande förändring av resmönster. Vid hastigheter på minst 320 km/h beräknas cirka tre miljoner flygresor per år flyttas till tåg. Höghastighetsjärnvägar bidrar till att knyta ihop Sverige ytterligare och stärker därigenom Sveriges internationella konkurrenskraft och lägger grunden för fortsatt god tillväxt.

Vi gör investeringar i fordonsflottan om totalt cirka 9 miljarder kronor.

När de snabbaste tågen går på höghastighetsbanor blir det betydligt mer utrymme för pendel-, regional- och godståg på befintliga stambanor. Eftersom dessa tåg kör med ungefär samma hastighet förbättras punktligheten för alla när snabbare tåg inte riskerar att köra ikapp de som är långsammare. Den lägre belastningen på stambanorna möjliggör för två till tre gånger så många godståg som idag. Miljöeffekten av färre lastbilstransporter skulle bli betydande.

Utfall och prognos för tågmarknaden i Sverige, miljarder personkilometer

Källa: Myndigheten Trafikanalys, Trafikverket och SJs analys

Expansion till övriga Norden

EUs fjärde järnvägspaket innebär att flera länder har börjat öppna upp sina järnvägsmarknader. Stora upphandlingar kommer att genomföras i Norge, Danmark och Finland de närmaste åren.

I takt med att Europas marknader avregleras och med ökad konkurrens på hemmaplan utvärderar SJ möjligheten att expandera i övriga Norden för att säkerställa en långsiktig lönsam position som ledande tågaktör. Vi har börjat med att utforska potentialen i våra nordiska grannländer. Med kombinationen lång erfarenhet och attraktiva erbjudanden vill vi vara ett självklart val för trafikupphandlande myndigheter i Norden, erbjuda resenärer hållbara resor både inom och mellan länderna och samtidigt kunna dra nytta av skalfördelar till exempel vid inköp av tåg och teknik.

Fokusmarknader utanför Sverige

Norge

Norges järnvägssektor genomgår sedan ett par år en stor förändring. Det nybildade Jernbanedirektoratet har uppdraget att upphandla driften av hela landets tågtrafik i sju geografiska trafikpaket. Den första upphandlingen avgjordes under 2018, brittiska Go Ahead vann avtalet och bryter därmed NSBs monopol på trafik i Norge. Under 2019 förväntas ytterligare två upphandlingar avgöras.

SJ kör idag till Narvik, Halden och Oslo.

Danmark

Sett till antal tågresor per invånare ligger Danmark högst bland de nordiska länderna. Varje dansk invånare gör i genomsnitt 37 resor per år, att jämföra med 22 i Sverige, 15 i Norge och 14 i Finland.

Det största tågtrafikavtalet i Norden, S-togen (pendeltågen i Köpenhamn), förväntas upphandlas under 2020-talet. SJ kör snabbtåg till Köpenhamn från Stockholm och Göteborg.

Finland

Finland har påbörjat omställningen till en avreglerad marknad baserad på upphandlingskonkurrens och en separation av fordon, underhållsverkstäder och stationer från statliga VR. De första stegen inför upphandling av pendeltågen i Helsingforsområdet togs under 2018. Trafikstart sker i juni 2021. De första upphandlingarna av långdistanslinjer förväntas starta under 2019.

Ett modernt, digitalt och hållbart företag

SJ är ett fantastiskt bolag som gör stora insatser varje dag på en utmanande marknad. Bolaget har över tusen avgångar per dygn som anländer punktligt och har nyligen utsetts till både Sveriges och Europas mest digitala reseföretag. Människor i hela landet litar på och är beroende av SJ för att ta sig till och från arbete, skola, släkt och vänner.

Sjs starka varumärke bygger till stor del på förtroende från kunder och resenärer för att vi levererar en säker och hållbar resa, att vi håller vad vi lovar och agerar schysst och föredömligt i alla lägen. Avgörande för våra resenärer är att tågen kommer fram i tid. En punktlig resa kräver bärkraftighet i hela systemet, och där har branschen arbete kvar att göra.

En förutsättning för bättre punktlighet är vår samverkan med Trafikverket och de tågoperatörer vi samsas med på spåren. Här krävs ett pragmatiskt arbete där vi systematiskt betar av varje orsak till att förseningar uppstår. Samtidigt krävs stora investeringar för att återställa och underhålla svensk järnvägsinfrastruktur, och att göra de satsningar på ökad kapacitet som är nödvändiga för att möta en ökande befolknings transportbehov och Sveriges ambitiösa hållbarhetsmål.

Ordning och reda avgörande för ett företag

Ett av de viktigaste områden jag har drivit under mina år i Sjs styrelse är intern kontroll. Det är ett brett begrepp som i grunden handlar om ordning och reda – ett SJ att lita på i alla avseenden. Intern kontroll omfattar det ramverk av processer, rutiner, rapportering, systemstöd och data som satts upp för att säkerställa en sund och effektiv verksamhet och därmed en tillförlitlig finansiell rapportering.

SJ har alltid haft god ordning och reda och de senaste åren har vi genomfört en grundlig kartläggning och översyn av alla Sjs processer för att ytterligare stärka och systematisera intern kontroll. Detta omfattar alla processer, allt ifrån hur en kund bokar en resa, hur vi beställer reservdelar till hur vi bedriver vårt hållbarhetsarbete. Vi har också tagit fram ett utvärderingssystem för att regelbundet kontrollera att processerna fungerar, liksom rutiner för åtgärder vid avvikelser.

Expansion viktig för fortsatt attraktivt erbjudande

Inom några år kommer alla länder inom EU att ha avreglerade järnvägsmarknader. Merparten av våra konkurrenter på den svenska järnvägen finns idag på flera marknader. Det innebär att de kan fördela sina kostnader, skapa kompetens och bygga upp omfattande verksamheter. Långsiktighet, volym och synergier är viktiga för att skapa lönsamhet i en så kapitaltung verksamhet som tågbranschen är.

Som ett nordiskt bolag kan SJ säkra konkurrenskraften på hemmamarknaden genom att få skalfördelar med hjälp av nya marknader. Skalfördelar innebär större volym att fördela de fasta kostnaderna på och därmed bättre förutsättningar till att bibehålla lönsamheten för att kunna investera i kompetens, attraktiva erbjudanden och nya tåg. Den framtida expansionen utanför Sveriges gränser gör också att SJ blir ett ännu mer spännande bolag att arbeta i.

Engagerade medarbetare i nöd och lust

Sjs främsta konkurrensfördel är utan tvekan våra fantastiska medarbetare. Det har de inte minst bevisat under 2018, som inte liknar någonting vi tidigare har upplevt. Stora mängder snö och is på rälsen under vintern påverkade tågtrafiken i hela landet och följdes av sommarens värmebölja med bland annat många bränder nära järnvägsspåren. Dessutom genomförde Trafikverket både planerade och oplanerade underhållsarbeten.

” En punktlig resa kräver bärkraftighet i hela systemet.

Trots det har det gått fantastiskt bra. Våra medarbetare har jobbat, slitit och levererat. Alla har gjort en enorm insats när det har kört ihop sig, från trafikplanering till alla i våra depåer och Sjs ledning. Men det är våra medarbetare ombord som fått dra det största lasset. Med uppfinningsrikedom och handlingskraft har de köpt pizzor, lagat luftkonditionering och lugnat oroliga resenärer. De är en tillgång som jag är stolt över.

Trots ett tuft år och ett lägre resultat än förväntat avslutade vi med ett starkt sista kvartal. Vi nådde alla våra finansiella mål och gick in i 2019 med ett fördelaktigt läge med många bokade tågbiljetter. SJ kommer även fortsättningsvis att fokusera på att erbjuda det resenärerna efterfrågar, nämligen enkla, flexibla och punktliga resor. Jag är också övertygad om att Sveriges mest spännande bolag kommer att fortsätta spela en viktig roll i framväxandet av ett tillgängligt och hållbart Sverige för alla.

Stockholm i mars 2019

Siv Svensson
Styrelseordförande

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för SJ AB (organisationsnummer 556196-1599) avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret som slutade den 31 december 2018. Redovisningen godkändes av styrelsen och vd för publicering den 20 mars 2019 och kommer att föreläggas årsstämman den 25 april 2019 för fastställande.

Moderbolaget är ett svenskt aktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Huvudkontoret finns på Vasagatan 10, 105 50 Stockholm. SJ AB ägs till 100 procent av svenska staten.

Viktiga händelser 2018

- Året präglades av extremväder och omfattande underhållsarbeten. Under första kvartalet orsakade kyla och tidvis bristande snöröjning fordonsfel. Sommarens extrema värme och torka fick stor påverkan på järnvägsinfrastrukturen, bland annat genom de bränder som uppstod på banvallar.
- Trafikverket inledde omfattande underhållsarbeten för att på sikt öka robustheten och punktligheten i järnvägsnätet. Resenärerna påverkades genom färre avgångar och nya resvägar. Sammantaget medförde arbeten och trafikstörningar ökade kostnader och minskade intäkter för SJ.
- I mars utsågs Sjs sajt tillsammans med Sjs mobilapp till Sveriges bästa webbsajt av IDG/Internetworld.
- Årsstämman den 24 april valde Siv Svensson till ny styrelseordförande. Stämman beslutade även att ändra bolagsordningen så att SJ ska "inom ramen för affärsmässighet, bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet".
- SJ tecknade avtal med kundserviceföretaget Webhelp Nordic som från den 1 september tog över driften av Sjs Kundservice i Ånge.
- Trafikverket beslutade att direktupphandla trafiken på natttågslinjen Stockholm-Östersund-Åre-Duved från SJ. Trafikstart var den 8 september.
- SJ tecknade avtal med Mälardalstrafik (tidigare Mälab) om att avropa ett optionsår på tidigare ingånget övergångsavtal, vilket innebär att SJ kör på uppdrag av Mälardalstrafik i Mälardalen till och med december 2021.
- I november utnämndes SJ till Sveriges mest digitala reseföretag av företaget BearingPoint. SJ tog även andraplatsen som Sveriges mest digitala företag alla kategorier.

Sjs verksamhet och marknad

SJ är ett reseföretag där kärnverksamheten är persontrafik på järnväg. SJ är huvudsakligen verksamt på marknaderna för regional- och fjärrresor inom Sverige samt till Oslo, Halden, Narvik och Köpenhamn. SJ kör kommersiell tågtrafik i egen regi och upphandlad trafik. Under 2018 bedrevs koncernens tågtrafik i moderbolaget SJ AB och dotterbolaget SJ Göta-landståg AB. Övriga dotterbolag har begränsad verksamhet.

Tågresandet i Sverige visar en positiv utveckling där befolkningstillväxt och urbanisering, avreglering och internationisering samt ökad miljömedvetenhet driver efterfrågan. Resandeutvecklingen¹ (mätt i personkilometer) med SJ var 2 procent under 2018, jämfört med föregående år.

Tåget är det mest energieffektiva och minst miljöbelastande trafikslaget och därmed en viktig del för att Sverige ska nå sitt ambitiösa klimatmål. Stora investeringar behövs för att svensk järnvägsinfrastruktur ska bli mer robust, samtidigt som ökad kapacitet är nödvändig för att möta den ökande befolkningens transportbehov. Det så kallade januariavtalet inför regeringsbildningen 2019 anger att den beslutade nationella planen för infrastruktur 2018-2029 med investeringar i vägar och järnvägar på 700 miljarder kronor ska fullföljas och att stambanor för höghastighetståg ska byggas för att knyta samman de södra delarna av Sverige.

Den svenska järnvägen är fullt avreglerad och därmed helt öppen för konkurrens. Det bidrar till ett ökat utbud och ställer krav på alla operatörer att vara konkurrenskraftiga, vilket i sin tur stärker tåget gentemot andra transportmedel. På den europeiska järnvägen försvårar språkrav, arbetstidsregler, olika standarder och tekniska system gränsöverskridande tågtrafik. Ett stort internationellt arbete för att minska de tekniska hindren sker nu inom ramen för EUs fjärde järnvägspaket, ett initiativ för att skapa en gemensam, avreglerad järnvägsmarknad. Sverige har delvis fungerat som modell för hur avreglering kan gå till. År 2020 ska det vara möjligt att fritt ansöka om tågtrafik och kapacitet för kommersiell persontrafik inom hela EU.

I Norge, Danmark och Finland har avregleringen inletts. I Norge och Danmark har flera upphandlingar genomförts sedan 2017 och fler är på gång.

Osäkerhetsfaktorer

Inga nya, väsentliga osäkerhetsfaktorer föreligger.

Förväntad framtida utveckling

Flera upphandlingar pågår i Sverige, Norge, Danmark och Finland och kommer att involvera SJ. SJ utvärderar dessa affärer noggrant för att på sikt bli en ledande tågoperatör även i de nordiska grannländerna.

Att verka för ett ökat tågresande är en central del i Sjs strategi för att expandera affären och skapa strategisk tillväxt, både inom egentrafiken och den upphandlade trafiken. De beslut om investeringar i Sjs fordonsflotta som fattades under 2017 möjliggör för SJ att erbjuda ett större utbud samtidigt som förutsättningarna för bland annat högre punktlighet och kundnöjdhet förbättras. SJ utvärderar kontinuerligt hur verksamheten kan växa genom att analysera befintliga och nya linjer såväl nationellt som internationellt.

¹ Resandeutveckling inkluderar resande med SJ-biljett avseende kommersiell egentrafik och upphandlad trafik exklusive resande med periodkort inom upphandlad trafik. Dock ingår samtligt resande med periodkort inom ramen för Movingoavtalet.

Hållbarhetsrapport: Ansvarsfull styrning

Sj's hållbarhetsrapport enligt Årsredovisningslagen omfattar sidorna 22–43. Se sidan 97 för detaljerade sidhänvisningar.

Sj's affärsidé är att erbjuda marknadens mest kundnära och hållbara resande i egen regi och tillsammans med andra. Det innebär att SJ ska vara bäst på att tillgodose kundernas behov och att socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvar ska gå hand i hand genom hela verksamheten.

Sj's affärsmodell står på två ben:

- Kommersiell tågtrafik i egen regi under eget varumärke
- Tågtrafik som upphandlats av regionala eller nationella kollektivtrafikmyndigheter under eget eller upphandlarens varumärke.

Produktionsprocesserna är i grunden desamma, vilket skapar konkurrens- och stordriftsfördelar.

Hållbart företagande är helt integrerat i Sj's affärsmodell. Med utgångspunkt i vår vision, affärsidé, värdeord och balanserade styrkort kan verksamheten bedrivas på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt. Sj's balanserade styrkort omfattar sex styrområden som mäts och följs upp regelbundet varje månad, kvartal och/eller år. På motsvarande sätt används styrkortet för att identifiera och minimera risker inom varje styrområde, se sidan 43.

Läs mer om Sj's ledningssystem på sidan 51.

Övergripande analys av utfall 2018

Utfallen under 2018 på Sj's nyckeltal förbättrades inom flera styrområden medan återkommande trafikstörningar under stora delar av året påverkade andra negativt.

Sjukfrånvaron minskade och årets mål nåddes, trots hög arbetsbelastning på grund av störningarna. Prestationsindex låg kvar på samma nivå som året innan och årets mål nåddes inte. Ledarskapsindex förbättrades en enhet och nådde årets mål. Målet för mångfald överträffades.

Punktlighet är Sj's viktigaste hållbarhetsmål. Under året minskade punktligheten främst till följd av underhållsarbeten som på sikt ska leda till en mer robust järnväg samt trafikstörningar orsakade av extremvädret. Årets mål nåddes inte. I slutet av 2018 återgick punktligheten till mer normala nivåer. SJ bedömer att branschens långsiktiga mål 95 procent är uppnåeligt för medel- och kortdistanståg till 2020. Däremot blir det utmanande att nå målet för långdistanstågen. Vi arbetar intensivt på egen hand och inom branschen för att nå målet.

Nöjd kundindex (NKI) minskade, efter en stadig uppgång sedan 2015. Nedgången förklaras främst av lägre punktlighet under årets första tre kvartal samt att resenärerna upplevde informationen vid trafikstörningar som otillräcklig. NKI förbättrades något under fjärde kvartalet.

Utfallet för SJ Volontär avvek kraftigt från årets mål. Arbetet med att underlätta för medarbetarna att engagera sig som volontärer fortsätter.

Läs mer om utfall 2018 för alla nyckeltal på sidorna 23–41.

De globala hållbarhetsmålen och Sj's roll

Världens ledare har förbundit sig att fram till år 2030 utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen samt att lösa klimatkrisen. För att nå detta har 17 globala hållbarhetsmål beslutats. UNEP, FNs utvecklingsprogram, har ett samordnande ansvar för att assistera länder med att integrera målen i sina nationella policyer och budgetar. Även företag förväntas analysera målen och identifiera på vilket sätt verksamheten kan bidra till målluppfyllelsen.

SJ har för affärsplanepериоден 2019–2023 identifierat tre mål där vi kan bidra och vara en del av lösningen:

Mål 7: Hållbar energi för alla

Den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet ska fördubblas till 2030.

Sj's roll: Tåget är det mest energieffektiva transportslaget – både idag och i framtiden oaktat om övriga, mer miljöbelastande trafikslag, lyckas minska sin klimatpåverkan. SJ bidrar även genom att där det är möjligt köra tåg med attraktiva tidtabeller.

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsvariation, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, ska inkluderas i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Sj's roll: Vi ska vara ett SJ för alla – både när det gäller våra resenärer och i vår roll som arbetsgivare med medarbetare i stora delar av Sverige.

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Senast 2030 ska alla ha tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem. Det förutsätter förbättrad trafiksäkerhet, inte minst genom utbyggd kollektivtrafik. Positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan olika områden ska främjas genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

Sj's roll: SJ bidrar till ett hållbart samhälle genom att erbjuda det mest effektiva och säkra transportmedlet. Vi deltar i samtal och samarbeten på såväl nationell som regional och lokal nivå för att skapa ett hållbart transportsystem. Våra tidtabeller möjliggör för människor att bo på ett ställe och arbeta eller studera på ett annat.

Sjs styrkort

	Utfall 2018	Mål 2018	Utfall 2017	Mål 2019	
😊 Medarbetare					
Sjukfrånvaro, %	5,2	5,2	5,4	4,8	F
Ledarskapsindex SJ AB	76	75	75	77	F
Prestationsindex SJ AB	79	80	79	81	F
Mångfald, %, utländsk bakgrund enligt SCB	17	15	15	17	F
🔗 Partnerskap & Resurser					
Antal genomförda hållbarhetsrevisioner ¹	5	5	7	8	I
🏠 Samhälle					
Trafiksäkerhetsindex	96,7	96,4	96,5	96,5	A
Varumärkesindex SJ AB, VMI	51	60	52	55	D
Miljöindex SJ AB	77	78	78	79	D, G
SJ Volontär SJ AB, antal timmar	752	2 000	1 030	1 000	I
👤 Kund					
Nöjd kundindex, NKI, SJ AB	69	75	72	75	C
Nöjd resenärsindex ² , NRI, SJ Götalandstågs pendeltåg	95	93	94	93	C
Nöjd resenärsindex ² , NRI, SJ Götalandstågs regionaltåg	94	94	94	94	C
⚙️ Process					
Punktlighet långdistanståg (fjärr- och nattåg), 5 min, %	77	91	82	93	B
Punktlighet medeldistanståg (regionaltåg), 5 min, %	88	93	92	94	B
Punktlighet kortdistanståg (pendeltåg), 3 min, %	92	93	93	93	B
Regularitet ³ långdistanståg (fjärr- och nattåg), %	96	98	98	98	B
Regularitet ³ medeldistanståg (regionaltåg), %	96	98	97	98	B
Regularitet ³ kortdistanståg (pendeltåg), %	98	98	98	98	B
📊 Finans					
Nettoskudsättningsgrad, gånger	-0,14	0,5-1,0 ⁴	-0,10	0,5-1,0	I
Avkastning på operativt kapital, %	11,4	7,0 ⁵	16,4	7,0	I
Utdelning, andel av periodens resultat, %	50 ⁶	30-50	50	30-50	I

¹ Fördjupade leverantörsgrensningar ur ett hållbarhetsperspektiv: Skrivbordsrevision, utökad skrivbordsrevision, på-plats-granskning eller extern inspektion.

² Egen mätmetod, ej jämförbart med utfall för SJ AB.

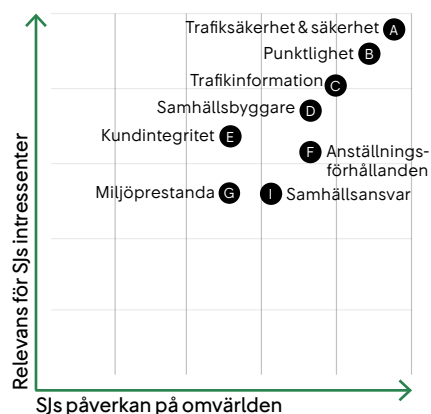
³ Mäter andelen tåg som avgår från utgångsstation och kommer fram till slutstation enligt den plan som gäller två dygn innan trafikdygn.

⁴ Målet ska nås på sikt.

⁵ Målet ska nås i genomsnitt.

⁶ Enligt styrelsens förslag.

Sjs väsentlighetsanalys med koppling till styrkortet

E I dagsläget finns inget nyckeltal i styrkortet kopplat till kundintegritet. Sjs hantering av kunduppgifter beskrivs på sidan 37 och följs upp med GRI-upplysningen 418-1.

Det förtydligade uppdrag SJ fick i samband med årsstämman 2018, att inom ramen för affärsmässighet bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktig hållbar transportförsörjning i hela landet, har medfört att det tidigare området Samhällspåverkan delats i två: Samhällspåverkan och Samhällsbyggare.

Från vision till konkret arbete – Sjs ledningssystem

Hållbart företagande är en naturlig och integrerad del i Sjs affärsmodell. Med utgångspunkt i Sjs vision, affärsidé och värdeord säkerställs ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart företagande genom mätning och uppföljning inom styr-områden. För att årligen utvärdera och utveckla Sjs ledningssystem använder vi den europeiska kvalitetsmodellen EFQM, som hjälper oss att med struktur och systematik mäta var SJ befinner sig i förhållande till vision och uppsatta mål.

Vår starkaste konkurrensfördel

Medarbetarnas engagemang är Sjs starkaste konkurrensfördel. För att kunna möta kundernas och resenärernas förväntningar samt utföra sina uppgifter och hantera de situationer som kan uppstå behöver de ha rätt förutsättningar, kompetens, verktyg och befogenheter.

För att kunna rekrytera och behålla de bästa talangerna ska SJ vara en attraktiv arbetsgivare som förknippas med en uttalad hållbarhetsprofil, erkänt gott ledarskap, stort engagemang i arbetsmiljö- och hälsofrågor samt med goda möjligheter till utveckling inom koncernen. Varje år genomförs en omfattande successionsplan inom koncernen där efterträdarplanering, kritiska nyckelbefattningar, talanger och framtida chefer identifieras.

Samtliga medarbetare omfattas av kollektivavtal.

Ömsesidig utveckling genom dialog

Dialog och involvering av våra medarbetare är avgörande för att SJ ska utvecklas. Medarbetarsamtal genomförs årligen som en del i medarbetardialogen liksom medåkning där åkande medarbetare coachas. Samtalen syftar bland annat till att alla medarbetare ska ha individuella mål som är tydligt kopplade till Sjs övergripande mål samt en utvecklingsplan.

Fyra gånger per år anordnas även tvärfunktionella dialogmöten där medarbetare och koncernledningen diskuterar aktuella SJ-relaterade frågeställningar. Medarbetarna informeras även vid möten, arbetsplatsträffar, på intranätet, i veckobrev och av sin chef. Vid dessa tillfällen lyfts aktuella frågor, vår riktning framåt liksom regler och rutiner för hur verksamheten ska bedrivas på ett enhetligt och säkert sätt.

Sjs interna uppförandekod

Sjs interna uppförandekod tar sin utgångspunkt i Sjs värdeord och ger vägledning för hur alla medarbetare inom koncernen, även styrelseledamöter och självständiga uppdragstagare, ska agera och bemöta varandra och våra intressenter. Koden anger bland annat hur vi ska upprätthålla mänskliga rättigheter, arbetsvillkor samt yttre miljö.

Sjs interna uppförandekod innefattar alla policyer och riktlinjer som beskriver hur våra medarbetare ska bete sig internt och externt. Koden bygger på internationellt överenskomna regler, främst de tio principerna i FNs Global Compact, och ska vara känd, respekteras och tillämpas lika för alla medarbetare oavsett anställningsform. Alla medarbetare ska veta vart de ska vända sig vid kränkande särbehandling. SJ har tydliga processer för att utreda, åtgärda och ge stöd till den som utsatts.

Uppförandekoden anger nolltolerans mot alla former av mutor och omfattar även kraven i Institutet mot mutors (IMM) Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet. Överträdelser mot uppförandekoden kan anmälas via Sjs visselblåsningsfunktion. Läs mer på sidan 51.

Ständig utveckling

För att möta kundernas önskemål och krav på bland annat digitala tjänster och den ökande konkurrensen behöver SJ ständigt utvecklas. Förändringsarbetet syftar till kostnadseffektivitet och fler kundanpassade lösningar. Digitala verktyg

Viktiga händelser 2018

- Sjukfrånvaron minskade till 5,2 % (5,4)
- Webhelp Nordic tog över driften av SJ Kundenservice i Ånge

och tjänster blir allt viktigare inom alla delar av SJ och utvecklingen drivs av kundernas och medarbetarnas idéer och förslag. Sjs pågående digitalisering påverkar både arbetssätt och verktyg vilket ställer nya krav på medarbetare och ledare.

Ledarnas kompetens inom förändringsledning och deras förmåga att skapa rätt förutsättningar för engagemang och goda prestationer är avgörande för Sjs omställningsförmåga. Ledarutbildningar, mentorskap och coaching är grunderna i Sjs ledarutvecklingsplattform, där ryggraden utgörs av involvering och dialog med medarbetarna.

Sjs medarbetare deltar regelbundet i utbildningar för att ha aktuell kunskap om bland annat våra tåg, säkerhet, kundbemötande, lagar och regler. Därutöver finns ett omfattande utbud av kurser i bland annat miljö, försäljning och förbättringsarbete. Våra lokförare tränas av instruktörer ombord på tågen och i simulatorer, där olika moment och situationer kan repeteras. Simulatorerna blir en allt viktigare del av våra föräres utbildning och under 2018 har vi utökat från en till tretton simulatorer.

Medarbetarundersökning

Sjs årliga medarbetarundersökning kartlägger medarbetarnas arbetssituation och trivsel samt hur förutsättningarna för goda prestationer ser ut och hur ledarskapet bidrar. Utfallet följs noga upp både övergripande och nedbrutet per enhet och ligger till grund för bland annat Prestationsindex och Ledarskapsindex. Utfallet diskuteras på enheterna med syfte att initiera aktiviteter utifrån identifierade behov.

Medarbetarundersökningen översätts till fyra språk. Nytt för 2018 var att sms med länk till undersökningen skickades så att medarbetarna även kunde svara i sin telefon, som komplement till dator eller platta. Utfallet för Prestationsindex blev 79 (79), efter en stark ökning 2017, och årets mål nåddes inte. Ledarskapsindex förbättrades till 76 (75), vilket innebar att årets mål överträffades. Uthålliga insatser kring ledarutveckling, dialog och involvering bidrog till förbättringen för Ledarskapsindex.

Mångfald

SJ arbetar med mångfald utifrån diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder. Vi ska erbjuda ett inkluderande arbetsklimate präglade av respekt, trygghet och tillgänglighet. Vi kallar det "Ett SJ för alla" och eftersträvar en kultur där alla medarbetare, kunder och resenärer känner sig välkomna. Ett SJ för alla berikar och skapar stolthet och engagemang.

Med ökad mångfald får vi fler perspektiv och ökar förståelsen för våra kunders och resenärers skiftande behov, vilket ökar Sjs konkurrenskraft. Av Sjs medarbetare 2018 hade 17 procent (15) utländsk bakgrund enligt SCBs definition (personen är född utomlands eller är född i Sverige med två utrikes födda föräldrar). Det innebar en ökning sedan året innan och att årets mål överträffades. För Sverige som helhet var motsvarande siffra 19 procent (18,5) den 31 december 2018.

Mångfald bland beslutsfattare och medarbetare

Fördelning på kön och ålder utifrån för SJ relevanta personalkategorier per den 31 december.

%	2018						2017						2016					
	Kvinnor			Män			Kvinnor			Män			Kvinnor			Män		
	<30	30-50	>50	<30	30-50	>50	<30	30-50	>50	<30	30-50	>50	<30	30-50	>50	<30	30-50	>50
Individuellt avlönade	5	23	13	5	29	25	5	24	13	5	28	26	5	25	12	5	28	26
Befattningsavlönade	11	18	11	11	25	23	11	19	11	11	24	24	12	20	11	10	23	25
- Lokförare	3	10	3	9	40	36	2	10	3	9	38	39	2	10	2	8	36	42
- Tågvärd	15	26	18	9	14	18	15	27	18	9	13	18	15	28	17	8	13	19
Chefer ¹	2	28	14	1	33	22	3	28	14	1	29	26	1	29	16	1	26	27
Ledningsgrupp för bolag	–	6	44	–	6	44	–	21	32	–	11	37	–	23	20	–	7	50
Styrelse ²	–	14	43	–	14	29	–	14	29	–	29	29	–	14	29	–	29	29

¹ Med underställd personal men ej med i ledningsgrupp.

² Avser stämмоvalda styrelseledamöter.

Diskriminering, mobbing eller trakasserier är oacceptabelt inom SJ. Den satsning som inleddes 2017 för att nå nollvisionen fortsatte med oförminskad kraft under 2018. Satsningen omfattar aktiviteter för att sprida kunskap och öka medvetenheten om vad som kan vara diskriminering, mobbing eller trakasserier samt för att öka dialogen mellan och inom olika grupper. Åren 2016–2018 har inga fall av diskriminering inom SJ blivit rättsligt prövade.

För att motverka ogrundade löneskillnader genomför SJ varje år lönekartläggning.

Arbetsmiljö och hälsoarbete

Balans mellan arbete och fritid är utgångspunkten för SJs hälsofrämjande arbete. Hälsoinspiratörer ute i organisationen är lokala motorer i det praktiska hälsoarbetet som innebär att erbjuda ett varierat utbud av insatser som ökar hälsa, trivsel och gemenskap.

Insatser görs även inom ergonomi och våra medarbetare har i regel tillgång till massage, friskvårdsrum för träning liksom rum för vila och återhämtning. Vi erbjuder även både individuell friskvårdspeng och hälsopeng som arbetsplatsen disponerar. Det övergripande hälsoarbetet drivs av Human Resources (HR).

En viktig del av det förebyggande hälsoarbetet är att tidigt fånga upp medarbetare som riskerar ohälsa för att vid behov snabbt kunna sätta in stöd och åtgärder. Alla SJs medarbetare erbjuds tjänsten Personalstöd som innebär gratis och anonym specialistrådgivning i frågor av såväl arbetsrelaterad som privat karaktär.

Det strukturerade arbetet med sjukfrånvaro bedrivs med en styr- och en referensgrupp som ser över rutiner och pro-

cesser samt föreslår nya former för förebyggande arbete. Medarbetare med upprepade korttidssjukfrånvaro följs noggrant upp för att om möjligt undvika längre sjukskrivningar. För långtidssjukskrivna medarbetare arbetar SJ fokuserat och långsiktigt med rehabiliteringsplaner i nära samarbete med företagshälsovården och Försäkringskassan. Målet är att medarbetarna så snabbt som möjligt ska kunna återgå till sina arbeten. Av avslutade rehabiliteringsärenden mars 2017–oktober 2018 är närmare 80 procent åter i arbete.

Koncernens sjukfrånvaro minskade under 2018 till 5,2 procent (5,4), vilket innebar att årets mål nåddes. Återkommande och omfattande störningar under 2018, främst under sommaren, medförde hög arbetsbelastning på framför allt medarbetare ombord och i SJs trafikledning och depåverksamhet. Trots detta minskade sjukfrånvaron, vilket stärker oss i att det arbete och de aktiviteter vi långsiktigt genomför fungerar.

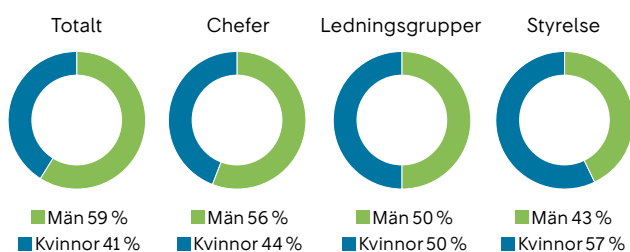
En trygg och säker arbetsplats

En trygg och säker arbetsmiljö är en förutsättning för friska medarbetare och SJs Arbetsmiljöpolicy är utgångspunkten för hur vi ska agera. En del i säkerhetsarbetet är fokuserat på att våra resenärer och medarbetare på tågen, i depå och resebutiker ska känna sig trygga. Medarbetare på tågen utbildas i personlig säkerhet och konflikthantering och har personalarm. SJ har rutiner och stöd för att ta hand om medarbetare som utsatts för hot eller våld, där en plan för återgång i arbete ingår.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs inom ramen för Arbetsmiljölagen, med skyddsorganisation, skyddsombud och skyddskommittéer. Skyddskommittéer finns såväl centralt för SJ som på divisionsnivå och lokalt i verksamheten. För att få grundläggande kunskaper och för att hålla sig uppdaterade utbildas skyddsombud och ledare om lagar och regler kring arbetsmiljö och säkerhet. Chefer och ledare i SJ genomför en årlig lagefterlevnadskontroll där de bekräftar kännedom om lagar inom arbetsmiljöområdet.

Rapportering av arbetsmiljöobservationer, tillbud och arbetsskador är väsentlig för att strukturerat arbeta med förbättringar av arbetsmiljö och säkerhet. Sedan 2017 lämnar medarbetare i produktionen in arbetsmiljöhändelser via en app, vilket ökat rapporteringen. Administrativ personal kan rapportera via dator. I början av 2018 tydliggjordes kategoriseringen för att öka kvaliteten på det som rapporteras. Rapporterade observationer och händelser går till ansvarig chef för åtgärd. Vid skyddskommitté på olika nivåer redovisas vad som inträffat under en period liksom vidtagna åtgärder.

SJs medarbetare 2018

Uppgifterna avser fysiska personer per den 31 december 2018.

Allvarliga avvikelser kan även anmälas till SJs visseblåsningsfunktion, med garanterad anonymitet.

Skyddsronder genomförs minst en gång per år eller vid behov för att säkerställa att våra medarbetare har en trygg och säker arbetsplats. Efter genomförd skydds rond skrivs ett skydds rondsprotokoll där observationer noteras. Riskanalyser sker löpande tillsammans med skyddsombud inför ändringar i verksamheten eller vid införande av ny teknik. Resultat från skyddsronder och riskanalyser följs upp vid skyddskommitté. Inom SJ genomförs varje år allomfattande riskbedömning inom respektive verksamhetsdel. Syftet är att ta fram de mest allvarliga riskerna som finns ur ett organisatoriskt/socialt eller fysiskt perspektiv.

Vid större akuta risker i arbetsmiljön som kan leda till allvarlig fara för liv eller hälsa kan skyddsombud med stöd av lagen avbryta arbetet i avvaktan på uttalande av Arbetsmiljöverket. Även medarbetaren kan med stöd av lagen avbryta sitt pågående arbete om det finns påtaglig risk för liv eller hälsa, i avvaktan på besked från ansvarig chef.

Vi behöver bli fler

Pensionsavgångar och naturlig personalomsättning bland lokförare och tågvärdar tillsammans med ökat resande skapar ett stort behov av nyrekrytering. För att stärka bilden av SJ som arbetsgivare arbetar vi bland annat aktivt i styrelserna för utbildningsanordnare för lokförarutbildning. SJ bedriver även ett traineeprogram för nyexaminerade akademiker. Vi besöker mässor och högskolor samt tar emot praktikanter, exempelvis genom initiativet Tekniksprånget.

Inhyrd personal förekommer i mycket liten utsträckning, ett exempel är kundvärdar vid trafikstörningar. Säsongsanställningar tillämpas inte heller även om semestervikarier anlitas under sommaren. Vid inhyring av personal eller användande av konsulter är processen öppen och sker i samråd med arbetstagarorganisationerna i enlighet med svensk lagstiftning (MBL).

Medarbetares trygghet och säkerhet

	2018	2017	2016 ¹
Antal anmälda olyckor (exkl. sjukdom, färdolycksfall)	383	339 ²	287
Anmälda olyckor per totalt arbetade timmar, %	0,006	0,006 ²	0,005
Antal anmälda tillbud	769	539 ²	984
Anmälda tillbud per totalt arbetade timmar, %	0,013	0,009 ²	0,018
Antal dödsolyckor	0	0	0
Antal sjukfrånvarodagar	33 740	31 913	32 837
Anmälda arbetssjukdomar	44	— ²	20
Sjukfrånvaro SJ-koncernen, %	5,2	5,4	6,6

¹Utfall för 2016 är exklusive Stockholmtåg, med undantag av utfall för sjukfrånvaro i procent vilken avser SJ-koncernen.

²Utfallet har påverkats av otydlighet kring definitioner.

Arbets skador och tillbud avser det som inträffat under angivet år (det vill säga inte nödvändigtvis rapporterats under det år de inträffat).

Information om medarbetare

Antal	2018		2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställda	1 481	2 155	1 521	2 118	1 532	2 121
Visstidsanställda	48	73	48	49	41	42
Timanställda	338	494	318	481	292	399
Totalt	1 867	2 722	1 887	2 648	1 865	2 562

Uppgifterna är hämtade från bolagens lönesystem och avser fysiska personer per den 31 december.

Nya medarbetare och omsättning av medarbetare

Totalt antal	2018		2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal nyrekryteringar	163	278	135	213	106	200
< 30 år	80	99	66	69	45	59
30–50 år	62	144	52	104	50	112
> 50 år	21	35	17	40	11	29
Antal avgångar	157	170	152	210	199	198
< 30 år	33	30	47	26	28	24
30–50 år	79	75	68	65	79	77
> 50 år	45	65	37	119	92	97

Andel nyanställningar, %	2018		2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Andel nyrekryteringar	3,6	6,1	3,0	4,7	2,4	4,5
< 30 år	1,7	2,2	1,5	1,5	1,0	1,3
30–50 år	1,4	3,1	1,1	2,3	1,1	2,5
> 50 år	0,5	0,8	0,4	0,9	0,2	0,7
Andel avgångar	3,4	3,7	3,4	4,6	4,5	4,5
< 30 år	0,7	0,7	1,0	0,6	0,6	0,5
30–50 år	1,7	1,6	1,5	1,4	1,8	1,7
> 50 år	1,0	1,4	0,8	2,6	2,1	2,2

Varför detta nyckeltal?	Prioriterade aktiviteter 2018	Mål och utfall	Planerade aktiviteter 2019												
<p>Sjukfrånvaro</p> <p>I ett långsiktigt hållbart företag är medarbetarnas hälsa avgörande. Medarbetarnas hälsotillstånd är en viktig indikator för hur såväl medarbetarna som SJ mår, hur arbetsmiljön och samarbetsklimatet ser ut. Måttet blir viktigt både ur ett medarbetarperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt satsningen på process för snabb återgång till arbete för sjukskrivna och tidig bedömning av arbetsförmågan i samarbete med företagshälsovården • Fortsatt samarbetet med företagshälsovården och Försäkringskassan med ökat fokus på förebyggande insatser såsom hälsoscreening och åtgärder i utvalda grupper • Genomfört riktade analyser tillsammans med företagshälsovården för avdelningar och grupper inom SJ i syfte att identifiera möjliga risker till framtida ohälsa • Erbjudit bedömningsamtal hos företagshälsovården i ett tidigt skede vid upprepad korttidssjukfrånvaro 	<p>Bar chart showing percentage of sick leave from 2014 to 2018. The y-axis ranges from 4 to 7. A target line is set at 5.2% (Mål 2018: -5,2%).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>~6.2</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>~6.5</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>~6.6</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>~5.5</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>~5.1</td> </tr> </tbody> </table>	Year	Percentage (%)	2014	~6.2	2015	~6.5	2016	~6.6	2017	~5.5	2018	~5.1	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsätta samarbetet med företagshälsovården med ökat fokus på korttidssjukfrånvaro • Utvärdera genomförda insatser, exempelvis hälso- och arbetsmiljöprofil • Se över behovet av hälsofrämjande insatser och aktiviteter som ett led i att förebygga sjukfrånvaro • Fortsätta att utbilda chefer i rehabprocessen och verktyg kopplade till arbetet för minskad sjukfrånvaro
Year	Percentage (%)														
2014	~6.2														
2015	~6.5														
2016	~6.6														
2017	~5.5														
2018	~5.1														
<p>Ledarskapsindex</p> <p>Ledarskapet är avgörande för att vi ska nå våra mål. Ledarna ska säkerställa att alla medarbetares kompetens tas tillvara i utvecklingen av SJ. Genom medarbetarundersökningens Ledarskapsindex mäter vi denna förmåga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Genomfört grundutbildning för nya chefer inom ramen för ledarutvecklingsplattformen • Fortsatt erbjuda handledningsgrupper för chefer, ledda av externa ledarskapscoacher • Fortsatt satsningen för att skapa involverande möten 	<p>Bar chart showing the Leadership Index score from 2014 to 2018. The y-axis ranges from 60 to 75. A target line is set at 75 (Mål 2018: 75).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>~65</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>~68</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>~68</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>~74</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>~75</td> </tr> </tbody> </table>	Year	Score	2014	~65	2015	~68	2016	~68	2017	~74	2018	~75	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra utbildning för att förbättra ledarnas kommunikativa förmåga • Fortsätta utveckla ledarstöd för att stärka den interna dialogen • Fortsätta med aktiviteter som grund- och vidareutbildning för chefer, handledning, mentorskap • Starta upp ett talangprogram för identifierade talanger och blivande chefer
Year	Score														
2014	~65														
2015	~68														
2016	~68														
2017	~74														
2018	~75														
<p>Prestationsindex</p> <p>SJs förmåga att skapa förutsättningar för medarbetarna att prestera är avgörande för att vi ska nå våra mål. Det ger även en positiv utveckling av hälsotalen – de medarbetare som får möjlighet att göra ett bra jobb blir friskare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt försöket med rullande tre månadersschema för medarbetare ombord • Genomfört genomlysning av anställningsformer • Sett över uniformsregler och påbörjat framtagandet av en ny uniform 	<p>Bar chart showing the Performance Index score from 2014 to 2018. The y-axis ranges from 65 to 80. A target line is set at 80 (Mål 2018: 80).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>~74</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>~74</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>~74</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>~78</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>~79</td> </tr> </tbody> </table>	Year	Score	2014	~74	2015	~74	2016	~74	2017	~78	2018	~79	<ul style="list-style-type: none"> • Introducera nya schematyper för medarbetare ombord, där medarbetaren själv väljer vilken typ som passar bäst • Införa den digitala arbetsplatsen med ökade möjligheter till samarbete och kommunikation inom verksamhet och förbättringsarbete • Ta fram en ny uniform utifrån önskemål från medarbetare med kundkontakt • Ge chefer och skyddsombud tillgång till klickbar statistik på arbetsmiljöhändelser för att underlätta uppföljning och åtgärder • Införa personlarm för kundvärdar
Year	Score														
2014	~74														
2015	~74														
2016	~74														
2017	~78														
2018	~79														
<p>Mångfald</p> <p>Mångfald ger nya erfarenheter och perspektiv och ökar vår konkurrenskraft. Nyckeltalet visar hur väl SJ speglar samhällets sammansättning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetat fokuserat tillsammans med rekryteringsföretag för att nå målgruppen arbetssökande med utländsk bakgrund 	<p>17% av SJs medarbetare under 2018 hade utländsk bakgrund (15)</p> <p>Mål 2018: 15%</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introducera praktikprogram för nyanlända som läser Svenska för invandrare (SFI) 												

Starka partnerskap gör oss starkare och bättre

SJ samarbetar nära med leverantörer och partners för att leverera, utveckla och förbättra reseupplevelser utifrån kundernas och resenärernas önskemål.

SJs viktigaste leverantör och samverkanspartner är Trafikverket. Trafikverket äger och förvaltar den svenska järnvägsinfrastrukturen och ansvarar även bland annat för tilldelning av tåglägen (spårtid) samt för avgångs- och ankomstinformation i väntsalar och på plattformar. SJ samverkar med Trafikverket såväl strategiskt kring tidtabeller och underhållsåtgärder på järnvägen som operativt kring det aktuella trafikläget.

Nationella och internationella branschsamarbeten

SJ arbetar aktivt för att öka samarbetet både mellan svenska och europeiska järnvägsaktörer. Inom Järnvägsbranschens Samverkansforum (JBS) drivs sedan flera år tillbaka ett gemensamt förbättringsarbete för att öka den svenska järnvägens robusthet, konkurrenskraft och lönsamhet. En del av arbetet bedrivs inom Tillsammans för Tåg i Tid (TTT) där fokus är att långsiktigt förbättra punktligheten och att minimera följderna när störningar uppstår, inklusive förbättrad information till resenärer.

SJ samverkar även med regionala länstrafikbolag för att erbjuda så kallade Resplus-resor där färdmedel och/eller operatörer kombineras för att resenären ska få en sammanhållen kollektivresa med kom-fram-garanti. SJ tar så långt det är möjligt hänsyn till regionaltrafikens avgångar när tågens tidtabeller konstrueras för att resenärerna ska få smidigare och mer tidseffektiva kollektivresor.

SJs vd Crister Fritzson är ordförande i Branschföreningen Tågoperatörerna (BTO). Sedan 2017 leder SJs vd även Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER), vilket är den viktigaste samarbetsorganisationen för järnvägsföretag i Europa när det gäller påverkan på EUs institutioner. Viktiga frågor 2018 för CER har bland annat varit att ny lagstiftning inte ska missgynna tåget framför andra transportmedel, liksom att regler för järnvägen ska vara ändamålsenliga utan att leda till ökade kostnader för berörda aktörer.

Viktiga leverantörer

SJ köper årligen varor och tjänster för cirka 5 miljarder kronor från omkring 2 500 leverantörer. Inköpen delas in i löpande inköp och investeringar. Till löpande inköp räknas framför allt

Viktiga händelser 2018

- 5 hållbarhetsrevisioner av leverantörer
- Anslutning till Näringsdepartementets initiativ Uppförandekod för betaltider

underhåll av tåg, mat ombord på tågen, hotellrum för medarbetare ombord, ersättningsbussar, marknadsföring, IT-tjänster, fordonsvård (exempelvis städning), lokalhyror samt konsulter och andra tjänster. SJs största investeringar görs i vår fordonsflotta, i medarbetarnas utveckling samt i digitala lösningar.

Intressebolaget SilverRail Technologies (tidigare Linkon) hanterar bokning och distribution av SJs biljetter. IT-konsultföretaget HCL ansvarar för drift och utveckling av SJs IT-system. Andra viktiga leverantörer är fastighetsägare, bland annat Jernhusen, som hyr ut depåer och väntsalar. Underhålls-entreprenörer säkerställer att våra tåg servas och repareras utifrån behov och fordonens underhållsplaner.

Ansvarsfulla inköp

SJs uppförandekod för leverantörer baseras på internationellt vedertagna initiativ och standarder och anger koncernens grundläggande principer inom exempelvis mänskliga rättigheter, lagefterlevnad och miljö. Uppförandekoden kräver bland annat att våra leverantörer ger sina anställda frihet avseende religion och sexuell läggning samt att utöva sin lagliga rätt att fritt organisera sig och förhandla kollektivt. De krav som vi ställer på leverantörer gäller också för eventuella underleverantörer som anlitas.

Uppförandekoden möjliggör en djupare dialog mellan oss och våra leverantörer för att ömsesidigt öka kunskapen kring ansvarsfulla inköp och fördjupa samarbetet. Från 2018 mäter och redovisar vi internt våra leverantörers och partners uppfattning om SJs samarbetsförmåga utifrån våra värdeord med nyckeltalet Leverantörs- och Partnerskapsindex.

Vid inköp eller upphandling över 0,5 MSEK, eller när det finns geografiska eller branschspecifika skäl enligt SJs riskklassning, ska leverantörsgranskning ur ett hållbarhetsperspektiv genomföras. Till stöd finns bland annat SJs riskverktyg och självskattningsformulär som leverantören ska fylla i. SJs riskverktyg ger en övergripande bild av vilka leverantörer som har störst potentiell risk att bryta mot SJs uppförandekod för leverantörer. Vid tveksamheter finns en tydlig rutin för eskalering av beslut. Om någon av våra leverantörer inte skulle efterleva uppförandekoden skulle det förutom skada på människor eller miljö även kunna skada SJs varumärke.

SJ är medlem i följande organisationer:

- Branschföreningen ALMEGA Spårtrafik, www.almega.se
- Branschföreningen Tågoperatörerna, www.tagoperatorerna.se
- Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER), www.cer.be
- CSR Sweden, www.csrsweden.se
- Fossilfritt Sverige, www.regeringen.se/regeringens-politik/fossilfritt-sverige
- International Union of Railways (UIC), www.uic.org
- Järnvägsbranschens Samverkansforum (JBS), www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/samarbete-med-branschen/jarnvagsbranschens-samverkansforum/

- KRAV, www.krav.se
- Naturskyddsforeningen, www.naturskyddsforeningen.se, SJ har Bra Miljöval-märkta resor sedan 1994
- Nätverket för Transporter och Miljön (NTM), www.transportmeasures.org/sv/
- Nätverket för Hållbart Näringsliv (NMC), www.nmc.a.se
- Nätverket för hållbart företagande, för statligt ägda bolag
- Svensk Kollektivtrafik (SLTF), www.sltf.se, associerad medlem
- TransportForsk AB (TFK), www.tfk.se

Sj's största investeringar görs i vår fordonsflotta, i medarbetarnas utveckling samt i digitala lösningar.

Sj anslöt sig i slutet av 2018 till Uppförandekod om betaltider, ett initiativ av Näringsdepartementet i dialog med näringslivet. Huvudregeln enligt Uppförandekoden är att små och medelstora företag ska få betalt inom 30 dagar. Sj har sedan flera år tillbaka tillämpat 30 dagars betaltid som grundregel för denna typ av affärsrelationer.

Hållbarhetsrevisioner

Under 2018 har arbetet med leverantörsgrensningar ur ett hållbarhetsperspektiv haft fokus på leverantörer av underhåll och material till Sj's tåg. Arbetet inleddes under våren med säkerställande av att alla dessa leverantörer har skrivit

på Sj's Uppförandekod för leverantörer samt en övergripande granskning av ifyllda självskattningsformulär. Därefter valdes fyra leverantörer av underhåll ut för en djupare granskning.

Under året har totalt fem hållbarhetsrevisioner genomförts, vilket innebar att årets mål nåddes. En revision inkluderade granskning på plats av Sj's medarbetare. Övriga revisioner bestod av grundlig granskning av dokument samt dialog och möten med leverantörer. Ingen av revisionerna har påvisat någon allvarlig avvikelse från Sj's uppförandekod för leverantörer. De mindre avvikelser och observationer som konstaterats har åtgärdats.

Varför detta nyckeltal?	Prioriterade aktiviteter 2018	Mål och utfall	Planerade aktiviteter 2019
Antal genomförda hållbarhetsrevisioner (fördjupade leverantörsgrensningar ur ett hållbarhetsperspektiv)			
För att säkerställa att våra leverantörer uppfyller kraven i Sj's uppförandekod för leverantörer.	<ul style="list-style-type: none"> Genomfört hållbarhetsrevisioner av leverantörer av fordonsunderhåll och material till fordon 	<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">hållbarhetsrevisioner under 2018 (7)</p> <p style="text-align: center;">Mål 2018: 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> Genomföra hållbarhetsrevisioner med fokusområde mat och dryck samt fortsatt fördjupning av fordonsleverantörer

Ökat tågresande gynnar alla

Andelen klimatsmarta transporter behöver öka för att Sverige ska nå målet att bli en av världens första fossilfria välfärdsstater. Sjs viktigaste bidrag till ett hållbart samhälle är därför att få fler att åka tåg.

Samhällets förväntningar på SJ som marknadsledande persontågsoperatör är med rätta högt ställda. Vi strävar ständigt efter att förbättra vårt erbjudande både gentemot kund och medarbetare för att fler ska välja tåget och för att vi ska kunna rekrytera de bästa talangerna.

Det förtydligade uppdrag SJ fick i samband med årsstämman 2018 innebär att vi ska, inom ramen för affärsmässighet, bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet. Under året har vi gjort en genomlysning av vår verksamhet för att säkerställa att vi levererar på det.

Sjs roll som samhällsbyggare

SJ har dagligen 1 200 avgångar från 284 stationer. Kontinuerlig dialog med kommuner, regioner och resenärer säkerställer att vi kan anpassa linjer och avgångar till uttalade behov. Resandet¹ (mätt i personkilometer) var 2 procent högre under 2018 jämfört med året innan. Vi samverkar även med regionala länstrafikbolag för att resenärer ska kunna ta sig hela vägen med kollektivtrafik med kom-fram-garanti. Vår rörliga prismodell säkerställer att det finns biljetter till ett förmånligt pris, särskilt för resenärer som antingen är ute i god tid med sin bokning eller är flexibla med restider.

Den tågtrafik vi kör på kommersiella grunder och på uppdrag av regionala kollektivtrafikmyndigheter eller Trafikverket knyter samman landet och gör det möjligt att arbeta eller studera på ett ställe och bo på ett annat. På samhällsnivå bidrar Sjs trafik till tillväxt genom att företag kan rekrytera kompetens från ett större upptagningsområde.

En säker resa

En säker och punktlig resa med god service är Sjs kundlöften och säkerheten prioriteras alltid först. Trafiksäkerhet är grundläggande i allt arbete inom SJ och utöver det omfattar säkerhetsarbetet även andra områden, exempelvis trygghet och säkerhet för resenärer och medarbetare ombord, informationssäkerhet samt god beredskap för att hantera svåra och oförutsägbara händelser.

Lag om informations säkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster trädde i kraft den 1 augusti 2018 och SJ är enligt denna en leverantör av samhällsviktig tjänst. Vår interna styrning för informations säkerhet är i hög utsträckning jämförbar med bestämmelserna i den nya lagen och kräver enbart uppdateringar vartefter praxis utformas. Kontinuitets hantering av IT och incidenthantering och rapportering kommer fortsatt att utvecklas utefter bestämmelserna.

Viktiga händelser 2018

- Förnyade tillstånd för att vara järnvägsoperatör i Sverige, Danmark och Norge
- Tagit fram en ny, intern e-learning miljöutbildning
- Initierat samarbete med Hemlösa.se

EUs säkerhetsdirektiv och nationell reglering på Sjs marknader i Sverige, Danmark och Norge utgör grunden för det systematiska säkerhetsarbete som vi bedriver inom koncernen samt i samverkan med externa partners och myndigheter.

Sjs medarbetare rapporterar avvikelser, tillbud och incidenter via en mobilapp. Inrapporteringen är väsentlig både för att identifiera risker så att förebyggande åtgärder ska kunna vidtas och för att kunna återställa fel. Rapporteringen ligger även till grund för Sjs trafiksäkerhetsindex som under 2018 uppgick till 96,7 (96,5). Årets mål överträffades därmed.

Sjs miljöarbete

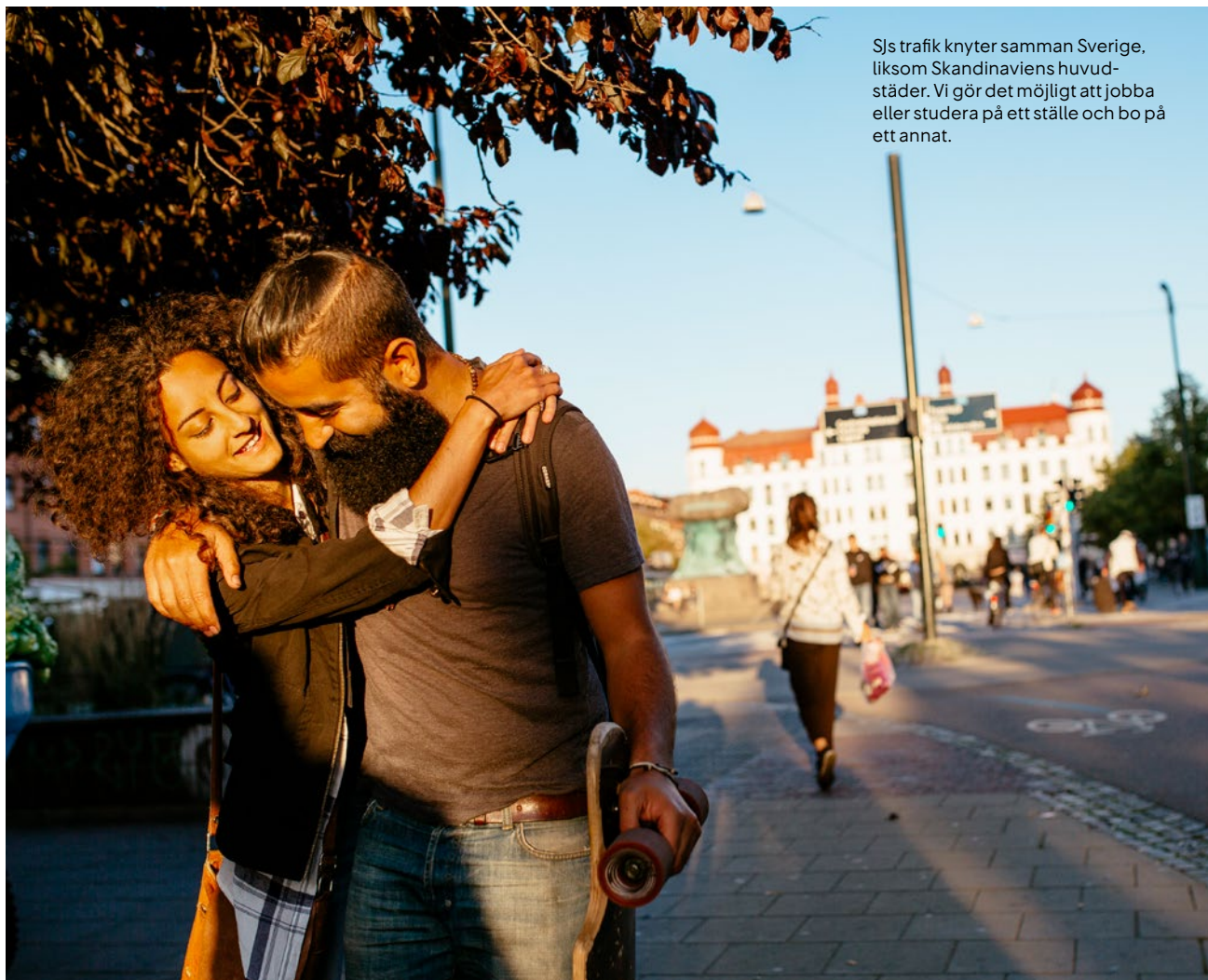
Sjs viktigaste miljöarbete kommer alltid att vara att få så många som möjligt att välja tåget istället för bil eller flyg. Tågets minimala utsläpp av koldioxid beror på flera faktorer. Den viktigaste är att nästan alla tågresor i Sverige sker med eltåg och att all el SJ köper är förnybar vatten- och vindkraft. Dessutom är tåget mycket energieffektivt, främst tack vare lågt luftmotstånd och att många reser tillsammans.

Sjs resor i Sverige är Bra Miljöval-märkta, bland annat som följd av att vi aktivt valt att 50 procent av den el vi köper från Trafikverket är Bra Miljöval-märkt. Det innebär att det ställs höga miljökrav på produktionen av elen, utöver att den är förnybar. Sedan 2018 köper SJ även 100 procent Bra Miljöval-märkt el till de lokaler där vi har egna elavtal.

En viktig del i vårt miljöarbete ombord är den mat och dryck vi erbjuder. Sjs bistrovagnar är sedan november 2015 KRAV-certifierade på nivå ett och har en säsonganpassad meny med allt fler vegetariska och veganska inslag. Vi arbetar dagligen för att minska matsvinnet, bland annat genom regelbundna temperaturkontroller. Vi har även tillsammans med våra leverantörer i vissa fall minskat antalet i vissa storförpackningar med livsmedel till vår bistro för att inte behöva slänga det som finns kvar vid dagens slut. Under 2018 inledde vi ett samarbete med Hemlösa.se, en icke-vinstdrivande förening i Stockholm, dit vi skänker produkter som inte blivit sålda i tågens bistroverksamhet.

Vi mäter regelbundet resenärernas uppfattning om SJ som ett miljömedvetet företag och följer utfallet med nyckeltalet miljöindex. Miljöindex för 2018 blev 77 (78), vilket innebar att årets mål inte nåddes.

¹ Resandeutveckling inkluderar resande med SJ-biljett avseende kommersiell egentrafik och upphandlad trafik exklusive resande med periodkort inom upphandlad trafik. Dock ingår samtligt resande med periodkort inom ramen för Movingoavtalet.

Sjs trafik knyter samman Sverige, liksom Skandinaviens huvudstäder. Vi gör det möjligt att jobba eller studera på ett ställe och bo på ett annat.

Energianvändning

SJ använder betydande mängder el till driften av våra tåg och uppställning av parkerade tåg. Tågens energiförbrukning styrs i hög utsträckning av väderlek, antal stopp samt hastighet. Energieffektiviseringsåtgärder får därmed långsiktig effekt i total förbrukning, men kan inte utläsas detaljerat från år till år. För att effektivisera användningen av el arbetar SJ sedan flera år med bland annat ecodriving. Interna experter följer elförbrukningen varje månad.

SJ omfattas av lagen om energikartläggning i stora företag (2014:266) och redovisade avslutande etapp 2 till Energimyndigheten under 2018. Denna del av kartläggningen fokuserade särskilt på uppställning och parkering av tåg och resulterade i ett antal åtgärder som kommer att genomföras med början 2019.

SJ Götalandståg kör sedan juni 2016 Västtågen på Kinnekullebanan på uppdrag av Västtrafik. Sträckan trafikeras med fordon som drivs med diesel, eftersom merparten av banan inte är elektrifierad. SJ genomförde under hösten en internrevision av våra tankanläggningar där ett antal brister identifierades. Arbetet pågår med att åtgärda dessa.

Under 2018 inträffade två incidenter med läckage av olja. Det ena läckaget skedde i samband med tankning av diesel-tåg. Det andra orsakades av en trasig behållare för transformatorolja.

Energiförbrukning, tågdrift

GWh	2018	2017	2016
Elförbrukning			
SJ AB och SJ Norrlandståg	561	562 ¹	517
SJ Götalandståg	92	91	81
Stockholmståg	–	–	182 ²
Total elförbrukning	653	653	780
Dieselförbrukning			
SJ Götalandståg, diesel MK1 (ej förnybar)	7,4	8,1	5,1 ³
SJ Götalandståg, biodrivmedel (förnybar)	2,7	2,9	0,8 ³
Total dieselförbrukning	10,2	11,0	5,9

¹ Från den 1 januari 2017 bedrivs SJ Norrlandstågs tidigare trafik inom SJ AB.

² Trafiken upphörde den 10 december 2016.

³ Trafikstart den 19 juni 2016.

SJ köper inte värme, kyla eller ånga.

Utsläpp av växthusgaser

De minimala utsläppen av växthusgaser från eldriven tågtrafik utgör ett viktigt konkurrensmedel gentemot andra transportslag. SJ använder stora mängder el men elförbrukningen står endast för en mindre del av koncernens utsläpp av koldioxidkvivalenter. De utsläpp av koldioxid som ändå orsakas av SJs verksamhet härrör i huvudsak från ersättningstrafik och läckage av klimatpåverkande köldmedier från luftkonditioneringsanläggningar på tågen.

Stab Kvalitet & Miljö ansvarar för uppföljning av utsläpp av växthusgaser. Genomförande av utsläppsminskande åtgärder från luftkonditioneringsanläggningar sker på Division Fordon. Förbättrad punktlighet och regularitet är de viktigaste åtgärderna för att minska ersättningstrafiken och därmed utsläppen från den.

Under 2018 ökade SJ ABs koldioxidutsläpp per personkilometer jämfört med 2017, på grund av ökad ersättningstrafik. Trots ökningen var utsläppen de näst lägsta sedan SJ började rapportera nyckeltalet för tio år sedan. Det förklaras av aktivt arbete med att minska läckagen från köldmedier (växthusgaser) samt ökad andel biodrivmedel i ersättningstrafiken.

SJ klimatkompenserar inte för klimatpåverkande utsläpp och berörs inte av någon GHG-relaterad (Greenhouse Gas Protocol) lagstiftning.

Utsläpp av växthusgaser, tågtrafik

Gram koldioxidkvivalenter/personkilometer	2018	2017	2016
SJ AB och SJ Norrlandståg	0,22	0,17 ¹⁾	0,26

¹⁾ Från den 1 januari 2017 bedrivs SJ Norrlandstågs tidigare trafik inom SJ AB.

I beräkningarna ingår utsläpp av växthusgaser från tågdrift, ersättningstrafik och köldmedieläckage (scope 1, scope 2 och scope 3). En beskrivning av vilka antaganden och källor som ligger till grund för beräkningarna finns på sidan 99.

Utsläpp från SJ Götalandståg ingår inte då Västtrafik ansvarar för ersättningstrafiken. Nyckeltalet skulle därmed inte bli jämförbart.

Uppfattningen om SJs varumärke

Styrkan i SJs varumärke ökar våra möjligheter att göra affärer både idag och i framtiden. Vi vill alltid leva upp till våra kundlöften och helst överträffa dem. Men när vi inte lever upp till förväntningarna, till exempel vid trafikstörningar, vill vi att våra kunder och resenärer upplever att SJ gör allt för att hantera den uppkomna situationen med kundens bästa för ögonen. Allmänhetens uppfattning om SJs varumärke påverkar både om resenärer väljer att resa med tåg och om resan i så fall sker med SJ eller annan tågoperatör.

Varumärkesindex (VMI) är en indikator på hur allmänheten och våra kunder uppfattar SJ som företag utifrån värdeorden Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt. VMI under 2018 uppgick till 51 (52), och årets mål nåddes därmed inte.

Hela kundens resa, från bokning till upplevelsen under resan och all kommunikation, påverkar intrycket av SJ. De som reser med oss har en bättre uppfattning om tågresan med SJ än de som inte reser med oss. De förbättringsarbeten som pågår ska bidra till att skapa positivare uppfattningar om SJ.

Värdefulla samarbeten

SJ samarbetar med utvalda organisationer, däribland Friends och Way Out West, för att fördjupa och förbättra kontakten med kunder och resenärer. Syftet är också att genom vår kraft och storlek ta tillvara de möjligheter vi har att stötta organisationer som jobbar för en god sak och som vill göra livet lite enklare för dem som reser med oss. Alla samarbeten väljs, bedöms och utvärderas utifrån om de stärker SJs varumärke, bidrar till ökat resande med SJ och om de ger möjlighet för SJs resenärer och medarbetare att engagera sig.

SJ Volontär möjliggör för medarbetare inom SJ-koncernen att bidra med ideellt arbete på arbetstid. Syftet är i första hand att stötta och utveckla samhällsinsatser riktade till barn och ungdomar eller för förbättrad integration. Utfallet för SJ Volontär under 2018 blev 752 timmar (1 030), vilket innebär att årets mål inte nåddes. Arbetet med att underlätta för medarbetarna att engagera sig som volontärer fortsätter.

Utställningen När ljuset försvinner är en del av SJs initiativ Min Nya Vän, där SJ tillsammans med IM, Individuell Människohjälp, skapar mötesplatser för etablerade svenskar och nyanlända. Tillsammans med den prisbelönta fotografen Jens Assur reste fotostudenter från Nordens Fotoskola och nyanlända svenskar till Sveriges mittpunkt, Ånge, för att fånga bilden av den svenska vintern genom kameranlinsen.

Vår roll i samhället

SJ har omkring 4 600 medarbetare. Merparten av dessa är knutna till åkstationer och depåer över hela Sverige. Vår verksamhet skapar även arbetstillfällen utanför den egna organisationen, främst inom depåverksamhet men även inom exempelvis catering. Den pågående moderniseringen av X2000 sker i Tillberga utanför Västerås, där omkring 100 arbetstillfällen skapats. Ytterligare nära 200 personer i Sverige och Schweiz arbetar med moderniseringen.

Som en ansvarsfull samhällsaktör strävar SJ efter att betala rätt skatt, i rätt land och vid rätt tidpunkt baserat på den verksamhet som bedrivs inom koncernen. För SJ är koncernens skattefrågor, och uppfyllelsen av skattskyldigheten, viktiga delar i vårt kontroll- och bredare riskhanteringssystem. Vi låter en affärsmässig syn på skattekostnad för de bolag som ingår i SJ-koncernen genomsyra våra beslut och hanterar skatt som en kostnad i verksamheten. I de fall lagstiftning och/eller regler är otydliga ska SJ agera ansvarsfullt, långsiktigt och transparent i syfte att minimera risken för att fel skatt betalas. Läs mer om Sjs skatt i not g.

Behållet ekonomiskt värde skapat och fördelat av SJ

MSEK	2018	2017	2016
Nettoomsättning	7 874	7 780	9 336
Intäkter från finansiella investeringar	4	17	14
Realisationsvinster	0	1	1
Genererat ekonomiskt värde	7 878	7 798	9 350
Operativa kostnader	-4 175	-3 964	-4 917
Löner och andra ersättningar till anställda	-2 546	-2 423	-2 834
Utdelning till aktieägare	-269	-260	-188
Räntekostnader	-15	-20	-18
Betalningar av skatter och avgifter	-85	-152	-146
Samhällsinvesteringar	-1	-1	-2
Distribuerat ekonomiskt värde	-7 091	-6 820	-8 105
Totalt ekonomisk värde	787	978	1 245

Varför detta nyckeltal?	Prioriterade aktiviteter 2018	Mål och utfall	Planerade aktiviteter 2019
Trafiksäkerhetsindex Sjs trafiksäkerhetsarbete pågår ständigt eftersom en trygg och säker tågresor är grunden i vårt erbjudande och leverans till kund. Trafiksäkerhetsindex mäter hur väl vi lyckas uppnå det.	<ul style="list-style-type: none"> Omprövat Sjs trafikillstånd i Sverige, Norge och Danmark utan avvikelser Genomfört aktiviteter för att stärka säkerhetskulturen, däribland utbildning för ett 40-tal chefer och trafiksäkerhetsspecialister 	<p>Mål 2018: 96,4</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utveckla säkerhetsstyrningen inom personalplaneringen Motverka plankorsningsolyckor och personolyckor i spårmiljö Förbereda för ny lagstiftning 2020 när Fjärde järnvägspaketet ska vara fullt implementerat
Varumärkesindex SJ strävar efter att uppfattas enligt värdeorden Enkelt, Pålitligt, Mänskligt och Härligt. Ett starkt varumärkesindex innebär också ett starkt förtroende för oss som företag, vilket är avgörande för att få fler att vilja åka med oss och betala för det.	<ul style="list-style-type: none"> Genomfört aktiviteter för att förbättra den upplevda punktligheten Förbättrat trafikinformation och störningshanteringen Förbättrat hanteringen av kundklagomål Påbörjat positioneringen av SJ i alla kanaler utifrån ny varumärkesplattform 	<p>Mål 2018: 60</p>	<ul style="list-style-type: none"> Stärka medarbetarnas förutsättningar och förmåga att agera som ambassadörer för SJ Ta fram dialogstöd för internt arbete med Sjs medarbetare kring hur värdeorden i högre grad kan omsättas i praktiken Fortsätta med aktiviteter för att förbättra den upplevda punktligheten
Miljöindex Många kunder och resenärer anser att Sjs miljöarbete är en hygienfaktor. Miljöindex visar resenärernas uppfattning om vårt miljöarbete och är en måttstock för vårt fortsatta arbete.	<ul style="list-style-type: none"> Tagit fram en ny, intern e-learning miljöutbildning Fortsatt att öka andelen ekologiska varor i bistro Genomfört intern revision av dieseltankanläggningar (Kinnekullebanan) Fastställt plan för minskad energianvändning på eldrivna tåg 	<p>Mål 2018: 78</p>	<ul style="list-style-type: none"> Miljöutbilda samtliga medarbetare genom den nya e-learningen Genomföra åtgärder för minskad energianvändning, bland annat förbättrat handhavande och hantering vid parkering Byta ut köldmedier med högre klimatpåverkan i vissa vagnar mot köldmedier med lägre påverkan
SJ Volontär SJ Volontär erbjuder Sjs medarbetare en möjlighet att engagera sig ideellt på arbetstid (en arbetsdag per medarbetare och år) och på så sätt bidra till samhället.	<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt kommunicera internt Tagit fram nya inspirationsfilmer med SJ-volontärer Ökat involveringen av befintliga och nya partnerorganisationer för att tillsammans skapa fler volontärstillfällen 	<p>Mål 2018: 2 000</p>	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta att underlätta för medarbetarna att engagera sig som volontärer, bland annat genom partnerskap med ideella organisationer som behöver frivilliga insatser

Våra kundlöften i fokus

Varje dag väljer omkring 140 000 resenärer SJ. Många gör det just för att vi erbjuder hållbara resor och ett utbud som gör det möjligt att resa med oss. Vi är en viktig del i mångas liv och gör allt vi kan för att leva upp till våra tre kundlöften: En säker och punktlig resa med god service.

SJs verksamhet styrs så långt det är möjligt utifrån vad våra kunder och resenärer efterfrågar. Kund är den som betalar för resan, vilket inte alltid är densamma som resenären. SJ har tre kundkategorier: privatkunder, företagskunder samt upphandlare (regionala och nationella myndigheter).

Tågens tidtabell

SJ ansöker om avgångar (tåglägen) utifrån när våra resenärer vill resa och med hänsyn till anslutningstrafik. Trafikverket går igenom alla tågoperatörers ansökningar och vilka planerade underhållsarbeten som ska genomföras. Därefter fastställer Trafikverket tågtidtabellen (tågplanen) för ett år i taget.

Idag är efterfrågan på att köra tåg större än det spårutrymme som finns tillgängligt. Dessutom finns ett stort behov av underhåll på järnvägen, vilket också begränsar utrymmet. När tågoperatörer har ansökt om samma tågläge, det vill säga vill köra tåg på samma sträcka en viss tid, försöker Trafikverket justera tidtabellen. I andra hand får tågoperatörerna försöka komma överens och i sista hand fattas beslut av Trafikverket utifrån förutbestämda prioriteringskriterier.

Våra kunder tycker till

Varje kvartal genomför vi en undersökning på utvalda tåg i SJ ABs linjenät för att få veta mer om vad våra kunder tycker om oss och sin resa. Målet är att nå ett så representativt spektrum av SJs resenärer som möjligt. Minst 4 000 svar samlas in varje kvartal, fördelat på dryga 300 olika tågturer, och undersökningen genomförs under alla årets månader. Svaren från ombordundersökningen analyseras noggrant för att vi ska kunna anpassa och utveckla vårt kunderbjudande och vår service både övergripande och per linje.

Ombordundersökningen resulterar bland annat i Nöjd kundindex (NKI). NKI minskade under 2018, efter en stadig uppgång sedan 2015, och uppgick till 69 (72). Nedgången förklaras främst av lägre punktlighet under årets första tre kvartal samt att resenärerna upplevde informationen vid trafikstörningar som otillräcklig. NKI förbättrades något under fjärde kvartalet men årets mål nåddes inte.

SJ Götalandståg mäter Nöjd resenärsindex (NRI). NRI uppgick 2018 till 95 (94) för pendeltåg och till 94 (94) för regional-tåg, vilket innebar att årets mål nåddes. Aktiviteter för ökad punktlighet är centrala för att öka NKI och NRI.

Student Advisory Board syftar till att utveckla SJ utifrån vad studenter efterfrågar. Vid varje tillfälle träffas 10–12 studenter och diskuterar SJ ur olika perspektiv, tidigare teman har bland annat varit sociala medier och varumärke. Deltagande studenter får samtidigt en inblick i SJs verksamhet och vår ambition att vara ett nytänkande och inkluderande företag.

Under konceptet SJ Labs utforskar vi nya digitala lösningar tillsammans med våra kunder. Den som laddat ned appen SJ Labs får testa funktioner under utveckling och bidra till att utvärdera och utveckla dessa. Användbara och färdigutvecklade funktioner flyttas sedan till SJs app. Under 2018

Viktiga händelser 2018

- sj.se och SJs app utnämndes till Sveriges bästa webbsajt av IGDG/Internetworld
- SJ utsågs till Sveriges mest digitala reseföretag av BearingPoint
- Enklare ombokning av resor på sj.se och i SJs app
- Anslutningsguiden lanserad i SJs app för en smidig dörr-till-dörr resa med kollektivtrafik

genomfördes fem SJ Labs, bland annat utveckling av Anslutningsguiden.

Nya koncept eller större förändringar presenteras först för strukturerade kundpaneler som bjuds in för att diskutera förslagen på djupet. Många synpunkter kommer även in från resenärer via våra tågvärdar och SJs Kundservice.

Information vid störning

Vid de tillfällen då vi inte möter resenärernas förväntningar, till exempel vid störningar, måste de få relevant och agerbar trafikinformation. SJ informerar om trafikläget i egna kanaler på sj.se och i SJs app, via våra medarbetare ombord och högtalarutrop på tågen. Trafikverket ansvarar för utrop och tavlor på stationer och perronger. Vid större störningar får SJs resenärer information via sms eller notiser i SJs app. Läs mer om vårt punktlighetsarbete på sidorna 38–39.

Ombordundersökningen innehåller frågor kring hur resenärerna upplever informationen i samband med större störningar. Utfallet presenteras i ett index för SJ ABs fjärrtåg (SJ Snabbtåg samt InterCity) respektive regionaltåg. SJ mäter också resenärernas nöjdhet med trafikinformationen via undersökningen Nöjd Informations Index.

Tack vare synpunkter från våra kunder förtydligar vi ständigt vår information, samtidigt som nya och förbättrade tekniska lösningar ökar kvaliteten. Tillsammans med Trafikverket arbetar vi på en modell för att kunna lämna bättre prognoser till resenärer vid störningar. Under 2018 lanserades funktionen Byte av avgång för att resenärer enklare ska kunna boka om sin resa i SJs app och på sj.se. SJ kan numera även automatiskt boka om samtliga resenärer på ett tåg, med bibehållna val om exempelvis tyst avdelning och rullstolsplats, och skicka ut information om nya resedetaljer med sms.

Information vid större störning

Index	2018	2017	2016
Information vid större störning (+21 min), SJ ABs fjärrtåg	64	69 ¹	73
Information vid större störning (+6 min), SJ ABs regionaltåg	61	68 ¹	59

¹ Mätmetoden förändrades under andra kvartalet 2017. Utfallet för 2017 består av svar som inkommit april–december och är inte jämförbart med tidigare år.

Nyckeltalet information vid större störning ska tolkas med försiktighet då endast resenärer som drabbats av större störning utvärderar erhållen information.

” Sjs verksamhet styrs så långt det är möjligt utifrån vad våra kunder och resenärer efterfrågar.

Digitalisering

Digitaliseringen av Sjs försäljningskanaler har drivits på av våra kunder. Under 2018 såldes 85 procent av Sjs biljetter via digitala kanaler (sj.se, Sjs app och biljettautomater) medan resterande del huvudsakligen såldes av resebyråer. Sjs biljetter kan även köpas i våra resebutiker, per telefon hos Sjs Kundservice samt hos Pressbyrå och 7-Eleven. År 2017 lanserades betalning via Swish i Sjs försäljningskanaler och 2018 betalades hälften av alla resor sålda i Sjs app med Swish.

Sj rankades 2018 av företaget BearingPoint som Sveriges mest digitala reseföretag och som näst mesta digitala företag alla kategorier i Sverige. I början av 2019 utnämndes Sj även till Europas mest digitala reseföretag av BearingPoint. Vår sajt sj.se utsågs dessutom 2018 till Sveriges bästa webbsajt av IDG/Internetworld. Tydlig kundnytta och enkelhet samt den ständigt pågående utvecklingen av tjänsterna lyftes i motiveringen. Den användarvänliga miljön och nyckelfunktioner som möter användarens behov framhölls också när Sj vann förstapriset i kategorin Digitala produkter och tjänster i samband med Swedish Design Awards 2018.

Nya funktioner och tjänster lanseras regelbundet på sj.se och i Sjs app. Flertalet lanseringar i appen har först testats och färdigutvecklats tillsammans med våra kunder i appen Sj Labs. Under 2018 lanserades bland annat Anslutningsguiden (till och från tåget) där resenärer kan hitta anslutande kollektivresor till eller från tågstationer samt köpa biljetter till dessa anslutande resor. Hösten 2018 lanserade Sj sin första pilotversion av en röststyrningstjänst i form av en app till Google Assistant där Sjs kunder kan få information om sin resa samt ställa frågor om Sjs verksamhet.

Vi följer löpande hur nöjda våra kunder är med Sjs digitala försäljningskanaler via olika indexmätningar och under 2018 har nöjdheten varit hög både med sj.se och Sjs app.

Vem du än är, vart du än ska

Alla ska känna sig välkomna och väl omhändertagna före, under och efter sin resa med Sj. Under 2018 lanserades bland annat mer flexibla biljettlösningar för våra affärsresenärer. Vårt barnerbjudande sågs över med bland annat särskilt barnvänliga maträtter i bistron ombord. I Sjs Tillgänglighets-

råd diskuterar vi regelbundet med representanter för flera stora intresseorganisationer hur våra tåg och erbjudanden kan göras ännu mer tillgängliga.

Under 2018 valde ytterligare 200 000 resenärer att gå med i Sjs lojalitetsprogram SJ Prio, som idag har 1,3 miljoner medlemmar. Syftet med SJ Prio är dels att skapa en långsiktig relation med Sjs resenärer, dels att anpassa produkt- och tjänsteutbud utifrån djupare insikter om vad aktiva resenärer prioriterar.

Medlemmarna i SJ Prio får poäng när de reser med SJ och när de köper varor och upplevelser från Sjs samarbetspartners. Poängen kan sedan användas för nya SJ-resor eller för reserelaterade upplevelser. Medlemmarna kan också skänka sina poäng till någon av Sjs ideella partners.

SJ Biz är vårt avtal för företag. Våra företagskunder får rabatt på alla SJ-resor, månatlig rese- och miljörapport som visar hur stora utsläpp de besparat miljön genom att välja SJ, regelbunden statistik över företagets reseinköp och alla resor på en faktura.

Omsorgsfull hantering av kunduppgifter

Våra kunders integritet är viktig för oss. SJ hade förberett sig under lång tid när den nya dataskyddsförordningen General Data Protection Regulation (GDPR) trädde i kraft den 25 maj 2018. SJ samlar in de personuppgifter som behövs för att vi ska kunna tillhandahålla våra tjänster samt för att bedriva och utveckla vår verksamhet. Vi samlar även in personuppgifter för att förbättra kundens upplevelse och för att utveckla vårt erbjudande. Kunden informeras om syftet vid insamling av personuppgifter och vi hämtar in samtycke vid behov. De insamlade personuppgifterna används för de syften som de samlats in för och hanteras med stor omsorg. Personuppgifter rensas kontinuerligt när uppgifterna inte längre behövs för de syften de samlats in för eller när kund så begär.

Sedan hösten 2018 är SJ AB certifierade enligt Payment Card Industry Data Security Standard (PCI DSS), vilket innebär att vår hantering av kredit- och betalkort håller hög säkerhetsnivå. Arbetet med certifieringen har bland annat medfört att vi infört en ny betalösning för köp av biljetter via Sjs Kundservice så att våra medarbetare aldrig tar del av kortnumret.

Genom Sjs lojalitetsprogram för resenärer, SJ Prio, har vi god kunskap om våra frekventa resenärers boknings- och resvanor. Dessa djupare insikter används bland annat för att

anpassa produkt- och tjänsteutbudet. Vi följer GDPRs regler och kundernas integritet är alltid en viktig del när kunddata används.

SJ har ett risk- och säkerhetsforum med särskilt ansvar för säkerhetsrisker i verksamheten, inklusive informations-säkerhetsrelaterade risker. Risk- och säkerhetsforum ställer regelbundet samman informationssäkerhetsrapporter och baserat på dessa vidtas förebyggande åtgärder. Läs mer om Sjs riskhantering på sidan 42. SJ har även ett dataskyddsombud som särskilt ansvarar för att personuppgifter hanteras på ett säkert sätt.

Under 2018 har SJ anmält tre befarade eller konstaterade intrång mot kunders integritet eller förluster av kunddata till Datainspektionen. Vid ett av dessa intrång använde en förövre stulna användarnamn och lösenord från andra internet-tjänster och utnyttjade ett 60-tal medlemmars SJ Prio-konton. De kunder som utsattes är vidtalade och har fått tillbaka de poäng de förlorat och samtliga SJ Prio-medlemmar har fått nya lösenord. Händelsen är polisanmäld.

Under åren 2016-2017 förekom inga substantiella klagomål mot kunders integritet eller förluster av kunddata.

” Alla ska känna sig välkomna och väl omhändertagna före, under och efter sin resa med SJ.

Varför detta nyckeltal?	Prioriterade aktiviteter 2018	Mål och utfall	Planerade aktiviteter 2019												
Nöjd kundindex															
Nöjd kundindex (NKI) speglar hur nöjda kunderna är sett till deras relation med oss över de senaste tolv månaderna. Att ha ett nyckeltal som speglar kundernas övergripande nöjdhet över lite längre tid är ett viktigt styrmedel för att nå långsiktig lönsamhet.	<ul style="list-style-type: none"> Satsat på trafikcommunication för att förbättra kundupplevelsen både när tågen går som de ska och vid trafikstörningar Inlett testkörning av nya X 2000 Fokuserat på exempelvis städning av toaletter, efterlevnad av konceptet Tyst avdelning samt bemötande och biljettvisering ombord, baserat på synpunkter från resenärer Förenklat ombokningen av resa på sj.se och i Sjs app Förbättrat funktioner och erbjudande för Sjs företagskunder i Sjs digitala försäljningskanaler Utvecklat Anslutningsguiden i Sjs app för att göra det enklare att resa kollektivt till och från SJ-resan 	<table border="1"> <caption>Nöjd kundindex (NKI) 2014-2018</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>NKI</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2014</td> <td>63</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>66</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>73</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>69</td> </tr> </tbody> </table>	År	NKI	2014	63	2015	66	2016	70	2017	73	2018	69	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta satsningen på trafikcommunication för förbättrad kundupplevelse Introducera nytt affärsrese-erbjudande för nya X 2000 Öka tillgängligheten på sj.se (möta krav inom ramen för WCAG AA 2.1) Introducera det första moderniserade X 2000 i trafik Införa flexiblare betalning i bistron ombord (Swish och faktura)
År	NKI														
2014	63														
2015	66														
2016	70														
2017	73														
2018	69														

Punktlighet – vår viktigaste hållbarhetsfråga

För att fler ska välja att resa med tåg måste det gå att lita på att tågen avgår och kommer fram i tid. Sjs viktigaste hållbarhetsmål är därför att tillsammans med övriga aktörer i tågbranschen nå en punktlighet på 95 procent till 2020.

Förutsättningarna för punktlighet varierar beroende på tågsort, linje, sträcka och tidpunkt.

Punktligheten under 2018

Under 2018 hade Sjs *medeldistanståg* en punktlighet på 88 procent (92) och Sjs *kortdistanståg* (pendeltåg) nådde 92 procent (93). Sj bedömer trots det att branschens långsiktiga mål 95 procent till 2020 är möjligt att nå för såväl medel- som kortdistanståg. Punktligheten för Sjs *långdistanståg* uppgick under 2018 till 77 procent (82). Eftersom tågen körs längre sträckor och genom områden med regional- och pendeltågstrafik blir dessa tåg mer störningskänsliga. Sjs bedömning är att det blir utmanande att nå 95 procents punktlighet för långdistanstågen till 2020 med en toleransnivå på 5 minuter, men att riktade insatser för långdistanstågen kommer att förbättra punktligheten både för dessa tåg och för hela järnvägssystemet. Flertalet förseningar för Sjs långdistanståg ligger mellan 6 och 10 minuter. Jämfört med flyget hade Sj högre punktlighet under 2018 även om årets mål för punktlighet inte nåddes.

Under 2018 inledde Trafikverket omfattande underhållsarbeten på Västra och Södra stambanorna för att Sverige på sikt ska få en mer robust järnväg. Pågående underhållsarbeten innebär att det inte finns något utrymme att köra in förseningar på den redan hårt belastade järnvägen och att alternativa färdvägar kan vara stängda. Arbetena påverkade främst punktligheten på Stockholm–Göteborg, Stockholm – Malmö/Köpenhamn, Stockholm – Karlstad – Oslo samt Stockholm – Uppsala och våra resenärer fick därför tidvis färre avgångar att välja bland på dessa linjer.

Avstängningen av Getingmidjan (sträckan Stockholm Central–Stockholms södra) under åtta sommarveckor avlöpte förhållandevis väl för Sjs resenärer, medarbetare och tåg tack vare Sjs grundliga förberedelser på egen hand och tillsammans med Trafikverket.

Sommarens extrema värme och torka fick stor påverkan på järnvägsinfrastrukturen och våra fordon, vilket orsakade störningar i tågtrafiken. Torkan ledde till bränder på banvallar, vilket medförde nya resvägar för påverkad tågtrafik eller inställda avgångar.

Stort internt fokus på punktlighet

Trafikverket ansvarar för punktlighetsdata och för att alla störningar som uppgår till minst tre minuter får en kod som anger orsaken. Av de störningar som uppstod i järnvägsnätet under 2018 orsakades knappt 10 procent av Sj. Vi arbetar strukturerat för att minimera de störningar vi själva orsakar, vilket förutsätter en stabil tågplan (tågtidtabell) och förebyggande underhåll av våra fordon. När en störning inträffat omplanerar Sjs trafikledning tågtrafiken för att minimera spridningseffekten. Vi förbättrar även proceduren för avgång och stänger tågdörrarna 30 sekunder före avgång för att kunna avgå plan enligt. Funktionen "Var ska jag stå på plattformen?" i Sjs app underlättar resenärernas påstigning och bidrar därmed till punktlig avgång.

Viktiga händelser 2018

- Automatisk ombokning av alla resenärer på ett drabbat tåg vid störning
- Regressrätt infördes vilket möjliggör ersättning för SJ om Trafikverket orsakat försening
- Trafikverket inledde omfattande och nödvändiga underhållsarbeten på Västra och Södra stambanorna

Samarbete för förbättrad punktlighet

En förutsättning för mer punktlig tågtrafik är att grundplaneringen av tågplanen (tågtidtabellen) är väl anpassad till exempelvis banans skick och tillgänglig kapacitet. Eftersom järnvägen är ett slutet system med många beroenden måste alla aktörer vara skickliga på sin sak och samarbeta väl. Alla måste ta ansvar för helheten istället för att optimera sitt eget system. Branschen samarbetar sedan 2013 i Tillsammans för Tåg i Tid (TTT) för att nå det gemensamma målet om 95 procents punktlighet till 2020. Sj är övertygade om att samarbete är avgörande för nå bättre punktlighet och därför satsar vi mycket resurser i form av tid och kompetens i TTT. Läs mer om TTT på sidan 28.

Antalet störningstimmar orsakade av otillåtet spårbedrädande har ökat kraftigt de senaste åren. Obehöriga i spårområdet medför att hastigheten begränsas kraftigt för tåg i området eller att trafiken stoppas helt, med lägre punktlighet som följd. Branschen arbetar därför gemensamt för att motverka att obehöriga vistas i spårområdet. Stängsel i stadsområden minskar direkt antalet störningstimmar och TTT identifierar därför platser där många rör sig för nära spårren för att vidta åtgärder. Att vistas i spårmiljö utan tillstånd är belagt med 3 000 kronor i böter.

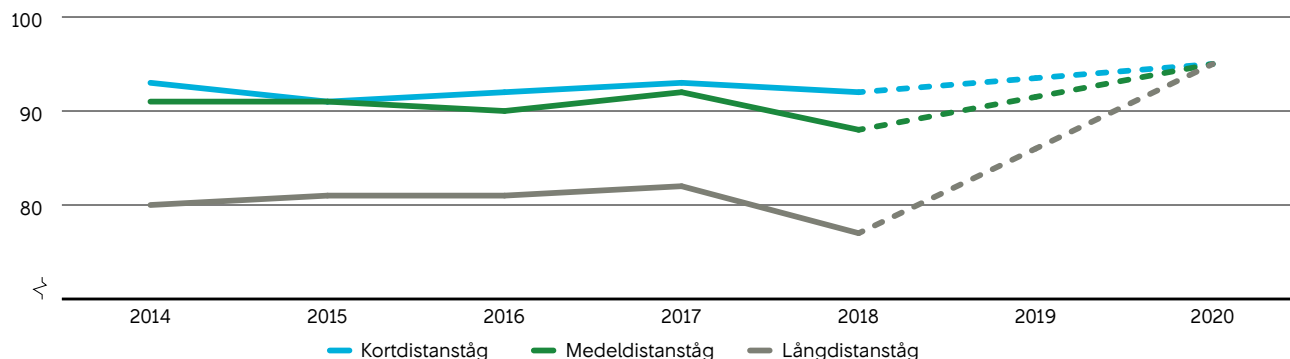
Den 1 juli 2018 trädde en ny järnvägstrafiklag i kraft som ger tågoperatörer rätt att kräva ersättning från infrastrukturförvaltare för kostnader som uppstår till följd av operatörens tvingande skyldigheter gentemot resenärer, så kallad regressrätt. Den nya lagen innebär att operatören kan begära ersättning för kostnader avseende till exempel ersättnings- trafik och utbetald förseningsersättning, i de fall förseningen orsakats av Trafikverket eller annan infrastrukturförvaltare. Sj har lämnat krav på ersättning till Trafikverket.

Störningsmildrande åtgärder

När en störning väl inträffat måste konsekvenserna för resenärerna mildras. För att våra resenärer ska uppleva sin resa som pålitlig jobbar vi bland annat med att optimera anslutningar och förbättra trafikinformation.

Digitala hjälpmedel underlättar och effektiviserar trafikledningens beslut och de åtgärder som vidtas. Åtgärder vid störningar kan bland annat innebära att tåget får ny resväg eller att resenärerna får fortsätta med annat färdmedel. Sj kan tack vare en digital lösning numera boka om samtliga resenärer på ett tåg, med bibehållna val om exempelvis tyst avdelning och rullstolsplats, och skicka ut information om nya resedetaljer med sms.

Punktlighet för SJs tåg, %

SJ bedömer att branschens långsiktiga mål om 95 procents punktlighet till 2020 är uppnåeligt för våra medel- och kortdistanståg. För långdistanstågen är målet utmanande eftersom dessa tåg blir mer störningskänsliga då de körs längre sträckor och delar spår med tåg som kör i lägre hastigheter. Riktade insatser pågår för att förbättra punktligheten för långdistanstågen, vilket kommer att påverka hela järnvägssystemet positivt. Flertalet förseningar för Sjs långdistanståg ligger mellan 6 och 10 minuter.

Varför detta nyckeltal?	Prioriterade aktiviteter 2018	Mål och utfall	Planerade aktiviteter 2019
Punktlighet			
Punktlighet är en av de frågor som våra kunder och resenärer värdesätter allra högst. Punktlighet är därmed en av Sjs viktigaste aspekter för att bibehålla och stärka sin marknadsposition.	<ul style="list-style-type: none"> • Drivet på för att få bort onödiga hastighetsnedsättningar på grund av ineffektiva underhållsarbeten och sena åtgärder på infrastrukturen • Drivet på för att införa åtgärder för att minska antalet störningar orsakade av otillåtet spårbedrädande • Skapat förutsättningar för punktlighet i grundplan för bl a Södra stambanan och vid underhållsarbeten • Skapat och anpassat arbetssätt för ändrade förutsättningar, t ex vändplaner under avstängningen av Getingmidjan och tillämpning av störningsplaner • Åtgärdat återkommande fel på dörrar på X 2000 och dubbeldäckare • Genomfört omfattande vinterförberedelser av våra fordon 	<p>Långdistanståg</p> <p>77% (82) Mål 2018: 91 %</p> <p>Medeldistanståg</p> <p>88% (92) Mål 2018: 93 %</p> <p>Kortdistanståg</p> <p>92% (93) Mål 2018: 93 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsätta driva på för att införa åtgärder för att minska antalet störningar orsakade av otillåtet spårbedrädande • Skapa förutsättningar för punktlighet i grundplanen för bl a Västra stambanan • Fortsätta bidra med kompetens i TTT liksom effektområdesansvar i tre områden och stråkansvar för Södra stambanan • Översyn av Sjs regler för vilka fel som ska innebära att tåg tas ur trafik. Fel som kan påverka säkerheten innebär alltid att tåg tas ur trafik • Fortsätta minska punktlighetspåverkande fordonsfel, t ex dörrfel • Fortsätta införandet av fjärrdiagnostik och tillståndsbaserat underhåll
Regularitet			
Det viktigaste för våra resenärer är att kunna lita på att våra tåg går och kommer fram på utsatt tid. Om tåget blir inställt är det en kritisk faktor för våra kunder att i god tid få veta om det, så att de har möjlighet att planera om sin resa.	<ul style="list-style-type: none"> • Samverkat med branschen för att minska antalet inställda tåg på grund av planerade underhållsarbeten • Fokuserat på att inga avgångar ska ställas in på grund av personaltekniska skäl • Fortsatt med systematiskt underhåll av stoppande fel 	<p>Långdistanståg</p> <p>96% (98) Mål 2018: 98 %</p> <p>Medeldistanståg</p> <p>96% (97) Mål 2018: 98 %</p> <p>Kortdistanståg</p> <p>98% (98) Mål 2018: 98 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introducera nya schematyper för medarbetare ombord • Fortsätta med systematiskt underhåll av stoppande fel • Öka kapaciteten i våra verkstäder • Fortsätta arbetet med att sänka antalet stoppande fel • Fortsätta arbetet med att effektivisera hantering i stort läge

Lönsamhet möjliggör hållbara investeringar

**SJ driver verksamheten utifrån affärs-
mässiga villkor på en fullt avreglerad
marknad. Vi får inga statliga anslag eller
subventioner. Det gör att SJ måste vara en
långsiktigt lönsam och ledande aktör på
den svenska tågmarknaden.**

God lönsamhet är en förutsättning för att vi ska kunna genomföra de investeringar som behövs för att leva upp till kundernas och resenärernas förväntningar. SJs investeringar styrs av vår långsiktiga strategi och innefattar såväl digitala satsningar inom kund- och medarbetarområdet som stora investeringar i vår fordonsflotta. SJ har en omfattande projektportfölj med tydliga mål om att effektivisera vår verksamhet på flera plan.

Ett hållbart SJ

Sjs ägare svenska staten ställer krav på att SJ styrs på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt. Såväl finansiella som icke-finansiella mål ska nås. Sjs bolagsstämman har fastställt tre långsiktiga finansiella mål som ska bidra till en ekonomiskt hållbar verksamhet. De finansiella målen är beslutade utifrån Sjs långsiktiga strategi och syftar till att vi ska bli mer konkurrenskraftiga inom både kommersiell och upphandlad trafik.

Alla Sjs tåglinjer och affärer, både de kommersiella och upphandlade, ska bidra till att SJ når uppsatta finansiella och icke-finansiella mål. Varje linje och affär har en affärschef med mandat att justera erbjudandet för att så långt som möjligt motsvara resenärernas och kundernas efterfrågan och förväntningar.

Ett ständigt pågående arbete med kostnadseffektivitet är en förutsättning för att SJ ska vara konkurrenskraftigt på den avreglerade svenska tågmarknaden. Kostnadseffektiva lösningar är även ett villkor för att vi ska kunna etablera oss på den skandinaviska marknaden med bibehållen lönsamhet.

Varje kvartal informeras styrelsen om hur vi förvaltar våra finansiella tillgångar för att få så god avkastning som möjligt inom ramarna för fastställd finanspolicy. SJ gör även kvartalsvis en marknadsanalys som underlag för investeringsbeslut.

Viktig händelse 2018

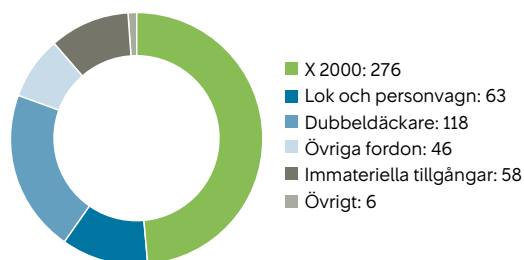
- I vinstdispositionen för räkenskapsåret 2018 föreslår styrelsen en utdelning om 194 MSEK till ägaren svenska staten

Investeringar för framtidens resande

De stora investeringar vi gör i nya och moderniserade fordon bidrar till att öka vårt utbud och att möta våra kunders behov av snabba och bekväma resor. SJ har långa investeringscykler avseende fordonsflottan och under de närmaste åren kommer vi att investera cirka 9 miljarder kronor i våra tåg. Satsningen omfattar ett 30-tal nya snabbtåg för fjärrtrafik, upp-
rustning och komforthöjning av samtliga våra nattågsvagnar samt den redan påbörjade moderniseringen av X 2000. Valet att modernisera och behålla tågens stommar innebär att stora mängder stål sparas, samtidigt som vi tar tillvara tågens unika konstruktion. Under 2018 började vi provköra det första färdigrenoverade X 2000 efter tillstånd från Transportstyrelsen. Ambitionen är att vi ska ta det första nya X 2000 i trafik under andra halvåret 2019.

Upphandling av leverantörer av nya snabbtåg samt för upp-
rustning av våra nattågsvagnar pågick under året. Med både fler tåg och fler sittplatser än tidigare i X 2000 kommer vi att kunna möta den stora efterfrågan som finns på tågresor med SJ. Vi gör även kontinuerligt mindre investeringar i våra tåg, både förbättringar i säkerhet, prestanda och kundupplevelse.

Totala investeringar under 2018, MSEK

Nettoskuldsättningsgrad	Avkastning på operativt kapital	Utdelning
<p>Varför detta nyckeltal?</p> <p>Nettoskuldsättningsgraden är viktig för att säkerställa att SJ har en effektiv kapitalstruktur och en väl balanserad risk över tid. Målet utgör en balansering, där verksamhetens finansieringskostnad ska hållas konkurrenskraftigt samtidigt som SJ ska ha möjlighet att genomföra de strategiska beslut som fattas.</p> <p>Gånger</p> <p>Mål 2018: 0,5–1,0 ggr</p> <p>2014 2015 2016 2017 2018</p> <p>Mål och utfall (analys)</p> <p>SJ ska ha en nettoskuldsättningsgrad på 0,5–1,0 gånger på sikt. Målet är satt utifrån vad ägaren och styrelsen anser vara en effektiv kapitalstruktur för SJ över tid.</p> <p>SJ hade per den 31 december 2018 en nettokassa och nettoskuldsättningsgraden uppgick därför till -0,14 ggr (-0,10). Nettokassan är en följd av att flera stora initierade investeringsprojekt ännu inte slutförts och därmed fanns avsatta medel kvar i balansräkningen. Sjs kapitalstruktur är därmed starkare än vad ägarens långsiktiga mål anger.</p>	<p>Varför detta nyckeltal?</p> <p>Avkastning på operativt kapital visar relationen mellan Sjs rörelseresultat och hur kapitaleffektiv verksamheten är. Rörelsekapitalfrågor är en viktig del av Sjs finansiering och vi behöver säkerställa att kapital inte binds i onödan och ett högt utnyttjande av våra resurser. En marknadsmässig avkastning är en förutsättning för att kunna genomföra nödvändiga investeringar.</p> <p>%</p> <p>Mål 2018: 7</p> <p>2014 2015 2016 2017 2018</p> <p>Mål och utfall (analys)</p> <p>Avkastning på operativt kapital ska uppgå till minst 7 procent i genomsnitt.</p> <p>Under 2018 uppgick avkastningen på operativt kapital till 11,4 procent (16,4) och utvecklas fortsatt över målet. Minskningen jämfört med föregående år är hänförlig till ett lägre resultat i år.</p>	<p>Mål och utfall (analys)</p> <p>Av styrelsen föreslagna utdelningar enligt vinstdisposition, MSEK</p> <p>MSEK</p> <p>2014 2015 2016 2017 2018</p> <p>Ordinarie utdelning ska enligt ägarens mål långsiktigt uppgå till mellan 30–50 procent av årets resultat efter skatt. Styrelsen föreslår årsstämman 2019 en utdelning om 194 MSEK (269). Utdelningen motsvarar cirka 50 procent (50) av årets resultat efter skatt för SJ-koncernen.</p> <p>MSEK</p> <p>2014 2015¹⁾ 2016 2017 2018</p> <p>¹⁾ Beslut vid extra stämma att dela ut 1 700 MSEK.</p>

Risker och riskhantering

Risk är ett naturligt inslag i all affärsverksamhet. God kunskap om risker är nödvändig så att aktiviteter kan planeras och vidtas för att minimera negativa konsekvenser och för att relaterade möjligheter kan tillvaratas på bästa sätt.

SJ definierar risk som händelse som kan påverka SJs möjlighet att nå sina mål så som de är fastställda i strategi- och affärsplaner.

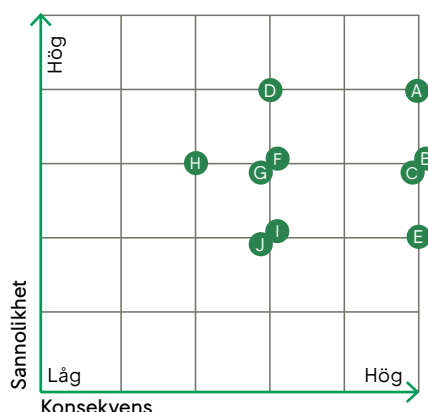
Identifiering och hantering av risker

SJ arbetar systematiskt med riskbedömningar på olika nivåer och med olika tidsperspektiv. Risker på strategisk nivå identifieras och beskrivs i form av scenarier i samband med strategi- och affärsplaneprocessen och sammanfattas i strategi- och affärsplan.

Arbetet med koncernövergripande risker på taktisk nivå genomförs i en etablerad process för att identifiera operativa, affärsmässiga och marknads-mässiga risker, såväl finansiella som icke-finansiella utifrån SJs styrkort. Processen involverar alla divisioner, dotterbolag och staber, vilket medför förankring och ökat medvetande i organisationen samt att risker identifieras på ett mer effektivt sätt. Varje identifierad risk har en ägare inom organisationen. Riskbedömningar av verksamhetsförändringar kan också genomföras utifrån specifika perspektiv, till exempel trafiksäkerhet och arbetsmiljö.

Riskidentifiering och hantering av taktiska risker sker löpande inom SJ och rapporteras till styrelsen tre gånger per

Bedömd sannolikhet och konsekvens för redovisade risker

Riskerna A-J beskrivs på nästa sida.

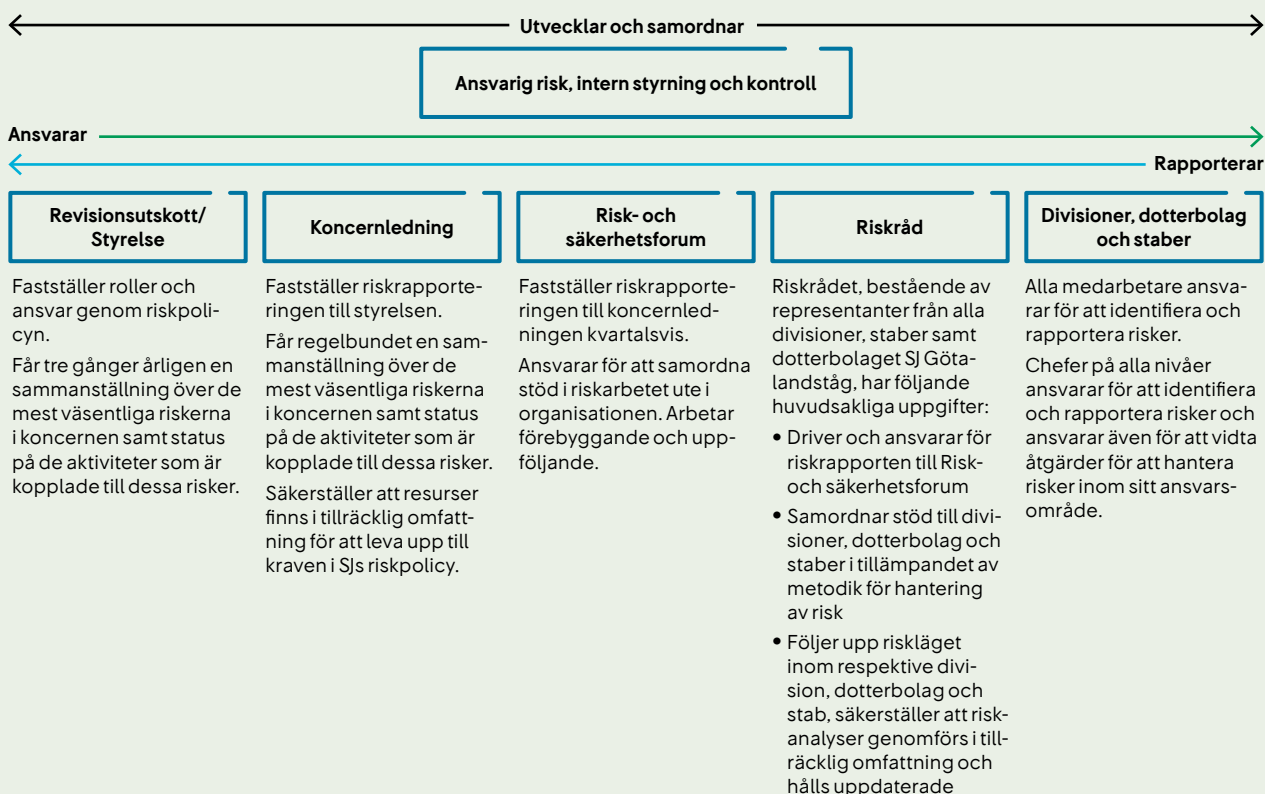
år. Processen inleds med att information om befintliga och nya risker inhämtas från Riskrådet och även från Strategiforum, Produktionsforum samt Business review beroende på tidpunkt på året. Riskerna värderas med utgångspunkt från sannolikhet och konsekvens samt kopplas till aktiviteter med syfte att hantera riskerna.

Rapportering av risker

Risk- och säkerhetsforum ansvarar för att granska och godkänna Riskrapporten innan den går till koncernledningen, som i sin tur fastställer riskrapporteringen till styrelsen. Koncernledningen följer förändringar i de risker som har en hög värdering för att besluta om behov finns att vidta ytterligare åtgärder eller om nya riskområden ska bedömas.

I risksammanställningen på nästa sida redovisas ett urval av identifierade risker.

Roller i riskrapporteringen

Ett urval av identifierade risker

Risk	Potentiell effekt	Aktiviteter	Styrområde
A Risk att resandetillväxten avmattas på grund av att punktligheten för Sjs långdistanståg inte når 95 % till 2020	Lägre Nöjd kundindex, förlorad marknadsandel gentemot andra transportslag, lägre intäkter	Omfattande samarbete med övriga branschaktörer inom Tillsammans för Tåg i Tid (TTT) Internt arbete för att minska andelen egenorsakade störningar genom bl.a. förbättrad avgångsprocess, digitala arbetsverktyg samt fjärrdiagnostik av fordon Nya och moderniserade tåg	Process
B Risk att avregleringen av järnvägarna i Europa inte sker i samma takt i alla länder. Finansiellt starka, internationella tågoperatörer kan agera på svenska marknaden medan svenska tågoperatörer inte kan agera fullt ut utanför Sverige	Snedvriden konkurrens, lägre intäkter, förlorad marknadsandel	Samarbete inom Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER) där Sjs vd Crister Fritzson är ordförande	Finans
C Risk att Lag om kollektivtrafik inte leder till beslut enligt lagstiftarens intentioner, vilket kan få till följd att förutsättningarna för kollektivtrafik på kommersiell basis försämrats	Sämre kunderbjudande, sämre ekonomiska förutsättningar för trafiken	Driver aktivt frågan att regelverket för konkurrens och skattefinansiering av kollektivtrafik måste vara genomtänkt och tydligt	Finans
D Risk att SJ inte kan köpa rätt tågunderhåll till rätt pris	Lägre kvalitet inkl. punktlighet, inställda tåg, lägre Nöjd kundindex	Ökat samarbete med underhållsleverantörer Segmentering av underhållet för att bättre utnyttja och utveckla marknadens förmåga	Partnerskap & Resurser
E Risk att lågkostnadsoperatörer etablerar sig på den svenska tågmarknaden, inom såväl kommersiell som upphandlad trafik	Ökad konkurrens och prispress som på längre sikt kan leda till mindre marknadsandel och lägre lönsamhet	Långsiktigt hållbar enhetskostnad Kontinuerlig utveckling av varje affär för att stärka Sjs marknadsandelar	Finans
F Risk att SJ inte kan behålla och rekrytera lokförare, fordonsoperatörer och digital kompetens på en ansträngd arbetsmarknad	Lägre kvalitet, högre kostnader och inställda tåg	Aktivt arbete i styrelserna för utbildningsanordnare för lokförarutbildningen Introducera nya schematyper för medarbetare ombord Genomlysning av anställningsformer Effektivare utbildningar med simulatorer Strategisk kompetensförsörjningsprocess Digitaliseringsprojektet	Medarbetare
G Risk att allvarligt läckage uppstår från dieseltankar som används för trafiken på Kinnekullebanan	Skador på miljö och människor Negativ påverkan på Sjs varumärke	Kontinuerlig översyn av tankningsprocessen Regelbunden egenkontroll av tankanläggningen Internrevision	Samhälle
H Risk att Sjs medarbetare med kundkontakt får en otrygg arbetssituation där hot och våld kan förekomma	Känsla av otrygghet och sämre trivsel, sjukskrivningar, svårighet att behålla och rekrytera medarbetare	Utbildning för alla medarbetare ombord i personlig säkerhet och konflikthantering Personlarm för alla medarbetare ombord	Medarbetare
I Risk att samarbetspartner bryter mot Sjs uppförandekod för leverantörer	Negativ påverkan på Sjs varumärke	Sjs uppförandekod för leverantörer är en obligatorisk del i Sjs avtal Hållbarhetsrevisioner av leverantörer	Partnerskap & Resurser
J Risk att Sjs medarbetare bryter mot interna uppförandekoden i samband med kontakter med leverantörer	Lägre kvalitet, negativ påverkan på Sjs varumärke	Kommunikation med medarbetare om Sjs interna uppförandekod	Medarbetare

Vinstdisposition

Styrelsens för SJ AB yttrande enligt 18 kap. 4 § aktiebolagslagen

Med anledning av den av styrelsen föreslagna vinstutdelningen får styrelsen för SJ AB org. nr. 556196-1599, härmed avge följande yttrande enligt 18 kap. 4 § aktiebolagslagen. Föreslagen vinstutdelning grundar sig på 2018 års årsredovisning. Den föreslagna vinstdispositionen, resultat- och balansräkning för moderbolaget samt resultaträkning och rapport över finansiell ställning för koncernen ska framläggas för fastställelse vid årsstämman den 25 april 2019.

I förslag till vinstdisposition föreslår styrelsen, att aktieägaren på årsstämman 2019 beslutar, att SJ AB för räkenskapsåret 2018 ska lämna utdelning med 48,60 kronor per aktie, vilket innebär en total utdelning på 194 400 000 kronor, motsvarande cirka 50 procent av årets resultat för SJ-koncernen. Därutöver föreslår styrelsen att aktieägaren på årsstämman fastställer betalningsdag till den 9 maj 2019.

Till årsstämmans förfogande stående vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	3 480 421 744 kronor
Årets resultat	295 088 686 kronor
Totalt	3 775 510 430 kronor

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Till aktieägare utdelas (48,60 kr/aktie)	194 400 000 kronor
I ny räkning överföres	3 581 110 430 kronor
Totalt	3 775 510 430 kronor

Ägarens finansiella mål för SJ AB är en avkastning på operativt kapital på minst 7 procent i genomsnitt samt en nettoskuld-sättningsgrad på 0,5-1,0 ggr på sikt. Vidare ska utdelningen långsiktigt uppgå till mellan 30 och 50 procent av årets resultat efter skatt. SJ AB uppnådde målet om avkastning på operativt kapital samtidigt som nettoskuld-sättningsgraden är lägre än angivet målintervall.

Situationen för SJ-koncernen med avseende på de ovan nämnda nyckeltalen anges i nedanstående tabell per utgången av 2018 och efter föreslagen utdelning, allt annat lika.

Nyckeltal i relation till föreslagen utdelning

	2018-12-31	2018-12-31 Efter ordinarie utdelning
Nettoskuld-sättningsgrad, ggr	-0,14	-0,10
Nettoskuld (+)/nettokassa (-), MSEK	-659	-464
Avkastning operativt kapital, %	11,4	11,4
Soliditet, SJ AB, %	55,9	54,8
Fritt eget kapital i SJ AB, SEK	3 775 510 430	3 581 110 430

Föreslagen utdelning utgör 4,3 procent av eget kapital i moderbolaget och 4,1 procent av eget kapital i koncernen. Föreslagen utdelning ger oförändrad avkastning på operativt kapital, dock ändras nettoskuld-sättningsgraden från -0,14 ggr till -0,10 ggr. Ägarens mål för nettoskuld-sättningsgrad uppnås inte som följd av utdelningen då SJ fortfarande har en lägre skuld-sättning på kort sikt.

Soliditeten bedöms vara betryggande mot bakgrund av att verksamheten bedrivs med fortsatt lönsamhet. Likviditeten i moderbolaget och koncernen bedöms vara fortsatt stark. Den föreslagna vinstutdelningen till aktieägarna innebär att moderbolagets soliditet minskar från 55,9 procent till 54,8 procent efter föreslagen utdelning.

Styrelsens motivering

Med hänvisning till vad som anges ovan anser styrelsen att den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som uppställs i 17 kap. 3§ andra och tredje styckena aktiebolagslagen.

Verksamhetens art och omfattning medför inte risker i större omfattning än vad som normalt förekommer inom branschen.

Styrelsens bedömning av bolagets och koncernens ekonomiska ställning innebär att utdelningen är försvarlig i förhållande till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital samt bolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen bedömer att den föreslagna utdelningen inte kommer att påverka SJ ABs förmåga att fullgöra bolagets förpliktelser på kort och lång sikt eller att göra nödvändiga investeringar.

Bolagsstyrningsrapport 2018

SJ AB ägs till 100 procent av svenska staten och ägandet förvaltas av Näringsdepartementet. Ägarens övergripande mål för SJ är att skapa ett långsiktigt hållbart värde, vilket medför krav på långsiktig lönsamhet, effektivitet, utvecklingsförmåga samt ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvarstagande. SJ har inget samhällsuppdrag och verksamheten bedrivs helt på affärsmässiga villkor utan statliga bidrag eller subventioner.

Tillämpning av Koden

SJ tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning. De avvikelser som bolaget gör beror huvudsakligen på att SJ är helägt av svenska staten. Avvikelser har skett från följande kodregler:

Kodregel 1.4

Publicering av information om aktieägares initiativrätt. Syftet med denna regel är att ge aktieägare möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämma och få ärenden upptagna i kallelse till bolagsstämma. I statligt helägda bolag saknas skäl att följa denna kodregel.

Kodregel 2

Inrättandet av en valberedning inför val och arvodering av styrelse och revisorer. SJs styrelse har beslutat att ersätta kodreglerna om valberedning, under kodregel 2, med ägarens nomineringsprocess som närmare beskrivs i statens ägarpolicy.

Kodregel 4.4-4.5

Styrelseledamots oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen samt gentemot större aktieägare. Syftet med denna regel är att skydda minoritetsägare. Eftersom SJ ägs fullt ut av svenska staten saknas detta behov.

Principer för bolagsstyrning

SJ styrs utifrån såväl externa som interna regelverk.

Viktiga externa regelverk:

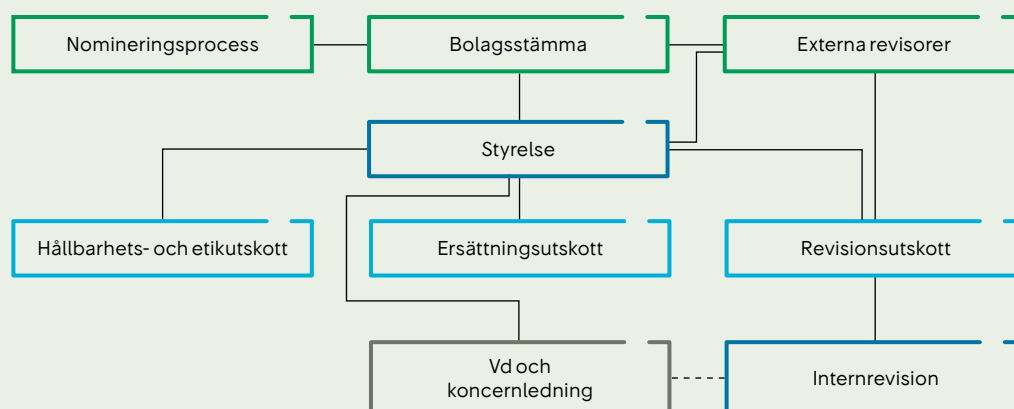
- Lagstiftning och internationella redovisningsregelverk
- Svenska statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017
- Svensk kod för bolagsstyrning (Koden)

Viktiga interna regelverk:

- Bolagsordning för SJ AB
- Styrelsens arbetsordning, vd-instruktion samt instruktion för rapportering av hållbart företagande inklusive den ekonomiska rapporteringen
- Interna riktlinjer för koncernens verksamhet och medarbetare, såsom SJs interna uppförandekod samt arbetsmiljö-, finans-, informationssäkerhets-, inköps-, IT-, risk-, skatte-, trafiksäkerhets- och kommunikationspolicy samt policy för behandling av personuppgifter och policy för intern styrning och kontroll
- SJs styrkort med fastställda mål och tydliga uppföljningsrutiner

Bolagsordning, tidigare bolagsstyrningsrapporter, material från SJs senaste bolagsstämmor med mera finns tillgängliga på sj.se under "Bolagsstyrning".

SJ AB, ägarstyrning

Ägarstyrning

Ägaren utövar sina rättigheter som aktieägare på bolagstämman och har bland annat fastställt Sjs bolagsordning och finansiella mål. Bolagsordningen anger att SJ ska bedriva persontrafik och, inom ramen för affärsmässighet, bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet. Ägarens långsiktiga finansiella mål för SJ är avkastning på operativt kapital på minst 7 procent i genomsnitt samt en nettoskuldssättningsgrad på 0,5–1,0 gånger på sikt. Utdelning ska långsiktigt uppgå till mellan 30 och 50 procent av koncernens resultat. I tillägg till de finansiella målen följer ägaren även upp av styrelsen fastställda långsiktiga hållbarhetsmål.

Under 2018 har de möten som ägt rum mellan ägaren, Sjs styrelseordförande och vd berört områden såsom operativa frågor vid störningar, Sjs organisation, successionsplanering samt upphandling av nya fordon. Utöver dessa möten förs en löpande dialog med ägaren.

Långsiktiga hållbarhetsmål

Svenska staten kräver att alla bolag med statligt ägande ska ha mål för hållbart företagande. Målen ska vara relevanta för den verksamhet som bedrivs, mätbara och tillräckligt ambitiösa. Sjs styrelse har fastställt fyra långsiktiga hållbarhetsmål: Punktlighet, SJ Volontär, Sjukfrånvaro samt Mångfald.

Bolagsstämma

Årsstämma hålls i Stockholm. SJ publicerar plats och tid för nästkommande årsstämma samt kallelser, protokoll och annat stämmorelaterat material på sj.se.

Årsstämma 2018

Årsstämma för SJ AB 2018 hölls den 24 april 2018. Stämman var öppen för allmänheten och de närvarande hade möjlighet att ställa frågor till Sjs ledning.

Stämman beslöt att fastställa resultat- och balansräkning för koncernen och moderbolaget SJ AB samt att fastslå den av styrelsen föreslagna utdelningen om 269 MSEK. Utbetalningen verkställdes den 8 maj 2018. Stämman beviljade även ansvarsfrihet för styrelsen och vd.

Stämman beslöt att bolaget ska tillämpa de riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande som styrelsen föreslagit. Stämman beslöt även att ändra bolagsordningen genom förtydligande av bolagets uppdrag i §3.

I enlighet med ägarens förslag beslutade stämman om omval intill nästa årsstämma av Siv Svensson, Ulrika Dellby, Mikael Stöhr och Kersti Strandqvist samt nyval intill nästa årsstämma av Lennart Käll, Per Matses och Ulrika Nordström. Till styrelsens ordförande valdes Siv Svensson. Stämman fastställde styrelsens arvoden och särskilda arvoden för arbetet i inrättade utskott.

Årsstämma 2019

Årsstämma för SJ AB 2019 äger rum i Stockholm den 25 april 2019.

Styrelse, styrelsefunktion och närvaro under 2018

Namn	Styrelsefunktion	Närvaro vid möten				Förändringar under 2018
		Styrelse	Revisionsutskott	Hållbarhets-etikutskott	Ersättningsutskott	
Totalt		10	8	3	2	Innan årsstämman den 24 april 2018 hade tre styrelsemöten, tre revisionsutskottsmöten, ett hållbarhets- och etikutskottsmöte och ett ersättningsutskottsmöte hållits.
Siv Svensson	Styrelseordförande, Ordförande ersättningsutskott	9	6	1	1	Utsågs till ordförande i Sjs styrelse och ersättningsutskott och ledamot i Sjs hållbarhets- och etikutskott och revisionsutskott den 24 april 2018.
Ulrika Dellby	Ledamot	10	4	1	-	Utsågs till ledamot i Sjs revisionsutskott den 24 april 2018.
Lennart Käll	Ledamot	6	-	2	1	Utsågs till ledamot i Sjs styrelse, ersättningsutskott och hållbarhets- och etikutskott den 24 april 2018.
Per Matses	Ledamot, Ordförande revisionsutskott	7	5	-	-	Utsågs till ledamot i Sjs styrelse och ordförande i Sjs revisionsutskott den 24 april 2018.
Ulrika Nordström	Ledamot	7	5	-	1	Utsågs till ledamot i Sjs styrelse, revisionsutskott och ersättningsutskott den 24 april 2018.
Kersti Strandqvist	Ledamot, Ordförande hållbarhets- och etikutskott	10	-	3	-	Utsågs till ordförande i Sjs hållbarhets- och etikutskott den 24 april 2018.
Mikael Stöhr	Ledamot	7	-	-	2	Utsågs till ledamot i Sjs ersättningsutskott den 24 april 2018.
Mikael Staffas	Ledamot	3	3	-	-	Avgick ur Sjs styrelse den 24 april 2018
Jan Sundling	Styrelseordförande	3	-	1	1	Avgick ur Sjs styrelse den 24 april 2018
Michael Thorén	Ledamot	3	3	-	1	Avgick ur Sjs styrelse den 24 april 2018
Stefan Zetterlund	Arbetsstagarrepresentant	10	-	-	-	
Per Hammarqvist	Arbetsstagarrepresentant	8	-	-	-	
Hans Pilgaard	Arbetsstagarrepresentant	6	-	-	-	

Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets förvaltning och skötsel. Enligt statens ägarpolicy ansvarar styrelsen även för att bolaget sköts föredömligt inom de ramar som ges av lagstiftning, ägarpolicy, bolagsordning samt ägarens anvisningar. Vidare ska styrelsen verka för att SJs agerande föredömligt inom hållbart företagande avseende områden som miljö, etik, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, jämställdhet och mångfald.

Tillsättning av styrelse

Nomineringsprocessen avseende styrelseledamöter till statligt ägda bolag drivs och koordineras av Näringsdepartementet. Enligt statens ägarpolicy ska styrelsen ha hög kompetens väl anpassad till bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar. Styrelseledamöter ska bidra med hög kompetens inom antingen bolagets affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor, hållbart företagande eller inom andra relevanta områden. Av ägarpolicy, vilket är den mångfaldspolicy som SJs tillämpar, framgår att styrelsen ska vara balanserad avseende kompetens, kön, bakgrund och ålder.

En arbetsgrupp inom Näringsdepartementets enhet för statligt ägande analyserar kompetensbehovet utifrån SJs styrelsens sammansättning samt bolagets verksamhet och situation.

Näringsdepartementets förslag till styrelse presenteras i kallelsen till årsstämman och på sj.se i god tid före årsstämman. Styrelseledamöter utses av årsstämman för ett år i taget.

Styrelsens sammansättning

SJs styrelse ska enligt bolagsordningen bestå av lägst tre och högst åtta ledamöter utan suppleanter. SJs styrelse bestod från årsstämman i april 2018 av sju stämموvalda ledamöter, ingen av ledamöterna ingår i koncernledningen. Av styrelsens ledamöter är fyra kvinnor (57 procent) och tre män (43 procent).

Näringsdepartementets ägarenhet anser att SJs styrelse som helhet har relevant kompetens, erfarenhet och bakgrund. Styrelsen bedöms vidare ha en med hänsyn till SJs verksamhet, utvecklingskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund. Styrelsen uppnår även regeringens målsättning om jämn könsfördelning i enlighet med vad som framgår av statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande.

Arbetsgrupporganisationerna har utsett tre arbetstagarrepresentanter med suppleanter till styrelsen.

Styrelsens arvoden och arvoden för arbetet i styrelsens utskott

Styrelsens arvoden och särskilda arvoden beslutas av årsstämman och ska i enlighet med statens ägarpolicy vara konkurrenskraftiga men inte marknadsledande. Arvode utgår inte till styrelseledamot som är anställd av Regeringskansliet, eller till arbetstagarrepresentant i enlighet med Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017.

Fastställt ersättning till SJs styrelse¹

SEK	2018	2017
Styrelsens ordförande	410 000	400 000
Styrelsens ledamöter	170 000	160 000
Revisionsutskottets ordförande	55 000	55 000
Revisionsutskottets ledamöter	43 000	43 000

¹ Arvode utgår inte till ledamöter som är anställda av Regeringskansliet eller till arbetstagarrepresentanter.

Styrelsens arbete

Styrelsen har antagit en arbetsordning som anger hur arbetet ska fördelas mellan styrelse, styrelsens utskott och vd. Arbetsordningen fastställs årligen och utöver obligatoriska punkter enligt aktiebolagslagen, statens ägarpolicy med regeringens riktlinjer för bolag med statligt ägande ("Ägarpolicy"), samt de ekonomiska mål som fastställts av bolagsstämman, reglerar arbetsordningen bland annat ordförandens uppgifter, information till styrelsen, former för styrelsemöten samt utvärdering av vd och styrelsens arbete. Arbetsordningen anger bland annat att följande ärenden ska finnas på agendan varje år:

- Fastställande av affärsplan och budget för kommande verksamhetsår.
- Fastställande av externa finansiella rapporter, så som års- och hållbarhetsredovisning och kvartalsrapporter.
- Strategiska frågor inklusive utvärdering och, i förekommande fall, fastställande av strategiska mål för hållbart företagande.
- Utvärdering av regelefterlevnad och riskhantering, särskilt resultaten av årligen genomförda riskanalyser.
- Fastställande av policydokument.

Styrelsen beslutar även i frågor av principiell karaktär eller av stor finansiell betydelse. Ordföranden leder styrelsens arbete och ansvarar för att övriga ledamöter får erforderlig information, att arbetet bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina uppgifter.

Vd samt ekonomidirektören deltar vid styrelsensammanträden, övriga medlemmar av koncernledning deltar vid behov. SJs chefsjurist är sekreterare i styrelsen.

Styrelsens arbete 2018

Under 2018 hölls tio styrelsemöten. Styrelsen genomförde löpande sedvanliga uppföljningar av såväl finansiella som icke-finansiella utfall, bland annat i form av månatlig redovisning av strategiska nyckeltal i SJs styrkort. Med denna information som utgångspunkt gavs styrelsen möjlighet att löpande bedöma SJs resultat även inom hållbart företagande. I februari 2018 träffade styrelsen bolagets revisorer utan att någon från koncernledningen närvarade, i enlighet med Kodens krav. På styrelsemötet i juni 2018 deltog även delar av SJs koncernledning för att diskutera strategiskt viktiga frågor.

Styrelsens arbete i utskott

Styrelsen har inrättat ett revisionsutskott, ett ersättningsutskott samt ett hållbarhets- och etikutskott. Styrelsen har även fastställt arbetsordning för samtliga utskott. Utskotten bereder frågor inför beslut av styrelsen. I enskilda frågor kan styrelsen delegera beslutsrätten till respektive utskott.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet ska vara styrelsens beredande organ i frågor som rör den finansiella redovisningen och rapporteringen samt den interna kontrollen i bolaget. Utskottet ska övervaka både den interna och den externa revisionsprocessen.

Revisionsutskottets uppgifter är bland annat att:

- Bereda styrelsens arbete genom att kvalitetssäkra SJs finansiella rapportering så att den ger en rättvisande bild av SJs finansiella och icke-finansiella ställning samt lämna rekommendationer och förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet
- Behandla väsentliga riskområden och ändringar i uppskattningar och bedömningar samt säkerställa att riskbedömningar återspeglas i den finansiella rapporteringen
- Behandla frågor om intern kontroll
- Träffa SJs revisorer för att löpande informeras om revisionens planering, inriktning och omfattning

Förvaltningsberättelse

- Säkerställa att Sjs externa och interna revisorers rapporter och rapporterade iakttagelser åtgärdas och kommuniceras till vd
- Stärka dialogen med Sjs revisorer för att därigenom skapa ökad tydlighet beträffande iakttagelser som rör bolagets styrning, redovisning och kontroll
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen samt om slutsatserna av Revisorsinspektionens kvalitetskontroll
- Delta i upphandling av revisorer och förbereda förslag till val av revisorer

Vid konstituerande styrelsemöte 2018 valdes Per Matses till ordförande i revisionsutskottet. Ulrika Dellby, Siv Svensson och Ulrika Nordström utsågs till ledamöter i utskottet. Föredragande i revisionsutskottet är Sjs ekonomidirektör. Sjs revisorer deltar på utskottets sammanträden. Under året har åtta protokollförda möten hållits, varav ett per telefon. Sjs revisorer har under året föredragit väsentliga redovisnings- och revisionsfrågor samt frågor avseende intern kontroll och processer. Utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska vara styrelsens beredande organ i frågor som rör ersättning och andra anställningsvillkor för vd och andra ledande befattningshavare i bolaget.

Ersättningsutskottets uppgifter är att:

- Säkerställa implementering och efterlevnad av de av årsstämman beslutade riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare
- Bereda styrelsens förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för vd och andra ledande befattningshavare till årsstämman
- Bereda styrelsens förslag till uppdaterade riktlinjer om behov uppstår. Bereda löpande frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för vd, inför styrelsens beslut, samt utgöra avstämmande instans beträffande vd:s förslag till ersättning och andra anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare.

Vid konstituerande styrelsemöte 2018 valdes Siv Svensson till ordförande i ersättningsutskottet. Lennart Käll, Ulrika Nordström och Mikael Stöhr utsågs till ledamöter i utskottet. Föredragande i ersättningsutskottet är Sjs vd. Under året har två protokollförda möten hållits och utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Hållbarhets- och etikutskottet

Hållbarhets- och etikutskottets uppgift är att granska och proaktivt bidra till SJ-koncernens interna och externa hållbarhetsarbete. Ledning för hållbarhets- och etikutskottets arbete är statens ägarpolicy och de principer som följer av bland annat FN:s initiativ Global Compact och dess tio internationella principer samt OECDs riktlinjer för multinationella företag.

Vid konstituerande styrelsemöte 2018 valdes Kersti Strandqvist till ordförande i hållbarhets- och etikutskottet. Siv Svensson och Lennart Käll utsågs till ledamöter i utskottet. Sjs vd deltar i utskottet och föredragande är Sjs Direktör Kvalitet och Miljö/hållbarhetschef. Under året har tre protokollförda möten hållits. Utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Utvärdering av styrelsens och vd:s arbete

Styrelsens ordförande ansvarar för att vd:s och styrelsens arbete utvärderas genom en systematisk och strukturerad process. Utvärderingen har utförts av en extern part, varvid styrelsen utvärderats såväl som grupp som individuellt. Utvärderingen sker genom att ordförande, ledamöter och vd både intervjuas och svarar på frågor i en webbaserad utvärdering.

Utvärderingen kartläggs och analyseras med särskilt fokus på beslutade utvecklingsområden. Näringsdepartementet informeras om utvärderingens resultat. Därefter sker ett uppföljande möte med styrelsens ordförande. Utvärderingen syftar till att löpande effektivisera styrelsearbetet och ge underlag till arbetet med att utse nya ledamöter. Resultatet presenterades för styrelsen på styrelsemötet i februari 2019.

Styrelsens arbete 2018

Februari

- Genomgång av externa revisorer avseende bokslut 2017
- Rapport för fjärde kvartalet och helår 2017
- Resultatdisposition för räkenskapsår 2017
- Revisorerna träffade styrelsen utan koncernledningens närvaro
- Anbud upphandlad trafik
- Medarbetarundersökning 2017
- Avrapportering av genomförda aktiviteter utifrån 2016 års utvärdering av styrelse och vd

Mars

- Bokslut, års- och hållbarhetsredovisning samt revisionsberättelse 2017
- Anbud upphandlad trafik
- Fordonstillgång
- Status investeringar i nya och moderniserade fordon
- Genomgång av riskrapport
- GDPR

April

- Rapport för första kvartalet
- Årsstämma
- Konstituerande styrelsemöte

Juni

- Anbud upphandlad trafik
- Fastställande av policydokument
- Genomgång av riskrapport
- Status investeringar i nya och moderniserade fordon
- Fastställande av strategisk plan 2019–2040

Juli

- Rapport för andra kvartalet

September

- Anbud upphandlad trafik
- Trafiksäkerhet

Oktober

- Rapport för tredje kvartalet
- Fastställande av affärsplan 2019–2023
- Anbud upphandlad trafik

November

- Anbud upphandlad trafik

December

- Fastställande av budget 2019
- Anbud upphandlad trafik

Revisorer

Ansvar för val av revisorer ligger hos ägaren och val av revisorer beslutas av årsstämman. Förslag till val av revisor och revisors arvode i bolag med statligt ägande ska lämnas av styrelsen och tas fram av bolaget med tillämpning av de regler om upphandling och val av revisor som gäller för bolag med aktier upptagna till handel på en reglerad marknad enligt EUs revisorsförordning. I kallelsen till årsstämman presenteras förslag till val av revisorer och information om förhållanden som kan vara av betydelse vid bedömning av föreslagna revisorers kompetens och oberoende. Föreslagna revisorer ska närvara på årsstämman.

Revisorer 2018

På årsstämman den 24 april 2018 valdes revisionsbolaget Deloitte AB som bolagets externa revisionsbolag, företrädd av auktoriserad revisor Hans Warén som huvudansvarig, intill årsstämman 2019. Revisorerna avrapporterade sin bokslutsgranskning för 2018 till hela styrelsen vid styrelsemötet den 13 februari 2019. Under räkenskapsåret 2018 har revisionsutskott och revisorer diskuterat bolagets bokslut, redovisning, förvaltning och riskhantering. I februari träffade revisorerna styrelsen utan närvaro av koncernledningen. Dessutom har revisorerna fortlöpande haft kontakt och möten med styrelsens revisionsutskott. Revisorerna genomför även, inom ramen för revisionen, årligen en granskning av den interna kontrollen avseende IT-miljön och den finansiella rapporteringen.

Arvode och kostnadsersättning till revisorerna utgår enligt löpande räkning och redovisas i not 6.

Koncernledning

SJs koncernledning består av SJs vd och koncernchef samt tio direktörer för SJs divisioner, staber samt verksamhetsdrivande dotterbolag. Medlemmar i koncernledningen utses av vd efter samråd med styrelsen.

SJs vd ansvarar för SJs löpande förvaltning och har i enlighet med aktiebolagslagen och styrelsens riktlinjer och anvisningar rätt att besluta i alla frågor som rör den löpande förvaltningen. Vd leder verksamheten och fattar beslut avseende SJ-koncernen i samråd med koncernledningen, vilken sammanträder regelbundet. Koncernledningens uppgifter är att:

- Tillsammans med styrelsen utveckla och verkställa Sjs strategiska plan
- Säkerställa att SJ upprättar och följer affärsplan, verksamhetsplaner och budget genom regelbundna business reviews
- Besluta om och leda den taktiska operativa verksamheten inom ramen för fastställd affärsplan

Samtliga divisioner, dotterbolag och staber leds av en direktör i samråd med en ledningsgrupp, som sammanträder regelbundet. Direktörerna ansvarar för att planera, styra, följa upp och förbättra respektive divisioner, dotterbolags eller stabs verksamhet så att:

- Divisionen, dotterbolaget eller staben fullgör sin roll och drivs i enlighet med Sjs vision, affärsidé och affärsplan
- Verksamheten bedrivs enligt gällande lagstiftning och myndigheters föreskrifter samt i övrigt följer styrande dokument inom SJ
- Verksamhetsplaner inklusive budget upprättas utifrån SJ-koncernens övergripande affärsplan med tydliga aktiviteter för divisionen, dotterbolaget eller staben, samt att verksamhetsplanen kommuniceras internt, genomförs och följs upp

Förändringar i organisationen

Den 16 augusti tillträdde Henrik Rättzén som ekonomidirektör.

Den 1 oktober gick Stab Kommunikation och Division Marknad och Försäljning samman i Division Kommunikation och Försäljning. I samband med förändringen lämnade Malou Sjörin sitt uppdrag som Direktör Kommunikation.

Den 15 februari tillträdde Thomas Silbersky sin nya roll som Direktör Internationella affärer. Till och med den 31 januari 2019 ledde Thomas Silbersky, Direktör Internationella affärer och tidigare Direktör Försäljning, den nya divisionen. Den 1 februari – 31 mars 2019 ledes divisionen av Monica Berglund som tillförordnad Direktör Kommunikation och Försäljning.

Den 1 april 2019 tillträder Mats Almgren som ny Direktör Kommunikation och Försäljning och medlem av SJs koncernledning.

SJ-koncernens organisation

Förvaltningsberättelse

Beslutsforum och råd

Koncernledningen beslutar vilka beslutsforum som ska drivas inom SJ-koncernen. Koncernledningen beslutar även om respektive forums syfte, dess stående agenda samt deltagare. Vd delegerar sitt beslutsmandat till respektive forum, som fattar enhälliga beslut inom ramen för gällande affärsplan och budget. Om konsensus inte kan nås inom ett forum, hänvisas frågan till koncernledningen för beslut.

Inom SJ finns för närvarande fyra forum utöver koncernledningen: Strategiforum, Marknadsforum, Produktionsforum, samt Risk- och säkerhetsforum. Varje beslutsforum har tre huvudsakliga uppgifter:

- Bredda och snabba upp beslutsfattandet i SJ-koncernen
- Regelbundet koordinera, prioritera och besluta om frågor som omfattar fler än en division, stab eller dotterbolag
- Säkerställa att arbetet fortskrider i organisationen och säkra högt tempo i genomförandet

Som komplement till beslutsforum kan koncernledningen besluta att inrätta råd. Syftet med ett råd är att säkra tvärfunktionell hantering av aktuella och/eller prioriterade frågor inom exempelvis punktlighet, inköp, IT, utbildning och varumärke. Ett råd har inget ytterligare mandat utöver deltagarnas normala mandat.

Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Beslut om anställningsvillkor för vd bereds av ersättningsutskottet och beslutas av SJs styrelse. Beslut om anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare fattas av vd efter sedvanlig avstämning med ersättningsutskottet. SJ följer regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande utfärdade den 22 december 2016.

Den totala ersättningen ska vara rimlig och väl avvägd. Den ska vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig. Ersättningen ska inte vara marknadsledande i förhållande till jämförbara företag utan präglas av måttfullhet. Med ändamålsenlig avses att ersättningen ska motsvara de krav som ställs vad gäller kompetens och erfarenhet. Ersättningen ska vara konkurrenskraftig på så sätt att den bidrar till SJs möjligheter att rekrytera kompetenta medarbetare med kvalifikationer som svarar mot SJs avkastningskrav och affärsmässighet.

Rörlig lön eller rörliga lönedelar ska inte ges till ledande befattningshavare. Ledande befattningshavare kan erbjudas förmånsbil samt individuell sjukförsäkring. Vidare omfattas ledande befattningshavare av sådana förmåner som har sitt ursprung i kollektivavtal, eller är ensidigt beslutade av SJ och även tillkommer övriga medarbetare.

Pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda, och avgiften får inte överstiga 30 procent av den fasta lönen, såvida de inte följer tillämplig kollektiv pensionsplan. I de fall SJ avtalar om en förmånsbestämd pensionsförmån ska den således följa tillämplig kollektiv pensionsplan. Eventuella ökningar av den kollektiva pensionsplanen på lönedelar överstigande de inkomstnivåer som täcks av planen ska vara avgiftsbestämda och bäras under den anställdes aktiva tid. Inga pensionspremier för ytterligare pensionskostnader ska betalas av SJ efter att medarbetaren har gått i pension. Pensionsåldern får inte understiga 65 år.

Vid uppsägning från SJs sida får uppsägningstiden inte överstiga sex månader och ett eventuellt avgångsvederlag får ej utgå för längre tid än motsvarande högst tolv månader. Avgångsvederlaget ska betalas månadsvis och utgöras av enbart fast månadslön, utan tillägg eller förmåner. Eventuell annan inkomst från tjänst, avlönat uppdrag eller näringsverksamhet ska avräknas från avgångsvederlaget. Vid uppsägning från medarbetarens sida utgår inget avgångsvederlag. Avgångsvederlag utbetalas som längst till avtalad pensionsålder och aldrig längre än 65 års ålder.

I not 4 beskrivs ersättning till ledande befattningshavare mer utförligt.

Hållbar styrning av verksamheten

SJs affärsmodell och styrning utgår från ett värdeskapande helhetsperspektiv där social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet tilldelas lika vikt. Verksamheten styrs och följs löpande med hjälp av ett balanserat styrkort uppdelat i sex styrområden: Medarbetare, Partnerskap & Resurser, Samhälle, Kund, Process samt Finans.

Styrkortet utgår från de förväntningar som finns hos SJs intressenter samt från SJs egen ambition att styra verksamheten på ett hållbart sätt. En förutsättning för att kunna leva upp till de krav och förväntningar som ställs på SJ är en förståelse för vilka frågor som är väsentliga för intressenter. Dialogen med intressenterna ger värdefull kunskap som bidrar till att SJ kontinuerligt kan utveckla sitt erbjudande och sin verksamhet. Läs mer om SJs intressentdialog och väsentlighetsanalys på sidorna 8–9.

Bland FNs 17 globala hållbarhetsmål har SJ identifierat tre där koncernen under de närmaste fem åren har störst möjlighet att bidra och vara en del av lösningen:

- Mål 7: Hållbar energi för alla
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Läs mer om hur SJ bidrar till att målen uppfylls på sidan 22.

Hållbar strategi-, affärs- och verksamhetsplan

SJs strategiska plan beslutas av styrelsen och fastställer de långsiktiga och övergripande målen för verksamheten. Koncernledningen och styrelsen gör tillsammans en årlig översyn av framdriften gentemot de strategiska målen. Vart tredje år görs även en översyn av strategier och strategiska mål.

Som komplement till den strategiska planen finns en femårig affärsplan där strategiska beslut operationaliseras. SJs sex styrområden med tillhörande nyckeltal och mål är en central del av affärsplanen. Planen utarbetas av koncernledningen och beslutas formellt av styrelsen. En femårig trafik- och fordonsplan är en integrerad del av affärsplanen och beskriver hur SJ avser att utveckla utbudet på respektive tåglinje. Trafik- och fordonsplanen ligger till grund för att bedöma biljettintäkter samt beräkna produktionsrörliga kostnader för respektive år och linje.

Varje division, dotterbolag och stab tar årligen fram en verksamhetsplan inklusive budget för det kommande året där affärsmålen översätts till konkreta aktiviteter.

Kontinuerlig uppföljning med nyckeltal

Varje nyckeltal i SJs styrkort har årligt uppsatta mål med tydligt ägarskap inom koncernledningen och ansvarig för rapportering i organisationen. För varje nyckeltal på övergripande affärsplanenivå (nivå ett) finns nedbrutna, relevanta nyckeltal i underliggande verksamhetsplaner (nivå två och tre). För samtliga nyckeltal på nivå ett finns en handbok framtagen där definition, metod och kvalitetssäkring beskrivs. Handböckerna uppdateras minst årligen och är viktiga för att uppnå tillförlitliga beslutsunderlag.

Uppföljning av nyckeltal sker på månads-, kvartals- och årsbasis, vilket gör styrkortet till ett viktigt verktyg för ständiga förbättringar inom ett antal verksamhetskritiska områden. Kontinuerlig uppföljning medför även att avvikelser kan upptäckas på ett tidigt stadium så att lämpliga åtgärder snabbt kan vidtas.

Utfall för flertalet nyckeltal på nivå ett redovisas externt varje kvartal. Styrelsen informeras varje månad om utfallet på samtliga nyckeltal på nivå ett och ett urval på nivå två och tre. Läs mer om mål och utfall på styrkortets nivå ett på sidan 23.

Baserat på de områden som identifierats i väsentlighetsanalysen följer SJ även årligt utfall på ett antal upplysningar enligt GRI Standards. Flertalet av dessa upplysningar ingår även i styrkortet på nivå ett eller två. De upplysningar som följs årligen är sådana där SJ har liten möjlighet att påverka men där det ändå är av intresse att följa utvecklingen. Ett exempel är energiförbrukning, som i mycket hög utsträck-

ning beror på antal körda kilometer, tågets hastighet samt utomhustemperatur (energi behövs för att värma eller kyla tågen). Läs mer om vilka upplysningar som följs i Sjs GRI-index på sidorna 94–97.

Ledningssystem

Ledningssystemet är ledningens stöd för att styra, följa upp och utveckla Sjs arbete med kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöfrågor samt för att systematiskt arbeta med ständiga förbättringar. Ledningssystemet utgår från krav och förväntningar hos Sjs intressenter. För att tydliggöra hur SJ ska nå dessa krav finns vision, affärsidé, kärnvärden, strategier, policyer och övriga styrdokument framtagna.

SJ har ett integrerat och certifierat ledningssystem omfattande kvalitet (ISO 9001) och miljö (ISO 14001). Ledningssystemet är externt reviderat och för att utvärdera och följa upp ledningssystemets effektivitet använder SJ den så kallade EFQM-modellen (European Foundation of Quality Management). Modellen är ett verktyg för att mäta var SJ befinner sig i förhållande till vision och uppsatta mål på ett strukturerat och systematiskt sätt.

Policyer och uppförandekoder

Sjs policyer och uppförandekoder är framtagna utifrån Sjs vision, affärsidé och strategier. Policyerna fastställs av styrelsen årligen. Varje policy har en ägare som ansvarar för implementering och årlig uppföljning.

Sjs interna uppförandekod ger vägledning för hur medarbetare, styrelseledamöter och självständiga uppdragstagare förväntas agera och bemöta varandra, kunder, resenärer och andra intressenter med utgångspunkt i Sjs värdeord; Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt. Kodan bygger på internationellt överenskomna regler, främst de tio principerna i FNs Global Compact. Den innehåller också flera av Sjs policyer och riktlinjer, exempelvis Kvalitetspolicy och Miljöpolicy. Läs mer på sidan 24.

Alla Sjs leverantörer ska följa Sjs uppförandekod för leverantörer, läs mer på sidan 28. Ett urval av Sjs policyer listas på sidan 45.

Kvalitetsarbete

Kvalitet handlar om att tillfredsställa och helst överträffa kundens krav och förväntningar. För SJ innebär det att bedriva persontågstrafik som är säker, pålitlig och komfortabel utifrån kundernas behov och enligt lagkrav.

I Sjs interna Uppförandekod finns en kvalitetspolicy. Den beskriver hur rätt kvalitet säkerställs genom att tillämpa fyra grundläggande principer:

- Ta ansvar för att leverera rätt kvalitet i varje steg
- Tillämpa bästa, kända arbetssätt varje gång
- Identifiera och reagera på avvikelser
- Utveckla och ständigt förbättra verksamhet och medarbetare mot tydliga mål

En viktig del i Sjs ständiga förbättringsarbete är att samla in kvalitetsavvikelser och förbättringsförslag, hitta grundorsaken till problemet och sätta in lämpliga åtgärder för en långsiktig lösning på problemet. Medarbetare ombord kan anmäla observationer, tillbud, incidenter och förbättringsförslag via en mobilapp medan övriga medarbetare anmäler via datorn. En tydlig organisation finns för hur avvikelser ska registreras, analyseras och hanteras.

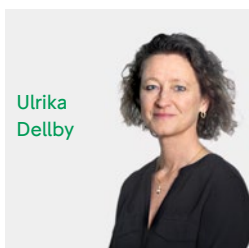
Visselblåsningsfunktion

Sedan 2014 har SJ en funktion för visseblåsning dit medarbetare kan rapportera in allvarigare oegentligheter, inklusive avsteg från den interna uppförandekoden. Funktionen garanterar anonymitet för uppgiftslämnaren och anmälningar hanteras av en grupp bestående av cheferna för Juridik, Säkerhet och Beredskap, HR samt Hållbarhet. Under 2018 har gruppen hanterat två ärenden.

Styrelse

Siv
Svensson

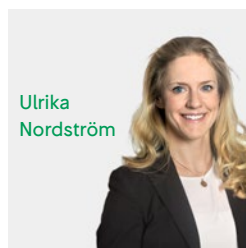
Ulrika
Dellby

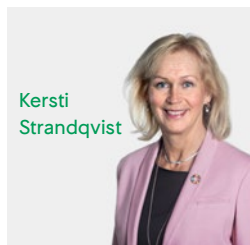
Lennart
Käll

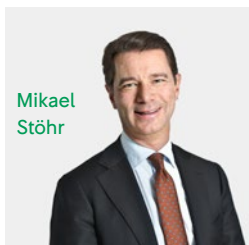
Per
Matses

Ulrika
Nordström

Kersti
Strandqvist

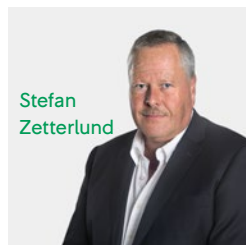
Mikael
Stöhr

Per
Hammarqvist

Hans
Pilgaard

Stefan
Zetterlund

Siv Svensson

Styrelseordförande i SJ AB sedan 2018, styrelseledamot sedan 2012

Ordförande i ersättningsutskottet, ledamot i revisionsutskottet och hållbarhets- och etikutskottet

Född: 1957

Utbildning: Examen i internationell ekonomi

Befattningar och styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Swedbank och Allba AB.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Vd Sefina Finance AB, vvd och regionbankschef Nordea. Styrelseledamot i Karolinska universitetssjukhuset, Inlandsinnovation AB och Forum Syd.

Ulrika Dellby

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2014

Ledamot i revisionsutskottet

Född: 1966

Utbildning: Civilekonom

Befattningar och styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Lifco AB, Kavli Holding AS, Cybercom Holding AB samt ordförande för Hello World! Ideell förening. Partner Fagerberg & Dellby Fond I AB.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Vice ordförande för Fastighetsaktiebolaget Norrporten, partner i The Boston Consulting Group. Styrelseledamot i Big Bag AB, Yrkesakademien AB, Via Travel Group AS, OSM Group AB. Vd för Brand Union AB.

Lennart Käll

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2018

Ledamot i ersättningsutskottet och hållbarhets- och etikutskottet

Född: 1958

Utbildning: Civilekonom, programmerar-examen

Befattningar och styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Sveriges Radio. Vice styrelseordförande i Länsförsäkringar Stockholm. Styrelseledamot i Grönklittsgruppen AB och Svenska Skidförbundet, adjungerad styrelseledamot Grant Thornton.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Vd och koncernchef i Svenska Spel, vd Wasa Kredit, vd och koncernchef Ticket Travel Group, vd Ica-banken, vd SEB Finans. Styrelseledamot i LF Bank, Euromaint, UC, Möller bilfinans Norge och Unibanka Lettland.

Per Matses

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2018

Ordförande i revisionsutskottet

Född: 1958

Utbildning: Civilekonom

Befattningar och styrelseuppdrag: Vice vd och CFO i Sveaskog. Styrelseledamot i Setra Group AB och Praktikertjänst AB.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: CFO, vice vd och administrativ direktör på Apoteket AB, ekonomidirektör Postgirot Bank AB, ekonomidirektör Posten AB.

Ulrika Nordström

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2018

Ledamot i revisionsutskottet och i ersättningsutskottet

Född: 1982

Utbildning: Civilekonom

Befattningar och styrelseuppdrag: Kansliråd Näringsdepartementet. Styrelseledamot i Saminvest AB.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Konsult på Boston Consulting Group, Investment Manager på Regeringskansliet.

Kersti Strandqvist

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2016

Ordförande i hållbarhets- och etikutskottet

Född: 1963

Utbildning: Civilingenjör, Technologie Licenciat och Master of Marketing HEC.

Befattningar och styrelseuppdrag: Chef Digital Transformation Essity

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Styrelseledamot i TeliaSonera AB och i Swedish Match AB, SCA Affärsområdeschef Feminine Care, SCA Affärsområdeschef Baby Care, hållbarhetsdirektör för Svenska Cellulosa AB och hållbarhetsdirektör för Essity.

Mikael Stöhr

Styrelseledamot i SJ AB sedan 2014

Ledamot i ersättningsutskottet

Född: 1970

Utbildning: Jurist- respektive Ekonomexamen

Befattningar och styrelseuppdrag: Vd och koncernchef för Coor Service Management AB och styrelseledamot Ambea AB.

Tidigare befattningar och styrelseuppdrag: Vd och koncernchef för Green Cargo AB, vd och koncernchef för AxIndustries AB.

Per Hammarqvist

Arbetsagarrepresentant i SJ AB sedan 2011

Född: 1958

Befattningar och styrelseuppdrag: Trafikplanerare, ordförande i SACO-föreningen vid SJ och i TJ-föreningen vid SJ, styrelseledamot i Trafik & Järnväg inom SRAT.

Hans Pilgaard

Arbetsagarrepresentant i SJ AB sedan 2012

Född: 1963

Befattningar och styrelseuppdrag: Lokförare, ordförande ST-spårtrafik vid SJ AB och ledamot i ST-spårtrafiks avdelningsstyrelse.

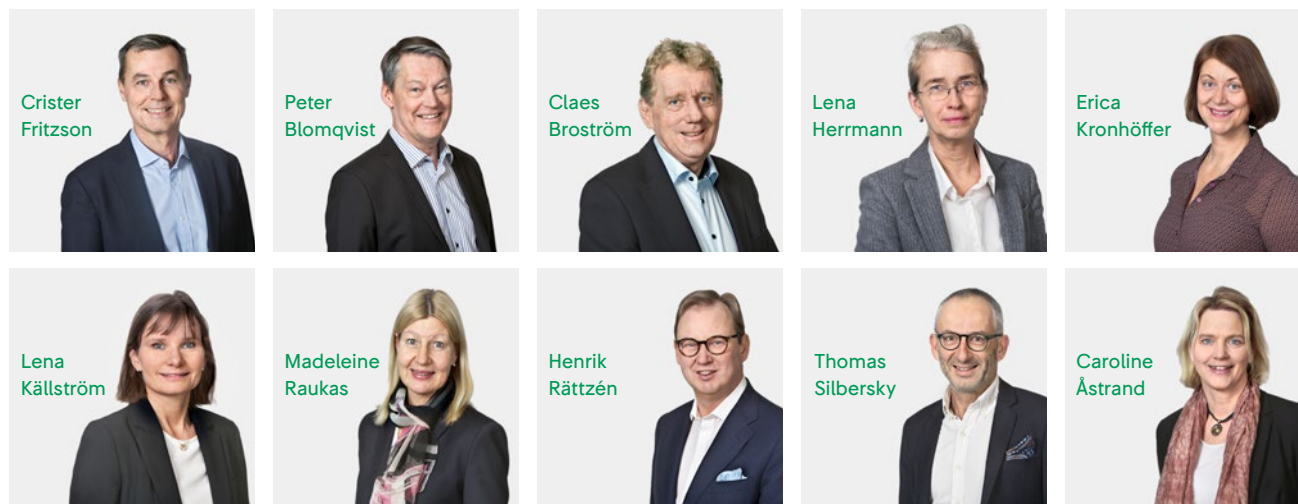
Stefan Zetterlund

Arbetsagarrepresentant i SJ AB sedan 2016

Född: 1963

Befattningar och styrelseuppdrag: Tågmästare, ordförande och avtalsansvarig Seko Förhandlingsorganisation SJ, ordförande i Seko-klubben i Hallsberg samt ordförande för Sekos förbundsrevisorer.

Koncernledning

Crister Fritzon

Verkställande direktör/Koncernchef sedan 2012

Född: 1961

Utbildning: Marknadsekonom

Styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Systembolaget AB, Net Insight AB, Svenskt Näringsliv och Almega Tjänsteförbundet. Ordförande i CER, Community of European Railway and Infrastructure Companies, Branschföreningen Tågoperatörerna och Samtrafiken i Sverige AB.

Tidigare befattningar: Vd och koncernchef Teracom, vd Boxer.

Peter Blomqvist

Direktör HR sedan 2009

Född: 1954

Utbildning: Socionom

Styrelseuppdrag: Styrelseledamot i branschstyrelsen Spårtrafik, Almega och Styrelseordförande för SJS, semesterhemsförening

Tidigare befattningar: Personalchef division persontrafik och personalchef affärsområde försäljning på Statens Järnvägar.

Claes Broström

Direktör Fordon sedan 2006

Född: 1954

Utbildning: Maskiningenjör och marknadsökonom

Tidigare befattningar: Senior Vice President SAS AB, Vice President Ericsson AB.

Lena Herrmann

Direktör Strategi och Affärsutveckling sedan 2015

Född: 1962

Utbildning: Civilingenjör

Styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Eskilstuna-Kuriren Aktiebolag, Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt

Tidigare befattningar: Vd Dagens Nyheter, Vice vd Bonnier Newspapers.

Peter
Blomqvist

Claes
Broström

Lena
Herrmann

Erica
Kronhöffer

Lena
Källström

Madeleine
Raukas

Henrik
Rättzén

Thomas
Silbersky

Caroline
Åstrand

Erica Kronhöffer

Direktör Kvalitet och Miljö/Hållbarhetschef sedan 2013

Född: 1971

Utbildning: Jur kand

Styrelseuppdrag: Styrelseledamot i CSR Sweden.

Tidigare befattningar: Hållbarhetschef Post-Nord AB, Director Sustainable Affairs Green Cargo AB.

Lena Källström

Verkställande direktör SJ Götalandståg AB sedan 2012. Medlem av SJ ABs koncernledning sedan 2017

Född: 1965

Utbildning: Civilekonom

Tidigare befattningar: Chef service regional SJ AB, Distriktschef Sodexo.

Madeleine Raukas

Direktör Trafik och Service sedan 2012, verkställande direktör SJ Norrlandståg AB sedan 2017

Född: 1967

Utbildning: Fil kand

Styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Branschföreningen Tågoperatörerna och Sveriges kommunikationer AB.

Tidigare befattningar: Vice vd och tf vd SL, vd SAS Ground Service Sverige.

Henrik Rättzén

Ekonomidirektör sedan augusti 2018

Född: 1965

Utbildning: Civilekonom

Styrelseuppdrag: Ledamot i stiftelsen Folke Bernadottes Minnesfond.

Tidigare befattningar: CFO Carnegie Investment Bank, CFO PostNord, CFO Codan/Trygg-Hansa, Partner KPMG.

Thomas Silbersky

Direktör Kommunikation & Försäljning sedan 2013 och Internationella affärer sedan 2018

Född: 1965

Utbildning: Master of Business Administration

Tidigare befattningar: Direktör Marknad och Försäljning SJ, Commercial Director Rynkeby Foods AB (Arla), General Manager Tivall Scandinavia (Nestlé), Marketing Director Carlsberg.

Caroline Åstrand

Direktör Produkt sedan 2014

Född: 1970

Utbildning: Civilekonom

Styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Vänertåg AB.

Tidigare befattningar: Chef strategisk produkt- och tjänsteutveckling/Chef SJ Regional och SJ InterCity på SJ AB, principal på The Boston Consulting Group.

Den 16 augusti tillträdde Henrik Rättzén som ekonomidirektör. Fram till och med den 16 augusti var Ulf Bertilsson tillförordnad ekonomidirektör.

Den 1 oktober gick Stab Kommunikation och Division Marknad & Försäljning samman i Division Kommunikation och Försäljning. I samband med förändringen lämnade Malou Sjörin sitt uppdrag som Direktör Kommunikation.

Den 15 februari tillträdde Thomas Silbersky sin nya roll som Direktör Internationella affärer. Till och med den 31 januari 2019 ledde Thomas Silbersky, Direktör Internationella affärer och tidigare Direktör Försäljning, den nya divisionen. Den 1 februari–31 mars 2019 ledes divisionen av Monica Berglund som tillförordnad Direktör Kommunikation och Försäljning.

Den 1 april 2019 tillträder Mats Almgren som ny Direktör Kommunikation och Försäljning samt medlem av Sjs koncernledning.

Styrelsens rapport om intern kontroll

Styrelsen ansvarar enligt aktiebolagslagen och svensk kod för bolagsstyrning för den interna kontrollen i bolaget. Den externa finansiella och icke-finansiella rapporteringen i SJ omfattar kvartalsrapporter, bokslutskommuniké samt större delen av SJs års- och hållbarhetsredovisning. Arbetet inom revisionsutskottet utgör en del av styrelsekontrollen. Vid samtliga revisionsutskottsmöten under 2018 har SJs externa och/eller interna revisorer redogjort för eventuella iakttagelser.

Risker

SJ arbetar systematiskt med riskbedömningar. En strukturerad riskbedömning innebär att väsentliga risker som har betydelse för den interna kontrollen kan identifieras. Riskrådet och Risk- och säkerhetsforum ansvarar för en etablerad process för att identifiera finansiella och icke-finansiella riskområden utifrån styrkortet. Syftet är att för varje risk tidigt kunna vidta åtgärder för att begränsa oönskade effekter eller tillvarata identifierade möjligheter. Processen med att identifiera risker involverar alla divisioner, dotterbolag och staber vilket medför förankring och ökat medvetande i organisationen samt att risker identifieras på ett effektivt sätt. Varje identifierad risk har en tydlig ägare.

SJs koncernledning informeras tertialvis om genomförda riskbedömningar för att besluta om det finns behov av att vidta ytterligare åtgärder eller om nya riskområden ska bedömas. Styrelsen informeras om identifierade risker och vidtagna åtgärder. Läs mer på sidan 42.

Internrevision

SJ har en funktion för internrevision som rapporterar direkt till styrelsens revisionsutskott. Internrevisionen genomför oberoende och objektiva granskningsuppdrag, vilket resulterar i åtgärder och förbättringsprogram. SJs internrevision gör årligen en oberoende riskanalys, vilken utgör grunden för internrevisionens årliga revisionsplan som fastställs av styrelsen. I samband med planeringsarbetet för den årliga revisionen diskuterar extern- och internrevisionen SJs riskbild med Ansvarig för Risk och intern styrning.

Under 2018 har en extern leverantör upphandlats för att genomföra internrevision på SJ. Syftet var att få tillgång till specialistkompetens inom specifika områden. Ett revisionsprogram beslutades i slutet av 2018.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen utgörs av kontrollmiljön med organisation, processer, instruktioner, befogenheter och ansvar som dokumenterats och kommunicerats i styrande dokument, liksom av den värdegrund som styrelsen och koncernledningen kommunicerar och verkar utifrån. Ansvar och befogenheter definieras i policyer, processer, instruktioner, och rutiner. Några exempel är:

- Arbetsordning för styrelse, revisionsutskott, ersättningsutskott och hållbarhets- och etikutskott
- Styrelsens instruktion till vd
- Fastställda policyer, SJs interna uppförandekod och Styrning i SJ-koncernen
- SJs Verksamhetskarta och processer
- Instruktioner, till exempel attestregler, för att säkerställa god kontroll av ekonomiska transaktioner med syfte att förhindra avsiktliga eller oavsiktliga fel
- Handböcker som beskriver definition, metod och kvalitets-säkring för finansiella och icke-finansiella nyckeltal

Läs mer om hållbar styrning av verksamheten på sidorna 50–51.

Kontrollaktiviteter

SJs kontrollaktiviteter utformas för att systematiskt hantera väsentliga risker avseende den finansiella och icke-finansiella rapporteringen, inklusive viktiga redovisningsfrågor som identifierats under riskbedömningen. Kontrollaktiviteterna syftar till att förebygga eller tidigt upptäcka fel i rapporteringen och därigenom minimera de negativa konsekvenserna. Stab Ekonomi ansvarar för analysen av det ekonomiska utfallet och sammanställningen av rapporteringen.

För att säkerställa att SJ har kontrollaktiviteter för områden med höga risker har SJ upprättat processkartor för varje identifierad process inom SJ-koncernen. Några exempel på kontrollaktiviteter är:

- strategiska business review möten, vilka organiseras av controllerfunktionen där medlemmar i koncernledningen och vd för trafikdrivande dotterbolag redogör för sin verksamhet och planering för SJs vd och ekonomidirektör.
- uppföljning av finansiella och icke-finansiella nyckeltal i SJs styrkort varje månad, kvartal och årligen
- månatliga avstämningsmöten tillsammans med kontoavstämningsmöten för samtliga balanskonton för att säkerställa ett korrekt finansiellt resultat, kassaflöde och balansomslutning.

Information och kommunikation

Effektiva informations- och kommunikationsvägar möjliggör rapportering och återkoppling från verksamheten till styrelse och koncernledning. Rätt personer ska ha den information som krävs för att förstå innebörden av interna policyer och riktlinjer samt förstå konsekvenserna vid avsteg. SJ arbetar ständigt med att förbättra den interna informationen och att förtydliga beslutsvägarna för att öka tillförlitligheten och effektiviteten i den finansiella och icke-finansiella uppföljningen.

Inom SJ finns dokumenterade beslutsvägar, befogenheter och ansvarsområden redovisade på intranätet. Möten som möjliggör dialog mellan chefer och medarbetare genomförs regelbundet och stor tonvikt läggs vid regelbundna arbetsplatsträffar, där SJs övergripande frågor naturligt kopplas till den enskilde medarbetarens ansvarsområde.

Dialogmöten, en gemensam mötesplats för medarbetare från hela SJ, har hållits vid fyra tillfällen under året. Vidare genomförs årligen en medarbetarundersökning där lämnade svar följs upp både av koncernledningen och nedbrutet inom respektive grupp.

Uppföljning

Uppföljning sker löpande för att säkerställa att risker har beaktats. SJ har formaliserade processer som syftar till att säkerställa att bolaget utvecklas i rätt riktning i enlighet med de mål och riktlinjer som styrelsen och koncernledningen fastställt. Styrelsen fastställer de rapporteringskrav som är nödvändiga för att få ändamålsenlig information om det finansiella och icke-finansiella utfallet, om risker i koncernens verksamhet samt hur dessa risker och utfall påverkas av förändringar i omvärlden, exempelvis konkurrenssituation och lagstiftning.

SJs interna och externa rapportering omfattar utfall och analys av finansiella och icke-finansiella nyckeltal i styrkortet och syftar till att regelbundet rapportera om bolagets utveckling, inklusive hållbart företagande. Ändamålsenlig och korrekt uppföljning och rapportering av verksamheten i relation till uppsatt affärsplan, budget och prognos sker varje månad till styrelse, vd och koncernledning.

Rapporteringen följer gällande lagar och regler samt de krav som ställts av ägaren.

Efterlevnaden av interna policyer, riktlinjer och manualer samt av ändamålsenlighet och funktionalitet av etablerade kontrollaktiviteter, exempelvis leverantörsbedömningar, följs upp löpande. Andra exempel är kvartalsvis uppföljning av finanspolicy, visseblåarsystemet dit medarbetare kan anmäla allvarigare oegentligheter samt löpande utvärderingar av säkerhetsrelaterat arbete.

Internrevisionen följer den av styrelsen fastställda revisionsplanen och rapporterar resultatet av sin revision till SJs revisionsutskott.

Koncernen

Rapport över resultat och övrigt totalresultat

MSEK	Not	2018	2017
Nettoomsättning	1	7 874	7 780
Övriga rörelseintäkter	2	49	27
Summa rörelsens intäkter		7 923	7 806
Personalkostnader	4	-2 546	-2 423
Av- och nedskrivningar	3	-754	-791
Övriga kostnader	5, 6	-4 175	-3 964
Summa kostnader		-7 475	-7 178
Resultat från andelar i intressebolag	13	21	38
Rörelseresultat		468	666
Ränteintäkter och liknande poster	8	4	17
Räntekostnader och liknande poster	8	-15	-20
Resultat före skatt		457	664
Skatt på årets resultat	9	-68	-140
Årets resultat		389	523
<i>Hänförligt till:</i>			
Moderbolagets aktieägare ¹		389	523
Resultat per aktie (före och efter utspädning), SEK		97	131
Antal aktier vid årets utgång, tusental		4 000	4 000
Antal aktier i genomsnitt under året, tusental		4 000	4 000
Övrigt totalresultat			
<i>Poster som kommer att omklassificeras till resultatet</i>			
Kassaflödessäkringar	8	4	8
Valutaterminer	8	4	11
Uppskjuten skatt	9	-2	-4
Övrigt totalresultat för året	18	6	15
Årets totalresultat		394	538
<i>Hänförligt till:</i>			
Moderbolagets aktieägare ¹		394	538

¹ Det finns inget innehav utan bestämmande inflytande i koncernen.

Resultat per aktie

Resultat per aktie beräknas som moderbolagets genomsnittliga antal aktier under perioden i förhållande till koncernens resultat efter avdrag för ägares innehav av andel utan bestämmande.

Kommentarer till rapport över resultat och övrigt totalresultat

Intäkter

Sjs nettoomsättning uppgick till 7 874 MSEK (7 780), en ökning om 94 MSEK jämfört med föregående år och en tillväxt om ca 1 procent. Ökningen drevs av ett starkt sista kvartal för egentrafiken och ökade intäkter från upphandlad trafik. Tillväxten motverkades dock av omfattande trafikrelaterade störningar under såväl vinter- som sommarmånader, vilket resulterade i inställda avgångar (såväl sent inställda avgångar som planerade reduceringar), samt omfattande underhållsarbeten på järnväg. Sammantaget, trots omfattande störningar, var resandeutvecklingen¹ (mätt i personkilometer) 2 procent högre jämfört med föregående år. Trots att fler avgångar erbjudits Sjs kunder har trafikreduceringar medfört att utbudet var 1 procent lägre jämfört med föregående år. Yielden (biljettpolis per personkilometer) var i nivå med föregående år.

Andelen resenärer som väljer att köpa flexibla biljetter ökade med närmare 1 procent till följd av ny funktionalitet i Sjs mobilapp.

Sj-koncernens ökade övriga rörelseintäkter utgjordes främst av försäkringsrelaterad ersättning om 43 MSEK avseende tidigare inträffade skador på tågfordon, vilken även återspeglas på kostnadssidan.

Kostnader

Totalt ökade Sjs kostnader med 297 MSEK jämfört med föregående år, vilket motsvarade närmare 4 procent. Det högre kostnadsutfallet var dels en följd av ökade produktionsrelaterade kostnader, vilka till övervägande del orsakades av trafikstörningar under vintern och sommaren, dels en följd av underhållsarbete på järnvägen som Trafikverket utfört främst under sommarmånaderna. Dessa omständigheter medförde ökade produktionskostnader för främst underhåll, oplanerad ersättningstrafik samt personalkostnader. Personalkostnaderna ökade även till följd av årlig lönerevision samt fler årsanställda.

Övriga kostnader ökade även till följd av skador på tågfordon om 41 MSEK som är hänförliga till tidigare period, vilken är resultatneutral och återspeglas på intäktsidan, dels till följd av kostnader för interna satsningar på digitaliseringsprojekt, införandet av EUs nya dataskyddsförordning (GDPR) samt etablering i övriga Skandinavien.

Rörelseresultat

Störningar under året och omfattande underhållsarbeten på järnvägen utförda av Trafikverket har resulterat i ökade kostnader och lägre intäkter än förväntat för Sj. Även interna satsningar har drivit kostnader. Dock motverkades det av ett väldigt starkt sista kvartal med ökat resande och ökade intäkter från upphandlad trafik. Därtill var resultat från intressebolag 17 MSEK lägre då fjolåret innehöll 20 MSEK hänförliga resultat från verksamhet som nu är avvecklad. Rörelseresultatet uppgick till 468 MSEK (666) och rörelsemarginalen till 5,9 procent (8,5).

Utän de omfattande underhållsarbeten och störningar, utöver det vanliga, under året är Sjs bedömning att rörelseresultat för helåret hade varit i nivå med föregående år.

Koncernens resultat och skatt

Koncernens resultat före skatt uppgick till 457 MSEK (664). Periodens skatt uppgick till -68 MSEK (-140). Den effektiva skattesatsen uppgick till -14 procent (-21). Skillnaden mellan den faktiska skattesatsen på 22 procent och den effektiva skatten för perioden är till största del en effekt av förändrad skattesats efter regeringens beslut om ändrad bolagsskatt från och med den 1 januari 2019. Effekten på uppskjuten skatt ska redovisas under 2018 och Sj har valt att redovisa hela den positiva effekten om 31 MSEK under andra kvartalet. Årets resultat uppgick till 389 MSEK (523).

¹ Resandeutveckling inkluderar resande med Sj-biljett avseende kommersiell egentrafik och upphandlad trafik exklusive resande med periodkort inom upphandlad trafik. Dock ingår samtligt resande med periodkort inom ramen för Movingoavtalet.

Koncernen

Rapport över finansiell ställning

MSEK	Not	181231	171231
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Byggnader	10	18	21
Transportmedel	10	3 862	4 218
Maskiner och inventarier	10	59	82
Pågående nyanläggningar	10	1 247	1 020
Immateriella tillgångar	11	218	254
Finansiella anläggningstillgångar	13	69	60
Långfristig fordran		72	-
Summa anläggningstillgångar		5 544	5 655
Omsättningstillgångar			
Varulager		9	5
Kundfordringar	14	263	230
Övriga fordringar	15	288	365
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	222	139
Kortfristiga placeringar	17	1 518	1 614
Likvida medel	17	191	70
Summa omsättningstillgångar		2 491	2 423
SUMMA TILLGÅNGAR		8 035	8 078

MSEK	Not	181231	171231
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Aktiekapital		400	400
Övrigt tillskjutet kapital		2 819	2 819
Reserver		12	6
Balanserade vinstmedel		1 509	1 389
Summa eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare¹⁾		4 740	4 615
Summa eget kapital	18	4 740	4 615
Långfristiga skulder			
Avsättningar	22	191	201
Räntebärande skulder	17, 23	864	962
Uppskjutna skatteskulder	9	465	480
Kortfristiga skulder			
Avsättningar	22	174	195
Räntebärande skulder	23	98	98
Leverantörsskulder		459	448
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	867	842
Skulder till intressebolag		34	37
Skatteskulder		2	69
Övriga kortfristiga skulder		140	131
Summa skulder		3 295	3 464
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 035	8 078

¹⁾ Det finns inget innehav utan bestämmande inflytande i koncernen.

Kommentarer till rapport över finansiell ställning

Tillgångar

Materiella anläggningstillgångar

Koncernens materiella anläggningstillgångar uppgick per den 31 december till 5 185 MSEK (5 341) och utgörs till största delen av tågfordon. Sjs fordonsflotta består av Sj 3000, X 2000, dubbeldäckare samt lok och personvagnar. Investeringar under året avseende materiella anläggningstillgångar uppgick till 508 MSEK (529). Investeringarna avsåg främst X 2000 samt dubbeldäckare.

Immateriella tillgångar

Koncernens immateriella tillgångar uppgick till 218 MSEK (254) och utgörs av balanserade utgifter för utveckling, främst avseende utvecklingskostnader för verksamhetsnära IT-system. De största IT-systemen är ett nytt underhållssystem och ett nytt tidtabell-/planeringssystem. Investeringar i immateriella tillgångar under året uppgick till 58 MSEK (67) och avsåg utveckling av nytt planeringssystem.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar uppgick till 69 MSEK (60) och utgörs av andelar i intressebolag samt övriga finansiella tillgångar. Långfristig fordran avser investering i fastighetsfond om 70 MSEK (0). Placeringen avser förvaltning av likvida medel som ska täcka framtida utbetalningar av livräntor.

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar uppgick till 773 MSEK (734). Kortfristiga placeringar uppgick till 1 518 MSEK (1 614) och har minskat med 96 MSEK.

Eget kapital

Koncernens eget kapital uppgick till 4 740 MSEK (4 615). Förändringen förklaras av periodens totalresultat om 394 MSEK samt utdelning till aktieägarna om -269 MSEK.

Skulder

Räntebärande skulder

Koncernens räntebärande skulder uppgick till 962 MSEK (1 060) och utgörs främst av återstående betalningsåtaganden för upptagna lån 2012 för finansiering av Sj 3000 samt upptagna lån 2015 för moderniseringen av X 2000. Lånen har en återstående löptid på 4 till 7 år.

Av de räntebärande skulderna är 864 MSEK (962) långfristiga och 98 MSEK (98) kortfristiga, vilket avser lån som förfaller till betalning inom ett år. Sj har amorterat 98 MSEK (343) enligt plan på de räntebärande skulderna under 2018. Förändringen jämfört med föregående år förklaras av att Sj föregående år förtidsbetalade ett lån om 243 MSEK.

Den genomsnittliga löptiden för utestående skulder uppgick till 46 månader (50). Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick till 6 månader (10).

Koncernen

Rapport över förändring i eget kapital¹

MSEK	Not 18	Aktiekapital	tillskjutet kapital	Övrigt	Säkringsreserv	Balanserade vinstmedel	Summa eget kapital ¹	
2017-01-01		400		2 819		-9	1 126	4 337
Årets resultat						523		523
Övrigt totalresultat					15			15
Årets totalresultat					15	523		538
Utdelning till aktieägare						-260		-260
2017-12-31		400		2 819	6	1 389		4 615
Årets förändring								
Årets resultat						389		389
Övrigt totalresultat					6			6
Årets totalresultat					6	389		394
Utdelning till aktieägare						-269		-269
2018-12-31		400		2 819	12	1 509		4 740

¹ Totalt eget kapital är hänförligt till moderbolagets aktieägare. Det finns inget innehav utan bestämmande inflytande i koncernen.

Kommentarer till förändring i eget kapital

Koncernens eget kapital uppgick till 4 740 MSEK (4 615). Förändringen förklaras av årets totalresultat om 394 MSEK samt utdelning till aktieägarna om -269 MSEK.

I reserver kassaflödessäkringar inkluderas förändring av orealiserade kassaflödessäkringar minskat med uppskjuten skatt.

Finansiella mål

Ägarens finansiella mål och direktiv på Sjs verksamhet baseras på avkastning på operativt kapital, nettoskuldssättningsgrad och utdelning. Dessa mått definieras inte enligt IFRS. För mer information om Sjs alternativa nyckeltal, se definitioner på sidan 99.

	2018	Mål	2017
Avkastning på operativt kapital, %	11,4	7	16,4
Nettoskuldssättningsgrad, ggr	-0,14	0,5-1,0	-0,10
Verkställd utdelning, MSEK	269	30-50%	260
Av styrelsen föreslagen utdelning enligt vinstdisposition, %	50	30-50	50

Avstämning operativt kapital och avkastning operativt kapital

MSEK	181231	171231
Genomsnittligt eget kapital, R12	4 612	4 456
Genomsnittliga långfristiga finansiella skulder (räntebärande), R12	908	1 019
Genomsnittliga kortfristiga finansiella skulder (räntebärande), R12	106	101
Genomsnittliga långfristiga avsättningar (räntebärande), R12	150	153
Genomsnittliga kortfristiga avsättningar (räntebärande), R12	7	7
Genomsnittliga långfristiga finansiella tillgångar (räntebärande), R12	-60	-
Genomsnittliga kortfristiga finansiella tillgångar (räntebärande), R12	-1 448	-1 502
Genomsnittlig kassa (räntebärande), R12	-161	-161
Genomsnittligt operativt kapital, R12	4 114	4 073
Rörelseresultat	468	666
Avkastning operativt kapital, %	11,4	16,4

Avkastning på operativt kapital är ett av Sjs alternativa finansiella nyckeltal och definieras som genomsnittligt rörelseresultat i förhållande till nettot av genomsnittligt eget kapital och genomsnittligt

netto av investering i fastighetsfond som återfinns inom finansiella anläggningstillgångar samt genomsnittliga räntebärande avsättningar (avsättningar för skadelivräntor) och genomsnittliga räntebärande skulder minus genomsnittliga räntebärande tillgångar (långfristiga och kortfristiga placeringar och likvida medel).

Avkastningen på operativt kapital under 2018 uppgick till 11,4 procent (16,4) och utvecklas fortsatt över målet. Minskningen jämfört med föregående år är hänförligt till ett lägre resultat i år.

Avstämning nettoskuld och nettoskuldssättningsgrad

MSEK	181231	171231
Långfristiga finansiella skulder (räntebärande)	864	962
Kortfristiga finansiella skulder (räntebärande)	97	97
Långfristiga avsättningar (räntebärande)	152	152
Kortfristiga avsättningar (räntebärande)	7	7
Långfristiga finansiella tillgångar (räntebärande)	-71	-
Kortfristiga finansiella tillgångar (räntebärande)	-1 518	-1 614
Likvida medel (räntebärande)	-191	-70
Nettoskuld (+)/ nettokassa (-)	-659	-465
Totalt eget kapital	4 740	4 615
Justerat eget kapital	4 746	4 629
Nettoskuldssättningsgrad, ggr	-0,14	-0,10

Nettoskulden är ytterligare ett av Sjs alternativa finansiella nyckeltal och definieras som nettot av investering i fastighetsfond som återfinns inom finansiella anläggningstillgångar samt räntebärande avsättningar (avsättningar för skadelivräntor) och räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar (långfristiga och kortfristiga placeringar och likvida medel). Koncernens nettokassa uppgick per den 31 december därmed till 659 MSEK (465).

Koncernens nettoskuldssättningsgrad uppgick per den 31 december till -0,14 ggr (-0,10). Sjs kapitalstruktur är därmed starkare än vad ägarens långsiktiga mål anger.

Utdelningen om 269 MSEK enligt 2017 års vinstdisposition verkställdes den 8 maj och motsvarade 50 procent av 2017 års resultat efter skatt för SJ-koncernen.

Koncernen

Kassaflödesanalys

MSEK	Not 20	2018	2017
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		457	664
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar	3	754	791
Förändring avsättningar	22	-31	51
Realisationsvinst/-förlust		1	1
Resultat från andelar i intressebolag	13	-21	-32
Betald skatt		-85	-152
Förändring övrigt		9	-6
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet		1 085	1 316
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet		-61	-78
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 023	1 238
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	10	-508	-529
Förvärv av immateriella tillgångar	11	-58	-67
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	10	4	78
Förvärv av övriga långfristiga räntebärande fordringar		-70	-
Utdelning från intressebolag		11	7
Förvärv av kortfristiga placeringar		-383	-583
Försäljning av kortfristiga placeringar		469	455
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-536	-639
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		488	599
Finansieringsverksamheten			
Amorteringar		-98	-343
Aktieutdelning	19	-269	-260
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-367	-603
Årets kassaflöde		121	-4
Likvida medel vid årets början		70	74
Likvida medel vid årets slut		17	70

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten var lägre än föregående år och uppgick till 1 023 MSEK (1 238). Förändringen förklaras främst av ett lägre resultat jämfört med samma period föregående år.

Kassaflödet från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet uppgick till 1 085 MSEK (1 316).

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till -508 MSEK (-529), varav -502 MSEK (-524) avsåg investeringar i fordon. Övriga investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till -6 MSEK (-5). Föregående år såldes fordon för 76 MSEK.

Investeringar i immateriella tillgångar uppgick till -58 MSEK (-67) och avsåg främst utveckling av nytt planeringssystem.

Förvärv av övriga långfristiga räntebärande fordringar uppgick till -70 MSEK (-) och avsåg investering i fastighetsfond. Placeringen avser förvaltning av medel som ska täcka framtida utbetalningar av livräntor. Utdelning från intressebolag uppgick till 11 MSEK (7 MSEK).

Årets förvärv av kortfristiga placeringar uppgick till -383 MSEK (-583) och försäljning av kortfristiga placeringar till 469 MSEK (455). Kassaflöde från investeringsverksamheten uppgick till -536 MSEK (-639).

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Enligt beslut på årsstämman verkställdes den 8 maj 2018 utdelning till aktieägare om -269 MSEK (-260). Amortering har skett av befintliga lån med -98 MSEK (-343) enligt plan. Föregående år gjordes enligt avtal en förtidsåterbetalning av lån om 243 MSEK.

Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -367 MSEK (-603). Likvida medel per den 31 december 2018 uppgick till 191 MSEK (70). Årets kassaflöde uppgick till 121 MSEK (-4).

Moderbolaget

Resultaträkning och rapport över totalresultat

MSEK	Not	2018	2017
Nettoomsättning	1	6 969	6 969
Övriga rörelseintäkter	2	50	27
Summa rörelsens intäkter		7 019	6 996
Personalkostnader	4	-2 152	-1 909
Av- och nedskrivningar	3	-754	-790
Övriga kostnader	5	-3 785	-3 739
Summa rörelsens kostnader		-6 691	-6 439
Rörelseresultat		328	557
Resultat från andelar dotterbolag	7	23	301
Resultat från andelar i intressebolag	13	11	11
Intäkter från värdepapper och fordringar	8	3	18
Räntekostnader och liknande poster	8	-15	-20
Resultat efter finansiella poster		350	868
Lämnade koncernbidrag		-	-2
Erhållna koncernbidrag		118	-
Avsättning periodiseringsfond		-133	-
Summa bokslutsdispositioner		-16	-2
Resultat före skatt		334	866
Skatt på årets resultat	9	-39	-129
Årets resultat		295	737
Övrigt totalresultat		295	737
<i>Komponenter som kommer att omklassificeras till resultatet</i>			
Kassaflödessäkringar	8	4	8
Valutaterminer	8	4	11
Uppskjuten skatt	9	-2	-4
Övrigt totalresultat för året	18	6	15
Årets totalresultat		301	751

Kommentarer till resultaträkning

Intäkter

SJ ABs nettoomsättning uppgick till 6 969 MSEK (6 969), och var därmed i nivå med föregående år. Omsättningen för 2018 drevs av ett starkt sista kvartal för egentrafiken och ökade intäkter från upphandlad trafik. Tillväxten motverkades av omfattande trafikrelaterade störningar under såväl vinter- som sommarmånader, vilket resulterade i inställda avgångar (såväl sent inställda avgångar som planerade reduceringar), samt omfattande underhållsarbeten på järnväg. Sammantaget, trots omfattande störningar, var resandeutvecklingen¹ (mätt i personkilometer) 2 procent högre jämfört med föregående år. Trots att fler avgångar erbjudits SJ ABs kunder har trafikreduceringar medfört att utbudet var 1 procent lägre jämfört med föregående år. Yielden (biljettpris per personkilometer) var i nivå med föregående år.

Andelen resenärer som väljer att köpa flexibla biljetter ökade med närmare 1 procent till följd av ny funktionalitet i SJs mobilapp.

SJ ABs ökade övriga rörelseintäkter utgjordes främst av försäkringsrelaterad ersättning om 43 MSEK avseende tidigare inträffade skador på tågfordon, vilken även återspeglas på kostnadssidan.

Kostnader

Totalt ökade SJ ABs kostnader med 252 MSEK jämfört med föregående år, vilket motsvarade närmare 4 procent. Det högre kostnadsutfallet var dels en följd av ökade produktionsrelaterade kostnader, vilka till övervägande del orsakades av trafikstörningar under vintern och sommaren, dels en följd av underhållsarbete på järnvägen som Trafikverket utförde främst under sommarmånaderna. Dessa omständigheter medförde ökade produktionskostnader för främst underhåll, oplanerad ersättningstrafik samt personalkostnader. Personalkostnaderna ökade även till följd av årlig lönerevision samt fler årsanställda.

Övriga kostnader ökade även till följd av skador på tågfordon om 41 MSEK som är hänförliga till tidigare period, vilken är resultatneutral och återspeglas på intäktsidan, dels till följd av kostnader för interna satsningar på digitaliseringsprojekt, införandet av EUs nya dataskyddsförordning (GDPR) samt etablering i övriga Skandinavien.

Rörelseresultat

Störningar under året och omfattande underhållsarbeten på järnvägen utförda av Trafikverket har resulterat i ökade kostnader och lägre intäkter än förväntat för SJ. Även interna satsningar har drivit kostnader. Dock motverkades det av ett väldigt starkt sista kvartal med ökat resande och ökade intäkter från upphandlad trafik. Rörelseresultatet uppgick till 328 MSEK (557) och rörelsemarginalen till 4,7 procent (8,0).

Utan de omfattande underhållsarbeten och störningar, utöver det vanliga, under året är SJ ABs bedömning att rörelseresultatet för året hade varit i nivå med föregående år.

Koncernens resultat och skatt

Koncernens resultat före skatt uppgick till 334 MSEK (866). Periodens skatt uppgick till -39 MSEK (-129). Den effektiva skattesatsen uppgick till -12 procent (-15). Skillnaden mellan den faktiska skattesatsen på 22 procent och den effektiva skatten för perioden är till största del en effekt av förändrad skattesats efter regeringens beslut om ändrad bolagsskatt från och med den 1 januari 2019. Effekten på uppskjuten skatt ska redovisas under 2018 och SJ har valt att redovisa hela den positiva effekten om 31 MSEK under andra kvartalet. Årets resultat uppgick till 295 MSEK (737).

¹ Resandeutveckling inkluderar resande med SJ-biljett avseende kommersiell egentrafik och upphandlad trafik exklusive resande med periodkort inom upphandlad trafik. Dock ingår samtligt resande med periodkort inom ramen för Movingoavtalet.

Moderbolaget

Balansräkning

MSEK	Not	181231	171231
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	10	18	21
Transportmedel	10	3 862	4 218
Maskiner och inventarier	10	57	80
Pågående nyanläggningar	10	1 247	1 020
Summa materiella anläggningstillgångar		5 183	5 339
Immateriella tillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	11	218	254
Varumärke	11	0	0
Summa immateriella tillgångar		218	254
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterbolag	12	93	93
Andelar i intressebolag	13	13	13
Långfristig fordran		72	-
Summa finansiella anläggningstillgångar		178	106
Summa anläggningstillgångar		5 579	5 699
Omsättningstillgångar			
Varulager		9	5
Kundfordringar	14	174	143
Fordringar hos koncernbolag		153	26
Övriga fordringar	15	271	356
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	184	135
Summa fordringar		791	666
Kortfristiga placeringar	17	1 518	1 614
Summa kortfristiga placeringar		1 518	1 614
Kassa och bank	17	190	69
Summa omsättningstillgångar		2 499	2 349
SUMMA TILLGÅNGAR		8 077	8 048

MSEK	Not	181231	171231
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		400	400
Reservfond		200	200
Fond för utvecklingsutgifter		137	113
Fritt eget kapital			
Fond för verkligt värde		12	6
Balanserad vinst		3 469	3 025
Årets resultat		295	737
Summa eget kapital	18, 19	4 513	4 480
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond		133	-
Summa obeskattade reserver		133	-
Skulder			
Avsättningar			
Långfristiga avsättningar	22	191	201
Kortfristiga avsättningar	22	174	194
Uppskjuten skatteskuld	9	436	480
Summa avsättningar		801	874
Långfristiga skulder			
Räntebärande skulder	17, 23	864	962
Summa långfristiga skulder		864	962
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder	23	98	98
Leverantörsskulder		433	415
Skulder till koncernbolag		326	264
Skulder till intressebolag		34	37
Övriga kortfristiga skulder		103	148
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	774	769
Summa kortfristiga skulder		1 767	1 732
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 077	8 048

Kommentarer till balansräkningen

Materiella anläggningstillgångar

SJ ABs materiella anläggningstillgångar uppgick per den 31 december till 5 183 MSEK (5 339) och utgörs till största delen av tågfordon. SJs fordonflotta består av SJ 3000, X 2000, dubbeldäckare samt lok och personvagnar. Investeringar under året avseende materiella anläggningstillgångar uppgick till 508 MSEK (528). Investeringarna avsåg främst X 2000 samt dubbeldäckare.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar uppgick till 218 MSEK (254) och utgörs av balanserade utgifter för utveckling, främst avseende utvecklingskostnader för verksamhetsnära IT-system. De största IT-systemen är ett nytt underhållssystem och ett nytt tidtabell-/planeringssystem. Investeringar i immateriella tillgångar under året uppgick till 58 MSEK (67) och avsåg utveckling av nytt planeringssystem.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar uppgick till 178 MSEK (106) och utgörs av andelar i dotterbolag och andelar i intressebolag. Långfristig fordran avser placeringen av likvida medel som ska täcka framtida utbetalningar av livräntor.

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar uppgick till 791 MSEK (666). Kortfristiga placeringar uppgick till 1 518 MSEK (1 614) och har minskat med 96 MSEK.

Eget kapital

SJ ABs egna kapital uppgick per den 31 december 2018 till 4 513 MSEK (4 480). Förändringen om 33 MSEK förklaras av årets totalresultat 301 MSEK samt utdelning enligt 2017-års vinstdisposition med -269 MSEK.

Räntebärande skulder

Räntebärande skulder uppgick till 962 MSEK (1 060) och utgörs främst av återstående betalningsåtaganden för upptagna lån 2012 för finansiering av SJ 3000 samt upptagna lån 2015 för moderniseringen av X 2000. Lånen har en återstående löptid på 4 till 7 år.

Av de räntebärande skulderna är 864 MSEK (962) långfristiga och 98 MSEK (98) kortfristiga, vilket avser lån som förfaller till betalning inom ett år. SJ har amorterat 98 MSEK (343) enligt plan på de räntebärande skulderna under 2018. Förändringen jämfört med föregående år förklaras av att SJ föregående år förtidsbetalade ett lån om 243 MSEK.

Den genomsnittliga löptiden för utestående skulder uppgick till 46 månader (50). Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick till 6 månader (10).

Moderbolaget

Rapport över förändring i eget kapital

MSEK	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital			Summa eget kapital
	Aktiekapital	Reservfond	Fond för utvecklingsutgifter	Fond för verkligt värde Säkringsreserv	Balanserad vinst	Årets resultat	
2017-01-01	400	200	68	-9	2 843	487	3 989
Årets resultat						737	737
Övrigt totalresultat				15			15
Årets totalresultat				15		737	751
Fond för utvecklingsutgifter			45		-45		0
Vinstdisposition					487	-487	0
Utdelning till aktieägare					-260		-260
2017-12-31	400	200	113	6	3 025	737	4 480
Årets förändring							
Årets resultat						295	295
Övrigt totalresultat				6			6
Årets totalresultat				6		295	301
Utvecklingsfond			24		-24		0
Vinstdisposition					737	-737	0
Utdelning till aktieägare					-269		-269
2018-12-31	400	200	137	12	3 469	295	4 513

Kommentar till rapport över förändring i eget kapital

SJ ABs egna kapital uppgick per den 31 december 2018 till 4 513 MSEK (4 480). Förändringen om 33 MSEK förklaras av årets totalresultat på 301 MSEK samt utdelning enligt 2017 års vinstdisposition med -269 MSEK.

Till bundet eget kapital har 24 MSEK (45) avsatts till fond för utvecklingsutgifter. I fritt eget kapital ingår utöver årets resultat och balanserad vinst en förändring av orealiserade kassaflödes-säkringar inklusive uppskjuten skatt om 6 MSEK (15).

Moderbolaget

Kassaflödesanalys

MSEK	Not 20	2018	2017
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		334	866
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
- Av- och nedskrivningar	3	754	790
- Förändring avsättningar		-30	52
- Realisationsvinst/förlust		1	1
- Obeskattade reserver		133	1
Betald skatt		-85	-140
Förändring övrigt		-1	-8
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet		1 106	1 703
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet		-82	-315
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 024	1 247
Investeringsverksamheten	10, 11		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-508	-528
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		4	78
Förvärv av immateriella tillgångar		-58	-67
Förändring aktier och andelar		0	-
Resultat från andelar i intressebolag		10	-
Investering långfristig fordran		-70	-
Förvärv kortfristiga placeringar		-383	-583
Försäljning kortfristiga placeringar		469	455
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-536	-646
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		488	602
Finansieringsverksamheten			
Amortering		-98	-343
Vinstutdelning		-269	-260
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-367	-603
Årets kassaflöde		122	-1
Likvida medel vid årets början		69	70
Likvida medel vid årets slut	17	190	69

Kommentarer till kassaflödesanalys

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten var lägre än föregående år och uppgick till 1 024 MSEK (1 247). Förändringen förklaras främst av ett lägre resultat jämfört med samma period föregående år.

Kassaflödet från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet uppgick till 1 106 MSEK (1 703).

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till -508 MSEK (-528), varav -502 MSEK (-524) avsåg investeringar i fordon. Övriga investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till -6 MSEK (-4). Föregående år såldes fordon för 76 MSEK.

Investeringar i immateriella tillgångar uppgick till -58 MSEK (-67) och avsåg främst utveckling av nytt planeringssystem.

Förvärv av övriga långfristiga räntebärande fordringar uppgick till -70 MSEK (-) och avsåg investering i fastighetsfond. Placeringen avser förvaltning av medel som ska täcka framtida utbetalningar av livräntor. Utdelning från intressebolag uppgick till 10 MSEK (-). Årets förvärv av kortfristiga placeringar uppgick till -383 MSEK (-583) och försäljning av kortfristiga placeringar till 469 MSEK (455). Kassaflöde från investeringsverksamheten uppgick till -536 MSEK (-646).

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Enligt beslut på årsstämman verkställdes den 8 maj 2018 utdelning till aktieägare om -269 MSEK (-260). Amortering har skett av befintliga lån med -98 MSEK (-343) enligt plan. Föregående år gjordes enligt avtal en förtidsåterbetalning av lån om 243 MSEK.

Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -367 MSEK (-603). Likvida medel per den 31 december 2018 uppgick till 190 MSEK (69). Årets kassaflöde uppgick till 122 MSEK (-1).

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Nedan samt i anslutning till berörda noter följer de redovisningsprinciper som har tillämpats vid upprättandet av årsredovisningen för koncernen och moderbolaget.

Överensstämmelse med regelverk och normgivning

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS), och tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee (IFRIC) sådana de antagits av EU. Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med svensk lag genom tillämpning av RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Moderbolagets årsredovisning är upprättad i enlighet med svensk lag och med tillämpning av rekommendationer från Rådet för finansiell rapportering RFR 2 Redovisning för juridiska personer. Detta innebär att IFRS värderings- och upplysningsregler tillämpas förutom de undantag som föranleds av lagbestämmelser eller sambandet mellan redovisning och beskattning. Avvikelser mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår av respektive not och avsnitt nedan.

Koncernens och moderbolagets uppställning av resultat- och balansräkning inklusive terminologi skiljer sig åt, då koncernen följer uppställningen och terminologin enligt IAS 1 och moderbolaget följer uppställningen och terminologin enligt RFR 2 och de därtill hörande hänvisningarna till ÄRL.

Grunder för redovisningen

Redovisningen är huvudsakligen baserad på historiska anskaffningsvärden utom för vissa finansiella instrument. Om inget annat anges har redovisningsprinciperna använts konsekvent för alla angivna år. Belopp anges i miljoner svenska kronor, MSEK. Avrundningsdifferenser kan förekomma.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som gäller för 2018

Nya och ändrade standarder och tolkningar från IASB respektive IFRIC har inte haft någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter utöver ökade upplysningskrav.

IFRS 9 Finansiella instrument har ersatt IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 innehåller nya principer för hur finansiella tillgångar ska klassificeras och värderas. Den nya standarden innehåller även nya regler för nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar som innebär att den tidigare "incurred loss-metoden" har ersatts av en ny "expected loss-metod". Standarden tillämpas från och med den 1 januari 2018. Jämförande räkenskapsår har inte räknats om.

Finansiella tillgångar klassificeras utifrån den affärsmodell som tillgången hanteras i och dess kassaflödeskaraktär. Den nya metoden för klassificering innebär ingen skillnad för koncernen och moderbolaget. Finansiella tillgångar (obligationer, bankdepositioner och företagscertifikat) kommer fortsatt att redovisas till verkligt värde. Kundfordringar och övriga fordringar bedöms fortsatt uppfylla kriterierna för redovisning till upplupet anskaffningsvärde. Ränteswapar och valutaterminer redovisas likt tidigare till verkligt värde via eget kapital.

Koncernen redovisar från och med den 1 januari 2018 en förloreserv för förväntade kreditförluster. För kundfordringar och avtalsstillgångar finns förenklningar som innebär att koncernen direkt redovisar förväntade kreditförluster för tillgångens återstående löptid. De förväntade kreditförlusterna för dessa finansiella tillgångar beräknas med hjälp av en provisionsmatris som är baserad på tidigare händelser, nuvarande förhållanden och prognoser för framtida ekonomiska förutsättningar. Dessa fordringar har generellt en kort löptid. Effekten har ingen materiell påverkan och någon övergångseffekt redovisas inte.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder har ersatt IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal samt IFRIC 13. IFRS 15 innebär att intäkter ska redovisas när kontroll överförs till en köpare jämfört med nuvarande metod som baseras på risker och förmåner. Analysen av införande av IFRS 15 har baserats på en detaljerad genomgång av koncernens och moderbolagets intäktsströmmar och bedömningen är att det finns två väsentliga intäktsströmmar, egentrafiktäkter och intäkter från upphandlad trafik.

Koncernen och moderbolaget har valt att tillämpa modifierad retroaktivitet vid övergång till IFRS 15. Enligt IFRS 15 innebär detta att koncernen och moderbolaget redovisar den sammanlagda effekten av den första tillämpningen av denna standard som en justering av ingående balans för balanserade vinstmedel för det räkenskapsår som omfattar den första tillämpningsdagen, den 1 januari 2018.

IFRS 15 innebär en ny modell för intäktsredovisning (fem-stegsmodell) som baseras på när kontrollen av en vara eller tjänst överförs till kunden. Grundprincipen är att ett företag redovisar intäkter för att skilja överföringen av utlovade varor och tjänster till kunder med ett belopp som återspeglar den ersättning som företaget förväntas ha rätt till i utbyte mot dessa varor eller tjänster. IFRS 15 innebär ingen förändring avseende redovisningen av Sjs intäktsströmmar exklusive Sjs lojalitetsprogram. Koncernens och moderbolagets skuld avseende Sjs lojalitetsprogram, SJ Prio, kommer att värderas lägre jämfört med redovisning i enlighet med IFRIC 13. Övergångseffekten uppgick till 6 MSEK och redovisades i sin helhet per den 31 december 2017 och påverkade koncernens och moderbolagets övriga rörelseintäkter positivt.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu inte trätt i kraft

IFRS 16 Leasingavtal ska ersätta IAS 17 Leasingavtal och är tillämplig för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2019. Standarden är antagen av EU. IFRS 16 introducerar en "right of use model" och innebär för leasetagaren att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Klassificering i operationella och finansiella leasingavtal ska därför inte göras. I resultaträkningen redovisas avskrivningar på tillgången och räntekostnader på skulden. Standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav jämfört med nuvarande standard.

Analys av leasingavtal inom SJ-koncernen har slutförts under 2018. Koncernen avser att tillämpa den förenklade övergångsmetoden, modifierad retroaktivitet, och kommer inte att räkna om jämförelsetalen. Nyttjanderätter värderas till ett belopp som motsvarar leasingkulden (justerade för förutbetalda och upplupna leasingavgifter). Utöver ovan så har följande lätttnadsregler tillämpats i samband med genomlysningen av leasingavtal i enlighet med IFRS 16: Korttidsleasingavtal, leasingavtal som löper ut inom 12 månader från tillämpningsdagen och tillgångar med lågt värde, mindre än 50 000 kr är undantagna från leasing. Direkta anskaffningskostnader för nyttjanderätter har uteslutits vid övergången och historisk information har använts vid bedömning av ett leasingavtals längd i de fall det finns optioner att förlänga eller säga upp avtal.

Sjs höga kreditvärdighet innebär att säkerheten för vilken lånet avser inte har någon materiell påverkan. Den marginella inlåningsräntan bedöms därmed vara likvärdig för SJ-koncernens hyresavtal avseende fordon och fastigheter. Sjs bedömning är därmed att den ränta som SJ skulle ha fått betala för ett lån under samma period med samma säkerhet på det belopp som skulle krävas för att köpa en liknande tillgång i en liknande ekonomisk omgivning skulle uppgå till 1 procent för samtliga underliggande tillgångar. I bedömningen avseende resultat och balanspåverkan har därmed den marginella inlåningsräntan satts till 1 procent. Följande avtal inom SJ-koncernen har varit en del av genomlysningen: nyttjanderättsavtal för fordon inom upphandlad trafik, hyresavtal avseende lokaler och outsourcingavtal.

SJ har bedömt att samtliga hyresavtal inom SJ-koncernen är att redovisa som leasingavtal i enlighet med IFRS 16. Nyttjanderättsavtal för fordon inom upphandlad trafik har bedömts avtal för avtal. Genomgången visar på att ett mindre antal av avtalen bedöms som leasingavtal i enlighet med IFRS 16. Skillnaden är främst i bedömningen vem som har rätt att styra över tillgången. I de fall där nyttjanderättsavtalen för upphandlad trafik är att bedöma som ett leasingavtal har SJ (kunden) rätt att styra över användningen av den identifierade tillgången under hela upplåtelseperioden.

Outsourcingavtal, så som kundservice och datalagring inom SJ-koncernen, ska inte redovisas som leasingtillgång enligt IFRS 16. Detta då SJ inte har något inflytande över hur verksamheten bedrivs och hur resurser inom verksamheten planeras och placeras.

I de fall hyresavtal för fastigheter inom SJ-koncernen innehar en förlängningsoption görs en bedömning avtal för avtal om det är rimligt säkert att optionen kommer att utnyttjas. I bedömningen vägs alla relevanta fakta och omständigheter som skapar ekonomiska

Redovisningsprinciper

incitament in, så som avtalsvillkoren för förlängningsperioder jämfört med marknadsräntor, betydande förbättringar som gjorts (eller förväntas genomföras) på en uthyr fastighet under avtalsperioden, kostnader som uppstår när leasingavtalet sägs upp, såsom förhandlingskostnader och omlokaliseringkostnader och vikten av den underliggande tillgången i Sjs verksamhet.

Helårseffekterna 2019 vid tillämpningen av IFRS 16 bedöms enligt följande:

- Sjs tillgångar och skulder bedöms öka med närmare 1,1 miljard kronor den 1 januari 2019. Därmed kommer Sjs operativa kapital och nettoskuld även att påverkas med närmare 1,1 miljard kronor.
- Sjs rörelseresultat bedöms öka med cirka 25 MSEK och resultat efter skatt bedöms öka med cirka 14 MSEK.
- Avkastning på operativt kapital bedöms 2019 öka med cirka 2 procentenheter och nettoskuldssättningsgraden bedöms öka med ca 0,2 ggr.
- Sjs kassaflöde från den löpande verksamheten bedöms netto påverkas positivt om 329 MSEK under 2019 medan kassaflödet från finansieringsverksamheten bedöms minska under 2019 med cirka 329 MSEK då amortering av leasingskulden klassificeras som kassaflöde från finansieringsverksamheten.

Avstämning mellan operationell leasing per den 31 december 2018 och leasingskuld per 1 januari 2019:

MSEK	Totalt	Varav fordon	Varav lokal
Åtagande för operationella leasingavtal per 31 december 2018	1 219	268	951
Diskontering med koncernens marginella låneränta	-32	-7	-25
Avgår korttidsleasingavtal	-41	-	-41
Avgår leasingavtal för vilka den underliggande tillgången är av lågt värde	-1	-	-1
Leasingskuld per 1 januari 2019	1 145	261	884
Varav kort leasingskuld	337	133	205
Varav långleasingskuld	808	128	608

Övriga nya och ändrade standarder och tolkningar väntas inte få någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter när de tillämpas första gången.

Koncernens redovisningsprinciper

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget SJ AB och samtliga dotterbolag. Bolag som förvärvats under året inkluderades i koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat, rapport över finansiell ställning samt kassaflödesanalys från och med förvärvstidpunkten. Avyttrade bolag ingår fram till och med tidpunkten då koncernen förlorar kontrollen eller bestämmande inflytande över dem.

I anslutning till berörda noter följer de redovisningsprinciper som har tillämpats vid upprättandet av årsredovisningen för koncernen.

Segmentsrapportering

Koncernens rörelsesegment utgörs av storstadstrafik, mellanstadstrafik och upphandlad trafik. Verksamheten bedrivs i all väsentlighet i Sverige. SJ-koncernen har inga externa kunder som bidrar till mer än 10 procent av koncernens totala omsättningen.

Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017, 4 kap 1 punkten, 2 stycket anger att bolagen med statligt ägande ska upprätta årsredovisning och delårsrapporter baserade på tillämpliga internationella redovisningsstandarder (IFRS) på motsvarande sätt som bolag med aktier upptagna till handel på en reglerad marknad i Sverige. För bolag med statligt ägande som inte har aktier eller andra överlåtbara värdepapper upptagna till handel på en reglerad marknad finns inget krav att upprätta segmentsredovisning enligt IFRS. Därför upprättar SJ inte någon segmentsrapportering.

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget SJ AB och samtliga dotterbolag.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta värderas till den kurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omvärderas fordringar och skulder i utländsk valuta till balansdagskurs. Valutakursdifferenser på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella

intäkter respektive kostnader för den period i vilken de uppkommer. Övriga valutadifferenser redovisas i rörelseresultatet för den period i vilken de uppkommer.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget omfattar SJ AB organisationsnummer 556196-1599. I anslutning till berörda noter följer de redovisningsprinciper som har tillämpats vid upprättandet av årsredovisningen för moderbolaget.

Bokslutsdispositioner

SJ AB redovisar koncernbidrag i enlighet med alternativregeln, vilket innebär att samtliga koncernbidrag, såväl lämnade som erhållna, redovisas som bokslutsdisposition.

Viktiga uppskattningar och antaganden

Under upprättande av koncernredovisning och moderbolagets redovisning gör styrelsen och koncernledningen uppskattningar och antaganden som påverkar bokslutets redovisade tillgångs- och skuldposter respektive intäcks- och kostnadposter samt annan lämnad information. Verkligt utfall kan skilja sig från dessa uppskattningar. Uppskattningar och antaganden bygger på erfarenhet samt på rimliga antaganden om framtida marknadsutveckling, men även på rådande omständigheter som till exempel politiska beslut. Särskilt betydande för den finansiella ställningen är uppskattningar i beräkningen av nyttjandeperiod för investeringar i fordon. Vid årliga test av eventuella nedskrivningsbehov bedöms hela SJ-koncernen vara en kassagenererande enhet. Utöver gjorda uppskattningar har även bedömningar gjorts av redovisningsfrågor med stor betydelse för redovisade belopp. Nedan beskrivs de områden där SJ gjort viktiga bedömningar och/eller har osäkerhet i uppskattningar och antaganden som har påverkat Sjs resultat.

Nyttjandeperioder

Nyttjandeperioden bedöms utifrån planer över tillgångarnas bedömda ekonomiska livslängd, vilka prövas löpande månaden efter det att anläggningstillgången tagits i bruk. Immateriella tillgångar bedöms ha en ekonomisk livslängd på 3 år, dock kan den förlängas om det bättre speglar nyttjandetiden för tillgången. Fordon utgör merparten av Sjs materiella anläggningstillgångar och delas upp i två huvudsakliga komponenter: stomme och inredning. Nyttjandeperioden för dessa komponenter är olika och bedöms helt utifrån fordonens plan över tillgångarnas bedömda ekonomiska livslängd. Högvärdeskomponenter och tilläggsinvesteringar har en bedömd nyttjandeperiod utifrån respektive huvudenhets återstående bedömda ekonomiska livslängd.

Tillkommande utgifter

Aktivering ska ske av utgifter avseende åtgärder som sannolikt innebär ekonomisk nytta i framtiden och om tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Framtida ekonomisk nytta uppkommer om åtgärd leder till att SJ kan få större intäkter eller annan nytta än man skulle ha erhållit om åtgärden inte vidtagits. Enligt Sjs bedömning kan tillkommande utgifter aktiveras om:

- åtgärder som väsentligt höjer tillgångens kapacitet i förhållande till den nivå som gällde då tillgången ursprungligen anskaffades
- revisioner, då de avser större periodiskt återkommande teknik- och komfortrelaterade underhållsinsatser på fordonen

Övriga utgifter för underhåll redovisas som kostnader i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Nedskrivningsprövning av anläggningstillgångar

Vid varje balansdag prövas om det föreligger en indikation om nedskrivningsbehov på materiella och immateriella tillgångar. En beräkning av tillgångens eller den kassagenererande enhetens återvinningsvärde sker, vilket utgörs av det högsta av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet. Nyttjandevärdet beräknas som nuvärde av förväntade framtida kassaflöden till slutet av nyttjandeperioden som en tillgång eller en kassagenererande enhet förväntas ge upphov till. I de fall återvinningsvärdet understiger det redovisade värdet görs en nedskrivning till återvinningsvärdet. Nedskrivningen redovisas över resultatet. Genomförd nedskrivningsprövning bygger på av styrelsen antagen budget-, affärs- och strategiplan och tar sin utgångspunkt i SJ-koncernens bokslut per den 31 december 2018. Bolagets fria kassaflöden beräknas för varje

år i framtiden och diskonteras till nuvärdet genom att applicera en marknadsmässig WACC. Utöver lönsamhet och investeringsnivå under perioden har även tillämpad diskonteringsränta WACC och evig tillväxt bortanför prognosperiodens slut stor påverkan på värderingen. Känslighetsanalys genomförs för viktiga antaganden och utöver detta genomförs nedskrivningsprövning för olika alternativa scenarion beträffande SJ-koncernens framtida verksamhet.

Lojalitetsprogram

Utgångspunkten i SJs värdering av prio-poäng är värdet för kunden. För SJ innebär det att en resa som betalas med poäng värderas utifrån värdet för medlemmen, d v s snittpriset för en resa. Värdet har därefter reducerats. Reduceringen baseras på att tillgången till poängvaror och tjänster begränsas till följd av:

- att poängens giltighet är begränsad
- att poäng inte är lika användbara som pengar
- att poängresor inte är lika tillgängliga att boka

Tvister

SJ är involverat i ett antal tvister och rättsliga förfaranden inom ramen för den löpande verksamheten. Ledningen rådgör med juridisk expertis i frågor rörande rättstvister och med andra experter såväl inom som utanför bolaget i frågor rörande den löpande affärsverksamheten. Enligt bästa bedömning är varken moderbolaget eller något dotterföretag för närvarande involverat i något rättsligt förfarande eller skiljeförfarande som bedöms komma att ha någon väsentlig negativ effekt på verksamheten, den finansiella ställningen eller resultatet av verksamheten.

Innehållsförteckning noter

1	Intäkter från avtal med kunder	66
2	Transaktioner med närstående	67
3	Av- och nedskrivningar	68
4	Personalkostnader	68
5	Övriga kostnader	70
6	Ersättning till revisorer	71
7	Resultat från andelar dotterbolag	71
8	Ränteutgifter, räntekostnader och liknande poster	71
9	Skatt	73
10	Materiella anläggningstillgångar	74
11	Immateriella tillgångar	76
12	Andelar i dotterbolag	77
13	Andelar i intressebolag	77
14	Kundfordringar	78
15	Övriga fordringar	79
16	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	79
17	Finansiella instrument och finansiell riskhantering	79
18	Eget kapital	83
19	Vinstdisposition	84
20	Kassaflöde	84
21	Leasing	84
22	Avsättningar	85
23	Räntebärande skulder	86
24	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	86
25	Ställda säkerheter	87
26	Eventualförpliktelser	87
27	Händelser efter balansdagen	87

Noter

1. Intäkter från avtal med kunder

■ Redovisningsprinciper

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder har 2018 ersatt IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal samt IFRIC 13. IFRS 15 innebär att intäkter ska redovisas när kontroll överförs till en köpare jämfört med föregående metod som baserades på risker och förmåner. Analysen av införande av IFRS 15 har baserats på en detaljerad genomgång av koncernens och moderbolagets intäktsströmmar. Bedömningen är att det finns två väsentliga intäktsströmmar: egettrafikintäkter och intäkter från upphandlad trafik.

Koncernen och moderbolaget har valt att tillämpa modifierad retroaktivitet vid övergång till IFRS 15. Enligt IFRS 15 innebär detta att koncernen och moderbolaget redovisar den sammanlagda effekten av den första tillämpningen av denna standard som en justering av ingående balans för balanserade vinstmedel för det räkenskapsår som omfattar den första tillämpningsdagen, den 1 januari 2018.

IFRS 15 innebär en ny modell för intäktsredovisning (fem-stegsmodell) som baseras på när kontrollen av en vara eller tjänst överförs till kunden. Grundprincipen är att ett företag redovisar intäkter för att skilda överföringen av utlovade varor och tjänster till kunder med ett belopp som återspeglar den ersättning som företaget förväntas ha rätt till i utbyte mot dessa varor eller tjänster. IFRS 15 innebär ingen förändring avseende redovisningen av Sjs intäktsströmmar exklusive Sjs lojalitetsprogram. Koncernens och moderbolagets skuld avseende Sjs lojalitetsprogram, SJ Prio, kommer att värderas lägre jämfört med redovisning i enlighet med IFRIC 13. Övergångseffekten uppgick till 6 MSEK och redovisades i sin helhet per den 31 december 2017 och påverkade koncernens och moderbolagets övriga rörelseintäkter positivt. ■

Kategorier av intäkter från avtal med kunder

MSEK	Koncernen 2018				Totalt
	Kommersiell egettrafik	Upphandlad trafik	Övriga kategorier	Elimineringar	
Intäkter från externa kunder ¹	5 657	1 795	470	-	7 923
Intäkter från koncernbolag	-	-	192	-192	-
Intäkter från avtal med kunder	5 657	1 795	662	-192	7 923
<i>Tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande</i>					
Vid en given tidpunkt	5 657	1 795	662	-192	7 923
Över tid	-	-	-	-	-
Intäkter utifrån tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande	5 657	1 795	662	-192	7 923

MSEK	Koncernen 2017				Totalt
	Kommersiell egettrafik	Upphandlad trafik	Övriga kategorier	Elimineringar	
Intäkter från externa kunder ¹	5 929	1 438	439	-	7 806
Intäkter från koncernbolag	-	-	136	-136	-
Intäkter från avtal med kunder	5 929	1 438	575	-136	7 806
<i>Tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande</i>					
Vid en given tidpunkt	5 929	1 795	575	-136	7 806
Över tid	-	-	-	-	-
Intäkter utifrån tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande	5 929	1 795	575	-136	7 806

MSEK	Moderbolaget 2018				Totalt
	Kommersiell egettrafik	Upphandlad trafik	Övriga kategorier	Intern försäljning	
Intäkter från externa kunder ¹	5 657	863	471	-	6 991
Intäkter från koncernbolag	-	-	-	27	27
Intäkter från avtal med kunder	5 657	863	471	27	7 019
<i>Tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande</i>					
Vid en given tidpunkt	5 657	863	471	27	7 019
Över tid	-	-	-	-	-
Intäkter utifrån tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande	5 657	863	471	27	7 019

¹ Sedan införandet av Movingoavtalet mellan SJ och Mälardalstrafiken klassificeras dessa intäkter som intäkter från upphandlad trafik. 2017 klassificerades intäkter för resor inom Mälardalen som kommersiell egettrafik.

MSEK	Moderbolaget 2017				Totalt
	Kommersiell egentrafik	Upphandlad trafik	Övriga kategorier	Elimineringar	
Intäkter från externa kunder ¹	5 929	602	439	-	6 970
Intäkter från koncernbolag	-	-	-	26	26
Intäkter från avtal med kunder	5 929	602	439	26	6 996
<i>Tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande</i>					
Vid en given tidpunkt	5 929	863	439	26	6 996
Över tid	-	-	-	-	-
Intäkter utifrån tidpunkt för uppfyllande av prestationsåtagande	5 929	863	439	26	6 996

¹ Sedan införandet av Movingoavtalet mellan SJ och Mälardalstrafiken klassificeras dessa intäkter som intäkter från upphandlad trafik. 2017 klassificerades intäkter för resor inom Mälardalen som kommersiell egentrafik.

SJs uppdelning av intäkter från avtal med kunder utgår från SJs affärsmodell. SJ bedriver dels kommersiell egentrafik i egen regi, dels trafik som upphandlats av regionala kollektivtrafikmyndigheter och nationell trafikupphandlingsmyndighet. Utöver intäkter från kommersiell och upphandlad trafik har SJ intäkter från exempelvis försäljning ombord, så som bistroförsäljning, försäkringsersättningar m.m. Prestationsåtagande för den kommersiella egentrafiken bedöms vara uppfyllt i samband med att resan inträffar. För upphandlad trafik bedöms prestationsåtagandet uppfyllt löpande under avtalets period.

Avtalssaldon

SJ har följande avtalssaldon relaterade till intäkter från avtal med kunder. Avtalstillgångar avser sålda periodkort som ännu ej är förfallna. Avtalsskulder avser fakturerad men ej utförd trafik samt upparbetad skuld avseende SJs lojalitetsprogram SJ Prio.

	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Avtalstillgångar	8	1	8	1
Totala avtalstillgångar	8	1	8	1
Förlustreserv	-46	-46	-46	-46
Total förlustreserv	-46	-46	-46	-46
Avtalsskulder - upphandlad trafik	-6	-12	-6	-12
Avtalsskulder - SJ prio	-124	-123	-124	-123
Avtalsskulder - Kommersiell egentrafik	-263	-243	-263	-243
Totala avtalsskulder	-394	-379	-394	-379

	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Ingående balans för avtalsskulder	-379	-382	-379	-382
Redovisade intäkter under perioden - upphandlad trafik	13	1	13	1
Ej uppfyllt prestationsåtagande - upphandlad trafik	-8	-10	-8	-10
Redovisade intäkter under perioden - SJ Prio	17	83	17	83
Ej uppfyllt prestationsåtagande - SJ Prio	-18	-87	-18	-87
Redovisade intäkter under perioden - kommersiell egentrafik	233	255	233	255
Ej uppfyllt prestationsåtagande - kommersiell egentrafik	-252	-239	-252	-239
Utående balans för avtalsskulder	-394	-379	-394	-379

Ännu ej uppfyllda prestationsåtaganden

Nedan tabell avser avtal med kunder där prestationsåtagandet ännu ej är uppfyllt och där avtalstiden är längre än 12 månader. Sådana avtal inom SJ-koncernen avser främst avtal inom den upphandlade trafiken där SJ bedriver verksamhet på uppdrag av en regional kollektivtrafikmyndighet.

Prestationsåtagande bedöms uppfyllas inom:	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
1 år	1 326	1 328	477	396
2 år	1 218	1 317	337	468
3 år	993	1 209	84	328
4 år	976	984	29	75
>5 år	2 084	3 041	90	100
Summa ej uppfyllda prestationsåtaganden upphandlad trafik	6 597	7 879	1 017	1 367

2. Transaktioner med närstående

Svenska staten äger 100 procent av aktierna i SJ AB. SJ erbjuder produkter och tjänster till staten, statliga myndigheter och statliga företag i konkurrens med andra leverantörer på kommersiella villkor.

Vid leverans av tjänster och produkter i koncernen och mellan koncernen och övriga närstående företag tillämpas affärsmässiga villkor och marknadsprissättning.

Övriga närstående företag definieras som intressebolag, statliga bolag med marknadsmässiga krav där staten har ett bestämmande inflytande samt statliga verk. För inköp av produkter och tjänster under 2018 var de tre största företagen: Trafikverket 827 MSEK (842), Jernhusen AB 199 MSEK (220) och SilverRail Technologies AB 168 MSEK (177).

För upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare och styrelseledamöter, se not 4, Personalkostnader.

3. Av- och nedskrivningar

■ Redovisningsprinciper

Avskrivningar

Avskrivning enligt plan baseras på ursprungliga värden och beräknade nyttjandeperioder. Avskrivningar görs linjärt enligt plan över tillgångarnas beräknade nyttjandeperioder, vilka prövas löpande efter det att anläggningstillgången tagits i bruk. Avskrivningstiden på immateriella tillgångar är vanligen 3 år (programvaror). Även längre avskrivningstid tillämpas om det bättre speglar nyttjandeperioden. Reservdelar med större värde, så kallade högvärdeskomponenter och tilläggsinvesteringar, skrivs av utifrån respektive huvudenhets återstående nyttjandeperiod. Fordonsreparationer kostnadsförs löpande medan större och mer sällan återkommande reparationer, klassificerade som revisioner, skrivs av enligt en viktad avskrivningstid per fordonsslag. Tåg utgör merparten av Sjs materiella anläggningstillgångar och delas upp i två huvudsakliga komponenter, stomme och inredning. Avskrivningstiderna för dessa ingående komponenter är olika.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserade utvecklingskostnader	3–10 år
Handdatorer	3 år
Fordon – stomme	20–25 år
Fordon – inredning	7–13 år
Maskiner och inventarier	5–10 år
Byggnader – verkstad	20 år
Byggnadsinventarier	5–10 år
Förbättringar av hyrd lokal	enligt hyreskontrakts längd

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Avskrivningar materiella anläggningstillgångar	-656	-692	-656	-691
Avskrivningar immateriella tillgångar	-93	-99	-93	-99
Nedskrivningar	-5	-	-5	-
Summa	-754	-791	-754	-790

Årets nedskrivning avser utbyte av frontrutorna på samtliga SJ 3000.

4. Personalkostnader

■ Redovisningsprinciper

Pensioner

För tjänstemän i Sverige tryggas ITP 2-planens förmånsbestämda pensionsåtaganden för ålders- och familjepension (alternativt familjepension) genom en försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10 Klassificering av ITP-planer, är detta en förmånsbestämd plan. Alecta saknar dock möjlighet att göra en exakt fördelning av tillgångar och avsättningar till respektive arbetsgivare varför förutsättningarna för att redovisa ITP 2 i Alecta som en förmånsbestämd plan inte är uppfyllda. SJ har därmed inte haft tillgång till information för att kunna redovisa sin proportionella andel av planens förpliktelser, förvaltningstillgångar och kostnader, vilket medfört att planen inte varit möjlig att redovisa som en förmånsbestämd plan och redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Premien för den förmånsbestämda ålders- och familjepensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön, tidigare intjänad pension och förväntad återstående tjänstgöringstid. Koncernens förväntade avgifter nästa rapportperiod för ITP 2-försäkring som är tecknade i Alecta uppgår till 62 MSEK. Antalet aktiva medlemmar uppgår till 1 834 (1 878).

Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas metoder och antaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19. Den kollektiva konsolideringsnivån ska normalt tillåtas variera mellan 125 och 155 procent. Om nivån inte uppfylls ska åtgärder vidtas i syfte att skapa förutsättningar för att konsolideringsnivån återgår till normalintervallet. Vid låg konsolidering kan en åtgärd vara att höja det avtalade priset för nyteckning och utökning av befintliga förmåner. Vid hög konsolidering kan en åtgärd vara att införa premierreduktioner.

Vid utgången av 2018 uppgick Alectas konsolideringsnivå preliminärt till 142 procent (154). Koncernens pensionspremieavgifter (exklusive särskild löneskatt) för 2018 uppgick till 155 MSEK (145), varav 74 MSEK (73) är förmånsbestämda och 81 MSEK (72) är avgiftsbestämda premier. Statens Pensionsverk (SPV), främst inom planerna PA 91 samt PA 03 vilka båda är förmånsbestämda pensionsplaner och avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som avgiftsbestämda planer. ■

Personalkostnader

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Löner och andra ersättningar				
Styrelse	-1	-1	-1	-1
Vd och ledande befattningshavare	-27	-27	-26	-25
Övriga anställda	-1 764	-1 675	-1 355	-1 287
Summa löner och andra ersättningar	-1 792	-1 703	-1 382	-1 313
Sociala kostnader	-707	-669	-583	-550
varav pensionskostnader inklusive särskild löneskatt till vd och ledande befattningshavare	-10	-10	-9	-9
varav pensionskostnader inklusive särskild löneskatt till övriga anställda	-179	-167	-146	-135
Övriga personalrelaterade kostnader	-47	-51	-187	-46
Summa personalkostnader	-2 546	-2 423	-2 152	-1 909

Ökningen avseende övriga personalrelaterade kostnader i moderbolaget är en följd av ändrad klassificering avseende inhyrd personal från dotterbolag om 151 MSEK. Föregående år redovisades dessa kostnader under övriga kostnader.

Not 4, forts.

Medeltal anställda

	Koncernen						Moderbolaget					
	2018		2017		2018		2017		2018		2017	
	Antal	Män, %	Kvinnor, %	Antal	Män, %	Kvinnor, %	Antal	Män, %	Kvinnor, %	Antal	Män, %	Kvinnor, %
Sverige	3 753	61	39	3 677	60	40	2 954	61	39	2 896	61	39
Norden	3	67	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	3 756	61	39	3 677	60	40	2 954	61	39	2 896	61	39
Fördelning ledande befattningshavare												
Styrelseledamöter	9	56	44	7	57	43	8	62	38	7	57	43
Övriga i företagets ledning inklusive vd	13	46	54	12	42	58	12	50	50	12	42	58
Totalt	22	50	50	19	47	53	20	55	45	19	47	53

Ersättningar till styrelsen i moderbolaget

TSEK		2018			2017		
		Styrelse- arvode	Utskotts- arvode	Totalt	Styrelse- arvode	Utskotts- arvode	Totalt
Ordförande	Siv Svensson ¹	331	47	378	160	55	215
Ledamot	Mikael Stöhr	167	-	167	160	-	160
Ledamot	Kersti Strandqvist	167	-	167	160	-	160
Ledamot	Ulrika Dellby	167	29	196	160	-	160
Ledamot	Per Matses ²	116	38	154	-	-	-
Ledamot	Lennart Käll ²	116	-	116	-	-	-
Ledamot	Ulrika Nordström ^{2,5}	-	-	-	-	-	-
Ordförande	Jan Sundling ³	127	-	127	400	-	400
Ledamot	Mikael Staffas ⁴	51	14	64	160	43	203
Ledamot	Michael Thorén ^{4,5}	-	-	-	-	-	-
Arbetstagarrepresentanter		-	-	-	-	-	-
Totalt		1 241	127	1 368	1 200	98	1 298

¹Ordförande i SJs styrelse fr.o.m. den 24 april 2018.

²Ledamot i SJs styrelse fr.o.m. den 24 april 2018.

³Avgick som styrelseordförande i SJs styrelse den 24 april 2018.

⁴Avgick som ledamot i SJs styrelse den 24 april 2018.

⁵Arvode utgår inte till ledamot anställd i Regeringskansliet.

Ersättningar, exklusive sociala avgifter och löneskatt, till ledande befattningshavare i koncernen och moderbolaget 2018

TSEK		Grundlön	Förmåner	Summa	Pensions- kostnad	Totalt	Uppsägningstid	Avgångs-
							från arbetsgivaren +antal månaders avgångsvederlag	vederlag och uppsägnings- kostnad ¹
Koncernchef/vd SJ AB	Crister Fritzon	5 257	43	5 300	1 545	6 845	6+18	
Direktör HR	Peter Blomqvist ²	1 851	73	1 923	865	2 789	6+18	
Direktör Trafik & Service	Madeleine Raukas	2 781	74	2 855	537	3 392	6+12	
Direktör Kommunikation	Malou Sjörin ³	1 230	53	1 283	322	1 605	6+12	2 539
Direktör Kommunikation och Försäljning, tf	Thomas Silbersky ⁴	2 862	69	2 931	861	3 791	6+12	
Direktör Kvalitet & Miljö/ Hållbarhetschef	Erica Kronhoffer	1 622	37	1 659	392	2 050	6+12	
Direktör Ekonomi	Henrik Rättzen ⁵	1 201	0	1 201	390	1 591	6+12	
Direktör Ekonomi, tf	Ulf Bertilsson ⁶	1 013	0	1 013	262	1 275	6+0	
Direktör Fordon	Claes Broström	2 552	91	2 643	941	3 583	6+12	
Direktör Produkt	Caroline Åstrand	2 279	75	2 354	447	2 801	6+12	
Direktör Strategi och Affärs- utveckling,	Lena Herrmann	2 520	0	2 520	731	3 251	6+12	
Vd SJ Götalandståg	Lena Källström	1 664	51	1 715	609	2 324	6+12	
Summa		26 831	566	27 397	7 902	35 298		2 539

¹Inklusive sociala avgifter och pension.

²Har avtalad uppsägningstid som avviker från de statliga riktlinjerna. Avtalet tecknades före april 2009 då nuvarande riktlinjer trädde i kraft.

³Lämnade SJ den 1 oktober. Grundlön, förmån och pensioner är redovisade för 1 januari–31 oktober.

⁴Direktör Marknad och Försäljning t.o.m den 30 september. Den 1 oktober gick Stab Kommunikation och Division Marknad & Försäljning samman i Division Kommunikation och Försäljning. Thomas Silbersky har varit tf Direktör Kommunikation och Försäljning den 1 oktober 2018 till 31 januari 2019.

⁵Började som Direktör Ekonomi den 16 augusti. Grundlön, förmån och pensioner är redovisade för 16 augusti–31 december.

⁶Slutade som tf Direktör Ekonomi den 16 augusti. Grundlön, förmån och pensioner är redovisade för 1 januari–16 augusti.

Not 4, forts.

Ersättningar, exklusive sociala avgifter och löneskatt, till ledande befattningshavare i koncernen och moderbolaget 2017

TSEK		Grundlön	Förmåner	Summa	Pensionskostnad	Totalt	Uppsägningstid från arbetsgivaren + antal månaders avgångsvederlag	Avgångsvederlag och uppsägningskostnad ¹
Koncernchef/vd SJ AB	Crister Fritzon	5 101	40	5 140	1 500	6 640	6+18	
Direktör HR	Peter Blomqvist ²	1 801	70	1 870	853	2 723	6+18	
Direktör Trafik & Service	Madeleine Raukas	2 735	67	2 802	528	3 330	6+12	
Direktör Kommunikation	Malou Sjörin	1 528	67	1 595	423	2 018	6+12	
Direktör Marknad och Försäljning	Thomas Silbersky	2 691	56	2 747	806	3 553	6+12	
Direktör Kvalitet & Miljö/Hållbarhetschef	Erica Kronhoffer	1 553	35	1 588	385	1 973	6+12	
Direktör Ekonomi	Carina Wång ³	1 508	-	1 508	350	1 858	6+12	3 038
Direktör Ekonomi, tf	Ulf Bertilsson ⁴	374	-	374	97	471	6+0	
Direktör Fordon	Claes Broström	2 496	64	2 560	916	3 477	6+12	
Direktör Produkt	Caroline Åstrand	2 155	72	2 228	439	2 667	6+12	
Direktör Strategi och Affärsutveckling	Lena Herrmann	2 472	-	2 472	718	3 190	6+12	
Vd SJ Götalandståg	Lena Källström	1 676	49	1 725	593	2 318	6+12	
Summa		26 090	519	26 609	7 608	34 217		3 038

¹Inklusive sociala avgifter och pension.

²Har avtalad uppsägningstid som avviker från de statliga riktlinjerna. Avtalet tecknades före april 2009 då nuvarande riktlinjer trädde i kraft.

³Lämnade SJ den 1 oktober. Grundlön, förmån och pensioner är redovisade för januari–september.

⁴Började som tillförordnad Direktör Ekonomi den 1 oktober. Grundlön, förmån och pensioner är redovisade för oktober–december.

Ersättning till ledande befattningshavare

Med ledande befattningshavare avses verkställande direktör, verksamhetsansvariga personer i SJ AB som ingår i koncernledningen samt verkställande direktörer i dotterbolag som rapporterar till koncernchefen.

Riktlinjer och beslutsformer

Bolaget har under året följt de principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare som beslutades på årsstämman 2018. Principerna bygger på riktlinjer som regeringen utfärdat om anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Beslut om anställningsvillkor för verkställande direktören bereds av ersättningsutskottet och beslutas av styrelsen. Beslut om anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare fattas av verkställande direktören efter sedvanlig avstämning med bolagets ersättningsutskott. Resultatet av träffade överenskommelser redovisas i styrelsen. Innan beslut fattas om enskild ersättning, framtas skriftligt underlag som utvisar bolagets totala kostnad som underlag för beslut. Styrelsen säkerställer att ersättningarna följer dessa riktlinjer genom att jämföra ersättningar för motsvarande befattningshavare i andra statliga och privata jämförbara företag i Sverige vad avser storlek, komplexitet och omsättning. Styrelsen presenterar förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för koncernchef samt ledande befattningshavare för godkännande av årsstämman. Ersättningsutskottets bereder bland annat styrelsens förslag till principer för lön och övriga ersättningar. Ledamöter i ersättningsutskottet är Siv Svensson, Ulrika Nordström, Mikael Stöhr och Lennart Käll.

Ersättning

Styrelse

Enligt beslut av årsstämman 2018 i SJ AB utgår årligt arvode till styrelsens ledamöter med 410 000 SEK för ordföranden och med 170 000 SEK per person för övriga stämموvalda ledamöter. Därutöver utgår årligt arvode till ledamöterna i styrelsens revisionsutskott med 55 000 SEK till ordföranden och med 43 000 SEK per person till övriga ledamöter. För annat styrelseutskottsarbete utgår inte något arvode. Arvode utgår inte till ledamot anställd i Regeringskansliet. Det finns inga åtaganden om pensionsförmåner för externa styrelseledamöter.

Koncernledning

Den övergripande principen är att ersättning och övriga anställningsvillkor ska vara marknadsanpassade men inte marknadsledande för att säkerställa att SJ kan attrahera och behålla kvalificerade ledande befattningshavare. Ersättning till vd och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, skattepliktiga förmåner, sjukvårdsförsäk-

ring samt pension. Grundlönen sätts individuellt och ska ligga i linje med lönenivåerna på den marknad där den aktuella befattningshavaren är anställd. Vd och ledande befattningshavare har inte rätt till någon rörlig ersättning eller ersättning i form av finansiella instrument. Förmåner som redovisas i tabellen avser främst tjänstebil.

Pensioner

För ledande befattningshavare utgår pension enligt ITP-plan.

Uppsägningar och avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida gäller de uppsägningstider samt avgångsvederlag som anges i tabellen på sidan 69. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska uppsägningslönen och avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden.

5. Övriga kostnader

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Underhåll och tillsyn av tåg	-1 236	-1 148	-1 021	-958
Elkostnader för tågdrift	-366	-341	-302	-281
Infrastrukturavgifter	-485	-518	-493	-521
Övriga produktionsrelaterade kostnader	-830	-794	-715	-700
Indirekta kostnader	-1 258	-1 163	-1 254	-1 279
Summa	-4 175	-3 964	-3 785	-3 739

Totalt ökade koncernens övriga kostnader med 211 MSEK och var dels en följd av ökade produktionsrelaterade kostnader, vilka till övervägande del orsakades av trafikstörningar under vintern och sommaren, dels en följd av underhållsarbete på järnvägen som Trafikverket utfört främst under sommarmånaderna. Dessa omständigheter medförde ökade produktionskostnader och underhållskostnader. Även oplanerad ersättningstrafik ökade.

Indirekta kostnader ökade dels till följd av skador på tågfordon om 41 MSEK som är hänförliga till tidigare period, vilken är resultatneutral och återspeglas på intäktssidan, dels till följd av kostnader för interna satsningar på digitaliseringsprojekt, införandet av EUs nya dataskyddsförordning (GDPR) samt etablering i övriga Skandinavien.

6. Ersättning till revisorer

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Deloitte AB				
Revisionsuppdrag	-2	-2	-1	-2
Revision utöver revisionsuppdraget	-2	0	-2	0
Skatterådgivning	0	0	0	0
Övriga uppdrag	0	0	0	0
Summa	-4	-2	-3	-2

Med revisionsuppdrag avses den lagstadgade revisionen av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Vid pågående revision kan det visa sig att det krävs fördjupad granskning och de kostnaderna återfinns under revision utöver revisionsuppdraget. 2018 avser revision utöver revisionsuppdraget främst redovisnings- och skattefrågor gällande projekt i andra länder. Övriga uppdrag avser till exempel tolkning av IFRS och andra redovisningsregler.

7. Resultat från andelar i dotterbolag

MSEK	Moderbolaget	
	2018	2017
Utdelning	23	301
Summa	23	301

Utdelning om 23 MSEK (301) avser utdelning från dotterbolaget Stockholmståg KB. Bolaget är under avveckling.

8. Ränteintäkter, räntekostnader och liknande poster

Ränteintäkter och liknande poster

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Ränteintäkter, kortfristiga fordringar ¹	4	17	3	18
Summa	4	17	3	18

¹ Avser främst resultat från obligationer.

Räntekostnader och liknande poster

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Räntekostnader avseende lån	-6	-7	-6	-7
Räntesäkringsinstrument	-6	-7	-6	-7
Räntekostnader till dotterbolag	-	-	-	0
Kursdifferenser	-1	0	-1	0
Övriga finansiella kostnader ¹	-2	-5	-2	-5
Summa	-15	-20	-15	-20

¹ Avser livräntor, avgifter till banker och övriga finansiella kostnader.

Klassificering finansnetto

MSEK	Koncernen, 2018				
	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust Resultat	Finansnetto	Vinst/Förlust Övrigt totalresultat
Verkligt värde via resultaträkningen					
Obligationer	9		-9	0	
Upplupet anskaffningsvärde					
Kassa och bank					
Fordringar	4			4	
Finansiella intäkter	13	-	-9	4	-
Derivat					
Derivatinstrument ¹		-6		-6	8
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde					
Leasingskulder		-2		-2	
Övriga skulder		-7		-7	
Finansiella kostnader	-	-15	-	-15	8

¹ Total påverkan från derivatinstrument som är redovisad i övrigt totalresultat uppgick till 8 MSEK före skatt. 6 MSEK har förts till räntenettet från kassaflödessäkningar.

Finansiella rapporter

Not 8, forts.

MSEK	Koncernen, 2017				
	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust Resultat	Finansnetto	Vinst/Förlust Övrigt totalresultat
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
Obligationer	6		11	17	
Lånefordringar och kundfordringar					
Kassa och bank	0				
Fordringar	1			1	
Finansiella intäkter	7	-	11	17	-
Derivat					
Derivatinstrument ¹		-7		-7	18
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde					0
Leasingskulder		-2		-2	
Övriga skulder		-10		-10	
Finansiella kostnader	-	-20	-	-20	18

¹Total påverkan från derivatinstrument som är redovisad i övrigt totalresultat uppgick till 18 MSEK före skatt. 7 MSEK har förts till räntenettet från kassaflödessäkringar.

MSEK	Moderbolaget, 2018				
	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust Resultat	Finansnetto	Vinst/Förlust Övrigt totalresultat
Verkligt värde via resultaträkningen					
Obligationer	9		-9	0	
Upplupet anskaffningsvärde					
Fordringar	4			4	
Finansiella intäkter	13	-	-9	4	-
Derivat					
Derivatinstrument ¹		-6		-6	8
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde					
Leasingskulder		-2		-2	
Övriga skulder		-7		-7	
Finansiella kostnader	-	-15	-	-15	8

¹Total påverkan från derivatinstrument som är redovisad i övrigt totalresultat uppgick till 8 MSEK före skatt. 6 MSEK har förts till räntenettet från kassaflödessäkringar.

MSEK	Moderbolaget, 2017				
	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust Resultat	Finansnetto	Vinst/Förlust Övrigt totalresultat
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
Obligationer	6		11	17	
Lånefordringar och kundfordringar					
Fordringar	1			1	
Finansiella intäkter	7	-	11	18	-
Derivat					
Derivatinstrument ¹		-7		-7	18
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde					0
Leasingskulder		-2		-2	
Övriga skulder		-10		-10	
Finansiella kostnader	-	-20	-	-20	18

¹Total påverkan från derivatinstrument som är redovisad i övrigt totalresultat uppgick till 18 MSEK före skatt. 7 MSEK har förts till räntenettet från kassaflödessäkringar.

9. Skatt

Redovisningsprinciper

Inkomstskatter

Redovisad skatt utgörs av aktuell samt uppskjuten skatt. Den aktuella skatten baseras på periodens resultat och beräknas på balansdagens skattesats. Skatt som betalas eller erhålls under det aktuella året klassificeras som aktuell skatt och inkluderar justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder. Skatter redovisas över resultatet förutom då underliggande transaktion redovisas i eget kapital, varvid även skatten redovisas i eget kapital. Uppskjuten skatt redovisas för differenser mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder, så kallade temporära skillnader. Uppskjuten skatt beräknas på de skattesatser som har beslutats eller aviserats per balansdagen och som förväntas gälla när den uppskjutna skattefordran realiserar eller den uppskjutna skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar hänförliga till temporära skillnader och skattemässiga underskottsavdrag redovisas i den mån det bedöms som sannolikt att de kommer att kunna utnyttjas i framtiden. Per varje balansdag omprövas den uppskjutna skattefordrans redovisade värde och fordran reduceras i den mån det inte längre är sannolikt att tillräckliga skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga. ■

Skatt på årets resultat

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Uppskjuten skatteintäkt	16	11	45	11
Aktuell skatt	-84	-151	-84	-140
Redovisad skatt	-68	-140	-39	-129

Uppskjutna skatteskulder

MSEK	Koncernen							
	Restvärdeavskrivning ¹		Förbättring på annans fastighet		Övrigt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans 1 januari	-493	-492	-3	-4	-3	-3	-499	-498
Förändring hänförlig till tidigare år	-3	-2	-	-	0	2	-3	0
Redovisat i övrigt totalresultat	-	-	-	-	-2	-1	-2	-1
Redovisat mot årets resultat	46	1	1	0	-27	-2	20	-1
Utgående balans 31 december	-450	-493	-2	-3	-32	-3	-484	-499
Redovisad uppskjuten skattefordran/skatteskuld netto							-465	-480

¹ Restvärdeavskrivning på skattemässiga avskrivningar på materiella anläggningstillgångar.

MSEK	Moderbolaget							
	Restvärdeavskrivning ¹		Förbättring på annans fastighet		Övrigt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans 1 januari	-493	-492	-3	-4	-3	-2	-499	-498
Förändring hänförlig till tidigare år	-3	-2	-	-	0	2	-3	0
Redovisat i övrigt totalresultat	-	-	-	-	-2	-1	-2	-1
Redovisat mot årets resultat	46	1	1	0	2	-2	49	-1
Utgående balans 31 december	-450	-493	-2	-3	-3	-3	-455	-499
Redovisad uppskjuten skattefordran/skatteskuld netto							-436	-480

¹ Restvärdeavskrivning på skattemässiga avskrivningar på materiella anläggningstillgångar.

Utöver skatt redovisad i årets resultat har följande skatt redovisats i övrigt totalresultat:

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Uppskjuten skatt valutaterminer	-1	-2	-1	-2
Uppskjuten skatt kassaflödessäkringar	-1	-2	-1	-2
Summa	-2	-4	-2	-4

Uppskjutna skattefordringar

MSEK	Koncernen/Moderbolaget					
	Kapitalförsäkring		Övrigt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans 1 januari	9	8	10	3	19	11
Redovisat i övrigt totalresultat	-	-	-	-3	-	-3
Redovisat mot årets resultat	-	1	0	10	0	11
Utgående balans 31 december	9	9	10	10	19	19

Not 9, forts.

Avstämning av redovisad skatt och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

	Koncernen			
	2018		2017	
	Skatt, MSEK	Skattesats, %	Skatt, MSEK	Skattesats, %
Skatt enligt gällande svensk skattesats	-101	-22	-146	-22
Ej avdragsgilla kostnader	-2	0	-1	0
Skatteeffekt hänförlig till tidigare års deklARATIONER	3	1	-2	0
Resultat från aktier och andelar	3	1	8	1
Uppskjuten skatt skatt hänförlig till tidigare år	-3	-1	-	-
Skatteeffekt på grund av ändrad skattesats	29	6	0	0
Övriga skillnader	2	0	-	-
Redovisad skatt som påverkat årets resultat	-68	-15	-140	-21

Periodens skatt uppgick till -68 MSEK (-140) i koncernen. Den effektiva skattesatsen uppgick till -15 procent (-21). Skillnaden mellan den faktiska skattesatsen på 22 procent och den effektiva skatten för perioden är till största del en effekt av förändrad skattesats efter

regeringens beslut om ändrad bolagsskatt från och med den 1 januari 2019. Effekten på uppskjuten skatt ska redovisas under 2018 och SJ har valt att redovisa hela den positiva effekten om 31 MSEK under andra kvartalet.

	Moderbolaget			
	2018		2017	
	Skatt, MSEK	Skattesats, %	Skatt, MSEK	Skattesats, %
Skatt enligt gällande svensk skattesats	-74	-22	-191	-22
Utdelning från kommanditbolag	5	1	66	8
Ej avdragsgilla kostnader	-1	0	-1	0
Skatt hänförlig till vinst/förlust i kommanditbolag	-	-	-4	0
Skatteeffekt hänförlig till tidigare års deklARATIONER	3	1	-2	0
Resultat från aktier och andelar	2	1	1	0
Nedskrivning och återföring nedskrivning av andelar	-	-	1	0
Uppskjuten skatt skatt hänförlig till tidigare år	-3	-1	-	-
Skatteeffekt på grund av ändrad skattesats	29	9	-	-
Redovisad skatt i resultaträkningen	-39	-12	-129	-15

Den effektiva skattesatsen uppgick till -12 procent (-15) i SJ AB. Skillnaden mellan den faktiska skattesatsen på 22 procent och den effektiva skatten för perioden är till största del en effekt av förändrad skattesats efter regeringens beslut om ändrad bolagsskatt från och

med den 1 januari 2019. Effekten på uppskjuten skatt ska redovisas under 2018 och SJ har valt att redovisa hela den positiva effekten om 31 MSEK under andra kvartalet.

10. Materiella anläggningstillgångar

Redovisningsprinciper

Materiella anläggningstillgångar

Redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Värdet omprövas årligen.

Transportmedel samt maskiner och inventarier

Anskaffningsvärdet utgörs av inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att få den på plats och kunna nyttjas i enlighet med syftet för anskaffningen. Sådana utgifter utgörs främst av projektering samt räntor under konstruktionsperioden. Tillkommande

utgifter redovisas som en tillgång endast om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer SJ tillgodo och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra former av reparationer och underhåll redovisas som en kostnad i resultaträkningen den period de uppkommer.

Pågående nyanläggningar

Som pågående nyanläggningar redovisas levererade anläggningstillgångar, som ännu inte börjat nyttjas. Till exempel redovisas fordon, som inte satts i trafik, i avvaktan på att kontroll, test eller ombyggnad sker, som pågående nyanläggning. ■

Not 10, forts.

MSEK	Koncernen 2018				
	Leasad byggnad	Transportmedel	Maskiner och inventarier	Pågående nyanläggningar	Summa materiella anläggningstillgångar
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	59	14 109	247	1 020	15 435
Investeringar	-	144	4	360	508
Försäljningar/utrangeringar	-	-1 249	-8	-	-1 257
Omklassificeringar	-	132	1	-133	0
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	59	13 136	244	1 247	14 686
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-38	-8 226	-165	-	-8 429
Årets avskrivningar	-3	-628	-24	-	-656
Försäljningar/utrangeringar	-	29	5	-	34
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-42	-8 825	-184	-	-9 051
Akkumulerade nedskrivningar 1 januari	-	-1 665	-	-	-1 665
Årets nedskrivning	-	-4	-	-	-4
Försäljningar/utrangeringar	-	1 219	-	-	1 219
Akkumulerade nedskrivningar 31 december	-	-449	-	-	-449
Redovisat värde 31 december	18	3 862	59	1 247	5 185

Årets investeringar är främst hänförliga till upprustning och modernisering av Sjs samtliga X 2000. Den totala investeringen i både komfort och teknik uppskattas till 3,5 miljarder kronor, varav den tekniska uppgraderingen bedöms uppgå till 1,4 miljarder kronor. Upprustningen beräknas pågå till 2020 och tågsätten sätts i trafik allt eftersom de är klara. I koncernen och i moderbolaget finns framtida investerings-

åtaganden om 2 102 MSEK (2 102) avseende uppgradering av Sjs samtliga X 2000.

Pågående nyanläggningar avser levererade materiella anläggningstillgångar som ännu inte tagits i bruk och består av investeringar avseende främst uppgradering av Sjs samtliga X 2000 men även ett antal större revisioner av fordonen.

Årets nedskrivning avser ett utbyte av frontrutorna på SJ 3000.

MSEK	Koncernen 2017				
	Leasad byggnad	Transportmedel	Maskiner och inventarier	Pågående nyanläggningar	Summa materiella anläggningstillgångar
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	59	13 931	244	710	14 944
Investeringar	-	77	4	447	528
Försäljningar/utrangeringar	-	-32	-5	-	-37
Omklassificeringar	-	133	4	-137	0
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	59	14 109	247	1 020	15 435
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-35	-7 597	-142	-	-7 774
Årets avskrivningar	-3	-661	-28	-	-692
Försäljningar/utrangeringar	-	32	5	-	37
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-38	-8 226	-165	-	-8 429
Akkumulerade nedskrivningar 1 januari	-	-1 665	-	-	-1 665
Akkumulerade nedskrivningar 31 december	-	-1 665	-	-	-1 665
Redovisat värde 31 december	21	4 218	82	1 020	5 341

MSEK	Moderbolaget 2018				
	Leasad byggnad	Transportmedel	Maskiner och inventarier	Pågående nyanläggningar	Summa materiella anläggningstillgångar
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	59	14 108	243	1 020	15 430
Investeringar	-	144	4	360	508
Försäljningar/utrangeringar	-	-1 248	-7	-	-1 255
Omklassificeringar	-	132	1	-133	0
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	59	13 136	241	1 247	14 683
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-38	-8 225	-162	-	-8 425
Årets avskrivningar	-3	-628	-25	-	-656
Försäljningar/utrangeringar	-	28	3	-	31
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-42	-8 825	-184	-	-9 051
Akkumulerade nedskrivningar 1 januari	-	-1 665	-	-	-1 665
Årets nedskrivning	-	-4	-	-	-4
Försäljningar/utrangeringar	-	1 219	-	-	1 219
Akkumulerade nedskrivningar 31 december	-	-449	-	-	-449
Redovisat värde 31 december	18	3 862	57	1 247	5 183

MSEK	Moderbolaget 2017				
	Leasad byggnad	Transportmedel	Maskiner och inventarier	Pågående nyanläggningar	Summa materiella anläggningstillgångar
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	59	14 014	235	710	15 018
Investeringar	-	77	4	447	528
Försäljningar/utrangeringar	-	-116	-	-	-116
Omklassificeringar	-	133	4	-137	0
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	59	14 108	243	1 020	15 430
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-35	-7 596	-135	-	-7 766
Årets avskrivningar	-3	-661	-27	-	-691
Försäljningar/utrangeringar	-	32	-	-	32
Omklassificeringar	-	-	-	-	0
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-38	-8 225	-162	-	-8 425
Akkumulerade nedskrivningar 1 januari	-	-1 671	-	-	-1 671
Omklassificeringar	-	6	-	-	6
Akkumulerade nedskrivningar 31 december	-	-1 665	-	-	-1 665
Redovisat värde 31 december	21	4 218	80	1 020	5 339

11. Immateriella tillgångar

Redovisningsprinciper

Immateriella tillgångar

Enligt huvudregeln redovisas immateriella tillgångar i balansräkningen när:

- tillgången är identifierbar
- koncernen har kontroll över tillgången
- koncernen kan säkerställa att framtida ekonomiska fördelar från tillgången kommer koncernen till del
- koncernen på ett tillförlitligt sätt kan beräkna anskaffningsvärdet

Balanserade utvecklingskostnader

Redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Identifierbara utgifter för utveckling, som är hänförliga till enskilda projekt, aktiveras i den mån de bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar, under förutsättning att koncernen har kontroll över tillgången. Utvecklingskostnader för system redovisas under immateriella tillgångar som pågående intill den dag systemen börjar användas av koncernen. ■

Koncernen, MSEK	2018			2017		
	Varumärke	Balanserade utgifter för utveckling	Totalt	Varumärke	Balanserade utgifter för utveckling	Totalt
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	240	990	1 230	240	940	1 180
Investeringar	-	58	58	-	67	67
Försäljning/utrangering	-	-	-	-	-17	-17
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	240	1 048	1 288	240	990	1 230
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-240	-736	-976	-240	-654	-894
Årets avskrivningar	-	-93	-93	-	-99	-99
Årets nedskrivning	-	-1	-1	-	-	-
Försäljning/utrangering	-	-	-	-	17	17
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-240	-830	-1 070	-240	-736	-976
Redovisat värde 31 december	0	218	218	0	254	254

Moderbolaget, MSEK	2018			2017		
	Varumärke	Balanserade utgifter för utveckling	Totalt	Varumärke	Balanserade utgifter för utveckling	Totalt
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	240	990	1 230	240	923	1 163
Investeringar	-	58	58	-	67	67
Försäljningar/utrangeringar	-	-	-	-	-	0
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	240	1 048	1 288	240	990	1 230
Akkumulerade avskrivningar 1 januari	-240	-736	-976	-240	-637	-877
Årets avskrivningar	-	-93	-93	-	-99	-99
Årets nedskrivning	-	-1	-1	-	-	-
Akkumulerade avskrivningar 31 december	-240	-830	-1 070	-240	-736	-976
Redovisat värde 31 december	0	218	218	0	254	254

Sjs immateriella tillgångar är uppdelade i varumärke och balanserade utgifter för utveckling. Posten varumärke uppstod vid övertagandet av persontrafikverksamheten från Statens Järnvägar i samband med bolagiseringen 2001. Avskrivningstiden har varit

10 år, varför posten per den 31 december 2018 är fullt avskriven. Balanserade utgifter för utveckling avser främst utvecklingskostnader för verksamhetsnära IT-system.

Not 11, forts.

12. Andelar i dotterbolag

Redovisningsprinciper

Dotterbolag

Dotterbolag utgörs av de bolag där SJ AB direkt eller indirekt har bestämmande inflytande över dotterbolaget. Bestämmande inflytande uppstår om SJ AB har inflytande över dotterbolaget, exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang och kan använda sitt inflytande till att påverka sin avkastning.

Förvärvsmetoden

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Det innebär att förvärvade dotterbolags tillgångar, skulder samt eventuella förpliktelser redovisas till verkligt värde enligt upprättad förvärvsanalys. Överstiger anskaffningsvärdet det verkliga värdet på koncernens andel av identifierbara förvärvade nettotillgångar redovisas det som goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde för det förvärvade dotterbolagets nettotillgångar, redovisas mellanskillnaden direkt i koncernens resultaträkning. Transaktionskostnader kostnadsförs direkt.

Redovisning av andelar i dotterbolag

Andelar i dotterbolag redovisas i SJ AB till anskaffningsvärde. Erhållna utdelningar redovisas i resultatet. Värdet provas minst årligen med hänsyn till eventuellt nedskrivningsbehov. ■

Andelar i dotterbolag

MSEK	Moderbolaget	
	2018	2017
Akkumulerat anskaffningsvärde 1 januari	93	93
Förvärv och kapitaltillskott	-	-
Likvidation	-	-
Nedskrivning	-	-
Akkumulerat anskaffningsvärde 31 december	93	93

Specifikation över moderbolagets innehav av aktier och andelar i dotterbolag samt redovisat värde vid årets slut

Bolag	Org nr	Säte	Antal andelar	Andel, %	Redovisat värde 181231, MSEK	Redovisat värde 171231, MSEK
SJ Event AB	556577-3008	Stockholm	1 000	100	0	0
SJ Invest AB	556022-1755	Stockholm	700 000	100	85	85
SJ Götalandståg AB	556083-2098	Stockholm	5 000	100	1	1
SJ Adventure AB	556064-8692	Stockholm	5 000	100	1	1
Entertrainment AB	556034-4235	Malmö	1 605	100	0	0
SJ Norrlandståg AB	556196-5418	Stockholm	1 000	100	0	0
SJ Service Academy AB	556596-9630	Stockholm	1 000	100	0	0
Stockholmståg KB ¹	969704-4239	Stockholm	1 000	100	0	0
FlyRail AB	556773-5252	Stockholm	100 000	100	0	0
SJ Danmark A/S	33 372 477	Köpenhamn	500	100	4	4
SJ Norge AS	917 587 728	Oslo	1 030 000	100	3	3
Summa					93	93

¹ SJ AB är komplementär och SJ Invest är kommanditdelägare i Stockholmståg. Andelar fördelat inom koncernen är SJ AB 68 procent och SJ Invest 32 procent.

Kapitalandelen överensstämmer med rösträttsandelen.

13. Andelar i intressebolag

Redovisningsprinciper

Intressebolag

Intressebolag avser bolag där SJ AB har ett betydande inflytande. Om SJ AB, direkt eller indirekt, innehar minst 20 procent av rösterna i intressebolaget anses ägarföretaget ha betydande inflytande, såvida inte annat klart kan påvisas.

Redovisning av andelar i intressebolag

Andelar i intressebolag redovisas i SJ AB till anskaffningsvärde. Erhållna utdelningar redovisas i resultatet. Värdet provas minst årligen med hänsyn till eventuellt nedskrivningsbehov.

Konsolidering av intressebolag sker enligt kapitalandelsmetoden som innebär att andel i intressebolag redovisas till anskaffningsvärde vid anskaffningstillfället och därefter justeras med SJ ABs andel av förändringen i nettotillgångar. SJ ABs resultat innefattar ägarföretagets andel av intressebolagets resultat. ■

Andel av resultat i intressebolag

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Årets andel av resultat i intressebolag	21	32	-	0
Utdelning	-	-	10	11
Likvidationsresultat	-	-	1	-
Upplösning reserv framtida förluster i intressebolag	-	6	-	-
Summa	21	38	11	11

Kapitalandelen överensstämmer med rösträttsandelen. Årets andel av intressebolags resultat avser främst SilverRail Technologies AB.

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Anskaffningsvärden 1 januari	35	35	22	22
Ackumulerade anskaffningsvärden 31 december	35	35	22	22
Ackumulerade resultatandelar 1 januari	33	7	-	-
Mottagna utdelning	-10	-7	-	-
Årets resultatandel i intressebolags resultat	21	32	-	-
Avyttringar av intressebolag under året	-1	-	0	-
Ackumulerade resultatandelar 31 december	43	33	0	0
Ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-8	-8	-8	-8
Ackumulerade nedskrivningar 31 december	-8	-8	-8	-8
Redovisat värde 31 december	69	60	13	13

Specifikation av koncernens och moderbolagets innehav av antal aktier i intressebolag samt redovisat värde

	Org nr	Säte	Antal aktier	Kapitalandel, %	Koncernen		Moderbolaget	
					181231	171231	181231	171231
Sveriges Kommunikationer AB	556005-5955	Stockholm	1 400	50	2	2	1	1
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	60	25	-	0	0	0
Trafik i Mälardalen AB ¹⁾	556083-1959	Stockholm	400	50	-	1	-	0
Botnietåg AB	556801-1828	Stockholm	40 000	40	29	20	0	0
Vänertåg AB	556848-9016	Stockholm	250	50	0	0	0	0
SilverRail Technologies AB	556577-2984	Stockholm	125 250	25	38	37	13	13
Summa andelar i intressebolag, MSEK					69	60	13	13

¹⁾ Bolaget likviderades under 2018.

Specifikation av intressebolagens tillgångar, skulder, intäkter och resultat

MSEK	Org nr	Säte	2018				2017			
			Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Sveriges Kommunikationer AB	556005-5955	Stockholm	5	2	-	0	5	2	0	0
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	0	0	0	0	0	0	0	0
Trafik i Mälardalen AB ¹⁾	556083-1959	Stockholm	-	-	-	-	3	1	5	0
Botnietåg AB	556801-1828	Stockholm	74	1	3	4	79	10	118	51
Vänertåg AB	556848-9016	Stockholm	0	0	-	-	0	0	-	-
SilverRail Technologies AB	556577-2984	Stockholm	227	113	259	45	282	186	222	36
Summa intressebolag			306	116	262	49	369	199	345	87

¹⁾ Bolaget likviderades under 2018.

14. Kundfordringar

Fallissemang

SJ förebygger kreditrisk genom att inhämta kreditupplysning på kunder inom segmentet privatfaktura och övriga fordringar. SJ utformar regler för kreditgivning som möjliggör en balanserad risknivå. Ungefär 7 procent av SJs biljettintäkter utgörs av faktura eller delbetalning som betalningsmedel. Inom privatfaktura sker avskrivning av fordringar i samråd med Sjs inkassoleverantör. Ärenden kan skickas till kronofogden baserat på bedömning om uppklarandemöjlighet. Fordringar som är långt förfallna kan säljas vilket innebär att SJ får viss förlusttäckning. Avseende fordringar på företag inhämtas kreditrapporter där utförlig bedömning av betalningsförmågan framgår. Generellt avses en fordran vara i fallissemang då den förfaller inom 90 dagar. När en eller flera av följande kriterier är uppfyllda gör SJ bedömningar om fordran avseende privatfaktura är en konstaterad kundförlust:

- Sjs inkassoleverantör eller Kronofogden har ej lyckats klara upp ärendet.
- Det bedöms ej vara kommersiellt motiverat att driva ärendet till betalningsföreläggande.
- Fordran är preskriberad.

När följande kriterier är uppfyllda gör SJ bedömningar om fordran avseende övriga fordringar är en konstaterad kundförlust.

- Sjs inkassoleverantör eller Kronofogden har ej lyckats klara upp ärendet.
- Fordran är preskriberad.
- Företaget har gått i konkurs.

Kundfordringar, inkl åldersfördelning

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
< 30 dagar	161	212	72	124
30-60 dagar	-	3	-	3
60-90 dagar	-1	1	-1	1
> 90 dagar	30	17	30	16
Avräkningskonton	73	-3	72	-2
Totalt	263	230	174	143
<i>Varav osäkra fordringar:</i>				
Osäkra fordringar 1 januari	13	12	13	12
Reservering för befarade förluster	-2	2	-2	2
Konstaterade förluster	-5	-1	-5	-1
Osäkra fordringar 31 december	5	13	5	13

Nedskrivning

SJ arbetar utifrån den förenklade modellen enligt IFRS 9 och kategoriserar kundfordringar inom tre olika grupper, baserat på Sjs verksamhet som består av kommersiell egentrafik och upphandlad trafik. Den upphandlade trafiken bär en mycket låg risk då trafiken upphandlas av regionala trafik huvudmän (RKMer) bestående

Not 14, forts.

av olika länstrafikbolag. Privatfaktura riktar sig till svenska privatpersoner där risken bedöms vara högre. Övrig fakturering avser företagsförsäljning.

- Privatfaktura
- RKM fakturering
- Övrig fakturering

Modellen baseras på en matris utifrån historisk information om kreditförluster inom de olika kategorierna. För respektive kategori fördelas kundfordringar i en matris baserat på hur många dagar fordringarna förfallit. Den förväntade kreditförlusten för fakturor som ännu inte förfallit baseras på historiskt genomsnitt och ökar där efter baserat på hur många dagar en fordran är förfallen.

Sj tillämpar två makrovariabler för bedömning av den förväntade kreditförlusten, BNP-utveckling och arbetslöshetsutveckling, vilka bedöms ha stor påverkan på såväl privatkunders som företags betalningsförmåga. Antaganden hämtas från flera olika bankinstitut och vägs samman. Övergångseffekten i samband med övergången till IFRS 9 uppgick till 0 MSEK.

15. Övriga fordringar

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Moms och skattefordran	129	97	129	97
Fordran, försäkringsersättning	9	44	8	44
Skattekonto	133	205	120	204
Övrig fordran	16	18	14	12
Summa	288	365	271	356

Minskad fordran avseende försäkringsersättning är till följd av reglerad ersättning för skada.

16. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Förutbetalda fordonskostnader	47	29	42	29
Förutbetalda hyreskostnader	54	47	53	46
Licenser och övriga IT-kostnader	28	27	28	27
Övriga förutbetalda kostnader	16	20	16	17
Upplupna ränteintäkter	3	2	3	2
Övriga upplupna intäkter	73	14	40	14
Summa	222	139	184	135

Den 1 juli 2018 trädde en ny järnvägstrafiklag i kraft som ger transportörer rätt att kräva ersättning från infrastrukturförvaltare för kostnader som uppstår till följd av transportörens tvingande skyldigheter gentemot resenärer, så kallad regressrätt. Den nya lagen innebär att transportören kan begära ersättning för kostnader avseende till exempel ersättningstrafik och utbetald förseningsersättning, i de fall förseningen orsakats av Trafikverket eller annan infrastrukturförvaltare.

Övriga upplupna intäkter består bland annat av regressrätt gentemot Trafikverket. Övriga förutbetalda kostnader avser främst framtida försäkringspremier.

17. Finansiella instrument och finansiell riskhantering

■ Redovisningsprinciper

Redovisning och värdering

Finansiella instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång, en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Vid första redovisningstillfället värderas finansiella instrument till verkligt värde inklusive direkt hänförliga transaktionskostnader, förutom för finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet. Efterföljande värderingar sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden beroende på vilken affärsmodell det finansiella instrumentet tillhör, hold to collect, hold to collect and sell och hold to

sell. Värdeförändringen redovisas mot övrigt totalresultat eller via resultatet.

Verkligt värde

Det finns tre värderingsnivåer. Den första används när det finns en aktiv marknad för de finansiella instrumenten. Då motsvaras det verkliga värdet för dessa av noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder. Om aktiv marknad enligt den första nivån saknas, används andra indata än noterade priser enligt den första nivån. Dessa indata utgör den andra nivån och är antingen observerbara för tillgången eller skulden direkt (som priser) eller indirekt (härledda från priser). Värdering kan då ske utifrån jämförelse med liknande instrument eller genom att beakta räntebana och kreditkurva för den aktuella emittenten. I det fall priser saknas enligt den andra nivån, bygger värderingen av tillgången eller skulden inte på observerbara marknadsdata. Det rör sig i det fallet om den tredje nivån.

Finansiella tillgångar redovisade till upplupet anskaffningsvärde

Redovisning till upplupet anskaffningsvärde avseende kundfordringar och övriga fordringar innebär att det finansiella instrumentet värderas till anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivning då en diskontering inte får någon väsentlig effekt.

Effektivräntemetoden

Effektivräntemetoden används för beräkning av upplupet anskaffningsvärdet för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld och för fördelning i tiden av ränteintäkten eller räntekostnaden över relevant period. Effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under det finansiella instrumentets förväntade löptid.

Inbokning till balansräkningen

En finansiell tillgång bokas in till balansräkningen antingen på transaktionsdagen, det vill säga när koncernen blir part i villkoren eller på likviddagen till anskaffningsvärdet.

Borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång tas delvis eller helt bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödet upphör eller när koncernen överför tillgångens avtalsenliga rättigheter att erhålla kassaflöden. En finansiell skuld tas delvis eller helt bort från balansräkningen när avtalets förpliktelse fullgjorts, annullerats eller upphört.

Klassificering

I koncernen klassificeras finansiella tillgångar utifrån tre affärsmässiga kategorier:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Verkligt värde via övrigt totalresultat
- Verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella skulder klassificeras som finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde. Därutöver finns det derivat. Om ett derivat har negativa värden utgör detta en finansiell skuld. Samtliga Sjs derivat redovisas i verkligt värde via totalresultatet på grund av säkringsredovisning.

I denna not redovisas samtliga Sjs finansiella instrument utifrån klassificering i kategori, värderingsprincip samt värderingsmetod (nivå).

Verkligt värde via resultaträkningen

Omfattar finansiella tillgångar som innehas för att generera värde genom försäljning eller värdeökning. Den andel av koncernens derivatinstrument som inte är identifierad som säkringar redovisas till verkligt värde via resultatet. Långfristiga värdepappersinnehav, aktier och andelar samt obligationer ingår i denna kategori. Likviddagsredovisning tillämpas för detta tillgångsslag med undantag för derivat som redovisas på affärsdag.

Upplupet anskaffningsvärde

Omfattar finansiella instrument som innehas för att insamla kontraktensliga kassaflöden. För denna kategori av finansiella tillgångar tillämpas likviddagsredovisning och värdering sker till upplupet anskaffningsvärde med användande av effektivräntemetoden. Detta innefattar bland annat kundfordringar, lånefordringar, övriga fordringar samt kassa och bank. Vilka ingår bland omsättningstillgångar med undantag för poster med förfalldag mer än tolv månader efter balansdagen. För denna kategori av finansiella tillgångar tillämpas affärsdagsredovisning.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

Finansiella rapporter

Not 17, forts.

Verkligt värde via övrigt totalresultat

Omfattar finansiella tillgångar som innehåser för att insamla kontraktensliga kassaflöden och genom viss försäljning. Tillgångar som inte är derivat eller inte klassificerats som upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via resultaträkningen. Värdeförändringar redovisas via övrigt totalresultat. SJ innehar inte några instrument i denna affärsmodell.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I denna kategori ingår bland annat låne- och leverantörsskulder. Värdering sker till upplupet anskaffningsvärde med användande av effektivräntemetoden. För leverantörsskulder tillämpas affärsdagsredovisning.

Derivat

För att säkra framtida kassaflöden, exempelvis vid investeringar i utländsk valuta, använder SJ säkringsinstrument. Dessa redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Enligt regler för kassaflödessäkring redovisas värdeförändringen på valutaterminskontraktet i övrigt totalresultat och ackumuleras i säkringsreserven inom eget kapital. I samband med att det säkrade beloppet förfaller till betalning förs värdet i säkringsreserven via övrigt totalresultat mot anläggningen. I syfte att säkra den rörliga ränterisken använder SJ räntederivat, vilka värderas till verkligt värde, och värdeförändringen redovisas även här direkt mot övrigt totalresultat i säkringsreserven. Om säkringsförhållandet upphör, vid förtida lösen av underliggande skuld, förs ackumulerad värdeförändring i övrigt totalresultat mot resultatet. Om säkring upphör av annan orsak, exempelvis vid beslut om förändrad duration i skuldportföljen, periodiseras överskottet eller underskottet i resultatet fram till den tidpunkt då räntederivatet skulle ha förfallit. Den del av vinst eller förlust för ett säkringsinstrument som bedöms vara en effektiv kassaflödessäkring redovisas initialt inom övrigt totalresultat och den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten redovisas i resultatet.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta värderas till den kurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omvärderas fordringar och skulder i utländsk valuta till balansdagskurs. Valutakursdifferenser på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader för den period i vilken de uppkommer.

Finansiella anläggningstillgångar

Långfristiga värdepappersinnehav, aktier och andelar

Långfristiga värdepappersinnehav värderas till verkligt värde via resultaträkningen. SJs innehav består framför allt av aktier i onoterade bolag, där koncernen inte har betydande inflytande. Vid överskottslikviditet sker investeringar i långfristiga värdepappersinnehav, syftet är att tillgodogöra sig ränta och minimera kostnadsränta och förbättra finansnettot.

Hantering av finansiella risker

SJs verksamhet ger upphov till ett omfattande finansieringsbehov som medför finansiella risker. SJ har en betydande finansiell hantering i form av betalningstransaktioner, dagskassor, krediter, placeringar samt valutaaffärer. För att minimera finansiella risker har styrelsen fastställt en finanspolicy som ger direktiv om den löpande hanteringen. Finanspolicyen innehåller ramar för bland annat lånelöptid, räntelöptid, tillåten valutaexponering samt placeringsriktlinjer med ratingkrav och beloppsgränser. Finanspolicyen delegerar ansvaret till CFO. Syftet med finanspolicyen är att fastställa:

- finansverksamhetens mål inom SJ-koncernen
- ramar för hur finansverksamheten ska organiseras
- identifierade finansiella risker och därtill hörande fastställda mandat
- ramar för rapportering och uppföljning av finansverksamheten

Marknadsrisk

Avser ett företags exponering för förändringar på de finansiella marknaderna. SJs verksamhet är kapitalintensiv och delar av de materiella anläggningstillgångarna är skuldfinansierade med banklån. Nedanstående risker är rangordnade utifrån SJs bedömning om den risk som är mest väsentlig för SJ.

Kredit- och motpartsrisk

Risken att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed åsamkar SJ en förlust. SJ exponeras för detta framförallt

när likviditet placeras i finansiella tillgångar, men även i finansiella derivatkontrakt, i garantier samt vid beviljande av kommersiella kundkrediter. SJs finanspolicy föreskriver hur likviditet får placeras. Motpartens kreditvärdighet ska motsvara K-1 rating eller bättre vid kortfristiga placeringar. Stat, kommun, landsting och statligt ägda bolag erfordrar ingen rating.

Långfristiga placeringar, med upp till 5 års löptid, får göras i banker med lägst A-rating samt i nordiska blag med BBB-rating. I syfte att begränsa koncentrationsrisk finns begränsningar avseende belopp per motpart.

På balansdagen den 31 december 2018 uppgick den totala motpartsexponeringen i placeringar till 1 589 MSEK (1 614). Av den totala motpartsexponeringen uppgick finansiella tillgångar värderade till verkligt värde till 1 589 MSEK (1 614). Marknadsvärdet på SJs obligationer med en löptid överstigande 1 år uppgick till 1 127 MSEK (1 575) den 31 december 2018.

Samtliga SJs tillgodohavanden värderas till verkligt värde och går att värdera utifrån priser på aktiva marknader, och ingår därmed antingen i hierarkinivå 1 eller i hierarkinivå 2 med diskontering av framtida kassaflöden baserat på marknadsräntor på balansdagen.

Finansierings- och likviditetsrisk

Risken vid omsättning av lån, infriande av betalningsförpliktelser, begränsade finansieringsmöjligheter eller att prisbildningen kraftigt förändras. SJs finansieringskällor utgörs i huvudsak av kassaflöde från den löpande verksamheten och upplåning.

Räntebärande upplåning består av långfristiga säkerställda banklån med Nordiska investeringsbanken till en rörlig ränta. Dessutom finns ett hyresavtal med Jernhusen AB avseende en underhållsverkstad, som på grund av den långa bindningstiden redovisas som ett finansiellt leasingkontrakt med fast ränta. Finansierings- och likviditetsrisker hanteras inom ramen för fastställd finanspolicy.

För att säkerställa att koncernen vid önskad tidpunkt har tillgänglig likviditet, föreskriver finanspolicyen att SJ vid varje tillfälle ska kunna säkerställa en likviditetsreserv uppgående till minst 500 MSEK.

Denna reserv ska vara möjlig att tillgå inom tre bankdagar. I reserven ingår kassa, marknadsnoterade finansiella placeringar som kan omsättas inom tre bankdagar samt outnyttjade, bekräftade krediter. På balansdagen uppgick inom tre dagar tillgängliga finansiella medel för verksamheten till 1 658 MSEK (1 635). Dessa medel kan omsättas till kassalikviditet vid planerade eller oplanerade behov. Därutöver outnyttjade kreditlöften uppgick på balansdagen till 100 MSEK (100).

SJ begränsar finansieringsrisken genom att styra lånens löptider så att en över tiden lämplig förfallostruktur uppnås.

Ränterisk

Avser risken att koncernens finansieringskostnad och förräntning av likvida medel påverkas av förändringar i det allmänna ränteläget. SJs upplåning består av banklån som löper med rörlig ränta. Bolagets finanspolicy föreskriver emellertid att den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen ska ligga i intervallet 1–3 år, avräkning får göras för kassa och placeringar med rörlig ränta.

Den genomsnittliga räntebindningstiden för koncernens räntebärande upplåning uppgick på balansdagen till 0,7 år (0,7). Netto efter avräkning för kassa och placeringar till rörlig ränta uppgår räntedurationen till 2,4 år (2,5).

Värdet på de ränteswapavtal som SJ innehar för att förlänga den genomsnittliga räntebindningstiden påverkas momentant vid förändrade marknadsräntor. Marknadsvärdet för SJs utestående räntederivatinstrument uppgick till -4 MSEK (-8) på balansdagen. Se vidare under känslighetsanalys nedan.

Valutarisk

Valutaexponering består för SJs del mestadels av transaktionsexponering, det vill säga betalningar i utländsk valuta till följd av investeringar, köp eller försäljning av varor och/eller tjänster. SJs nettoexponering i utländska valutor i annat syfte än säkringsändamål får, enligt finanspolicyen, maximalt uppgå till motsvarande 100 MSEK. Vid större investeringar sker, via valutamarknaden, fortlöpande valuta-säkring.

Värdet på SJs valutaterminskontrakt påverkas löpande i takt med att växelkurser förändras. Då valutaaffärer effektueras är syftet att säkerställa betalningstransaktioner.

Då kassaflödessäkring används och säkringsredovisning är tillämplig redovisas värdeförändringar mot övrigt totalresultat.

SJ hade på balansdagen utestående valutaderivat i zloty avseende större investeringar om nominellt 142 MSEK (103). Det verkliga

Not 17, forts.

värdet av dessa positioner uppgick till -1 MSEK (0). Dessa valutaderivat och resultatet av rullningar är föremål för säkringsredovisning. Per balansdagen uppgick osäkrad valutaexponering till 5 MSEK (11). Vid förändring av valutakurs med 10 procent ges en resultat effekt om 1 procent (1). ■

Löptidsanalys avseende utestående finansiella skulder

MSEK	Koncernen/Moderbolaget			
	181231		171231	
	Ränta och amortering	Kassaflöde	Ränta och amortering	Kassaflöde
Finansiella skulder				
Inom 1 år	707	707	687	687
1-2 år	109	109	110	110
2-3 år	110	110	110	110
3-4 år	361	361	110	110
4-5 år	79	79	361	361
5 år eller senare	263	263	336	336
Summa	1 629	1 629	1 714	1 714
Avgår kortfristig del	-707	-707	-687	-687
Summa långfristig del	922	922	1 027	1 027

Finansiella skulder avser kortfristiga skulder, banklån samt verkstadshyra, vilken beaktas som leasing skuld.

Finansiella derivatinstrument

MSEK	Koncernen/Moderbolaget			
	181231		171231	
	Nominellt värde	Verkligt värde	Nominellt värde	Verkligt värde
Ränteswapavtal	200	-4	300	-8
Valutatermins-kontrakt positivt	142	-1	103	0
Summa	342	-5	403	-8

Totalt marknadsvärde av derivatinstrument som innehas i säkrings syfte, inklusive ekonomisk säkring, uppgick vid utgången av 2018 till -5 MSEK (-8). Av detta uppgick marknadsvärde för derivat som kvalificerade sig för säkringsredovisning till -5 MSEK (-8).

Förfallostruktur derivatinstrument

MSEK	Koncernen/Moderbolaget			
	181231	171231	181231	171231
	Ränteswapavtal	Ränteswapavtal	Valutaterminskontrakt	Valutaterminskontrakt
Inom 1 år	100	100	142	103
1-2 år	-	100	-	-
2-3 år	-	-	-	-
3-4 år	100	-	-	-
4-5 år	-	100	-	-
5 år eller senare	-	-	-	-
Summa	200	300	142	103

Känslighetsanalys

Sjs upplåning består huvudsakligen av banklån med rörlig ränta som baseras på tre eller sex månaders STIBOR.

För att hantera ränteexponeringen och uppnå önskad räntebindningstid används ränteswapavtal, som ändrar den rörliga räntan till fast ränta. Sjs räntebärande upplåning uppgick per den 31 december 2018 till 962 MSEK (1 058).

Då två ränteswapavtal har ingåtts till ett belopp om totalt nominellt 200 MSEK (300), Sjs rörliga skuld uppgick per den 31 december 2018 till 762 MSEK (758). Därmed är Sjs direkta exponering vid en ränteförändring om +1 procent cirka -8 MSEK årligen. Sjs ränteswapar om 200 MSEK har en genomsnittlig löptid om 2,4 år och vid en förflyttning av räntekurvan med +1 procent resulterar det i en värdeökning om cirka 5 MSEK som redovisas i övrigt totalresultat.

Av Sjs tillgängliga likviditet om 1 658 MSEK, är 1 110 MSEK placerad med löptider understigande ett år eller i FRN-obligationer. Dessa placeringar täcker Sjs direkta transaktionsexponering avseende skuldportföljen. En förändring av räntekurvan med +1 procentenhet ger en positiv effekt på Sjs resultat med 4 MSEK per år.

Känslighetsanalys

MSEK	Volym	Värdeförändring	Resultateffekt på ett års sikt
Ränteförändring, +1%			
Räntebärande upplåning	962		-8
Räntesäkringsinstrument	200	5	3
Transaktionsexponering i skuldportföljen	762		-8
Korta placeringar och FRN-obligationer	1 140		4
Summa exponering	-378		4
Fastförräntad obligationsportfölj	518	9	4

Sj hade på balansdagen medel i utländska valutor, i annat syfte än säkring, om 5 MSEK (4), vilket ger en resultat effekt om 1 MSEK (0) vid en förändring av SEK mot andra valutor med 10 procent.

Finansiella rapporter

Not 17, forts.

Affärsmässig kategori finansiella instrument

MSEK	Kategori enligt IFRS9	Kategori enligt IAS 39	Not	Koncernen			
				181231, IFRS 9		171231, IAS 39	
				Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Anläggningstillgångar							
Andra långfristiga fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar		71	71	-	-
Omsättningstillgångar							
Kundfordringar och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar	14, 15	551	551	595	595
Kortfristiga placeringar							
Obligationer	Verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		1 518	1 518	1 614	1 614
Summa omsättningstillgångar				2 141	2 141	2 209	2 209
Likvida medel							
Kassa och bank	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar		191	191	70	70
Summa likvida medel				191	191	70	70
Derivat							
Ränteswapar	Derivat/säkringsredovisning	Derivat identifierade som säkringsinstrument		-4	-4	-8	-8
Summa derivat				-4	-4	-8	-8
Finansiella skulder							
Banklån	Upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	23	945	945	1 040	1 040
Leverantörsskulder och andra skulder	Upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		599	599	579	579
Summa finansiella skulder				1 544	1 544	1 619	1 619

MSEK	Kategori enligt IFRS9	Kategori enligt IAS 39	Not	Moderbolaget			
				181231, IFRS 9		171231, IAS 39	
				Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Anläggningstillgångar							
Andra långfristiga fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar		71	71	-	-
Omsättningstillgångar							
Kundfordringar och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar	14, 15	445	445	500	500
Kortfristiga placeringar							
Obligationer	Verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		1 518	1 518	1 614	1 614
Summa omsättningstillgångar				2 034	2 034	2 114	2 114
Likvida medel							
Kassa och bank	Upplupet anskaffningsvärde	Lånefordringar och kundfordringar		190	190	69	69
Summa likvida medel				190	190	69	69
Derivat							
Ränteswapar	Derivat/säkringsredovisning	Derivat identifierade som säkringsinstrument		-4	-4	-8	-8
Summa derivat				-4	-4	-8	-8
Finansiella skulder							
Banklån	Upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	23	945	945	1 040	1 040
Leverantörsskulder och andra skulder	Upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		536	536	525	525
Summa finansiella skulder				1 481	1 481	1 565	1 565

Not 17, forts.

Hierarkinivå 2 för finansiella instrument värderade till verkligt värde

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Hierarki 2	1 584	1 606	1 584	1 606
Summa finansiella instrument värderade till verkligt värde	1 584	1 606	1 584	1 606

Nivå 2 - Finansiella instrument där verkligt värde fastställs utifrån värderingsmodeller som baseras på andra observerbara data för tillgången eller skulden än noterade priser inkluderade i nivå 1, antingen direkt (d.v.s. som prisnoteringar) eller indirekt (d.v.s. härledda från prisnoteringar). I SJs fall avser detta noteringar i informationssystem eller värderingsunderlag från bank som i sin tur baseras på informationssystem.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar är upptagna med de belopp, varmed de beräknas inflyta. Beloppet är justerat för de befarade förluster som kreditstocken innehåller.

Kortfristiga placeringar under kategorin omsättningstillgångar omfattar placeringar med en löptid överstigande tre månader. Obligationer innehas i syfte att öka avkastningen på Sjs finansiella tillgångar. Obligationssinnehaven kategoriseras som att de innehas för handel och värdering sker löpande till verkligt värde via resultatet.

Kortfristiga placeringar

I koncernen utgörs kortfristiga placeringar av finansiella instrument med en löptid från 91 dagar upp till ett år, samt av längre obligationstillgångar som innehas för handel.

I moderbolaget har kortfristiga placeringar en löptid upp till 90 dagar från anskaffningstidpunkten.

Likvida medel

I koncernen består likvida medel av kassa och banktillgodohavanden samt kortfristiga, likvida placeringar såsom företagscertifikat med en löptid från anskaffningstidpunkten på högst 90 dagar, vilka enkelt kan omvandlas till ett känt belopp och är utsatta för endast en obetydlig risk av värdefluktuationer.

I moderbolaget består likvida medel av kassamedel samt disponibla tillgodohavanden hos banker och motsvarande institutioner. Dessa är utsatta för en oväsentlig kreditreservering på grund av den höga kreditvärdigheten hos motparterna och den korta räntelöptiden.

Företagscertifikat klassificeras som likvida medel om löptiden understiger tre månader.

Derivat

Derivat avser utestående derivat på balansdagen, vilka hade ett värde om -4 MSEK (-8).

Finansiella skulder

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde innefattar banklån, leverantörsskulder samt övriga skulder.

Sjs kreditvillkor avseende banklån antas enligt en approximativ uppskattning vara att betrakta som marknadsmässiga, och då skulderna löper med rörlig STIBOR-baserad ränta, inklusive kreditmarginal, antas skuldernas redovisade värde enligt Sjs samlade bedömning vara en korrekt uppskattning av det verkliga värdet.

Leverantörsskulder och övriga skulder är upptagna med de belopp som förväntas att bli reglerade.

Räntebindning och upplåning

Per den 31 december 2018 var de totala långfristiga, utestående räntebärande skuldernas genomsnittsränta 0,5 procent (0,5) exklusive räntederivat, och 0,8 procent (1,0) inklusive räntederivat.

Dessutom har SJ en outnyttjad kredit på 100 MSEK (100) hos Handelsbanken AB.

Koncernens totalt beviljade lånelöften hade på balansdagen en genomsnittlig löptid om 3,8 år (4,2).

18. Eget kapital

Koncernen

Säkringsreserver

För vissa derivat, ränteswapar och valutaterminer tillämpas säkringsredovisning vilket innebär att värdeförändringen samt resultatet av förlängning av valutaterminer har förts mot eget kapital i balansräkningen via övrigt totalresultat. Derivatet uppgick på balansdagen till 12 MSEK (6).

Kassaflödessäkringar och finansiella tillgångar som kan säljas

Derivatens värdeförändring, det vill säga vinster och förluster hänförliga till ej reglerade kassaflödessäkringar, redovisas mot reserver under eget kapital för att senare föras till resultaträkningen som säkrad transaktion.

Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar

Uppskjuten skatt redovisas mot övrigt totalresultat.

Specifikation reserver övrigt totalresultat

MSEK	Koncernen	
	Säkringsreserver	
	2018	2017
Ingående balans 1 januari	6	-9
Värdeförändring förlängning valutaterminer	4	11
Värdeförändring kassaflödessäkringar	-2	0
Till resultaträkningen	6	8
Skatteeffekt	-2	-4
Utgående balans 31 december	12	6

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat

Består av årets resultat, ej utdelade resultat i intressebolag samt den del av obeskattade reserver som utgör eget kapital.

Moderbolaget

Förändring enligt årsredovisningslagen innebär att för aktiveringar av utgifter för utveckling som är gjorda efter den 1 januari 2016 ska ett lika stort belopp sättas av till en fond för utvecklingsutgifter i eget kapital för att begränsa möjligheten till utdelning. För 2018 innebär det att 24 MSEK (45) sätts av till fond för utvecklingsutgifter.

Aktiekapital

Enligt bolagsordningen för SJ AB ska aktiekapitalet uppgå till lägst 400 MSEK (400) och till högst 1 600 MSEK (1 600). Samtliga aktier är fullt betalda. Inga aktier innehas av bolaget självt eller av dess dotterbolag. I SJ AB finns inga A-aktier, B-aktier eller preferensaktier. Antalet aktier uppgår till 4 000 000 och kvotvärdet är 100 SEK per aktie.

Bundna och fria reserver

Eget kapital fördelas mellan bundna respektive fria medel.

Det utdelningsbara beloppet är beroende både av en beloppsspärr och av en försiktighetsregel. Beloppsspärren medför att ingen utdelning sker om det inte finns full täckning för det bundna egna kapitalet omedelbart efter utdelningen. Försiktighetsregeln innebär att utdelning endast får ske då det är försvarligt med beaktande av de risker som verksamhetens art och omfattning ställer på moderbolagets och koncernens eget kapital.

Det bundna kapitalet består av aktiekapital om 400 MSEK (400) och reservfond 200 MSEK (200) samt fond för utvecklingsutgifter om 137 MSEK (113).

Specifikation reserver övrigt totalresultat

MSEK	Moderbolaget	
	Säkringsreserver	
	2018	2017
Ingående balans 1 januari	6	-9
Värdeförändring valutatrullning	4	11
Värdeförändring kassaflödessäkringar	-2	0
Till resultaträkningen	6	8
Skatteeffekt	-2	-4
Utgående balans 31 december	12	6

19. Vinstdisposition

Föreslagen vinstutdelning grundar sig på 2018 års årsredovisning. Den föreslagna vinstdispositionen, resultat- och balansräkning för moderbolaget samt rapport över resultat och totalresultat och rapport över finansiell ställning för koncernen ska framläggas för fastställelse vid årsstämman den 25 april 2019.

SJ AB ska för räkenskapsåret 2018 lämna utdelning med 48,60 kronor per aktie. Totalt föreslår styrelsen en utdelning om 194 MSEK, motsvarande cirka 50 procent av årets resultat för SJ-koncernen. Därutöver föreslår styrelsen att aktieägaren på årsstämman fastställer betalningsdag till den 9 maj 2019.

Till årsstämmans förfogande stående vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	3 480 421 744 SEK
Årets resultat	295 088 686 SEK
Totalt	3 775 510 430 SEK

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Till aktieägare utdelas (48,60 SEK per aktie)	194 400 000 SEK
I ny räkning överföres	3 581 110 430 SEK
Totalt	3 775 510 430 SEK

20. Kassaflöde

Redovisningsprinciper

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar koncernens in- och utbetalningar under perioden där betalningarna hänförs till löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Kassaflödesanalysen åskådliggör således koncernens förmåga att generera likvida medel.

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod, vilket innebär att resultatet justeras för:

- periodens förändring av kundfordringar, leverantörsskulder samt andra rörelsetillgångar och rörelseskulder
- icke-kassaflödespåverkande poster såsom avskrivningar, avsättningar och uppskjutna skatter
- alla övriga poster, vars kassaflödeseffekt hänförs till investerings- eller finansieringsverksamheten. ■

Förändringar från SJs likviditetsförvaltning redovisas under investeringsverksamheten.

Koncernen/moderbolaget	Kassaflöden		Icke-kassaflödespåverkande		Utgående balans 31 december 2018
	Ingående balans 1 januari 2018	Amortering	Omklassificering	Förändring verkligt värde	
MSEK					
Långa lån	945		-95		850
Korta lån	98	-98	98		98
Leasingskulder	17		-3		14
Tillgångar som säkerhet för långa lån	1 302			-101	1 201
Totala skulder från finansieringsaktiviteter	2 362	-98	0	-101	2 163

Koncernen/moderbolaget	Kassaflöden		Icke-kassaflödespåverkande		Utgående balans 31 december 2017
	Ingående balans 1 januari 2017	Amortering	Omklassificering	Förändring verkligt värde	
MSEK					
Långa lån	1 040		-95		945
Korta lån	343	-343	98		98
Leasingskulder	20		-3		17
Tillgångar som säkerhet för långa lån	1 655			-353	1 302
Totala skulder från finansieringsaktiviteter	3 058	343	0	-353	2 362

21. Leasing

Redovisningsprinciper

Leasetagare

Leasingavtal är ett avtal där en leasinggivare enligt avtalade villkor ger en leasingtagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Leasingavgifter klassificeras antingen som finansiell leasing eller operationell leasing. Ett finansiellt leasingavtal innebär att ekonomiska risker och fördelar förknippade med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs till leasingtagaren. Ett leasingavtal som inte klassificeras som finansiell leasing klassificeras som operationell leasing. Operationell leasing innebär att leasingavgifterna kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Finansiell leasing

Väsentliga tillgångar som förvärvats genom finansiella leasingavtal upptas i koncernredovisningen och moderbolagets redovisning som anläggningstillgångar från och med att avtalet ingåtts och utrustningen levererats. Vid leasingperiodens början värderas den leasade tillgången och leasingskulden till det lägsta av leasingobjektets verkliga värde eller till nuvärdet av minimileasingavgifterna. Dessa är betalningar som ska erläggas till leasinggivaren under leasingperioden samt det eventuella belopp som garanteras av leasingtagaren eller av till denne närliggande bolag.

Leasingperioden är den period SJ AB avtalat för att hyra tillgången. Tillgångar enligt finansiella leasingavtal skrivs av över beräknad nyttjandeperiod. Den framtida förpliktelsen till leasinggivaren upptas som en skuld i balansräkningen. Betalning av leasingavgifterna delas upp i finansiella kostnader och amortering av skulden. ■

Beräknat nuvärde av framtida minimileasingavgifter	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
MSEK				
Framtida minimileasingavgifter	21	25	21	25
Ränta	-3	-4	-3	-4
Nuvärde framtida minimileasingavgifter	19	21	19	21

Not 21, forts.

Leasingkontrakts förfallostruktur

MSEK	Koncernen/Moderbolaget			
	181231		171231	
	Framtida minimileasingavgifter	Nuvärde av framtida minimileasingavgifter	Framtida minimileasingavgifter	Nuvärde av framtida minimileasingavgifter
Inom 1 år	4	4	4	4
Summa kortfristiga leasingskulder	4	4	4	4
Inom mer än 1 men mindre än 5 år	14	13	15	12
Senare än 5 år	3	2	6	4
Summa långfristiga leasingskulder	17	15	21	17
Totalt leasingskulder	21	19	25	21

I minimileasingavgifter ingår ränta, kontraktsevenliga amorteringar samt restvärde av befintliga leasingskulder.

SJ har ett hyresavtal som löper fram till den 31 december 2024 och är klassificerat som ett finansiellt leasingavtal. Hyresavtalet avser en verkstad för underhåll av dubbeldäckare och för denna verkstad redovisas en årlig amortering av den finansiella leasingskulden om 3 MSEK (3).

Operationella leasar

MSEK	Koncernen						Moderbolaget					
	181231			171231			181231			171231		
	Fordon	Lokaler	Totalt	Fordon	Lokaler	Totalt	Fordon	Lokaler	Totalt	Fordon	Lokaler	Totalt
Framtida betalningsåtaganden i nominella värden												
Inom 1 år	134	248	382	99	230	329	134	203	337	99	186	285
1-2 år	134	190	324	99	213	312	134	146	280	99	163	262
2-3 år	-	172	172	99	190	289	-	130	130	99	146	245
3-4 år	-	153	153	-	174	174	-	112	112	-	128	128
4-5 år	-	46	46	-	172	172	-	20	20	-	109	109
5 år eller senare	-	143	143	-	266	266	-	20	20	-	35	35
Summa	268	951	1 219	296	1 245	1 541	268	631	899	296	767	1 064

Koncernens operationella leasing avser främst fordons- och lokalhyror. Kontraktstiden varierar mellan 0 och 5 år.

Hyresavtalen är tecknade till sedvanliga marknadsmässiga villkor. Moderbolagets erlagda hyror under 2018 uppgick till 318 MSEK (266) och koncernens erlagda hyror under 2018 uppgick till 369 MSEK (316).

22. Avsättningar

Redovisningsprinciper

Avsättningar

Avsättningar är skulder som är ovissa avseende belopp eller tidpunkt då de kommer att regleras. En avsättning tas med i koncernens balansräkning när en inträffad händelse har lett till att koncernen har en legal eller informell förpliktelse som troligtvis kommer att kräva ett utflöde av resurser, vilka tillförlitligt kan uppskattas. Väsentliga avsättningar nuvärdesberäknas när effekten av beräkningen har betydelse. Upplösning av nuvärdesberäkningen redovisas som finansiell kostnad. En avsättning omprövas per varje balansdag och om den inte längre är aktuell återförs avsättningen.

Skadelivräntor

Skadelivräntorna värdesäkras årligen genom ett index som bygger på förändringar i prisbasbeloppet. Finansinspektionen fastställer varje år de procenttal som skadelivräntorna ska justeras med. Avsättningen omvärderas även årligen utifrån antaganden kring förväntad livslängd, diskonteringsränta samt det index varmed de värdesäkrade livräntorna räknats upp. I samband med detta görs även en översyn av samtliga tillämpade antaganden.

Intäkter SJ Prio-poäng

Intäkter kopplade till SJs kundlojalitetsprogram SJ Prio redovisas enligt IFRS15 från och med 2017. ■

MSEK	Koncernen											
	Skadelivräntor		Omstrukturering		Skador		Lojalitetsprogram		Övrigt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Avsättningar 1 januari	159	161	13	4	39	41	123	119	62	20	396	345
Avsättningar	0	2	9	22	2	17	116	110	59	90	186	242
Beräknad ränta	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Upplösning/omvärdering	6	1	-	-	0	-3	-33	-32	-	-	-27	-34
Utnyttjat	-7	-7	-16	-14	-25	-15	-82	-74	-60	-48	-190	-158
Avsättning 31 december	159	159	6	13	16	39	124	123	60	62	365	396
Fördelning i balansräkning 31 december												
Långfristiga avsättningar	152	152	1	2	9	9	9	17	21	21	191	201
Kortfristiga avsättningar ¹	7	7	5	11	7	30	115	106	39	41	174	195
Summa	159	159	6	13	16	39	124	123	60	62	365	396

¹De avsättningar som är klassificerade som kortfristiga avsättningar beräknas leda till ett utflöde av resurser inom tolv månader efter balansdagen.

MSEK	Moderbolaget											
	Skadelivräntor		Omstrukturering		Skador		Lojalitetsprogram		Övrigt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Avsättningar 1 januari	159	161	13	4	39	40	123	119	61	20	395	344
Avsättningar	0	2	9	22	2	17	116	110	59	90	186	242
Beräknad ränta	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Upplösning/omvärdering	6	1	-	-	0	-3	-33	-32	-	-	-27	-34
Utnyttjat	-7	-7	-16	-14	-25	-15	-82	-74	-60	-48	-190	-158
Avsättning 31 december	159	159	6	13	16	39	124	123	60	61	365	395
Fördelning i balansräkning 31 december												
Långfristiga avsättningar	152	152	1	2	9	9	9	17	21	21	191	201
Kortfristiga avsättningar ¹	7	7	5	11	7	30	115	106	39	40	174	194
Summa	159	159	6	13	16	39	124	123	60	61	365	395

¹De avsättningar som är klassificerade som kortfristiga avsättningar beräknas leda till ett utflöde av resurser inom tolv månader efter balansdagen.

Skadelivräntor

Skadelivräntor avser skadeersättning som utgår till tredje man efter olycka. Ett drygt 50-tal personer som skadats till följd av Sjs järnvägsverksamhet erhåller skadeersättning. Skadelivräntorna är oftast livslånga med en nedskrivning vid 65 år. Skadelivräntorna värdesätts årligen.

Omstrukturering

En avsättning för omstrukturering redovisas när koncernen har fastställt en omställningsplan och omställningsplanen antagits eller blivit offentligt tillkännagiven.

Skador

Avsättning avseende skador avser reservering för inträffade skador på Sjs fordonsflootta samt självrisker i försäkringsärenden.

Lojalitetsprogram

SJ Prio är Sjs kundlojalitetsprogram för resenärer och lanserades 2007. Idag har SJ Prio 1,3 miljoner medlemmar varav ungefär 200 000 tillkom under 2018. Utgångspunkten i Sjs värdering av prio-poäng är värdet för kunden. För SJ innebär det att en resa som betalas med poäng värderas utifrån värdet för medlemmen, d.v.s. snittpriset för en resa. Värdet har därefter reducerats. Reduceringen baseras på att tillgången till poängvaror och tjänster begränsas, att poängens giltighet är begränsad och att poängresor inte är lika tillgängliga att boka. Den initiala försäljningen delas upp enligt komponentmetoden, vilket innebär att en del av inkomsten avsätts som en betalningsförpliktelse för det framtida bonusåtagandet. Avsättningen avseende lojalitetsprogram förfaller inom två år.

Övrigt

Övriga avsättningar för 2018 består i huvudsak av avsättning för bedömd förlust under avtalstid inom upphandlad trafik, ersättning vid försening och avsättning till underhåll av fordon.

23. Räntebärande skulder

Redovisningsprinciper

Låneutgifter

Lånekostnader som är direkt hänförliga till inköp, konstruktion eller produktion av tillgångar, och som tar betydande tid i anspråk för att färdigställas, inräknas i tillgångens anskaffningsvärde. Utgifter förknippade med upptagande av lån periodiseras över lånets löptid i enlighet med effektivräntemetoden. I övrigt sker kostnadsföring. ■

Förfallostruktur, amortering

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Inom 1 år	98	98	98	98
Summa kortfristiga räntebärande skulder	98	98	98	98
Mer än 1 år < 5 år	617	642	617	642
Senare än 5 år	247	320	247	320
Summa långfristiga räntebärande skulder	864	962	864	962

Sjs upplåning består av banklån där fordon är ställda som säkerhet. Inga finansiella kreditvillkor finns i avtalen.

Lånen har en återstående löptid på 4 till 7 år. Den genomsnittliga löptiden för utestående skulder uppgick till 46 månader (50). Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick till 6 månader (10).

24. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Personalrelaterade kostnader	240	217	202	185
El- och infrastrukturavgifter	109	100	96	87
Fordonsrelaterade kostnader	123	137	94	118
Licenser och övriga IT-kostnader	42	32	41	32
Övriga upplupna kostnader	55	82	42	73
Förutbetalda årskort och färdbiljetter	280	250	280	250
Övriga förutbetalda intäkter	18	24	18	24
Summa	867	842	774	769

Personalrelaterade kostnader ökade främst till följd av en ökad semesterskuld. Övriga förutbetalda intäkter avser främst fakturerade verkstadshyror för första kvartalet 2019.

25. Ställda säkerheter

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Säkerhet för upptagna lån	1 201	1 302	1 201	1 302
Summa	1 201	1 302	1 201	1 302

SJ har 17 SJ 3000-tågsätt ställda som säkerhet för två lån från Nordiska Investeringsbanken. Redovisat värde för samtliga 17 tågsätt (20) uppgick till 1 201 MSEK (1 302) per den 31 december.

26. Eventualförpliktelser

■ Redovisningsprinciper

Eventualförpliktelser utgörs av befintliga förpliktelser som hänför sig till inträffade händelser, vilka ej har redovisats som skuld eller avsättning. Anledningen är att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig säkerhet. ■

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	181231	171231	181231	171231
Borgensåtagande som komplementär	-	-	-	2
Kapitaltäckningsgarantier koncernbolag	-	-	102	102
Garantier	330	330	330	330
Övrigt	-	2	-	2
Summa	330	332	432	437

Inom koncernen utgörs garantier av utställda motförbindelser för koncernens åtagande gentemot kunder och leverantörer, främst avseende ställda garantier i enlighet med avtal tillhörande avtalad trafik. Garantierna uppgick totalt till 330 MSEK (330), varav 300 MSEK (300) avsåg avtalen som SJ Götalandsståg kör på uppdrag av Västtrafik.

SJ AB har ställt ut kapitaltäckningsgaranti till förmån för samtliga dotterbolag till och med 31 december 2019.

SJ AB har från Jernhusen AB mottagit fakturor avseende kapitalkostnadsersättningar från AB Storstockholms Lokaltrafik. En överenskommelse mellan SJ AB och Jernhusen AB träffades under 2012 om upphörande av fakturering samt även kreditering av utställda fakturor som avser tiden från och med den 1 januari 2011. Överenskommelsen innebär även att ett avtal tecknats med innebörd att om Jernhusen AB vid en eventuell framtida rättslig prövning skulle anses ha rätt till kapitalersättning, ska Jernhusen ABs eventuella rätt till dröjsmålsränta enligt räntelagen beräknas som om fakturering skett löpande från och med den 1 januari 2011.

27. Händelser efter balansdagen

SilverRail Technologies Inc. avser att, via sitt dotterbolag SilverRail Linkon AB, förvärva SJ ABs tjugofemprocentiga andel i SilverRail Technologies AB. Genom att använda ett alternativ i aktieägaravtalet har SilverRail Technologies Inc valt att bli ensamägare till bolaget.

Parterna arbetar tillsammans för att bestämma de finansiella aspekterna av affären.

Den 28 februari 2019 meddelade EU-domstolen dom i målet rörande SJs upphandlingsrättsliga status. Innebörden av domen är att SJs verksamhet är av sådant slag att den omfattas av upphandlingsreglerna i lagen om offentlig upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) och det bakomliggande EU-direktivet.

Bakgrunden till domen är att Konkurrensverket (KKV) i januari 2013 ansökte om att SJ skulle åläggas att betala upphandlingsskadeavgift, då bolaget inte följt upphandlingsreglerna i LUF. SJ bestred ansökningarna och vann framgång i både förvaltningsrätt och kamarrätt. Konkurrensverket överklagade dock till Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) som meddelade prövningstillstånd och i juni 2017 beslutade att skicka begäran om s.k. förhandsavgörande till EU-domstolen. En nationell domstol kan skicka frågor som rör tolkningen av EU-rätten till EU-domstolen för ett klargörande. Detta var första gången en svensk domstol använde sig av den möjligheten. Förhandling i EU-domstolen hölls i juni 2018 och dom meddelades som sagt den 28 februari 2019.

Nu ska målet återupptas av HFD som ska pröva KKV:s ansökan om upphandlingsskadeavgift baserat på EU-domstolens förhandsavgörande. Formellt sett är målen inte slutligt avgjorda förrän HFD meddelat dom, men givet EU-domstolens besked rörande tolkningsfrågorna är utgången i själva principfrågan avgjord. Det som återstår att ta ställning till är frågan om SJ är skyldigt att betala upphandlingsskadeavgift, och om så är fallet, storleken på avgiften.

Om en verksamhet omfattas av upphandlingsskyldighet enligt LUF finns det möjlighet att ansöka om undantag, om man kan visa att verksamheten bedrivs på en fullt avreglerad och konkurrensutsatt marknad. En sådan ansökan sker till EU-kommissionen. Med hänsyn till att den svenska järnvägsmarknaden är fullt avreglerad och öppen för konkurrens kommer SJ att ansöka om sådant undantag hos EU-kommissionen.

Om undantag beviljas upphör Sjs skyldighet att tillämpa LUF för de marknader som undantaget omfattar. Tillsvärdare gäller dock att Sjs upphandlingar omfattas av LUF. Arbetet har följaktligen påbörjats för att ställa om Sjs inköpsprocesser och genomföra upphandlingar med iakttagande av reglerna i LUF.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

Försäkran

Undertecknade försäkrar att koncernredovisning och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, sådana de antagits av EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och företagets ställning och resultat, samt att förvaltningsberättelsen

ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och företagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 20 mars 2019

Siv Svensson
Styrelsens ordförande

Ulrika Dellby
Styrelseledamot

Lennart Käll
Styrelseledamot

Per Matses
Styrelseledamot

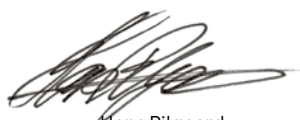
Ulrika Nordström
Styrelseledamot

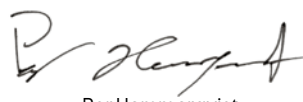
Mikael Stöhr
Styrelseledamot

Kersti Strandqvist
Styrelseledamot

Hans Pilgaard
Arbetstagarrepresentant

Per Hammarqvist
Arbetstagarrepresentant

Stefan Zetterlund
Arbetstagarrepresentant

Crister Fritzson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 20 mars 2019.

Deloitte AB

Hans Warén
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i SJ AB organisationsnummer 556196-1599

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för SJ AB för räkenskapsåret 2018-01-01–2018-12-31. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 21–87 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 45–54 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU och årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer rapport över resultat och övrigt totalresultat och rapport över finansiell ställning för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av och i vårt ställningstagande till årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Redovisning av intäkter från egetrafik

SJ redovisar för koncernen 2018 trafikintäkter om 7 452 MSEK, varav en betydande del är hänförlig till egetrafik. Intäkterna redovisas i samband med att resan genomförs. Redovisning av intäkter från egetrafik bedöms vara ett särskilt betydelsefullt område då den stora transaktionsvolymen medför att fullständighet och periodisering är kritiska för att ett väsentligt fel i den finansiella rapporteringen inte skall uppstå. Att en fullständig överföring mellan biljettboknings- och redovisningssystemet sker är av särskild betydelse.

För ytterligare information hänvisas till kommentarer till rapport över totalresultatet på sidan 55 och not 1 om nettoomsättning.

Vår revision omfattade följande granskningsåtgärder men var inte begränsad till dessa:

- granskning av process för intäktsredovisning och test av identifierade relevanta kontroller
- granskning av periodisering av trafikintäkter
- granskning av fullständighet genom test av överläsning mellan kritiska IT-system för intäktsredovisningen med hjälp av IT-revisorer
- granskning av generella IT-kontroller i biljettboknings- och redovisningssystemet med hjälp av IT-revisorer
- granskning av att ändamålsenliga redovisningsprinciper tillämpas och att erforderliga notupplysningar lämnas.

Redovisning av transportmedel

SJ redovisar i koncernens balansräkning per den 31 december 2018 transportmedel och pågående nyanläggningar om totalt 5 109 MSEK. Redovisning sker till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Värdet omprövas årligen. Redovisning av transportmedel bedöms vara ett särskilt betydelsefullt område till följd av att felaktiga bedömningar och antaganden inom följande tre områden kan ge en betydande påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning:

- analys av nedskrivningsbehov och där tillhörande bedömningar och antaganden såsom uppskattade framtida kassaflöden, diskonteringsränta samt tillväxt
- bedömning av nyttjandeperiod för transportmedel
- gränsdragning om utgifter för underhåll skall aktiveras eller kostnadsföras.

För ytterligare information hänvisas till not 10 om materiella anläggningstillgångar.

Vår revision omfattade följande granskningsåtgärder men var inte begränsad till dessa:

- granskning av process för redovisning av anläggningstillgångar och bedömning av rimligheten i gjorda antaganden i modellen för nedskrivningsprövning av transportmedel
- granskning av integriteten och den aritmetiska korrektheten i den använda modellen för nedskrivningsprövning av transportmedel med hjälp av vår värderingsexpert
- granskning av bolagets bedömning av nyttjandeperiod för ett urval av transportmedel
- granskning av att ändamålsenliga redovisningsprinciper tillämpas och att erforderliga notupplysningar lämnas.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–20. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen

Revisionsberättelse

av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Sjö AB för räkenskapsåret 2018-01-01–2018-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att förlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska

sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försumelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 45–54 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 22–43 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm 20 mars 2019
Deloitte AB

Hans Warén
Auktoriserad revisor

Redovisningsprinciper – hållbarhet

Hållbarhetsredovisningen för SJ-koncernen har upprättats utifrån SJs redovisningsprinciper för hållbarhetsredovisning. Principerna bygger på Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer GRI Reporting Standards: Core, vilket innebär att innehållet bestäms av de frågor som är mest väsentliga för SJ och dess intressenter samt var SJs verksamhet har störst påverkan.

Innehållet ska även ge en komplett bild av SJs verksamhet. Hänsyn har tagits till väsentliga delar i FNs Global Compact samt OECDs riktlinjer för multinationella företag.

Innehåll

Innehållet i SJs hållbarhetsarbete och hållbarhetsredovisning baseras på det som framkommit i väsentlighetsanalysen och tillhörande intressentdialog. SJ har en mångfacetterad intressentbild där de olika grupperna har olika fokus. För kunder och resenärer är exempelvis punktligheten och reseupplevelsen viktiga medan för ägaren är hållbart företagande som helhet betydelsefullt.

Väsentlighet

Innehållet i hållbarhetsredovisningen utgår från de områden där SJs intressenter och SJ anser att koncernen har störst påverkan. Väsentlighetsanalysen bidrar också till att urskilja de områden som kan påverka intressenternas bedömningar av SJ och deras beslut. Läs mer om väsentlighetsanalysen 2018 på sidan 94.

Intressenter

En förutsättning för att kunna leva upp till intressenternas krav och förväntningar är att SJ förstår vilka frågor som är väsentliga för olika grupper. Att upprätthålla goda relationer och kontinuerlig dialog med samtliga intressenter är avgörande för SJs utveckling och bidrar till att identifiera prioriterade hållbarhetsfrågor. Dialogen bidrar även till att förstå intressenternas informationsbehov så att innehållet i hållbarhetsredovisningen är relevant.

SJs agerande gentemot omgivningen och intressenterna utgår från god affärsetik, liksom omtanke och respekt för individ och miljö. SJs värdeord Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt utgör grunden för vad SJs intressenter ska förvänta sig. Läs mer om SJs viktigaste intressenter och hur dialogen med dessa ser ut på sidorna 8–9.

Sammanhang

Hållbarhetsredovisningen beskriver hur hållbarhetsaspekter är inkluderade i SJs långsiktiga strategier, risker och möjligheter. SJs prestation redovisas i ett bredare hållbarhetssammanhang för att bidra till förståelse för de utmaningar och möjligheter som finns.

Principer enligt GRI Standards som varit vägledande vid urval och redovisning av SJs hållbarhetsarbete:

Innehåll:

- Väsentlighet
- Intressenter
- Sammanhang
- Fullständighet

Kvalitet

- Balans
- Jämförbarhet
- Korrekthet
- Läglighet
- Tydlighet
- Tillförlitlighet

Fullständighet

Hållbarhetsredovisningen ger en helhetsbild av SJs påverkan inom social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Redovisningen omfattar alla väsentliga enheter i koncernen och områden i enlighet med GRIs ramverk. Verksamhet inom koncernens verksamhetsdrivande bolag SJ AB och SJ Götalandsståg AB ingår i tillämpliga delar. Dotterbolaget SJ Norrlandståg AB ingår i medarbetarrelaterade upplysningar då bolaget har anställda men inte utför någon egen verksamhet. Verksamheten inom de helägda dotterbolagen SJ Danmark A/S och SJ Norge AS var under 2018 ytterst begränsad och ingår endast i upplysningar avseende antal medarbetare. Verksamhet inom helägda dotterbolaget Stockholmståg KB ingår fram till den 11 december 2016 då avtalet om att köra pendeltågen i Stockholms län upphörde och all verksamhet inom dotterbolaget upphörde.

Kvalitet

En kvalitativ och transparent hållbarhetsredovisning möjliggör för SJs intressenter att göra korrekta bedömningar av SJs verksamhet. Hög kvalitet på data och analyser bidrar också till att SJ baserat på tidigare utfall kan fatta bättre beslut.

Balans

Balans uppnås genom att redovisningen reflekterar både positiva och negativa aspekter av Sjs verksamhet. Att även peka på utmaningar ökar trovärdigheten och synliggör förbättringsområden, vilket leder till förbättrat hållbarhetsarbete. SJ redovisar tydligt vad som är fakta och vad som är egna tolkningar eller analyser. Tonvikten i redovisningen ligger på de områden som bedömts vara väsentliga i årets väsentlighetsanalys.

Jämförbarhet

All information presenteras så att analys av förändringar över tid liksom jämförelse gentemot andra bolag underlättas. SJ använder en konsekvent metod vid beräkningar och sammanställning av data samt redogör för vilka metoder och antaganden som gjorts vid framställandet av informationen i hållbarhetsredovisningen. För att garantera jämförbarhet med tidigare års utfall tas all data fram i enlighet med de handböcker som finns för alla Sjs icke-finansiella nyckeltal och som utgör en del av Sjs ledningssystem.

Väsentliga förändringar mellan rapportperioderna avseende avgränsning, omfattning, rapporteringsperiod eller annan väsentlig information anges. Sjs tillämpning av GRI Reporting Standards underlättar jämförelse med andra bolag.

Korrekthet

Informationen i hållbarhetsredovisningen ska vara korrekt och tillräckligt detaljerad för att möjliggöra en riktig bedömning av Sjs prestation, utveckling och förbättringsområden. Interna kontroller och därefter extern revision av all redovisad data stärker Sjs arbete med hållbarhetsdata och säkerställer korrekthet.

Läglighet

Med läglighet avses en konsekvent och aktuell rapportering. SJ lämnar hållbarhetsredovisning enligt GRI årligen i samband med publicering av Sjs års- och hållbarhetsredovisning. Hållbarhetsredovisningen är uppdelad i styrkortets sex styrområden och ett GRI-index samt index för hållbarhetsrapport tydliggör var respektive upplysning finns. Informationen i hållbarhetsredovisningen har tydliga hänvisningar till vilken tidsperiod som avses samt när informationen senast uppdaterades och när den kommer att uppdateras igen.

Tydlighet

Informationen i hållbarhetsredovisningen ska vara lättförståelig, lättåtkomlig och användbar. SJ använder tabeller och diagram som förtydligar och åskådliggör den redovisade informationen samt lämnar analyser i text.

Tillförlitlighet

Den som läser hållbarhetsredovisningen ska känna tillit till den information som redovisas. Sjs ambition är att innehållet ska vara pålitligt och att rapporten ska uppfylla samtliga krav på kontroll. Därför har SJ för alla icke-finansiella nyckeltal fastställt en handbok där definition, metod och kvalitets-säkring beskrivs. Handböckerna uppdateras minst årligen. SJ redovisar endast information som kan styrkas med tillförlitlig dokumentation. För att öka tillförlitligheten i hållbarhetsredovisningen låter SJ en extern revisor revidera innehållet.

Revisors rapport över kombinerad granskning av SJ ABs hållbarhetsredovisning

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i SJ AB att granska SJ ABs hållbarhetsredovisning för år 2018. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning i anslutning till innehållsförteckningen i Sjs års- och hållbarhetsredovisning 2018.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår i anslutning till innehållsförteckningen i Sjs års- och hållbarhetsredovisning 2018, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines, utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår granskning.

Vi har utfört uppdraget i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. Uppdraget består av översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen som helhet och en revision av viss information som specificeras nedan. En revision syftar till att uppnå en rimlig säkerhet, för att försäkra oss om att informationen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för kvantitativ och kvalitativ information i hållbarhetsredovisningen. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan

inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har. Den uttalade slutsatsen grundad på vår översiktliga granskning har därför inte den säkerhet som vår uttalade slutsats grundad på vår revision har. Eftersom detta är ett kombinerat uppdrag lämnar vi våra slutsatser avseende revision och översiktlig granskning i separata avsnitt.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till SJ AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vår revision har omfattat hållbarhetsrelaterad information presenterad i SJ ABs Års- och hållbarhetsredovisning 2018, avsnitt "Ansvarsfull styrning" på sidorna 22-41.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Grundat på vår revision anser vi att den information i hållbarhetsredovisningen som omfattas av vårt uppdrag, i allt väsentligt, har upprättats i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterier.

Stockholm den 20 mars 2019

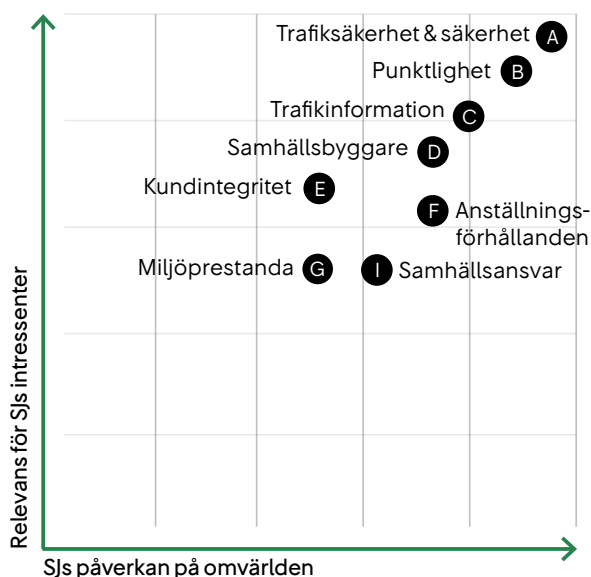
Deloitte AB

Hans Warén
Auktoriserad revisor

GRI-index

Sjs väsentlighetsanalys med koppling till styrkortet

Väsentlighetsanalys

Under 2018 genomförde SJ en väsentlighetsanalys för att identifiera var SJ har störst påverkan på sin omvärld och vilka områden som är viktigast för att vi långsiktigt ska kunna skapa värde. Arbetet tog avstamp i den tidigare väsentlighetsanalysen liksom synpunkter från SJs intressenter och våra egna prioriterade frågor. Styrelsens etik- och hållbarhetsutskott diskuterade och fastställde därefter väsentlighetsanalysen.

Sedan GDPR infördes under 2018 har fokus ökat ytterligare på SJs arbete med kundintegritet. Det förtydligade uppdrag SJ fick i samband med årsstämman 2018, att inom ramen för affärsmässighet bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet, har medfört att tidigare området Samhällspåverkan delats i två: Samhällspåverkan och Samhällsbyggare. Säkerhet, punktlighet och trafikinformation förblev de viktigaste områdena.

GRI-index

	Uppllysning	Sidhänvisning	Redovisning/Reservation
GRI 101: Foundation 2016			
GRI 102: Generella upplysningar 2016			
	Organisation		
102-1	Organisationens namn	Sidan 21	
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	Sidorna 34-37	
102-3	Lokalisering av huvudkontoret	Sidan 21	
102-4	Länder där verksamhet bedrivs	Sidan 21	
102-5	Ägarstruktur och organisationsform	Sidan 21	
102-6	Marknadsnärvaro	Sidan 21	
102-7	Organisationens storlek	Sidorna 55, 69	
102-8	Information om medarbetare	Sidan 26	SJ redovisar inte per region då uppdelningen saknas inom koncernen.
102-9	Leverantörskedjan	Sidan 28	
102-10	Väsentliga förändringar av organisationen och dess värdekedja		Den 11 december 2016 slutade helägda dotterbolaget Stockholmståg att köra pendeltågen i Stockholms län då avtalet löpte ut. I samband med det övergick merparten av medarbetarna inom Stockholmståg till den nya operatören. Antalet medarbetare inom SJ-koncernen minskade därmed med cirka 800.
102-11	Tillämpning av försiktighetsprincipen		Försiktighetsprincipen finns beskriven i miljöbalken och SJ följer denna lagstiftning i verksamheten vid val av material på nya tåg, val av kemikalier i underhållsverkstäder med mera.
102-12	Externa initiativ som organisationen anslutit sig till eller följer	Sidorna 22, 24, 29, 30, 37, 38, 45	
102-13	Medlemskap i branschorganisationer	Sidan 28	
	Strategi		
102-14	Uttalande från organisationens högsta beslutsfattare	Sidorna 4-5	

	Uppllysning	Sidhänvisning	Redovisning/Reservation
	Etik och integritet		
102-16	Värderingar, principer, policyer och uppförandekoder	Sidorna 24, 28-29, 45, 51	
	Styrning		
102-18	Beskrivning av bolagsstyrning	Sidorna 45-54	
	Intressentrelationer		
102-40	Intressentgrupper	Sidorna 8-9	
102-41	Medarbetare som omfattas av kollektivavtal	Sidan 24	
102-42	Identifiering och urval av intressenter	Sidorna 8-9	
102-43	Tillvägagångssätt för samarbete med intressenter	Sidorna 8-9	
102-44	Viktiga områden och frågor som lyfts fram av intressenter	Sidorna 8-9	
	Rutiner för rapportering		
102-45	Koncernbolag som omfattas av redovisningen		Såvida inte annat anges omfattar alla nyckeltal SJ AB och SJ Götalandståg. SJ Norrlandståg ingår i medarbetarrelaterade nyckeltal. Läs mer på sidan 91.
102-46	Process för att identifiera redovisningens innehåll och frågornas avgränsningar	Sidan 8	
102-47	Väsentliga frågor som identifierats	Sidorna 8-9	
102-48	Förändringar av tidigare lämnad information		Nej
102-49	Förändringar av redovisningen		Mindre förändringar har gjorts relaterat till övergången från GRI G4 till GRI Standards.
102-50	Redovisningsperiod		Redovisningsperioden avser den 1 januari-31 december 2018. I vissa fall kan redovisningen påverkas av att information om händelser som inträffat under redovisningsperioden rapporteras först efter att denna redovisning publicerats.
102-51	Datum för publicering av den senaste redovisningen		Den 20 mars 2018 publicerades redovisningen avseende räkenskapsåret 2017.
102-52	Redovisningscykel		Årlig
102-53	Kontaktperson för frågor kring redovisningen		Ann-Marie Boberg, telefon 070-003 21 02
102-54	Val av rapporteringsnivå	Sidan 2	
102-55	GRI innehållsindex	Sidorna 94-97	
102-56	Extern granskning	Sidan 93	

Specifika upplysningar

Uppllysning	Beskrivning	Sidhänvisning	Redovisning/Kommentar
	Trafiksäkerhet och säkerhet		
	Trafiksäkerhet och säkerhet (SJ specifik)		
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 30	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 30, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
SJ1	Trafiksäkerhetsindex	Sidan 23	
	GRI 403: Arbetsrelaterad hälsa och säkerhet 2018		
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 25-26	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 25-26, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
403-2	Medarbetares trygghet och säkerhet	Sidan 26	
	Punktligghet		
	Punktligghet (SJ specifik)		
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 38-39	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 38, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
SJ2	Punktligghetsutfall	Sidan 23	

Uppllysning	Beskrivning	Sidhänvisning	Redovisning/Kommentar
Trafikinformation			
Trafikinformation (SJ specifik)			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 34	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 34, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
SJ3	Information vid större störning	Sidan 34	
Samhällsbyggare			
GRI 203: Indirekt ekonomisk påverkan 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 30	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
203-2	Väsentlig indirekt ekonomisk påverkan	Sidorna 30, 32	
Anställningsförhållanden			
GRI 401: Anställningsförhållanden 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 24-25	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 24-25, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
401-1	Nya medarbetare och omsättning av medarbetare	Sidan 26	SJ redovisar inte per region då uppdelningen saknas inom koncernen.
GRI 405: Mångfald och lika möjligheter 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 24-25	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 24-25, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
405-1	Mångfald bland beslutsfattare och medarbetare	Sidan 24	SJ redovisar per personalkategori uppdelat på kön och ålder.
SJ 4	Mångfald	Sidan 25	SJ redovisar andel av alla medarbetare som har utländsk bakgrund enligt SCBs definition.
GRI 406: Icke-diskriminering 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 25	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 25, 50-51	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 50	
406-1	Diskrimineringsfall och vidtagna åtgärder	Sidan 25	SJ utgår från svenska Diskrimineringslagen vid definition av diskrimineringsgrunder.
Kundintegritet			
GRI 418: Kunders integritet 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 37	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidan 37	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 37	
418-1	Substantiella klagomål på intrång mot kunders integritet och förluster av kunddata	Sidan 37	SJ utgår från EUs dataskyddsförordning (GDPR) vid definition av intrång mot kunders integritet eller förluster av kunddata.
Samhällsansvar			
GRI 202: Ekonomiskt resultat 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 50-51, 54	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidorna 50-51, 54	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidorna 50, 54	
201-1	Skapat och fördelat direkt ekonomiskt värde	Sidan 32	

Uppllysning	Beskrivning	Sidhänvisning	Redovisning/Kommentar
Miljöprestanda			
GRI 302: Energi 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidorna 30-31	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidan 31	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 31	
302-1	Energiförbrukning inom organisationen	Sidan 30	
GRI 305: Utsläpp 2016			
103-1	Hållbarhetsstyrning 2016: Beskrivning och avgränsning	Sidan 31	
103-2	Hållbarhetsstyrning	Sidan 31	
103-3	Utvärdering av styrning	Sidan 31	
305-4	Utsläpp av växthusgaser	Sidan 31	

Index för hållbarhetsrapport

Sjs hållbarhetsrapport för 2018 omfattar sidorna 22–43.

Område	Beskrivning	Policy	Resultat av policy	Identifierade risker	Hantering av risker	Resultatindikatorer
Sjs affärsmodell	Sidan 22					
Miljö	Sidorna 30-31	<ul style="list-style-type: none"> • Intern uppförandekod • Sjs uppförandekod för leverantörer 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturerat miljöarbete • Hållbarhetsrevisioner • Intern revision 	Sidan 43	Sidan 43	<ul style="list-style-type: none"> • Miljöindex, sidan 23 • Genomförda hållbarhetsrevisioner, sidan 23 • Energiförbrukning, sidan 30 • Utsläpp av växthusgaser, sidan 31
Sociala förhållanden och personal	Sidorna 24-27	<ul style="list-style-type: none"> • Intern uppförandekod • Ägarpolicy • Svensk arbetsmiljölagstiftning 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvecklingssamtal • Medåkning • Medarbetarundersökning 	Sidan 43	Sidan 43	<ul style="list-style-type: none"> • Sjukfrånvaro, sidan 23 • Prestationsindex, sidan 23 • Ledarskapsindex, sidan 23
Mänskliga rättigheter	Sidorna 24-26, 28-29, 33, 45	<ul style="list-style-type: none"> • Intern uppförandekod • Sjs uppförandekod för leverantörer • Ägarpolicy • Skattepolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • Medarbetarundersökning • Hållbarhetsrevisioner 	Sidan 43	Sidan 43	<ul style="list-style-type: none"> • Andel medarbetare med kollektivavtal, sidan 24 • Mångfald (andel medarbetare med utländsk bakgrund), sidan 23 • Genomförda hållbarhetsrevisioner, sidan 23
Anti-korruption	Sidorna 24, 28	<ul style="list-style-type: none"> • Intern uppförandekod • Sjs uppförandekod för leverantörer • Ägarpolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • Inköpsprocess med hållbarhetsutvärdering och beslutshandling • Hållbarhetsrevisioner • Visselblåsningsfunktion 	Sidan 43	Sidan 43	<ul style="list-style-type: none"> • Antal visselblåsaren, sidan 51

Flerårsöversikt

Koncernen	2018	2017	2016	2015	2014
Rapport över totalresultatet i sammandrag, MSEK					
Rörelsens intäkter	7 923	7 806	9 372	9 070	9 208
- varav nettoomsättning	7 874	7 780	9 336	9 052	9 065
Rörelsens kostnader	-7 475	-7 178	-8 543	-8 464	-8 666
Resultat från andelar i intressebolag	21	38	8	19	26
Rörelseresultat	468	666	837	625	568
Resultat före skatt	457	664	833	602	578
Skatt på årets resultat	-68	-140	-183	-131	-118
Årets resultat ¹	389	523	650	471	460
Resultat per aktie (före och efter utspädning) ¹ , SEK	97	131	162	118	115
Rapport över finansiell ställning i sammandrag, MSEK					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	5 185	5 341	5 505	5 916	6 250
Immateriella tillgångar	218	254	286	278	236
Finansiella tillgångar	141	60	34	123	596
Omsättningstillgångar					
Varulager	9	5	4	7	8
Kortfristiga fordringar	773	734	804	661	615
Kortfristiga placeringar	1 518	1 614	1 479	718	760
Likvida medel	191	70	74	97	345
Anläggningstillgångar till försäljning	-	-	78	65	60
Summa tillgångar	8 035	8 078	8 264	7 864	8 870
Eget kapital², MSEK					
Räntebärande skulder	962	1 060	1 402	1 478	1 124
Icke räntebärande skulder	1 502	1 527	1 693	1 740	1 655
Avsättningar	365	396	345	315	380
Uppskjutna skatteskulder	465	480	487	455	377
Summa eget kapital och skulder	8 035	8 078	8 264	7 864	8 870
Kassaflöde i sammandrag, MSEK					
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 023	1 238	1 304	1 335	1 267
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-536	-639	-1 062	-6	-143
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-367	-603	-264	-1 577	-860
Årets kassaflöde	121	-4	-23	-248	265
Investeringar	566	596	390	526	828
- varav kassaflödespåverkande	566	596	390	526	828
Marginaler					
Avstämning rörelsemarginal					
Rörelsens intäkter, MSEK	7 923	7 806	9 372	9 070	9 208
Rörelseresultat, MSEK	468	666	837	625	568
Rörelsemarginal ³ , %	5,9	8,5	8,9	6,9	6,2
Avstämning vinstmarginal					
Rörelsens intäkter, MSEK	7 923	7 806	9 372	9 070	9 208
Resultat efter finansiella poster, MSEK	457	664	833	602	578
Vinstmarginal ³ , %	5,8	8,5	8,9	6,6	6,3
Utfall finansiella mål					
Avkastning på operativt kapital ^{3,5} , %	11,4	16,4	20,0	13,2	11,5
Nettoskuld sättningsgrad ^{3,5} , ggr	-0,14	-0,1	0,0	0,2	-0,1
Av styrelsen föreslagen utdelning enligt vinstdisposition, MSEK	194	269	260	188	230
Verkställda utdelningar, MSEK	269	260	188	1 930 ⁴	73
Kapitalstruktur vid periodens utgång					
Avkastning på eget kapital ³ , %	8,4	11,7	16,3	9,7	9,1
Operativt kapital ^{3,5} , MSEK	4 114	4 073	4 181	4 721	4 953
Räntebärande nettoskuld (+)/nettokassa ^{3,5} (-), MSEK	-659	-465	10	751	-396
Avstämning soliditet					
Eget kapital, MSEK	4 740	4 615	4 337	3 876	5 335
Balansomslutning, MSEK	8 035	8 078	8 264	7 864	8 870
Soliditet ³ , %	59,0	57,1	52,5	49,3	60,1
Icke-finansiella nyckeltal					
Medelantal anställda	3 756	3 677	4 192	4 232	4 541

¹ Nyckeltal definierade enligt IFRS, se sidan 99.

² Det finns inget innehav utan bestämmande inflytande.

³ Sjs alternativa nyckeltal ej definierade enligt IFRS, se definition på sidan 99.

⁴ Beslut vid extra bolagsstämma den 25 september 2015 att dela ut 1 700 MSEK.

⁵ För avstämning av alternativt nyckeltal ej definierat enligt IFRS, se sidan 57.

Definitioner och ordlista

Definitioner av Sjs alternativa finansiella nyckeltal

Sj presenterar vissa alternativa finansiella nyckeltal som inte definieras enligt IFRS enligt utgivna riktlinjer från ESMA. Med alternativa nyckeltal avses finansiella mått för resultatutveckling och finansiell ställning. Dessa anser Sj ger värdefull kompletterande information till ägaren, styrelsen och koncernledningen då de möjliggör utvärdering av resultat och utveckling. Eftersom inte alla företag beräknar finansiella mått på samma sätt, är dessa inte alltid jämförbara med mått som används av andra företag. Dessa finansiella mått ska därför inte ses som en ersättning för mått som definieras enligt IFRS.

Nyckeltal definierade enligt IFRS

Nyckeltal definierade enligt IFRS är; periodens resultat och resultat per aktie.

Alternativa finansiella nyckeltal

Avkastning på eget kapital

Periodens resultat i procent av genomsnittligt eget kapital rullande 12-månadersperioden.

Avkastning på operativt kapital

Rörelseresultat i procent av genomsnittligt operativt kapital rullande 12-månadersperioden.

Likvida medel

Summan av kassa och banktillgodohavanden samt räntebärande placeringar med en löptid på högst 90 dagar vid anskaffningstidpunkten.

Nettoskuld/Nettokassa

Nettot av räntebärande avsättningar (avsättningar för skadelivräntor) och räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar (kortfristiga placeringar och likvida medel).

Nettoskuldssättningsgrad

Nettot av räntebärande avsättningar och räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar (nettoskuld/nettokassa) i förhållande till eget kapital.

Operativt kapital

Genomsnittligt eget kapital och nettoskuld.

Rörelsemarginal

Rörelseresultat i procent av årets intäkter.

Rörelseresultat

Skillnaden mellan rörelsens intäkter och rörelsens kostnader.

Soliditet

Eget kapital i relation till balansomslutningen.

Vinstmarginal

Resultat efter finansiella poster i procent av rörelsens intäkter.

Definitioner av Sjs icke-finansiella nyckeltal

Antal resenärer

Antal sålda totalresor per linje.

Antal resor

Antal sålda delresor per linje.

Antal resor/resenärer per år

Antal sålda totalresor per år.

Energiförbrukning

Elförbrukning: Förbrukad mängd el

Dieselförbrukning: Uppmått antal liter förbrukad diesel (diesel Miljöklass 1 respektive biodrivmedel) × faktor för energiinnehåll (Energimyndigheten).

Hållbarhetsrevisioner

Fördjupade leverantörsgrensningar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Ledarskapsindex

Nyckeltal som anger hur Sjs medarbetare upplever att chefen bidrar till att skapa förutsättningar för prestation. Mäts i den årliga medarbetarundersökningen.

Medarbetare

Se årsanställda.

Medelantal anställda

Antalet årsanställda som ett genomsnitt av årets arbetade tid.

Miljöindex

Nyckeltal som anger hur miljömedvetet kunderna anser att Sj är. Mäts löpande i ombordundersökningen.

Nöjd kundindex (NKI)

Nyckeltal som anger hur nöjd en resenär är som kund hos Sj AB med hänsyn till sina samlade reseupplevelser med Sj de senaste 12 månaderna.

Nöjd resenärsindex (NRI)

Västtrafik genomför månatliga ombordundersökningar där kundernas nöjdhet med sin resa med Sj Götalandståg mäts. Sj Götalandstågsindex utgörs av nöjdhet med senaste resan.

Utsläpp av växthusgaser

Tågdrift, el (Sverige, Norge, Danmark): Elförbrukningen i respektive land (kWh) × utsläpp från vattenkraft, EPD 2015 Vattenfall (0,047 g CO₂e/kWh inkl förluster).

Ersättningstrafik: Körda km (uppmätt) × faktor för CO₂e (uppskattad). Uppgifter om antal körda km fås från leverantör av ersättningstrafik. För bussar uppskattas förbrukningen av diesel vara 2,5 l/mil, och andelen biodrivmedel (förnybart) till 54%. Källa andel drivmedel i bussar: Sveriges Bussföretag (Statistik om bussbranschen 2017). Källa CO₂e/liter drivmedel Energimyndigheten. För taxi uppskattas utsläppen i genomsnitt till 143 gram CO₂e/km. Källa SCBs fordonsregister.

Köldmedier: Uppmått läckage kg köldmedier × GWP per typ av köldmedium. GWP = Global Warming Potential. Uppmått läckage för kylaggregat (AC och kylar) större än 14 ton CO₂e, i enlighet med gällande lagstiftning för rapportering till myndighet, inhämtas från Sjs underhållsleverantörer.

Personkilometer

Antal resande gånger antal kilometer som de reser. I detta ingår alla Sj biljetter, även års- och månadskort.

Platskilometer

Offererade platskilometer utbudna till försäljning, det vill säga antalet tillgängliga platser multiplicerat med tågets sträcka.

Prestationsindex

Nyckeltal som anger vilka förutsättningar Sjs medarbetare har i den dagliga arbetsituationen att lösa sina uppdrag. Mäts i den årliga medarbetarundersökningen.

Punktlighet

Nyckeltalet anger andelen tåg som ankommer station enligt gällande tidtabell. Branschstandard från och med 2013 är definierad som rätt tid +5 minuter för lång- och medeldistanståg och som rätt tid +3 minuter för kortdistanståg.

Regularitet

Nyckeltal som anger andel tåg som avgår från utgångsstation och kommer fram till slutstation enligt den plan som gäller två dygn före trafikdygn.

Resande

Mäts i personkilometer.

Serviceindex

Nyckeltal som följs internt och anger resenärens uppfattning om Sjs service, information, tillgänglighet och bemötande ombord på tåget.

Sjukfrånvaro

Nyckeltal som anger antal sjukskrivna mätt i tid för sjukskrivning delat med antal årsanställda. Sjuksättning tills vidare ingår inte i statistiken för sjukfrånvaro.

SJ Volontär

Hållbarhetsmål som innebär en möjlighet för medarbetarna att ägna sig åt ideellt arbete på arbetstid.

Trafiksäkerhetsindex

Nyckeltal som definieras som en värdering av inträffade trafiksäkerhetsrelaterade olyckor satt i relation till produktionsvolymen.

Tågkilometer

Summan av alla tågs körsträckor.

Varumärkesindex (VMI)

Nyckeltal som anger hur SJ uppfattas hos allmänheten utifrån Sjs värdeord Pålitligt, Enkelt, Mänskligt och Härligt.

Årsanställda

Antal anställda mätt i så kallad kontrakterad tid och heltidstjänster. Exkluderade är tjänstlediga utan lön. Årsanställda är ett tidsmätt över den "kontrakterade" tiden.

En person som är anställd på heltid är en årsanställd, en person som är anställd på 80 procent är 0,8-årsanställd. Timanställdas tid beräknas så att de går att mäta i måttet årsanställd.

Ordlista

Biodrivmedel

Flytande drivmedel som framställs av förnybara råvaror.

Bra Miljöval

Resor med SJ AB är märkta med Naturskyddsforeningens miljömärkning Bra Miljöval. En miljömärkt resa ger liten klimatpåverkan, är energieffektiv och ger låga utsläpp. Ett av kraven är att köpa in 50 procent miljömärkt el. En årlig tredjepartsgranskning säkerställer att SJ uppfyller kraven.

Chef

Person med underställd personal men ej med i ledningsgrupp.

CO₂e

Koldioxidekvivalenter.

EFQM

Europeisk kvalitetsmodell för verksamhetsutveckling som SJ använder för att mäta var bolaget befinner sig i förhållande till vision och uppsatta mål.

Egen trafik

Trafik som SJ bedriver på kommersiella grunder eller upphandlad trafik som helt eller delvis finansieras av biljettintäkter. Exempel på kommersiell trafik är X 2000 mellan Stockholm och Göteborg.

Ersättningstrafik (buss och taxi)

Buss och taxi används som ersättningstrafik vid planerade underhållsarbeten och oplanerade störningar i tågtrafiken. Ersättningstrafik beställs av tågtrafikledningen.

Ersättning vid försening (EVF)

Sjs åtagande avseende ersättning vid försening. Se aktuell information och villkor på www.sj.se.

Global Compact

FNs principer kring mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga frågor, miljö och korruption. Principerna baseras på FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILOs grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, Riodeklarationen samt FNs konvention mot korruption.

Global Reporting Initiative (GRI)

GRI är en oberoende internationell organisation som utfärdar riktlinjer för hållbarhetsrapportering (www.globalreporting.org).

ISO 9001

Internationell standard för kvalitetsledningssystem.

ISO 14001

Internationell standard för miljöledningssystem.

Kombinerad mobilitet

Flera transportslag kombineras för att ta sig från en plats till en annan.

Kortdistanståg

Resandetåg som avser att transportera resenärer lokalt, annonseras normalt som pendel- eller flygtåg.

Kortfristiga placeringar

Begreppet kortfristiga placeringar i balansräkningen för moderbolaget avser placeringar med en löptid understigande 1 år. För koncernen avses räntebärande placeringar med en löptid på mellan 3 månader och 1 år. Även längre obligationer som innehas för handel ingår i kortfristiga placeringar oavsett löptid.

Köldmedier

Köldmedier används i luftkonditioneringsanläggningar och kylskåp ombord på tåg. Dagens köldmedier är starka växthusgaser och bidrar vid läckage till klimatförändringarna.

Ledande befattningshavare

Medlemmar av koncernledningen samt verkställande direktörer i dotterbolag som rapporterar till koncernchefen.

Långdistanståg

Resandetåg som avser att transportera resenärer interregionalt, annonseras normalt som fjärr- (InterCity), natt- eller snabbtåg.

Medeldistanståg

Resandetåg som avser att transportera resenärer regionalt, annonseras normalt som regionaltåg.

Ombordundersökning

Regelbundna kundmätningar ombord på tågen.

Regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM)

Länsvisa myndigheter med övergripande ansvar för samhällsfinansierad lokal och regional kollektivtrafik för arbetspendling. I praktiken utarbetar RKM trafikförsörjningsplan med länsvisa krav för kollektivtrafiken. Utifrån dessa länsvisa, regionala planer tas formella beslut om allmän trafikplikt för enskilda linjer eller trafiksystem, vilket betyder att myndigheten åtar sig att försörja samhället med en viss trafik under en period. Trafikförsörjningen kan då ske genom upphandling eller i egen regi.

Tillgänglighet

Hur väl anpassad miljö n och i direkt anslutning till Sjs tåg är för personer med funktionsnedsättning.

Trafikhuvudman

Ansvarig för den lokala och regionala linjetrafiken för persontrafik inom ett län.

Tågläge

Tidsfönster/kanal där tågoperatören önskar trafikera en sträcka under en viss tid och med en viss avgångstid/ankomsttid.

Tågplan

Tidtabell för alla tåg under ett år. Trafikverket ansvarar för att en tågplan tas fram varje år.

Upphandlad trafik

Trafik som bedrivs på uppdrag av regionala och nationella trafikmyndigheter. Exempel på upphandlad tågtrafik är nattgästtrafiken till och från övre Norrland.

Utländsk bakgrund

Personen är antingen själv född utomlands eller är född i Sverige med två utrikes födda föräldrar, enligt SCBs definition.

Åkstation

En fysisk lokal i anslutning till en tågstation, där Sjs tågvårdare och lokförare är stationerade.

Produktion: SJ i samarbete med Narva.
Foto: Apelöga, Vibeke Aronsson, Bombardier, Karin Boo, Delta, Patrik Engström, Anna Rut Fridman, Getty Images, Öyvind Johannesson, Henry Lundholm, Christian Andersson, Leif-Erik Nygårds, Shutterstock, Sjs bildbank.
Tryck: Elanders Sverige AB, 2019.

SJ är ett svenskt reseföretag som erbjuder hållbara tågresor i egen regi och i samarbete med andra. Varje dag väljer 140 000 personer att resa med någon av våra 1 200 avgångar från 284 stationer.

